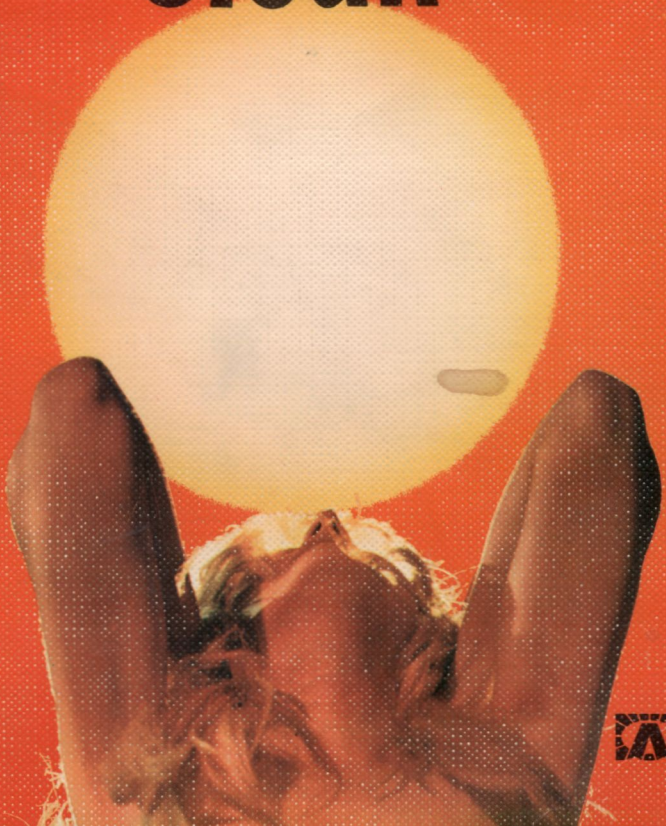
mario simmel

110

güneşten de sıcak

altın kitaplar yayınevi

Bu Dizi
Doğan Hızlan
Başkanlığında
Bir Kurul
Tarafından
Hazırlanmaktadır

1. Baskı — Ekim 1971
2. Baskı — Mayıs 1974
3. Baskı — Şubat 1977
4. Baskı — Mart 1980

Altın Kitaplar Basımevi

MARİO SİMMEL

GÜNEŞTEN DE SICAK

(İch gestehe alles)

Türkçesi : **Ahmet CEMAL**

Ahmet ARPAD

3.80.32 — 4

(C) Copyright: Mario Simmel — ONK, AJANSI — Altın Kitaplar

Birinci Kitap

1

Adım Walter Frank.

17 Mayıs 1906'da Viyana'da doğdum. Avusturya vatandaşıyım. Katolik'im. Kızlık soyadı Kesten olan Valerie Frank ile evliyim. Mesleğim, ihracatçılıktır. Evim Viyana'da, üçüncü mahallede, Reisnerstrasse 112 numaradadır. Burada yazdıklarım, bir yanılmanın hikâyesidir. «Yanılma» sözcüğünü kullanmazdan önce, çok düşündüm. Acaba bu sözcük, son ayların tecrübelerini, yaşantılarını ve olaylarını altında barındırabilecek güçlü bir çatı mıydı? Acaba bu sözcük, bütün bu yaşantıların iç hesaplaşmasına ve artık hepsini geride bıraktığım serüvenin özüne uygun düşecek miydi? Kendime ve hikâyeme bu sözcüğü uygulamak hakkına sahip miydim? Hiçbir şeyi olduğundan daha güzel göstermeye çalışmaksızın ve hiçbir şeyi de gözümden uzak tutmadan, bu sorunlar üzerinde içtenlikle düşündüm —nasıl ki, hikâyemi de, hiçbir şeyi olduğundan güzel göstermeye çalışmaksızın ve hiçbir şeyi unutmaksızın içtenlikle bu satırlara dökeceğim!— ve kanımca «yanılma» sözcüğü, en isabetlisidir.

Bu, bütün yaşamım boyunca en büyük yanılmam oldu ve sonucusu olacak, çünkü hastayım ve pek yakında öleceğim. Yakalandığım hastalık, pençesine aldığını mutlaka

ölüme götürdüğü bir yana bırakılırsa, pek de kötü bir hastalık olarak nitelendirilemez. Belirtileri, şimdi içinde bulunduğum son döneminde bile, büyük acılar vermiyor. Ancak ağrılara karşı da iyi bir ilâç kullanmak şart. Benim kullandığım ilacın adı «Morphiumhydrochlorid.» Bunun yardımıyla ağrılardan kurtuluyorum. Kendimi dikkatle dinliyorum ve burun kemiğindeki basınç artıp o eski, artık alıştığım, iyi tanıdığım vuruşlar göz çukurlarının ardından kendilerini duyurmaya başlayınca, hemen bir ampulun başını kırıp kendi kendime iğnemi yapıyorum. Hepsi bu kadar. Başka bir şey yapmaya gerek yok. Öldürücülüğü bir yana, asılırda kötü bir hastalık değil.

Üstelik hastalığın başka belirtileri de var: Sözgelişi başdönmeleri, beynin çalışmasında beliren yetersizlikler ve aynı yapıdaki çeşitli kasların farklı derecede yıpranmaları gibi... Ayrıca gözlerim de çok çabuk yoruluyor. Bu nedenle hikâyemi kaleme alırken, küçük bölümler halinde ilerleyecek, sık sık ara vermek zorunda kalacağım. Kanımca, en iyisi bu bölümleri kesintisiz numaralamak olacak. Hem sayın Dr. Freund için tek tek yapraklar üzerine yazmakta olduğum hikâyemin okunmasını kolaylaştırmak hem de günlük çalışma tempom hakkında kendi kendime hesap verebilmek için. Çünkü ölmeden önce işimi tamamlamak istiyorum, zamanımı çok hesaplı ve akıllı bir biçimde kullanmak zorundayım. Ve ölmeden önce yazımı tamamlamayı gerçekten istiyorum! Zaten bundan başka bir isteğim de yok. Bu yanılmanın hikâyesini başından sonuna dek hiçbir şeyi güzelleştirmeksizin ve hiçbir şeyi eksik bırakmaksızın yazmak tek amacım.

İlk satırlarımı okuyorum ve daha bu ilk satırlarda bazı şeyleri olduğundan farklı gösterdiğimi, bazı şeyleri yazmayı unuttuğumu, daha bu ilk satırlardan itibaren yalan

söylemeye başladığımı anlıyorum. Birtakım düzeltmelere girişmeksizin yazmaya devam etmenin yakışık almayacağını kendi kendime anlatıyorum. Hikâyemi salt bir etki, ucuz bir heyecan yaratmak amacıyla yazmak yetkisine sahip değilim. Kesin olarak inanıyorum ki, gerçeği en iyi biçimde ortaya koyacak, gün ışığına çıkaracak biçimde yazmakla yükümlüyüm. Bu yüzden şimdiye dek yazdıklarımı geri alıyorum.

Adım Walter Frank değil.

Doğum tarihim 17 Mayıs 1906, doğum yerim de Viyana değil. Ne Avusturya vatandaşı, ne Katolik ve ne de kızlık soyadı Kesten olan Valerie Frank ile evliyim. Nasıl ki, mesleğim de ihracatçılık değil! Bütün bunlar, birtakım yanlış bilgiler! Şimdi onların yerine doğrularını koymam gerekiyor...

21 Nisan 1911 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri'nde. New York Eyaletinin New York kentinde dünyaya geldim. Amerikan vatandaşıyım, Protestanım ve kızlık soyadı Davis olan Margaret Chandler ile evliyim. Mesleğim —daha doğrusu bir zamanlar mesleğim— Holywood'ta senaryo yazarlığıydı.

2

Kar yağıyor.

Yazı yazmakta olduğum odanın pencerelerinin önünde kar taneleri sessizce toprağa iniyor. Odanın ışığı loş ve yumuşak. Gözlerime ve kafama huzur veriyor. Dr. Freund, bu odayı bana bırakmak lütfunda bulundu; onun çalıştığı

büyük ve modern okul binasının bahçesini görüyor. Penceremin altında, etrafı yüksek ve yaşlı ağaçlarla çevrili bir jimnastik sahası var. Iyi havalarda, burada oynayan çocukların neşeli sesleri bana kadar geliyor ve ben de onların kahkahalarına, bağırmalarına, kesik kesik çığlıklarına kulak veriyorum. Bugün alanda kimsecikler yok; sessizce karların arasına gömülmekte.

Rahat bir koltukta oturuyorum. Üstüne yazı yazdığım kâğıt dizlerimde. Biraz önce Dr. Freund, hatırımı sormak üzere yanıma geldi. Bugün hikâyemi yazmaya başladığımı öğrenince çok sevindi. Çünkü yazma fikri ondan geldi. Zaten son zamanlardaki bütün planlarımın fikirleri ona ait. Ona rastlandığımdan beri kendimi gittikçe daha fazla onun idaresine ve tavsiyelerine bıraktım. Reisnerstrasse'deki evimde artık kendimi rahat hissetmeyip de buraya, onun yanına taşındığımdan bu yana da yalnızca ve yalnızca onun uygun bulduklarını ve benden yapmamı istediklerini yapıyorum. Ona güvenim var. Iyi yürekli, akıllı ve benimle ilgili her şeyi biliyor. Ölmeden önce ona rastlamak olanağını bulduğumdan dolayı mutluyum.

Ona gidip hikâyemi anlattığımda, durumumu öğrenir öğrenmez, başımdan geçeni yazmamı salık verdi. Bunun beni rahatlatacağı kanısındaydı. Eğitim alanındaki başarısının nedeni, bu tür başarıların çoğunda olduğu gibi, önce hastalarına — ki şimdi ben de bunların arasına katılmıştım — onları üzen, içlerini dolduran şeyleri anlattırması ve böylece ilk rahat nefesi almalarını sağlamasaydı. Bunu, bana ilk kez önerir önermez anlamıştım.

«Yani sizce,» demiştim. «Zamanı gelince bütün suçlular, yaptıklarını anlatmak, onlarla övünmek ya da yaptıklarından dolayı kendilerini suçlamak gereğini mi duyarlar?»

Başını sallamıştı «Hayır. Bizi derinden sarsan olaylar hakkında konuşma içgüdüsü, suçlular kadar azizlerde de vardır. Doktor Crippen nasıl cinayeti işlediği yere tekrar gitmek ihtiyacını duyduysa, aziz Yuhanna ve aziz Lukas da kendilerini İncil'lerini yazmak zorunda hissetmişlerdir.

«Ben bir aziz değilim ki!»

«Tabii değilsiniz. Ama bir yazarsınız. Hep bir kitap yazmak istemiş, fakat hiçbir zaman bu işe koyulamamıştınız. Şimdi yazın. Elinizdeki, son fırsattır.»

Evet, gerçekten son fırsat.

Kitap yazmak için elime çok fırsat geçit. Ama bunca görüp geçirmişliğime rağmen, bu fırsatların hiçbirini değerlendirmedim. Sadece senaryo yazdım, yazdıklarımın da iyi senaryolar olduğu söylenemez. İyi olsalardı, onlar ve onlara göre çevrilen filimler, kitapların yerini alabilirlerdi. Ama iyi senaryolar olmadıklarından, iyi kitapların yanında sadece sırıttılar. Bütün fırsatlarımı kaçırdım. Ta sonuncusuna, şimdi şurada, bu loş ve sessiz odada, ölmeden kısa süre önce elime geçmiş olan şu son fırsata kadar. Bunu kaçırmamam gerek. Onu değerlendirmek zorundayım ve değerlendirmek de istiyorum. Hikâyemi anlatmak, onu sayfalara dökmek istiyorum.

Ama şu anda, kendi hikâyem sözkonusu olunca hemen şüphelerin, tutuklukların, güvensizliğin pençesine düşüveriyorum. Şimdiye dek hep düş gücüne dayanan, kendime yabancı hikâyeler yazmıştım. Kafadan attığım, yalnızca etkili olmasına dikkat ettiğim hikâyelerdi bunlar. Etkili olmalarını da önce sonunu kurup, sonra başa doğru ilerlemekle sağlardım. Ama şimdi birdenbire aman vermez bir gerçeğin, katı olayların, sadece başlangıcını bildiğim, sonuysa benim için belirsiz olan bir gelişmenin karşısında kalmıştım.

Başlangıcı mı?

Onu da biliyor sayabilir miyim kendimi? Hikâyemin ne zaman başladığını, onu anlatmaya nereden başlamam gerektiğini söyleyebilir miyim? Münih Havaalanına indiğim akşam mı başlamıştı? Yoksa kent dışındaki bir villada Jolanth'ye rastladığım akşam mı? Altın Haç hastanesinde mi, hastaneden önce mi, sonra mı? Hatta Almanya'ya gelmezden önce Holywood'da başlamış da olamaz mıydı? Sonuçta hikâyem, ucu doğduğum güne kadar uzanan olay halkalarından oluşan bir zincir değil mi? Bu durumda, o halkalardan rasgele birini yakalayıp, işte burası başlangıcıydı, dememden başka çare var mı? Bundan başka bir şey yapamayacağıma aşağı yukarı kesinlikle inanıyorum.

Ayrıca bu halkayı bulduğuma da inanmaktayım. Şimdi 4 Ocakta olduğumuza göre, beş ay önce, karanlık bir pazar günüydü. Yağmur yağıyordu. Uyandığımda ışık, puslu bir yeşil renkte, içinde bulunduğum odaya dökülmekteydi. Oda Münih'te, Romanstrasse 127 numaradaki evin ikinci katındaydı. Evin duvarlarını asma dalları kaplamıştı. Dışarıdaki sessiz caddenin iki yanı ağaçlıktı. Yağmur ağaçların üstüne yağıyordu ve gözlerimi açtığımda, ilk gördüğüm şey, pencerenin önündeki bir kestane ağacının yağmurdan ağırlaşmış, koyu yeşil renkte, taptaze yaprakları olmuştu. Evet, hâlâ çok iyi anımsıyorum bu yaprakların o gün gördüğüm ilk şey olduklarını. Ve bütün bunların üstünden beş ay geçtiğini, her şeyin ta beş ay önce, yağmurlu bir pazar günü öğleden sonra başladığını düşününce, biraz hayret etmekten kendimi alamıyorum...

3

Uyandığımda başım ağrıyordu.

Her zaman uyandığımda hissettiğim normal başağrılarımdı bunlar. Yalnız bugün bu başağrılarına bir de kaynağını midemde, nedenini de cumartesi gecesindeki aşırı içkide bulan bir bulantı eklenmişti. Çok fazla içmiş ve fena olmuştum. Inleyerek doğrulup komodinin üstündeki kol saatine uzandım. Dördü on geçiyordu.

Jolanthe henüz uyumaktaydı.

Yanımda, sol omuzunun üstünde yatıyordu. Kızıl saçları, sımsıkı kucaklamış olduğu yastığın üstüne vahşi bir görünümle dağılmıştı. Jolanthe'ye baktım. Kullandığı ruj çok çarpıcı bir kırmızılıktaydı ve dağılmış, yüzünün beyaz teni üzerinde lekeler yaratmıştı. Jolanthe derin derin soluk alıyor, çıplak göğüsleri düzenli bir şekilde inip kalkıyordu. Zaten daima çıplak yatar, uyurken de üstündeki örtüyü düşürürdü. Örtüyü üstüne sererek kalktım. Kafatasım ağrılar içindeydi. Haplarımı aradım, fakat hemen bulamadım. Oda dağınıktı. Jolanthe'nin elbiseleri gelişigüzel fırlatılmıştı. Benimkiyse koltuğun üstündeydi. Yatmadan önce radyoyu kapatmamış olduğumuzu farkettim. Radyodan hafif bir vınlama geliyor, istasyonları gösteren kadranın lambası da yanıyordu. Kısa dalgada bir istasyondan dans müziği dinlemiştik.' Yayın çoktan sona ermişti.

Radyoyu kapatarak elbisemin ceplerinde başağrısı ilâcımı aradım. Kafam bulanıktı. Hareketlerimdeyse, fazla içtiğim zamanlar olduğu gibi, isterik bir derbederlik hâkimdi. Elbisemin ceplerinde ilaca rastlamadım. Banyoya

gittim. Orada da aradığımı bulamadım, fakat banyonun musluğunu açarak teknenin kenarına bir havlu astım. Sonra yatak odasına döndüm. Jolanthe hâlâ uyuyordu. Üstü yine açılmıştı. Şimdi yüzüstü yatıyordu. Uzun bacakları yatağın kenarından taşmıştı. Uykusunda konuşuyordu.

«Bu, hiçbir şeyi ispat etmez ki», diye bağırarak gülüyordu. «Hiçbir şeyi kanıtlamaz bu!» Sonra anlayamadığım birkaç kelime daha söyledi. Ve ekledi. «Böyle suçlamalarla benden bir şey elde edemezsin.»

Konuştuklarına önem vermedim. Uykuda sık sık konuşurdu. Saçma sapan şeyler söylerdi. Başlangıçta, çok şüpheci ve kıskanç olduğum sıralarda, gece yarıları onu sorguya çekmeyi âdet edinmiştim. En inanılmaz şeylerden söz eder, öfkeden beni deliye çevirirdi. Nihayet günün birinde bana ait bir hikâye anlattı. Tümüyle kafasından uydurduğu bir hikâyeydi bu. O andan itibaren onun sayıklamalarına ilgim gittikçe azaldı, sonunda sönüp gitti.

Oldukça uzun süren dalgınlıktan ayıldığımda, kendimi yatağın kenarında oturur buldum. Bakışlarım Jolanthe'nin beyaz tenli ve düzgün sırtına dikiliydi. Gözü açık uyuyakalmış olmalıydım. Saatim dört buçuğu gösteriyordu. Bu, son zamanlarda gittikçe daha sık başıma gelir olmuştu: Ayıkken birdenbire «bilinç boşluklarına» düşüyordum. Özellikle içki içtiğim gecelerin sabahlarında çoğu kez ayakkabımı giymek üzere ayağa kalktığım ve yarım saat sonra kendimi aynı durumda bakışlarım önüme dikili, ayakkabının bir tekini elimde bulduğum çok oluyordu.

Şakaklarımı ovarak odaya geri döndüğüm zaman, ne yapmak niyetinde olduğumu düşünmeye çalıştım. Hatırladım ve aynı anda da istediğim hapları gördüm. Kol saatimin yanında, komodinin üstündeydi. Yanlarında da bir bar-

dak su duruyordu. Akşam döndüğüm zaman herhalde bütün bunları ben hazırlamış olmalıydım. Ama görünüşe göre, hapları yutacak vakit bulamamıştım. Buysa kendime karşı işlemiş olduğum bağışlanmaz bir günahtı. Çünkü sabahları kafam yerinde kalkabilmek için ilacımı daima akşam yatmazdan önce alırdım. Herhalde ertesi günün pazar olması ve çalışmak zorunda olmadığım düşüncesi, beni ihmalciliğe itmişti. İhmalimi giderdim. Suyun tadı balıkyağı gibiydi. Dilim de zımpara kâğıdına dönmüştü. Sonra aklıma, dolmakta olan küvet geldi ve banyoya koştum. Küvet neredeyse taşmak üzereydi. Musluğu kapattım, pijamamı çıkarıp sıcak suya girdim.

Once kendimi çok fena hissettim.

Şakaklarım çatlıyordu. Alnımda boncuk boncuk terler birikmişti. Âdeta soluk alamıyordum ama dayanmaya çalıştım. Daha önceden de böyle olmuştu. On dakika sonra kendimi mükemmel hissedecektim. Hep aynı şekilde olageliyordu bu. Suda arkama yaslanıp gözlerimi kapattım. Başağrısı devam ediyordu. Gözkapaklarımın ardında kızıl renkte ateş çarklarının dönmekte olduğunu görüyor ve Margaret'i düşünüyordum.

Margaret, Chiemsee'ye, rastlantı sonucu Münih'te karşılaşmış olduğu ve halen orada tatillerini geçirmekte olan Amerikalı arkadaşlarının yanına gitmişti. Dört günden beri oradaydı. Akşam onu gidip alacağıma söz vermiştim. Çalıştığım film şirketi, bana küçük bir araba tahsis etmişti. Iki saatte Chiemsee'de olabilirdim. Saat şimdi dört buçuktu. Tam zamanında uyanmıştım.

İçimdeki bulantı geçmiş ama başağrısı devam ediyordu. Yüzümü uzun süre soğuk suyla yıkadımsa da, fayda etmedi. Banyo penceresinin önünde yağmur perdazın çin-

kosuna çarpıyordu. Etraf sessizdi. Yalnız arada sırada aşağı caddeden geçmekte olan bir yayanın ayak seslerini duyuyordum. Havluyu alıp kurulandım. Başım feci şekilde ağrıyordu. Karışık duygularla önümdeki iki saatlik araba yolculuğunu ve daha da karışık duygularla Margaret ve dostlarını düşündüm. Büyük bir olasılıkla akşam yemeğini de onlarla yemek zorunda kalacaktık. Margaret benim işimle övünecek ve ben de müthiş sıkılacaktım. Sonunda aslında gülünç bir şeyden dolayı kavgaya tutuşacaktık ve Margaret ağlayacaktı. Bunların hepsi sevimsiz, fakat sevimsiz oldukları ölçüde kaçınılmazdı. Her zaman olduğu gibi.

Yatak odasına döndüm. Hellweg'e de telefon etmem gerekiyordu. Hellweg, üstünde çalıştığımız filmin Almanca versiyonunu yazmakta olan yazardı. Ben, Ingilizcesini yazıyordum. Yarın sabah erkenden otelime gelmesi için rica etmek zorundaydım. Şirketin bürosunda artık yazamaz olmuştum. Kalabalık sinirimi bozuyordu. Belki de Hellweg ile birlikte biraz kentten ayrılabilirdim. Tatlı bir herifti. Onunla biraz yalnız kalmak isterdim. Bir erkekle yalnız kalmak... Kadınların son zamanlarda sinirlerimi bozduklarını farkettim. Eskisine oranla daha sinirliydim. Sözkonusu olan, sadece Margaret değildi. Jolanthe de sinirime dokunuyordu. Bütün kadınlar da. Çok fazla çalışmıştım. Senaryonun taslağı bitmişti. Geriye her iki versiyonu birbirine uygun hale getirmek kalmıştı. Ayrıca diyaloglarımla da biraz uğraşmam gerekirdi. Diyalogları hâlâ bitirememiştim. Tanrım, başım ne kadar feci ağrıyordu.

Kravatımı bağlamak üzere aynanın önüne geçtim. Büyük bir aynaydı, kadınların ihtiyaçlarını karşılamak için yapılmıştı. Önünde bir tuvalet masasıyla kırmızı kadifeden

bir markiz duruyordu. Oda modern, sade ve kadın zevkine göre döşenmişti. Lavanta kokuyordu. Kravatımın düğümünü atıncaya kadar bir süre uğraştım ve alçak sesle bir küfür savurdum. Parmaklarım titriyordu. Bir türlü onları istediğim yere götüremiyordum. Çok çalışmak. Fazla viski. Aşırı sigara. İşimi bitirip Münih'ten ayrılacağım günü düşünüyordum özlemle. Münih'te kendimi iyi hissedememiştim. Belki de biraz Riviera'da kalırdım. Çünkü artık param vardı.

Başımı kaldırıp aynaya baktım ve Jolanthe'nin uyanmış olduğunu gördüm. Uzun bacaklarını birbirinin üstüne atıp arkası üstü yatmış, açık yeşil gözlerinde düşünceli bir ifadeyle beni süzüyordu. İçimde, sanki uzun zamandan beri gözetleniyormuşum gibi bir tedirginlik duydum.

«Hello» dedim.

«Hello» diye karşılık verdi Jolanthe.

«Nasılsın?»

«Teşekkür ederim, iyiyim.» Kollarını başının üstüne kaldırarak esnedi. Bu arada bütün vüucuyla tembel bir kedi gibi kıvrandı. Sonra oturdu ve sırtını yatağın arkasına doğru çekip alnına sarkan saçları üfledi. «Ya sen nasılsın?»

«Başım ağrıyor», dedim. Kravatım şimdi istediğim gibi bağlanmıştı.

«Bence bir doktora görünmelisin.»

«Yirmi doktora gittim.»

«Ama bunun bir çaresi olmalı!»

«Tabii, olmalı», dedim.

«Nedir o çare?»

«Hap yutmak.» Oturup ayakkabılarımı aradım. Jolanthe bir şey söylemeksizin bana bakıyordu. Büyük ve son derece ilginç olan yüzü, şaşılacak bir düzensizlik içindey-

di. Belki de bu yüze asıl çekicilliğini kazandıran bu düzensizlikti. Jolanthe'nin geniş ve dolgun dudaklarının ardında iri bembeyaz dişleri, ince, fakat pek düzgün denemeyecek bir burnu ve kalın siyah kaşları vardı. Bu kaşlar, o yılın modasına uygun olarak tepeye toplanmış ateş kırmızısı saçlarıyla tezat oluşturuyordu. Bu yüzün özellikleri arasında, kalın kaşları birbirlerinden bağımsız olarak inanılmaz yüksekliklere kaldırmak yeteneğiyle, sol burun kanadında zaman zaman bağımsızlığını ilan ederek titremeye ve atmaya başlayan bir sinirin varlığı da yer alıyordu. Bu durum, Jolanthe'yi olduğundan daha sinirli gösterirdi.

«Gidiyor musun?» dedi kayıtsız bir ifadeyle.

«Evet,» diyerek ayakkabılarımı bağladım.

«Aha.» Ayaklarını yataktan sarkıttı, yakınında bir iskemlenin altında duran yüksek ökçeli terliklerini yakaladı ve ayağa kalktı. Oldukça iri yapılıydı. Çırılçıplak olduğu halde yanımdan geçerek odadan çıktı. Aynanın önünde saçlarımı tararken, onun mutfakta buzdolabının kapağını açtığını ve kapadığını duydum. Sonra geri döndü. Elinde bir bardakla bir şişe bira vardı. Her ikisini de elinden bıraktıktan sonra, üstü minicik damlalarla kaplı şişeyi ciddi bir ifadeyle ve kendini tümüyle yapmakta olduğu işe vererek açtı. Sonra bardağı doldurarak uzun susuzluğunu açığa vuran yudumlarla içti. Ayakta ve başını iyice arkaya vermiş içiyor, yutkunurken küçük ve gergin karnı inip kalkıyordu. Birdenbire burnuma gelen taze ve soğuk bira kokusu, içimi yeniden bulandırmıştı. Bu özellik, sabahları erken saatte ya da hangi saatte olursa olsun, kalkar kalkmaz, hangi çevrede ve durumda bulunulursa bulunulsun, bira içebilmek, içimde aynı hayretle karışık antipatiyi uyandırırdı hep. Tanıdıklarım içersinde bir Jolanthe bu işi yapabiliyordu ve ben de bundan acı duyuyordum. Bu arada Jolanthe

bir bardak daha devirmişti. Tekrar yatağa oturarak ağzına bir sigara aldı. Yaktım. Bir duman bulutunu üfleyerek sordu. «Nereye?»

Bu da onun çok sayıdaki özelliklerinden biriydi: Konuşmalara ara vermek yoluyla bunları uzun zaman sürdürmek, bir konuya hemen tekrar devam edebilmek ve ona derhal ara verebilmek. Önceleri konuşma tekniğinin bu türü biraz kafamı karıştırmıştı. Ama kısa zamanda alışmıştım.

«Bir şeyi halletmeliyim.»

«Ama tekrar geleceksin, değil mi?»

«Hayır.»

«Hayır mı?» Sol kaşı yukarı kalktı. «Fakat tiyatroya gidecektik.»

«Özür dilerim ama gidemeyeceğim. Bir arkadaşınla git.» Bir elimi amzuna koyarak, kafam başka yerde olduğu halde, onu okşamaya çalıştım. Jolanthe elimi itti.

«Yapma!»

«Neyin var?»

Bir şey söylemeksizin bana baktı. Daima geniş ve dışa dönük olan dudakları, şimdi incelmişti. Burun kanadı titriyordu. Bir tutam saç yine yüzüne doğru sarkmıştı, ama o bu kez bunun farkında değildi. Hâlâ hiçbir şey söylemiyordu. Sadece yağmurun ve soluğunun sesini duyabiliyordum.

«Sana bir soru sordum!» Başımın ağrısı gittikçe artıyordu. Mekanik bir haraketle ben de bir sigara aldım.

«Karının yanına dönmen gerekiyor, değil mi?

«O da var,» dedim.

«Bunu bana neden daha önce söylemedin?»

«Fakat biliyordun!»

«Bilmiyordum!»

Şakaklarım atıyordu. Dolaşmakta olan kanı âdeta hissediyordum.

«Ne oldu sana, Jolanthe? Kıskanıyor musun?»

«Margaret'i mi?» Küçük gördüğünü belli eden bir ifadeyle sigarasının külünü silkti. Kül halının üstüne düştü. Daima halıya düşerdi.

«Öyleyse?»

«Kıskanmıyorum. Sadece artık bıktım.»

«Neden bıktın?» Çok sinirliydim ve kafam dağınıktı. Cümleyi uzatarak ve acı çektiğimi belli eden bir yüzle tekrarladım.

«Yüzüne bu kadar acı dolu bir ifade verme!» Sigarasını çabuk çabuk içiyordu. «Acı çekmene de neden yok zaten. Eğer acı çekmesi gereken biri varsa, o da benim!»

«Öyle mi?»

«Evet.»

«Herhalde çok kötü durumdasın...»

«Hiç kuşkusuz.»

«Benden de memnun değilsin.»

«Öyleyse bu işi bitirelim.»

«Belki en iyisi bu olur.»

Kendimi toparlayarak içten bir ifadeyle gülümsedim. «Dur bakalım, öyle acele etmek yok. Ne oldu bize böyle? Nereden başladı bütün bunlar? Kısa süre öncesine kadar gayet iyi geçiniyorduk... Oyle değil mi?» Cevap vermedi. «Hadi, tekrar barışalım. Eğer bir kusurum olduysa, özür dilerim.» Hiçbir kusur işlemediğimi, hiç değilse özür dilememi gerektirecek bir şey yapmadığımı gayet iyi biliyordum. Ama buna rağmen özür dilemiştim. Sırf kafam rahat etsin diye. Bir parça huzur bulabilmek için.

«Barıştık mı?» Omzundan öptüm. «Tamam mı?»

«Hayır,» dedi.

Derin derin içimi çektim. Benimle kavga etmeye kararlı görünüyordu.

«Neden?» Tanrım bütün bunları, bu cümleleri, davranışları ezberlemiştim artık! Bunların tümü benim için artık ne kadar çekilmez ve gülünçtü!

«Çünkü hoşuma gitmiyor!»

«Nedir hoşuna gitmeyen?» Eski diyalog, eski yöntem: Cümleleri tekrarlamak, dinlemek, gülümsemek. Ve başağrıları. Her şeyden önce başağrıları.

«Hiçbir şey hoşuma gitmiyor!» Yerinden fırladı, sırtına bir sabahlık geçirerek aşağı yukarı gidip gelmeye başladı. Bu küçük kavganın ne kadar hoşuna gittiği, ne denli zevkine vardığı açıkça görülüyordu. Yeşil ipek sabahlık, beyaz baldırlarının etrafında uçuşuyordu. Yürürken topuklarından biri üstünde sendeleyince terliklerini ayağından fırlattı.

«Sen beni ne sanıyorsun? Bunu daha ne kadar devam ettirmek niyetindesin?»

«Neyi?»

«Bu oyunu, bu programlı aşk oyununu! Pazartesi günleri saat dörtten sekize kadar, çarşamba akşamları, eğer bana yaptıracağın bir şey varsa, büroda, perşembe günleri öğleden önce ve hafta sonları, karın kentte olmadığı zaman...» Yüzüne baktım. Tanıştığımızdan bu yana, üç ay içersinde biraz yaşlanmış olduğunu farkettim. Eskisi kadar çekici değildi. Vücudunda bazı kusurlar buldum. Kadınlarla olan bütün maceralarımda bunu yapardım. Ama çoğuyla ilişkim daha uzun sürmüştü. Belki de en iyisi, bu işi burada kapatmaktı.

«Bu programlamanın, içinde bulunduğum güç durumun bir gereği olduğunu sen de çok iyi biliyorsun. Sonuçta evli bir insanım.»

«Ama sonuçta benimle de yattın!»

«Nazik davetini reddedemezdim tabii!»

«Çok alçaksın!»

«Seninle büyük bir zevkle yattım.» Yerimden kalkıp yanına gittim. Sarıldığım zaman karşı koymak istedi. Onu sımsıkı tutarak kendime bastırdım. Hatta bir an içimde bir arzunun uyandığını bile hissettim. Sonra burnuma tekrar bira kokusu gelince onu bıraktım.

«Baştan beri ilişkilerimiz hakkında kesin bir fikre sahiptik», dedim. «Yoksa birdenbire beni sevmeye mi başladın?»

«Aman Tanrım!» Bunu çok hafif bir sesle söylemişti ve yeşil gözlerinde kötü pırıltılar uçuşuyordu.

«Oyleyse? Neden parladın böyle ansızın?»

Birden üstüme gelerek gözlerini gözlerime dikti. Büyük bir öfkeyle konuşuyordu. «Nedenini sana söyleyeyim, sevgili Jimmy! Birdenbire onurumu, kadınlık gururumu düşünmeye başladığımı farkettim de ondan!»

«Ama...»

«Sus!» Çok yakınımda duruyor, vücudu vücuduma değiyordu ve şimdi sade bira kokusunu değil, fakat saçlarının ve kullandığı parfümün kokusunu da alıyordum. «Henüz sözlerimi bitirmedim. Sana verdiğim zevke karşılık bazı haklarım olduğu düşüncesindeyim. Toplumsal bazı haklar! Karının sahip olduğu aynı haklar! Hatta daha fazlası!»

«Evet, evet.»

«Yoksa aksi fikirde misin? Karın senin için ne yapıyor? Sana zevk veriyor mu? Yardımcın olabiliyor mu?»

«Hayır,» dedim.

«Ama ben bütün bunları yaptım, değil mi?»

«Evet, Jolanthe.»

«Belki birbirimizi sevmedik, ama daha ilk andan anlaştık! Istediğin zaman bana gelebildin! Senin için daima vardım! Seni sevmememe rağmen sana sadık kaldım! Ya karın? O sana sadık kaldı mı?»

«Karımı bir yana bıraktım.»

«Bilmek istiyorum! Karın sana sadık kaldı mı?»

«Hayır.»

«Ama buna rağmen gidip kendisini alman gerekiyor, değil mi?»

«Evet.»

Jolanthe birdenbire çok uzaklaşmıştı. Şimdi onu sanki bir dürbünün ters tarafıyla seyreder gibiydim. Sesi de sanki pamuktan bir duvarı aşıp kulağıma gelebiliyordu. Yalnız yağmurun sesi yüksek perdeden işitiliyordu. Bir de şakaklarımdaki kanın atışı. Tam - tamtam, tam - tamtam!

«Dışarıya karşı durumu kurtarman gerek.»

«Evet.»

«Kimse bir şeyin farkına varmamalı.»

«Evet.»

«Çünkü toplumsal görevlerin var.»

«İyi bildin.»

«Karını sevmemene karşın böyle davranmalısın.»

«Doğru.»

«Yıllardan beri onu sevmemene, onun da seni sevmemesine rağmen!»

«Evet, Jolanthe.»

«Peki neden?»

«Karım olduğu için,» dedim. Ondan gittikçe uzaklaşıyor, bu konuşmanın beni giderek sinirlendirdiğini anlıyordum. Eskiye ait bir konuşmaydı bu. Çok yapmıştım bu tür konuşmaları, hem de sadece Jolanthe ile ve yalnızca Münih'te değil. Başka kentlerde. Başka kadınlarla. Bıkmıştım

bu konuşmalardan. Tıpkı birçok şeyden bıktığım gibi.

«Karın olduğu için, öyle mi? Hepsi bu kadar mı?»

«Hepsi bu kadar.»

«Onu terkedememenin nedeni de bu, öyle mi?»

«Evet.»

«Peki neden ayrılamıyorsun ondan?»

«Ayrılmak istemiyorum da ondan.» Aynı şekilde bir skandal çıkarmak istemediğimi ya da bunu yapamayacak kadar korkak olduğumu da söyleyebilirdim. Ama söylemedim. Işin bu yanı Jolanthe'yi ilgilendirmezdi. Ve başım ağrıyordu.

«Ama beni... beni terketmek istiyorsun!»

«Istemiyorum.»

«Istemiyorsun, fakat yapıyorsun!»

«Nasıl! Ne zaman?»

«Şimdi! Yanımdan ayrılıyorsun... ona gidiyorsun!»

«Çocuk olma Jolanthe! Margaret'i ahbaplarının evinden alıp kente getireceğim. Yarın tekrar görüşürüz.»

«Dörtten sekize kadar!»

«Bunu değiştiremem.»

«Değiştirebilirdin! Herkesin hakkımda binbir laf etmemesini, öğrenciler gibi pastanelerde ve barlarda sürünmememizi, bu aptalca saklambaç oyununun sona ermesini sağlayabilirdin! Yapabilirdin bunu! Ama yapmak istemiyorsun! Sırf öteki karın olduğu için!»

Sadece başımı sallayabildim. Konuşmak yoruyordu.

«Neden bir şey söylemiyorsun?»

«Başım ağrıdığı için.»

«Kes şu başağrısı lafını!»

«Kendi kendime yaratmadım başağrılarını. Hem başka sıkıntılarım da var.»

«Sevgili karın gibi örneğin.»

«Evet, o da var.»

«Onu sevmiyorsun, o da seni sevmiyor, ama buna rağmen senin için bir sorun olabiliyor! Karın çünkü!»

Evet anlamına başımı salladım.

«Tabii bu bambaşka bir şey, bunu anlamak gerek. O, senin karın. Hoşgörülü olmalısın, çünkü karın. Onun yüzünden her şeye alışmasını bilmeliyim, her şeyi sineye çekebilmeliyim. Çünkü o, senin karın! Oysa ben... neyim ki ben? Sadece basit, aşağılık...»

«Evet,» dedim.

«Ne d e d i n?» Yerinden fırlamıştı.

«Bu yüzden derhal ilgimi çekmiştin,» diye açıklamaya başladım. «Kızma, Jolanthe. Sadece iltifat olarak söyledim. Seni sevindireceğini sandım.»

Yanıma geldi.

«Ne kadar sevindiğimi tahmin edemezsin,» diyerek buz gibi bir ifadeyle gülümsedi. «Bana yapabileceğin en zarif iltifattı. Eminim, böyle bir iltifatı sevgili karına asla yapamazsın.» Şimdi ikimiz de birbirimizin çok yakınında durmuş, gülümsüyorduk. «Eğer karın da şöyle küçük bir orospu olsaydı, o zaman benimle asla ilgilenmezdin, değil mi Jimmy?»

«Hayır, sevgili Jolanthe.»

«Eğer evinde kendini tatmin etme olanağını bulsaydın, asla bana gelmeyi düşünmezdin!»

«Hiç kuşkusuz öyle.»

«Teşekkür ederim sevgilim. Bana karşı gerçekten içtenlikle davrandın. Şimdi ben de sana güzel birkaç söz söylemek istiyorum.»

«Öyle mi?»

«Evet. Sana ne olduğunu söylemek istiyorum.»

«Gereği yok, çünkü biliyorum.»

«Hayır, bilmiyorsun! Sana bunu bir kez olsun söylemek gerek, sevgili Jimmy! Edebî gelişmen açısından bunun büyük önemi var. Belki söyleyeceklerimi gelecek filminde kullanabilirsin! Tabii eğer sana bir senaryo daha yazdırırlarsa!» Yüzünde geniş bir gülümseme vardı; bembeyaz, sağlam dişlerini görüyordum. Daha yaklaşarak bana sarıldı ve başını yanağıma dayadı. «Iyi dinle beni! Sen zavallı, basit, dar görüşlü bir insancıksın, sevgili Jimmy. Hem de bu tür insancıkların en zavallılarının yer aldığı kategoriye dahilsin. Üzerinde her şey yakıştırma, yapmacık durur.»

«Bir şey değil. Hem daha bitmedi. Sen, daima açgözlü bakışlarla etrafını süzen, her kadının önce bacaklarına bakan, sonra hemen o kadını belirli bir pozisyonda hayal edenlerin sınıfındansın. Yalnız ne var ki, düş gücün, işi uygulamaya dökme yeteneğini çok geride bırakıyor! Onun için bitip tükenmek bilmez bir araştırma içindesin, daima hayal kırıklığı ve huzursuzlukların pençesinde kıvranıyorsun. Dedim ya, daima hüzünlü, ortanın da altında bir insansın. Aşkta olsun, mesleğinde olsun, orta, hatta onun aşağısındasın.» Yanağını yanağıma sürttü ve elleriyle arkamı şefkatle okşadı. «Kompleksler içinde kıvranan bir insancık!»

«Herhalde bundan dolayı bana yakınlık gösterdin, beni davet ettin.»

«O zamanlar adam olacağın inancını beslediğim için ve bu iş hoşuma gittiği için sana yaklaşmıştım... ve belki de paran vardır diye.»

«Ama seni hayal kırıklığına uğrattım.»

«Evet, sevgili Jimmy.»

«Tabii mali açıdan değil.»

«Hayır, o açıdan değil.»

«Ama bunun dışında!»

«Ama bunun dışında! Sanırım senden vazgeçmek zorunda kalacağım. Tümüyle yeteneksiz olduğunu iddia edemem. Fakat bundan sonra değişebileceğine inanmıyorum. Hayır, değişmeyeceksin. Olduğu gibi kalacaksın. Sevmediğin karının yanında, seni tatmin etmeyen işinin başında, devamlı araştırmalarınla, uyanıkken gördüğün düşlerle baş başa kalacaksın...»

«Jolanthe,» diyerek gülümsedim. «Artık sözlerine son verebilirsin.»

«Neden?» diye sordu. «Neden bitireyim, sevgili Jimmy?»

«Yeter de ondan.»

«Yeter mi? Peki senin herhangi bir şey yapmaktan âciz, her yerde kaybetmeye mahkûm bir zavallı olduğunu da söylemeyeyim mi?»

«Hayır,» dedim.

«Bence bunları söylemek senin yararınadır.»

«Ben aksi fikirdeyim.»

«Yo, yararınadır.»

«Jolanthe,» dedim gülümseyerek. «Bunu bir kez daha söylersen, seni tokatlayacağım.»

O da gülümsedi. Sonra söylediğini tekrar etti.

Yüzüne vurdum.

Tokadımı yiyen yanağı kıpkırmızı kesildi. Oldukça kuvvetli vurmuştum. Jolanthe hâlâ gülümsüyordu. Yalnız elindeki sigarası halının üstüne fırlamıştı. Terliklerini giyerek sigarayı ezdi.

«Şimdi gidebilirsin,» dedi sonra.

«Zaten gideceğim.»

«Hem kendine yeni bir sekreter ara!»

«Öyle yapacağım.» Kapıya doğru yürüdüm. Orada tek-

rar arkama döndüm. «Bunların olması şart mıydı? Bana kısaca, artık bıktığını ve ilişkimize son vermek istediğini söyleseydin, her şey çok daha kolay olmaz mıydı?»

Sanki çok hayret etmiş gibi başını salladı. «Zavallı enayi.»

«Neden?»

«Ben ilişkimize son vermek niyetinde değildim. Sadece seni itmeyi ummuştum.»

Oda kapısını arkamdan açık bırakarak şapkamı almak üzere hole geçtim. Holün aynasında Jolanthe'yi bir kez daha gördüm. Odanın ortasında hiçbir şey söylemeksizin durmuş, tırnaklarına bakıyordu. Sessizlik içindeki merdiven başından geçip caddeye indim. Yağmur hâlâ dinmemişti. Şakaklarım şişmiş gibiydi; attığım her adım, gözlerime acı veriyordu. Kendimi hiç bu kadar kötü hissetmemiştim. Âdeta arabama kadar gidemeyeceğimden korkmaya başlamıştım.

Jolanthe ile yaptığım tartışma, beni çok bitkinleştirmişti. Tabii bu türden ilk tartışmamız değildi bu. Ama sonuncusu olacaktı! Çünkü bu gibi şeyler beni çok yoruyordu. Senaryomu bitirmem gerekti. Sonra buradan ayrılmalı, bir başka kente gitmeliyimdim. Belki de başka bir kadın bulurdum. Belki de bulamazdım. Şu anda başka bir kadınla yeni bir ilişki kurmak, pek çekici gelmiyordu. Evime dönünce tatil yapacaktım. Belki balık tutmaya giderdim. Yalnız başıma. Balık tutmasını çok severdim. Yanağımdan aşağı birşeyler yuvarlandı ve birdenbire ağladığımın farkına vardım.

Durup burnumu çektim. Sinirlerim çok bozuktu. Gözyaşlarımı tutamıyordum. Akmalarına devam ediyorlardı. Kapının yanında, küçük bahçenin taşlarının üstünde küçük bir kız oturmuş, merakla beni süzüyordu.

«Rahatsız mısın, amca?»

«Hayır, bir şeyim yok.»

«Ama ağlıyorsun!» Küçük kız ayağa kalkarak bana baktı. «Bir yerin mi ağrıyor?»

«Hayır.»

«Öyleyse neden ağlıyorsun?»

«Gözüme bir şey kaçtı.»

Arabam caddede duruyordu. Yirmi adım kalmıştı.

«Lütfen bırak geçeyim», dedim küçük kıza. «Acelem var.» Kız kenara çekildi, sonra arkamdan koşmaya başladı.

«Amca! Amca!»

Durdum.

«Evet?»

«Haline acıdım,» dedi. «Sana bir şey hediye edeceğim!»

Önlüğünün altından pis bir kesekâğıdı çıkardı, içinden pis elleriyle pis bir bonbon aldı. «Al! İçi doludur!»

«Teşekkür ederim,» dedim.

«Ağzına at.»

«Sonra yerim.»

«Hayır, hemen at! Görmek istiyorum!»

Bonbonu ağzıma attım. Dilimin üstünde yapışkanlığını hissettim. Midem burkuldu. Güçlükle yutkunmaya çalıştım. Sonra muazzam büyüklükte simsiyah bir ok, gözlerime doğru uçtu, tam yüzümün yakınında ikiye ayrılarak her iki gözbebeğime saplandı. Haykırdım. Yere yuvarlandım. Siyah ok patlayarak alev alev yanmaya başladı. Başımın taşa çarptığını hissettim, küçük kızın korkuyla bağırdığını duydum.

Hellweg'e telefon edemedim, diye düşündüm. Sonra derin bir baygınlığın ağzı gittikçe genişleyen kuyusundan içeri doğru yuvarlandım.

4

Bu, geçirdiğim ilk baygınlıktı.

Filmlerimin kahramanlarını —özellikle kadın kahramanlarını— sık sık çeşitli nedenlerle bayıltır ve bundan hoşlanırdım. Ama benim için baygınlık, tümüyle yepyeni ve büyüleyici bir yaşantıydı. Hatta daha da ileri giderek hayatımın en güzel yaşantısı olduğunu bile söyleyebilirim. İlk baygınlığımın süresi, verdiği derin huzur ve her türlü rahatsız edici etkenden uzak dinlenme duygusuyla, o güne dek içinde bulunmuş olduğum durumların hiçbiriyle karşılaştırma kabul edemeyecek kadar güzeldi. Eğer gerçekten varsa cennetteydim ve eğer ölüm, bir parça olsun bu baygınlığa benziyorsa, öleceğim saat, hayatımın özlemle beklediğim en mutlu anı olacak.

Ne düş gördüm, ne bir sürü yüzle karşılaştım ve ne de geçmişle ilgili bir sürü anı üstüme saldırdı. Ne sesler, ne de melodiler işittim. Kâbus ve sıkıntılardan uzaktım.

Huzur içindeydim.

Mutlak anlamda, içimi mutlulukla dolduran bir huzurdu bu. Etrafımı kuşatan, bana ağırlık ve kasvet veren her şeyden, anılardan, bilinçten, beynin otomatik düşünce mekanizmasının ürünlerinin yükünden, tasavvurların zorlamasından uzak tutan bir huzur duygusuydu bu. Belki de kokain çekenlerin, haşhaş içenlerin, uyuşturucu madde müptelâlarının aradıkları duygu buydu. Saklı tuttukları ve sanki esrar dolu bir hazineymişçesine korkuyla korudukları şey buydu. Eğer durum gerçekten böyleyse, hallerinden anlıyordum artık. Reçete sahtekârlığıyla hırsızlık yapanları,

ailelerini terkederek kendilerini lekelemek ve aşağılamak için pis bodrumlara kapananları, hepsini, hepsini anlayabiliyordum şimdi; eğer onları iten, bu huzura, bu mutlu kurtuluşa olan tutkunluklarıysa... Ilk baygınlığımdan beri kendimi onların kardeşi sayıyorum, onlar gibi hissediyorum ve o baygınlık ânının, o en zayıf ânımın özlemini çekiyorum, tıpkı çok gerilerde kalan ve çoktan unutulumuş olan o neşeli çocuğumun mutluluklarının özlemi çektiğim gibi. Bütün insanların geçirdiği baygınlıklar, bu kadar eşsiz bir güzellikte midir, bilmiyorum, ama benimki öyleydi. Ve bu yüzden ölümü âdeta sabırsızlıkla bekliyorum... belki biraz olsun bu durumu andırıyordur umuduyla. Çünkü kendime tümüyle gelmezden birkaç saniye önce, o kısa bir zaman parçası içerisinde, ölüme kavuştuğumu, artık onun imparatorluğunun sınırlarından içeri adımımı atmış olduğumu sandım. Ama bu duygum, yalnızca bir yanılgının ürünüydü. Bunun hemen ardından tekrar bilincime kavuştum ve cennetin dev kapıları ardımdan kapandı. Yalnizca konuk olarak içerde kalmıştım.

5

Büyük, bembeyaz bir odada, beyaz bir yatakta yatıyordum. Bu odada duvarlar, mobilyalar, perdeler, kapılar, her şey beyaz renkteydi. Hatta yatağımın yanında oturan ve gözlerimi açtığımda beni inceleyen adam bile beyazdı. Üstünde beyaz bir önlük vardı. Saçları da bembeyazdı.

Uzun süre hiçbir şey söylemeksizin ona baktım. Sonra bakışlarım odayı dolaşarak pencereye gitti. Dışarısı gü-

neşliydi. Işık gözlerimi ağrıttığından başımı çevirdim.

«Başınız ayrıyor mu?» diye sordu adam.

«Evet.»

«Gözleriniz?»

«Onlar da ağrıyor.»

«Hım.» dedi. Sonra gülümsedi. «Mr. Chandler'siniz, değil mi?»

«Evet.»

«Benim adım da Eulenglas.»

«Memnun oldum,» dedim. Sonra daha kendime gelir gelmez sormak istediğim şeyi anımsadım: «Neredeyim?»

«Altın Haç'ta.»

«Bir has... has... has...» Kendi halimden dehşete düşerek konuşmamı kestim. Hastane demek istiyordum, ama heceleri bir türlü bir araya getiremiyordum.

Eulenglos hiçbir hareket yapmadan yüzüme bakıyordu. «Efendim?»

«Bir has... has... has...» Ter içindeydim, şakaklarım delicesine atıyordu ve nerdeyse ağlamak üzereydim. «Hastane» kelimesini bile söyleyebilmekten aciz, zavallı bir kekeme halinde buraya serilmiş yatıyordum! Tanrım, ne olmuştu bana?

«Kelimeyi söyleyemiyor musunuz?» diye sordu Eulenglas. Bu aptalca sorusundan dolayı ondan nefret ediyordum.

Başımı salladım.

«Ama ne söylemek istediğinizi biliyorsunuz, değil mi?»

Başımla onayladım.

«Bir kez daha deneyin!»

Bir kere daha denedim. Korkunç bir şeydi. Yaşlar gözlerimi doldurmuştu. «Bana yardım etsenize!» diye haykırdım,

«Bir hastanedesiniz, Mr. Chandler,» dedi. Eulenglas sakin ve içten bir ifadeyle.

Ve şimdi ben de kelimeyi söyleyebildim, âdeta vücudum rahatlamıştı bu işi yapınca. «Bir hastanede mi?»

«Oldu şimdi,» dedi Eulenglas.

«Peki, nedir bu?»

«Efendim?»

«Neden söyleyemiyorum kelimeleri?»

«Geçecek, Mr. Chandler!»

«Ne olduğunu bilmek istiyorum!»

«Buna literal parafazi derler» diye açıklamada bulundu. Kültürlü bir insan olduğumu anlamıştı. Bir aydına her şeyi açıklamak gerekir. Böyle bir insan, anladığı kanısına varırsa, içi rahat eder. «Beyninizde bir aksama var. Konuşma merkezindeki bir adale tam çalışmıyor. Bu durum geçecek. Hepsi bu kadar, Mr. Chandler.»

«Ya,» dedim. Anladığım kanısına varmıştım. Şimdi içim daha rahatlamıştı. Artık doktorun yüzünü daha net görebiliyordum. Önce bulanık olan gözlerim, yine kusursuz bir şekilde görevlerini yapmaya başlamışlardı. Eulenglas gözlüklüydü ve uzun, bilimadamlarına özgü bir başı vardı.

«Küçük bir kaza geçirdiniz. Sizi buraya, Profesör Vogt'a getirdiler. Ben onun asistanıyım.»

«Vogt mu dediniz?» Bu ismi hayal meyal anımsıyordum. «Şu operatör mü?»

«Evet.»

«Peki, ne demek oluyor bu?» Yarı doğruldum. «Neden buradayım?»

«Muayene için.» Beni yastığıma geri itti.

«Kim getirdi beni buraya?»

«Eşiniz, Mr. Chandler.»

«Öyle mi?» dedim. Sonra bir süre konuşmadan dü-

şündüm. Hatırlamaya çalıştım. Ama belleğim, henüz karanlıklar içersindeydi.

«Önce ilk yardım servisine götürüldünüz», dedi Eulenglas. «Sonra karınıza haber verildi. O da kliniğe getirilmenizi istedi.»

«Ne zaman oldu mu?»

«Dün.»

Birdenbire yaşamın tüm güçlük ve acılarının muazzam bir dalga halinde tekrar üstüme saldırdığını farkettim. Gözlerimi kapadım.

«Bugün günlerden ne?»

«Pazartesi.»

«Saat kaç?»

«Öğle vakti.»

«Fakat olamaz! Çok iyi anımsıyorum...» sözümü kestim. Hiçbir şey hatırlamıyordum.

«Dün saat beşe doğru ilk yardıma getirildiniz. Baygındınız, Mr. Chandles. Baygınlığınız epey uzun sürdü.»

«Ne kadar?»

«Gece yarısına kadar devam etti.»

«Peki sonra?»

«Kliniğe götürülürken rahat edebilmeniz için size bir uyku ilâcı verdik.»

Birden belleğimde ufak bir kıvılcım çaktı. «Jo... Jo... Jo...» diye kekelemeye başladım. Yine aynı tutukluğun pençesine düşmüştüm! Adını bile telaffuz edemiyordum. Tanrım, diye düşündüm, Tanrım!

«Efendim?» Eulenglas soran gözlerle yüzüme baktı.

«Hiç. Beni nerede bulmuşlar?»

«Romantstrasse 127'deki evin bahçesinde,» dedi. «Herhalde iş icabı orada bulunuyordunuz.»

«Evet,» diye cevap verdim. «Sekreterimin yanında-

dım. Bir senaryo yazıyorum.» Biraz düşündüm. Sonra konuşmama devam ettim. «Kendisine iki yeni sahne yazdırmam gerekliydi.»

Eulenglas, «Sekreteriniz buradaydı.» dedi.

Kulaklarıma inanamayarak. «Kim?» diye sordum.

«Bayan Jolanthe Caspari,» diye cevap verdi. «Sekreterinizin adı böyle, değil mi?»

«Evet,» dedim. «Ne zaman buradaydı?»

«Bu sabah. Bu çiçekleri de o getirdi.» Yatağın yanındaki küçük masayı gösterdi. Masanın üstünde bir telefonla iki vazo duruyordu. Vazoların birinde kırmızı glayöller öbüründe de ebegümeciler vardı. Eulenglas ebegümecileri gösterdi.

«Glayölleri eşiniz getirdi,» diyerek tekrar yüzüme baktı. Sanki bıyık altından güldüğünü sezer gibi oldum.

«Neden gülümsüyorsunuz?» diye sordum sert bir sesle.

Hiçbir şey anlamadığını belli eden bir ifadeyle yüzüme baktı.

«Özür dilerim, Mr. Chandler!»

«Neden güldüğünüzü sordum! Gülecek ne var?»

«Sinirleriniz bozulmuş, Mr. Chandler. Ben gülmüş falan değilim.»

«Ya,» dedim biraz kendimi toparlayarak. Belki de gerçekten gülmüş falan değildi. Benim s i n i r l e r i m bozulmuştu. «Özür dilerim.»

«Rica ederim. Mr. Chandler. Çok güzel Almanca konuşuyorsunuz.»

«Büyükanne ve büyükbabalarım Almandı. Ailemizde Almanca daima ikinci dil olarak konuşulagelmiştir.»

«Ya.» Şimdi gerçekten gülümsüyordu. Ama bu, sevimli bir doktor gülüşüydü. «Her iki hanım da tekrar gelecek-

ler,» dedi. «Karınız, kendinize geldiğinizi bildirdiğimiz zaman, Bayan Caspari de öğleden sonra gelecek.»

«Teşekkür ederim,» diye mırıldandım. Ve sonunda kafamın tümüyle yerine geldiğini farkettim. Uzun zamandan beri ilk kez olarak ağrılar da tamamen kaybolmuştu. Doğrulup otururken, üstümde bana ait olmayan bir pijama bulunduğunu gördüm, hafifçe öksürdüm.

«Şimdi bütün duyularım tekrar çalışmaya başladı,» dedim. «Bana neyim olduğunu ve neden muayene edilmem gerektiğini açıklar mısınız lütfen? Çünkü vakit kaybetmeksizin tekrar işimin başına dönmeliyim. Firmam beni her yerde arayacak.»

«Firmanız, daha akşamdan haberdar edildi. Mr. Clayton...» (Cebinden çıkarttığı bir kâğıttan, hesabına çalıştığım Amerikalı prodüktörün adını okudu.) «Saat on yediye doğru sizi ziyaret edecek. Eğer isterseniz, büroyu arayıp kendisiyle konuşabilirsiniz. Size sevgi ve selamlarını yolladı ve her şeyin yolunda olduğunu, asla kendinizi üzmemenizi söyledi.»

Sarışın ve güzel bir hemşire odaya girdi. Sevimli bir ifadeyle selam verdi. Elindeki bardakta kehribar renginde bir sıvı vardı.

«İçin,» dedi Dr. Eulenglas. «Tadından hoşlanacaksınız.»

İçtim. Gerçekten tadı güzeldi. Soğuk, insana zindelik verici bir şeydi ve dilime de tatlı bir kaşıntı duygusu vermişti.

Güzel hemşire, «Öyle yemeğinde ne arzu edersiniz, Mr. Chandler?» diye sordu.

«Yoksa bir otelde miyim?» diye cevap verdim.

«Hemen hemen öyle sayılır, Mr. Chandler. Özel bir sanatoryumda bulunuyorsunuz. Buradayken sizi mümkün

olduğu kadar rahat ettirmek istiyoruz.»

Eulenglas, «Açlık hissediyor musunuz?» diye sordu.

Bu soru üzerinde uzun süre ve ciddi olarak düşündüm.

«Hem de çok,» dedim sonra.

«Iyi,» diye karşılık verdi doktor.

«Ne yemekler var?»

Sarışın hemşire yemekleri saydı. Ben de muazzam bir öğle yemeği ısmarladım.

Hemşire odadan çıkıp kapıyı kapattıktan sonra, «Evet?» diyerek tekrar doktora döndüm. Ben de Jolanthe'nin, aradan ne kadar geçerse geçsin, kesilen konuşmaya kalınan yerden devam etme tekniğine artık alışmıştım. Eulenglas da beni izleyebiliyordu.

«Henüz neyiniz olduğunu bilmiyoruz, Mr. Chandler. Ustünkörü yaptığımız ilk muayene bütün yan belirtileriyle birlikte tipik bir sinir krizinin varlığını ortaya koydu. Karınız son zamanlarda çok çalıştığınızı söyledi.»

«Evet.»

«Gördünüz mü! Bir de bunun üstüne...» susup eliyle belli belirsiz bir işaret yaptı.

«Bunun üstüne ne?»

Konuşmaya teşebbüs etti, söyleyecekleri üstünde yeniden düşündü ve söylediklerinin, hiç kuşkusuz ilk önce söylemek istedikleriyle uzaktan yakından ilgisi yoktu. «Şu başağrılarınız, Mr. Chandler... bunlar hakkında bana biraz daha ayrıntılı bilgi verebilir misiniz?»

Baş ağrılarımı etraflıca anlattım.

«Ya,» dedi. «Duyduğuma göre Amerika'da birkaç doktora görünmüşsünüz, değil mi?»

«Evet. Hepsi de aynı tehşisi koydu.»

«Neydi koydukları teşhis?»

«Hiç. Sadece vejetativ nevroz diye adlandırdılar.»

«Evet,» Gülümsedi. «Herhalde dedikleri gibidir. Ağrılarınıza karşı daima toz mu kullanıyorsunuz?»

«Evet, sadece toz alıyorum.»

«Nasıl bir toz bu?» Sorusunu cevaplandırdım. Tekrar başını salladı.

«Hiç röntgeniniz alındı mı, Mr. Chandler? Tabii başınızın röntgenini kastediyorum.»

«Hayır, hiç alınmadı.» Bir tehlike kokusu sezmiştim. «Neden? Yoksa sizce...»

«Henüz bizce hiçbir şey yok, Mr. Chandler. Henüz bir yargıya varabilmemiz için çok erken.» Bir an duraksadı, sonra içten bir ifadeyle bana baktı. «Çok açık konuşacağım.»

«Rica ederim.»

«Karınız çok endişeliydi. Anlaşılan sizdeki belirtilerin bazı hallerde —açıkça tekrar ediyorum: Bazı hallerde!— beyindeki, hım, bazı ciddi değişikliklere delalet edebileceğini duymuş. Onun için sağlık durumunuzun baştan aşağı kontrolünü rica etti.»

«Değişiklikler mi? Ne gibi değişiklikler?»

«Her zaman böyle olması şart değil, Mr. Chandler, asla değil. Çoğu vakalarda muayene sonucunda belirtilerin tümüyle zararsız oldukları anlaşılır.»

«Evet, evet,» diye cevap verdim. «Fakat ne gibi değişiklikler olabilir?»

«Ve belirtiler, zararsız olmasalar bile, modern cerrahinin yardımıyla bunu...»

«Hay Allah! Canım söylesenize ne gibi değişikliklerden söz ettiğinizi!»

«Sertlikler» dedi Dr. Eulenglas.

«Yani... tümör mü demek istiyorsunuz?»

Ağır ağır başını salladı.

«Evet, Mr. Chandler. Demek istediğim bu.»

6

Odada bir süre sessizlik oldu.

Eulenglas dikkatle beni süzüyordu. «Öğrenmek istediniz, Mr. Chandler,» dedi sonunda. «Ve ben de size söyledim. Tekrar ediyorum: Dediğim, olabilir, fakat mutlaka böyle demek değildir bu. Bu tür vakaların çoğunda...»

«Anladım,» dedim.

«Muayene edilmeniz, tamamen bir ihtiyat tedbiridir, kişisel güvenliğinizle ilgili bir konu.»

«Evet, evet,» dedim.

«Hazır sözü bir kere açılmışken, sonucu kesin olarak öğrenmenizi sağlayacak bir muayene yaptırmanızı mutlaka tavsiye ederim. Böylece bilinçaltınızda...»

«Karım kontroldan geçirilmemi rica etti, öyle mi?»

«Evet, çok endişeliydi. «Dört gün burada kalmanız gerekecek.»

«Acı duyar mıyım? Çok korkağımdır da.»

«Hiçbir acı duymazsınız, Mr. Chandler. Zor bir muayenedir, fakat acı duyulmaz. Bir ansefalografı yapacağız.»

Bu sözü başka bir yerde daha işitmiştim. Ama iyi bir anıyla bağlantılı değildi.

«Ansefalografi mi?»

«Bir e l e k t r o ansefalogram,» dedi yatıştırıcı bir ifadeyle ve her iki heceyi vurguladı.

«Peki fark nerede?»

«Önceleri hastanın beynine hava vermek ve havanın durumundan belirli sonuçlara varılmak yoluyla ansefalogram yapılırdı.»

«Berbat bir usul!»

«Bu muayene tarzının sevimsiz ve pek de tehlikesiz olmadığını sizden saklayacak değilim. Buna karşılık bir elektroansefalografi yardımıyla yapılacak bir araştırma hoş olabilir ve tamamen tehlikesizdir.»

«Iyi bir psikologsunuz,» dedim.

«Neden?»

«Çünkü ilkini kötülemek yoluyla, ikinci yöntemden korkmamamı sağlamak istiyorsunuz.»

Gülümseyerek hiçbir biçimde abartmaya kaçmadığını söyledi. Bu yeni yöntemin hiçbir tehlikesi yokmuş. Sonra bana genel bir muayeneye razı olup olmadığımı sordu.

«Tabii razıyım,» dedim. Verebileceğim tek cevap da buydu. Çünkü ileri gelen bir otoriteden durumuma ilişkin açık bir rapor alamazsam, huzurum ortadan kalkacaktı.

«Çok güzel,» diyerek ayağa kalktı. «O halde şimdi karınıza haber vereceğim. Öğleden sonra Profesör Vogt ile birlikte sizi ziyaret ederiz.» Başıyla selam vererek odadan çıktı. On dakika sonra güzel hemşire ısmarlamış olduğum muhteşem öğle yemeğini getirdi. Yemeğin büyük bir bölümünü bıraktım. Iştahım kaçmıştı. Zili çalıp servisi yolladım. Sonra büroyu arayarak Clayton ile konuştum.

Gayet neşeli bir sesle, «Hello hello, hello!» diye bağırdı.

«Iyi günler, Joe,» dedim. Clayton tek kelime Almanca bilmezdi. Şişman, kırmızı yüzlü bir işadamıydı. Savaş sırasında çelik ticareti yapmış ve 1941 ile 1945 yılları arasında yüksek bir konjonktüre erişen çeşitli firmaların güve-

nini kazanmıştı. Savaştan sonra Hollywood'da bağımsız bir film ortaklığı kurdu ve Hollywood'da bir filim çevirmek için gerekli olan paranın çok cüzi bir miktarıyla Avrupa'da film çevrilebileceğini öğrendikten sonra, bu işe ilk teşebbüs edenler arasında yer aldı. Gerekli sermayeyi, savaş sıralarından tanıdığı eski dostları sağladılar. Clayton çok becerikliydi, bir damlacık sanat anlayışı yoktu ve işin hoş yanı, hiçbir zaman da öyle bir anlayışa sahipmiş gibi davranmazdı. Ama bu alçak gönüllülüğün kötü yanları da vardı. Clayton daima herhangi bir sanat sorunu hakkında en son konuştuğu kişinin yargısını benimserdi. Bu da onun işini biraz güçleştirirdi.

Ingilizce, «Sizi böyle zor durumlara soktuğum için üzgünüm,» diye konuşmaya başladımsa da, derhal sözümü kesti.

«Susun bakalım Jimmy! Zor durum da ne demekmiş? Her şey yolunda. Siz, görevinizi tam bir başarıyla yerine getirdiniz. Şimdi uslu uslu yatacağınıza kalıp hemşeriyle flört edin, ha ha ha!»

«Sadece birkaç gün sürecek.»

«Ne kadar sürerse sürsün... hiç üzülmeyin! Öğleden sonra size geleceğim, Jimmy! Iyi havadislerim var! Taschenstadt senaryo taslağını okudu ve hayran kaldı!»

«Çok iyi,» dedim. Taschenstadt filmi alacak olan Alman firmasının şefiydi.

«Bugün bir telgraf geldi,» diye devam etti Clayton, «Para, göndermiş.»

«Tebrikler.»

«Teşekkür ederim. Görüyorsunuz ya, Jimmy, işler siz olmadan da yürüyor! Bir şeye ihtiyacınız var mı? Sizin için bir şey yapabilir miyim?»

«Sanmıyorum.»

«Geldiğim zaman size bir şişe viski getireceğim.»

«Okey!»

«Ve dediğim gibi, dinlenin, dinlenmeyi hakettiniz dostum!»

Veda ederek telefonu kapattım. Clayton'un sesinin aşırı derecede sevimli olması dikkatimi çekmişti. Âdeta beni hastanede bilmesinin onu sevindirdiği kanısına kapılsam yeriydi. Garipti, hem de çok garip. Ama sonra bu düşünceleri kafamdan atıp boş verdim. Ne istiyordum yani? Clayton bağırıp çağırsaydı, daha mı hoşuma gidecekti? Güneş şimdi doğrudan doğruya yatağıma geliyordu. Kendimi sıcacık, rahat ve uykulu hissediyordum. Bir yerlerde hafif sesle bir radyo çalıyor, kalın bir kadın sesi şarkı söylüyordu.

Adı 'Duygusal Yolculuk' olan bu şarkıda eski aşkına dönen birinin duyguları dile getiriliyordu.

Telefon çaldı. Açtım.

«Sizi arıyorlar, Mr. Chandler,» dedi bir kadın sesi.

«Teşekkür ederim,» dedim. Hatta bir tıkırtı duyuldu. «Alo?»

«Alo,» diye bir ses geldi. Jolanthe'di. Arkası üstü yatmış, ahizeyi kulağıma tutmuştum. Cevap vermedim.

«Jimmy orada mısın?»

«Evet.»

«Yalnız mısın?»

«Evet.»

«Biraz daha iyi misin?»

«Evet.»

«Çok korktum, Jimmy.»

Hiçbir şey söylemedim.

«Kabahat bende. Heyecanlandın. Çok kötü konuştum. Çok üzgünüm, Jimmy. Beni bağışlayacak mısın?... «Jimmy, sesimi duyuyor musun?»

«Evet.»

«Soruma cevap vermedin!»

«Evet.»

«Beni bağışlıyor musun?»

«Tabii.»

«Seni sadece kızdırmak istemiştim. Söylediklerimin tek kelimesinin bile gerçekle ilgisi yoktu, sana yemin ederim...»

«Tamam Jolanthe.»

«Tamam olan bir şey yok! Sesinden anlıyorum!»

«Zaten artık aldırdığım da yok Jolanthe.»

«Jimmy!»

«Belki de bir tümörüm var.»

«Jimmy!»

«Başımda. Ama henüz kesin bir şey bilinmiyor.»

«Aman Tanrım! Aman Tanrım! Korkunç bir şey bu! Kim söyledi? Nereden anladılar? Ameliyat edecekler mi?»

«Hiç kimse söylemedi. Ben de henüz bir şey biimiyorum!»

«Jimmy, Jimmy, bırak da yanına geleyim, hemen şimdi... bir taksiye atlarım...»

«Kesinlikle olmaz.»

«Niçin?»

«Çünkü gelmeni istemiyorum.»

«Karın da geleceği için mi?»

«Jolanthe! Rica ederim!»

«Ama gelmeli, seni görmeliyim! Seni seviyorum Jimmy!»

«Hoşçakal.» Telefonu kapattım.

Dışardaki radyoda kadın şarkısını bitirmişti. Arkadan bir spikerin sesi duyuldu. Saat üçe gelmişti.

Arkası üstü yatmış, beyaz renkli tavanı seyrediyordum. Kapı vuruldu.

«Girin,» dedim. Gelen Margaret'ti.

Üstünde siyah, parlak kumaştan sımsıkı oturan bir İngiliz kostümü, beyaz ipek bir bluz, başında da önünde tül peçesi olan siyah renkte yuvarlak bir şapka vardı. Biraz ruj sürmüştü ve yorgun görünüyordu. Yatağımda doğruldum. Beni şöyle üstünkörü öptü.

«Nasılsın bakalım serseri,» dedi İngilizce. Almancayı çok kötü konuşurdu. Yüzüme bakarak gülümsedi. Bu gülümsemeyi iyi biliyordum. Çeşitli nedenlerle biliyordum. Bütün bu nedenlerin bir tek ortak noktası vardı: Hepsinin temelinde, Margaret'in bir türlü kabule yanaşmadığı olaylar yatardı. Margaret bir olayı kabul etmek istemediği zaman, o olay onun için var sayılmazdı. Gülümsemesi bu olayı ortadan kaldırır, sanki hiç olmamış gibi bir hava yaratırdı. Bu, daima donuk bir üstünlük duygusunu, hoş görmeyi ve iyi niyetli bir anlayışı dile getiren bir gülümsemeydi. Âdeta krallara layık ve profiline son derece iyi giden bir gülümsemeydi. Gala gecelerinden, eleştirmenlerle yapılan konuşmalardan, içki alemleriyle dolu geçen gecelerden ve evliliğimiz süresince yaptığımız tartışmalardan tanırdım bu gülümsemeyi. Çok iyi bilirdim. Anlamı da benim için çok açıktı.

«Doktorlarla konuştum,» dedi Margaret. «Çok iyi bakılıyorsun. Ve sanırım sağlığında hiçbir bozukluk olmadığı ortaya çıkınca, her ikimiz de rahat bir nefes alacağız, öyle değil mi Roy?»

Bana daima Roy diye hitap ederdi. Roy göbek adımın ikinci hecesiydi. Tekrar geriye yaslanıp yüzüne baktım.

Çabuk çabuk konuşuyordu. «Baxter'ler beni epey korkuttular!» Baxter'ler, Chiemsee'deki tanıdıklarıydı. «Sen beni olmaya gelmeyince hastanelere telefon etmek fikrini Ted Baxter verdi. Ah Roy, nerede bulunduğunu haber verdiklerinde ne hale geldiğimi tahmin edemezsin! Asla tahmin edemezsin! Bir an bayılacağım sandım. Ted çok yakınlık gösterdi. Beni kente getirdi. Benim için, yüz millik yolu katetti! Ve yol boyunca sendeki belirtiler üzerinde konuştuk. Bana ne anlama gelebileceklerini açıkladı. Bir amcası varmış, onda da bu şekilde başlamış... ameliyat etmek zorunluğunda kalmışlar, sonunda bir gözü görmez olmuş. Ah, özür dilerim Roy, aptalca bir laf ettim, ama ne demek istediğimi anladın, değil mi? Ama Ted'in sözleri beni çok kaygılandırdı, sonuçta ikimiz de gerçeği öğrenmek istiyoruz, değil mi?»

Benim de düşüncelerine katılmamı istediğini belirten bir ifadeyle yüzüme baktı. Gülümsemesi tertemizdi ve beni tümüyle mazur gördüğünü açıkça belirtiyordu.

«Margaret,» dedim. «Beni nerede bulduklarını biliyorsun, değil mi?»

«Tabii biliyorum, Roy.» Çantasından birkaç dergi ve gazete çıkardı. «Sana okuyacak bir şeyler getirdim. Aralarında yeni 'New Yorker' da var. İçindeki karikatürler çok güzel!»

«Romanstrasse 127,» dedim. «Bu adreste kimin oturduğunu biliyorsun herhalde!»

«Tabii sevgilim.» Tatlı tatlı gülümsedi. «Bir de bugünkü postayı getirdim. Ezzard'lar tekrar Miami'ye gidiyorlar. Bu kadarını nasıl kaldırabiliyorlar anlamıyorum!» Çantasını karıştırarak yatağın üstüne birkaç zarf bıraktı. «Robby, Warners'lerin yanında olduğunu ve Siodmak'la çalıştığını yazmış. Iyi bir meslek, değil mi?»

«Margaret...»

«Burada da Avrupa'da çıkan ve son filmine ait bazı eleştiri yazıları var. Bazıları mükemmel! Sadece onları getirdim zaten! Ötekilerini saçma sapan bulduğum için attım...»

«O adreste Jolanthe Caspari oturur,» dedim. «Yani sekreterim. Hafta sonunu onunla geçirdim.»

«Evet, tabiî Roy, anlıyorum.» Şapkasını çıkarıp küçük masanın üstüne bıraktı. Saçları siyah renkteydi. Ortadan ayırmıştı. Dümdüzdü. Bacak bacak üstüne attı. Açık renk naylon çoraplar içindeki bacakları, gayet biçimli ve uzundu. «Sanırım, ebegümeciler Jolanthe'den.»

«Evet.»

Eğilip kokladı.

«Kokuları yoktur,» dedim.

«Ama görünüşleri çok güzel.»

«Jolanthe sevgilimdir.» dedim.

Soğuk ve bakımlı eliyle yanağımı okşadı. Oldukça tıraşlıydım. Eli, Elizabet Arden gündüz kremi kokuyordu.

«Evet Roy, biliyorum. Ama bu konuda mutlaka konuşmamız gerekir mi?»

«Istiyorum.»

«Bu davranışın, gerçekten takdir edilmeli.»

«Nasıl yani?»

«Özür dilemek istemeni kastediyorum.»

«Özür dilemek değil, bu mesele hakkında konuşmak istiyorum.»

Gülümsedi.

«Ama ben istemiyorum. Hem ne gereği var? Nasılsa biliyordum.»

«Öyle mi?»

«Evet.»

«Peki?»

«Ama her zamanki gibi çok saygılı hareket edeceğini de biliyordum. Her zaman yaptığın gibi, kimsenin bir şey anlamamasına, benim acı çekmememe çaba gösterecektin. Beni bu duruma düşürmüş olmaktan dolayı üzüntü duyduğunun farkındayım.»

«Hangi du du... duo...» konuşmamı keserek öfke ve utanç içersinde dudaklarımı ısırdım. Yine gelmişti.

«Ne oldu, Roy?» Korkmuştu.

«Doktor buna literal parafazi diyor,» diye açıkladım. «Söylediklerine göre geçiciymiş.» Derin bir soluk aldım. «Ne söylemek istemiştin?»

«Tabii hakkımızda birtakım dedikodular çıkacaktır.»

«Bundan dolayı üzgünüm.»

«Biliyorum Roy. Ama seni herhangi bir şekilde suçlamıyorum. Sekreterinin bahçesinde bayılman senin kabahatin değildi.»

«Evet, haklısın.»

«Kasten yapmadın. Beni incitmek amacıyla hareket etmiş değilsin. Bu konuda artık konuşmayalım.»

«Hayır, konuşacağız.»

«Ben konuşmayacağım, sevgilim.» Gülümsemesi, daha da belirgin bir hal almıştı. «Şimdi onunla olan ilişkini kesecek misin?»

«Henüz bilemiyorum.»

«Tabii, düşünmen gerek. Acele etme. Şimdi dinlenmeye ihtiyacın var, en önemlisi bu. Prof. Vogt da aynı şeyi söylüyor. Kafanı yormamalısın, hem muayene ve hem de işin için gerekli bu. Belki de buradaki muyaneler bitince biraz Riviera'ya gideriz, ne dersin?»

«Riviera'dan nefret ederim,» dedim.

«Öyleyse bildiğini yap. Ben zaten Baxter'lere, onlarla birlikte Paris'e uçacağıma dair söz verdim. Saint Claud'da küçük ve çok şirin bir ev kiralamışlar. Resimlerini gördüm.»

«Margaret, senden boşanmak istiyorum.»

«Bunu daha önce de birkaç kez istemiştin sevgilim.»

«Evet, bu doğru.»

Saatine baktı. «Aman Tanrım, üç buçuk olmuş!»

«Olsun, ne var?»

«Bir taksiye binmek zorunda kalacağım. Ted randevulara geç kalınmasından hiç hoşlanmaz.»

«Onunla mı sözleştin?»

«Evet.»

«Nerede?»

«Vier Jahreszeiten'in barında. Vera da gelecek.» Vera, Ted Baxter'in karısıydı. «Sağlığını merak ediyorlar. Seni ziyarete gelebilirler mi?»

«Hayır.»

«Peki. Ben yarın yine gelirim. Akşam da telefon ederim. Ha bak, az kalsın unutuyordum.» Gözü rahatsız eden büyüklükteki çantasını karıştırarak bu kez çerçeveli bir resmini çıkardı. Resim Margaret'i, üzerinde beyaz bir mayoyla Los Angeles plajında gösteriyordu. Resmi glayöllerin önüne koydu. «Bak!»

«Neden getirdin bunu?»

«Böylesi daha iyi, Roy.» Eğilerek dudaklarımdan öptü. Temiz ve taptaze bir kokusu vardı vücudunun. Pepsodent, Chanel No. 5 ve Palmolive sabunu kokuyordu. «Hadi hoşça kal. 'New Yorker'a bakmayı unutma. Bu sayıdaki karikatürler gerçekten çok güzel.»

«Güle güle Margaret,» dedim. Kapıya yürüdü. Dar elbisesi, vücudunun kusursuz biçimini ortaya koyuyordu. Kapının yanında bir ayna vardı. Onun yönünde durup şapkasını düzeltti. Bu arada aynadan gülerek bana baktı.

«Tabii, senden boşanmaya asla razı olmayacağım,» dedi. «Bunu sen de biliyorsun sevgilim, değil mi?»

«Evet,» dedim. «Biliyorum.»

«Güzel.» Döndü. «O halde bu konu halledildi demektir.» Eliyle bana bir öpücük yolladıktan sonra odadan çıktı. Vücudunun taze ve temiz kokusu, odanın havasında kalmıştı. Kollarımı başımın altında kavuşturup gözlerimi kapattım. Kendimi biraz yorgun ve dalgın hissediyordum. Belki de bana vermiş oldukları uyku olacının etkisi hâlâ devam ediyordu.

Uyumaya çalıştımsa da başaramadım. Bir süre sonra uyuma çabasından vazgeçip Margaret'in getirmiş olduğu gazete yazılarını aldım. Bunlar, yalnızca son filmimin konusunu bildiren ve birkaç da övgü sözcüğü ekleyen eyalet gazetelerinin eleştiri yazılarıydı. Bu tür övgüler, yazarın aslında ne yazdığının farkında olmadığını ortaya koyan beylik cümlelerden oluştukları için insanı sevindirmez.

'New Yorker'i aldım. Karikatürler gerçekten çok güzeldi. Hepsine baktım. Aralarında Charles Addams'ın da yeni bir karikatürü vardı. Sayfaları çevirmeye devam ettim.

Arka sayfalarda filmime ait bir eleştiriye rastladım. Akla gelebilecek en zekice, alaycı ve yerin dibine batıran yazıydı. Yazar elle tutulur hiçbir yanımı bırakmamıştı. Belki Margaret'in bu yazıyı atladığını düşündümse de bu düşüncemi çabucak bir yana bıraktım. Margaret hiçbir şeyi kaçırmazdı ve özellikle benim filimlerimin eleştirilerini mutlaka görürdü. 'New Yorker'in bu sayısını bana bilerek

getirmişti. Bu, onun benden öç almak için uyguladığı çeşitli yöntemlerden bir tanesiydi.

Aslına bakılırsa son yıllarda Margaret'in başlıca işi bu olmuştu. Öç almak, beni en fazla yaralayacak ve en duyarlı olduğum noktaları bulmak ve sonra da, dudaklarındaki o Madonna gülümsemesiyle, serinkanlılıkla ve tam bir isabetle darbeyi indirivermek. Herhalde onu çok büyük bir düş kırıklığına uğratmıştım. Çünkü bir zamanlar bana kayıtsız şartsız güvenmişti.

'New Yorker'i yere bırakarak Margaret'i düşündüm. Onunla 1940 yılında tanışmıştım. Hollywood'u dolduran ve iki yumurta örneği birbirlerine benzeyen sayısız kızlardan birisiydi. Uzun bacaklı, güzel vücutlu ve güzel yüzlü kızlardan... Böyleleri hırslı ve beş parasız olurdu. Daima fırsat beklerlerdi. Her kokteyl partide ve her gece kulübünde görünürlerdi. Bazen o sırada arkadaşlık ettikleri erkekten destek görürler, bir prodüksiyona girmek olanağını bulurlar, hatta beyaz perdenin bir köşeciğinde de beliriverirlerdi. Azimli, içkiye son derece dayanıklı, sadece ve sadece yükselmeyi düşünen yaratıklardı.

Margaret'e, Bette Davis'in verdiği bir davette rastlamıştım. Jerry Wold ile gelmişti. Çok güzeldi, mükemmel dansediyordu. Kendisiyle flört etmiştim. O sırada Charles Laughton'un başrolünü oynadığı bir polisiye filmin beşinci senaryo yazarı olarak çalışmaktaydım. Margaret de bunu biliyordu. İçkiyi biraz fazla kaçırmıştık. Sonra onu evime götürmüştüm. Beverly Hills'de küçük bir evim vardı. Margaret gençti, güzeldi; Palmolive sabunu, Chanel No. 5 ve Pepsodent kokuyordu. Çok içkiliydim, bana Margaret çok ihtiraslı bir kadınmış gibi gelmişti. Beni uzun zamandan beri sevmekte olduğunu söyleyerek işim hakkında öv-

gülerde bulunmuştu. Soyunup yatağıma geldiğinde, bütün vücudu titriyordu. Kekeleyerek benim, kendisinin bunları bir rol kapabilmek için yaptığını sanabileceğimi, ama böyle bir kanının yanlış olduğunu, bana beni sevdiği için geldiğini, kendisine nasıl istersem öyle hareket edebileceğimi söyledi. Bütün bunlar beni çok etkilemişti.

Ertesi gün benim evime taşındı. Daha ertesi günü de prodüksiyon şefi Irving Wallace ile bir görüşme yaptım. Wallace, Margaret'i çağırdı, prova filmleri çekildi ve sonunda Margaret'e küçük bir rol verildi. Laughton ona son derece iyi davranıyordu. Ama bu da fayda etmedi. Margaret o kadar yeteneksizdi ki, onun göründüğü sahneler filmi kurtarmak için, yukardan gelen emir üzerine birkaç sahneye indirildi.

Margaret bu sonucu olağan karşıladı, üstelik beni daha baştan uyardığını, kendisinde hiçbir zaman sinema oyunculuğu yapabilecek bir yetenek bulmadığını söyledi. Filmin gösterildiği gün, bana başka birşey daha söyledi. Bunu söylerken gülümsemiş ve sevgiyle bana sarılmıştı. Salonun arka sıralarındaydık. Kendisinin perdede görüneceği sahneye kadar bekledi. Sonra doktora gittiğini, artık hiç şüphesi olmadığını ekledi.

Bir çocuğu olacaktı.

7

«Rahatsız etmiyorum ya?» diye sordu Joe Clayton.

Kapıyı vurduğunu duyamamıştım. Elinde birkaç dergi ve bir şişe viskiyle odama girmişti bile.

«Ne demek,» dedim. «Gelin Joe.»

Yüzündeki yaygın gülümsemeyle elimi kuvvetle sıktı. Neşesi yerindeydi, şişko bir borsa komisyoncusuna benziyordu.

«Önce bir şeyler içelim,» dedi. Otururken zile bastı, sonra aynı zamanda şişe açacağı da olan bir çakıyla kapağı açtı. Cebinden puro tabakasını çıkardı.

«Burda tütün içilebiliyor mu?»

«Tabii.»

Çok uzun bir puroyu yakarak büyük duman bulutları savurdu. Görünüşünden çok memnun olduğu anlaşılıyordu.

«Halinizden çok memnun görünüyorsunuz, Joe» dedim. Açıklayamadığım bir nedenden dolayı içimde bir huzursuzluk duydum. Sanki yolunda gitmeyen bir şeyler vardı. Ne olduğunu ben de bilmiyordum, fakat açıkça hissediyordum. Joe bana halinden biraz fazla memnunmuş gibi gözükmüştü.

«Öyle, yavrum, öyle, çok memnunum,» diye cevap vererek kısa, şişman parmaklarını birbirine kavuşturdu. «Karanlıktan Gelen Çığlık filminin bütün hazırlıkları bitti. Dört haftaya kadar atölyeye geçeceğiz.»

«Karanlıktan Gelen Çığlık» benim filmimin adıydı. Dakikalar geçtikçe Joe'nin neşesi, beni daha da huzursuz yapıyordu.

«Nasıl olur da dört haftaya kadar başlayabilirsiniz?» diye sordum. «Elinizde henüz senaryomun taslağı var!»

«Fakat tasarınız mükemmel, Jimmy!» Sırtıma vurdu. «Daha iyisi düşünülemez. Içten düşüncemi söylüyorum. Herkes, hatta Taschenstadt bile beğendi. O n u n ne kadar güç beğenir olduğunu siz de bilirsiniz!»

«Evet, biliyorum,» dedim. «Ama bu bir taslaktan ibaret. Hellweg ile birlikte bazi sahnelerde değişiklik yapmak istiyorduk, ayrıca...» Birden sözümü kestim. «Bir dakika! Taschenstadt hiç Ingilizce bilmez ki!»

«Evet, bilmez. Neden sordunuz?»

«O halde taslağımı nasıl okuyabildi?»

«Tabii sizinkini değil, Hellweg'inkini okudu.»

«O halde!»

«Ne demek istediğinizi anlayamadım.»

«O halde iş değişir. Hellweg'in diyalogları tamamlanmıştır. Benim bölümüm üzerinde daha çok çalışmak gerekir.»

«Tabii, tabii,» dedi. Ama düşüncesi başka yerdeydi. Şimdi onu hiç anlayamaz olmuştum. Tam bir şey sormak istiyordum ki, kapı açıldı ve içeri bir hemşire girdi. Bu kez gelen çirkin ve şişmandı.

«Lütfen iki kadeh getirir misiniz?» dedi Clayton İngilizce olarak. Aynı soruyu ben Almanca tekrarladım.

Çirkin hemşire Ingilizce, «Derhal efendim,» diye cevap vererek tekrar dışarı çıktı.

«Demek siz de diyaloglarım üzerinde daha çok çalışmak gerektiği görüşündesiniz?»

«Evet, Jimmy.» Patlamak üzere olan purosunu yaladı. «Bir parça daha çalışmak gerekir. Ama siz üzülmeyin! Dinlenmeye bakın. Tamamen iyileşmelisiniz, şimdi asıl önemli sorun bu. Önce sağlık! Bundan önemlisi düşünülemez!»

«Evet, fakat...»

«Görevinizi kusursuz yerine getirdiniz. Sizden çok memnunum. Hellweg'den de çok memnunum ama, sizin yeriniz başka, Jimmy. Bundan sonraki filmimi çevireceğim zaman —ki bu filim sanırım sonbaharda, İspanya'da çev-

rilecek— yine sizi düşüneceğimden kesinlikle emin olabilirsiniz.»

«Ne oldu size, Joe? Sanki bu işi büsbütün bitirmişim gibi konuşuyorsunuz!»

«Bitirmiştiniz zaten, Jimmy, haha!» Gülerek tekrar sırtıma vurdu. Çirkin hemşire iki kadeh getirdi.

Clayton, «Teşekkür ederim,» diyerek kadına gülümsedi.

«Bir şey değil,» dedi hemşire ciddi bir yüzle. Önce viski şişesine, sonra da bana baktı, başını sallayarak odadan çıktı.

«Buyrun!» Clayton kadehlerden birini uzattı. «En kısa zamanda sağlığınıza kavuşmanız dileğiyle!» Içtik. Viski sıcaktı. Yemek borumdan aşağı boşalışını hissettim. Sonra kadehi bıraktım.

«Işimi bitirdiğimi söyledin, Joe. Ne demek oluyor bu?»

Artık bazı garip şeylerin olduğundan kesinlikle emindim. Joe yere bakıyor, benimle göz göze gelmemeye çalışıyordu. Dürüst bir insandı ve yalan söylemesini hiç beceremezdi. Cevap vermedi. «Soruma cevap versenize! Diyaloglarım üzerinde daha çalışmak gerektiğine göre, nasıl işimi bitirmiş olabilirim?»

«Fakat hastanede yatarken diyaloglarınızı değiştiremezsiniz ki!»

«Burada sadece üç dört gün kalacağım.»

«Üç dört gün mü?» Şaşaladığını farkettim. Hiç kuşkusuz daha uzun bir süre burada kalacağımı hesaplamıştı. Ama neden? Neden?

«Evet, sadece üç dört gün! Ondan sonra tekrar emrinizdeyim. Zaman kaybetmemek için burada bile yazabilirim. Zaten yapacak hiçbir şeyim yok. Evet, belki de en iyisi böyle yapmak...»

Dudaklarını ısırdı. Purosunun söndüğünün de farkında değildi. Dışarıda hava yavaş yavaş kararıyordu.

«Saçma sapan konuşmayın. Jimmy!» Gözlerini çok ağır bir tempoyla, âdeta, milim milim yerden ayırarak, dudaklarında acı çeken bir köpeğin ifadesini andıran bir gülümseme olduğu halde yüzüme baktı.

«Burada, bu atmosferde ve şu andaki durumunuzda nasıl yazabilirsiniz...»

«Kendimi gayet iyi hissediyorum!»

«Olsun, henüz muayene sonucunu bilmiyorsunuz. Elbette sonunda hiçbir şeyiniz olmadığı anlaşılacak, ama o zamana kadar...»

«Joe,» dedim yavaşça. «Benden sakladığınız nedir?»

«Hiçbir şey sakladığım yok, Jimmy. Biraz daha viski ister misiniz?»

«Hayır.»

«Ben içeceğim!» Kadehini doldurarak bir yudumda içti.

«Evet,» dedim. «Burada diyaloglarım üzerinde çalışamayacağımı söylediniz. Peki kim yazacak onları?»

«Büyük bir talih eseri olarak Collins şu sıralarda Münih'te,» dedi, fakat bu sözleri söylerken yüzüme bakmadı. Zavallı adamın yüzü kıpkırmızı kesilmişti.

«Ya, öyle demek,» dedim ve tekrar geriye yaslandım. Collins, Amerika'da çok aranan ve şu sıralarda Avrupa'yı ziyaret etmekte olan bir yazardı. Birbirimizi tanıyorduk. Kendisine hayrandım. Ama o beni hiç beğenmiyordu. Demek diyaloglarımı Collins yazacaktı. O gün ilk kez şakaklarımın yeniden ağrımaya başladığını hissettim. «Kendisine, sizin ani rahatsızlığınızdan dolayı içine düştüğüm güç durumu

anlatınca, birkaç küçük değişiklik yapmayı kabul etmek inceliğini gösterdi...»

«Joe,» dedim. «Telefonda rahatsızlığımdan dolayı hiçbir güçlükle karşılaşmadığınızı söylemiştiniz.»

«Ama telefonunuzdan önce zaten Collins ile konuşmuş bulunuyordum!» Sesinde âdeta yalvaran bir ifade vardı.

«Bence geçirdiğim kriz, gerçekten sizin için bir güçlük doğurmadı. Tersine bunu Tanrının bir lütfu olarak karşıladınız.»

«Böyle konuşmayın, Jimmy!»

«Böylesi, beni devre dışı bırakmak için en iyi çare oldu, değil mi?»

«Jimmy lütfen! Sizi ne kadar takdir ettiğimi biliyorsunuz!»

«Beni takdir etmek mi? Söylesenize ne zamandan be.. benden memnun değilsiniz?»

«Sizden her zaman memnundum!» diye bağırarak yerinden fırladı.

«Bağırmayın!» diye bağırdım ben de. «Burası bir hastane. Oturun!» Oturdu. Tombul elleri titriyordu. «Hadi söyleyin bakalım, kim kötüledi beni size? Kim yazdıklarımın beş para etmediğini söyledi?»

«Kimse bana böyle bir telkinde bulunmadı, Jimmy! Sizi temin ederim!»

«Güzel. Öyleyse şimdi söyleyeceklerime dikkat edin: Collins diyaloglarıma dokunmayacak!»

«Başladı bile!» dedi ağlamaklı bir sesle. Demek durum, düşündüğümden de kötüydü.

«Peki,» dedim. «O halde taslağı elinden alın. Henüz sizinle sözleşmem var. Yanınızda sözleşmeli olarak çalıştığım sürece. Sendikalar Yasasına göre başka bir yazarı

benim senaryomu düzeltmekle görevlendiremezsiniz. Collinis'den özür dilersiniz. Bu bana ait bir iştir! Ben bitirmek istiyorum! Ya da isterseniz sözleşmemi feshedersiniz! O zaman istediğiniz sayıda yazarı bu işle görevlendirirsiniz.»

Sık sık soluyor ve hiçbir şey söylemeksizin beni seyrediyordu. «Söylediklerimi anladınız mı?» Başıyla onayladı.

«O halde?»

Tekrar ayağa kalktı. «Jimmy...»

«Oturun!»

Ama o başını sallayarak ayakta kaldı.

«Beni birtakım şeyleri açıkça söylemek zorunda bırakmayacağınızı ummuştum, Jimmy. Ama Collins'i tanımamakta direnirseniz, o takdirde...» Güçlükle soiuk alabiliyordu. Şimdi gözleri gerçekten nemlenmişti.

«O takdirde?»

Hafif bir sesle, «Sözleşmenizi feshetmek zorundayım,» dedi ve oturdu. Bir süre ikimiz de hiçbir şey söylemedik

«Bana bir viski daha verebilirsiniz,» dedim sonunda. Kadehlerimizi doldurdu. Eli titrediği için kehribar rengi sıvıdan bir parça yatağıma döküldü. İçkilerimizi içtik.

«Teşekkür ederim,» dedim.

«Collins'i kabul ediyor musunuz?» diye sordu hâlâ kısık olan sesiyle.

«Hayır. Özellikle kendime olan saygım, öyle bir şey yapmamı engeller.»

«O zaman, o zaman...»

«Evet, Joe, gayet tabii. Bu hafta sonuna kadarki ücretimi ödersiniz.»

«Bana kızdınız mı?»

«Hayır,» dedim. «Tersine açık konuştuğunuz için size olan sevgim arttı.»

«Tanrım, ne iğrenç bir meslekte çalışıyoruz! İnanın, bu

bu film işinden nefret ediyorum, Jimmy! Nefret ediyorum. Sizin gibi bir dosta böyle şeyler söylemek zorunda kalıyorum! Hem de siz bu haldeyken!»

«Böyle davranmanız şart değildi!»

«Zorunluyum, başka ne yapabilirim ki?»

«Örneğin bir kez de kendi kendinize karar vermeye çalışabilirsiniz. Daima son konuştuğunuz karar vermeye önem vermekten vazgeçebilirsiniz!»

Başını salladı.

«Durum bildiğinizden de kötü. Kimseyle konuşmuş değilim. Münih'te bu sorunu kimseyle tartışmadım.»

«Öyleyse beni işten çıkarma kararı nereden geliyor?»

«Öte yakadan,» diye cevap verdi âdeta fısıldarcasına. «Sahilden.» Hollywood'dan hep «sahil» diye söz ederdik.

«Ya,» dedim. Hakkı vardı. O zaman durum daha da kötüydü.

«Paranın yollandığını bildiren telgrafla birlikte ikinci bir telgraf daha geldi,» diye sözlerine devam etti. «Bu telgrafta sizin diyaloglarınızı Collins'inkiyle değiştirmem gerektiği bildiriliyordu. G e r e k t i ğ i Jimmy, anlıyor musunuz? Bana inanmazsanız, telgrafı görebilirsiniz!»

«Size inanıyorum.»

«Sonuçta ben de bir memur sayılırım! Sahildekiler ne isterse, onu yapmak zorundayım. Onlara karşı her şeyden sorumluyum! Bana para ödüyorlar!»

«Orada kim okumuş?»

«Efendim?» Hiçbir şey anlamamış bir halde bana baktı.

«Senaryomu kim okumuş?»

«Holloran. Bir de rapor yazmış.» Holloran şirketin dramaturguydu. Son derece dürüst, saygıdeğer ve çalış-

kan bir insandı. Şirkettekiler gibi benim de kendisine büyük güvenim vardı. Akıllıydı, yolundan şaşmazdı, mesleğini iyi bilirdi.

«Sonra?»

«Hiâyenin iyi olduğunu, ama diyalogların işe yaramadığını söylüyor.»

Clayton son iki kelimeyi Almanca söylemişti.

Gittikçe kararmakta olan bahçeye baktım. Ağrıların büyük, ağır ve tembel dalgalar halinde yine üstüme gelmeye başladıklarını hissediyordum.

«Diyalogların çok kötü olduklarını mı söyledi?»

«Evet Jimmy. Ayrıca bu durumdan da hiç bir şey anlamadığını belirtiyor. Sizin gibi iyi bir yazarın bu kez nasıl olup da hiçbir başarı gösterememesine şaşırmış. Diyaloglarınız son derece sevimsiz, yüzeyde ve kuruymuş.» Başımı sallayarak gülümsedim. «Senaryonun bu haliyle filme alınmamasını salık veriyor.» Başım kendiliğinden sallanıyor, dudaklarım kendiliğinden gülümsüyordu. Kendimi âdeta bir kukla gibi hissetmeye başlamıştım. Zavallı Clayton, «çok üzgünüm,» diye bir kez daha yineledi.

«Üzülmeyin Joe. Sizin elinizde bir şey yok. Tabii, çok tatsız bir durum. Ama en kötüsü nedir, biliyor musunuz? Şimdi kendime olan güvenimi tümüyle yitirdim! Herhalde artık sanatçı gözüyle bir yargıya varabilmek yeteneğinden bütün bütüne yoksun kaldım! Kötü senaryo yazdığım çok oldu. Ama o zamanlar yazdıklarımın kötü olduğunu kendim de biliyordum! Ama bu kez, bu kez Joe, ister inanın, ister inanmayın, iyi bir senaryo yazdığımı sanmıştım. Bence diyalogları sadece b i r a z düzeltmek gerekiyordu, o kadar! Onların çok başarılı oldukları kanısındaydım! Sadece biraz övgü işitebilmek için düzeltmekten söz etmiştim, anlıyor musunuz!»

«Evet Jimmy,» dedi utangaç bir ifadeyle.

«Ama birden Halloran ortaya çıkıyor ve diyalogların sevimsiz, yüzeyde, kupkuru ve budalaca kaleme alınmış olduklarını söylüyor.»

«Budalaca değil,» dedi Clayton. «Budalaca kaleme alınmış diye bir şey söylemedi.»

«Hayır!» diye bağırdım. «Budalaca demedi! Bu da kutlanması gerekli bir olay, Joe! Bana bir kadeh daha viski verin!»

Verdi.

İçtim.

«Beni teselli etmekten vazgeçin.»

«İyi niyetli hareket ettiğimi biliyorsunuz!»

«Evet Joe, biliyorum. Şimdi gidiyor musunuz?»

Ayağa kalktı.

«Yani...»

«Kötü bir anlam çıkarmayın,» dedim. «Sadece yalnız kalmak istiyorum.»

«Peki.» Şapkasını aldı. Elimi sıktı. «Kendinize fazla üzüntü yapmayın, Jimmy. Hem öbür söylediğimi de biliyorsunuz!»

«Ne söylemiştiniz?»

«Sizinle İspanya'daki filmde tekrar çalışmak istediğimi.»

«Ha, evet.»

«Bir şey daha var Jimmy: Sahilde bu meseleyi kimsecikler bilmeyecek. Bu bakımdan içiniz rahat olsun. Adamlarım, dürüst insanlardır. Halloran'ı zaten siz de tanıyorsunuz.»

«Evet,» diye cevap verdim, «Halloran'ı ben de tanıyorum.»

«Peki, öyleyse tekrar görüşmek üzere!»

«Tekrar görüşmek üzere, Joe!» dedim.

O kapıyı arkasından kapatırken telefon çaldı. Margaret kendimi nasıl hissettiğimi soruyordu.

«Teşekkür ederim, çok iyiyim.»

«Biraz erken telefon ediyorum, Ted operaya bilet aldığından, daha sonra vaktim olmayacaktı.»

«Nereye gidiyorsunuz?»

«Fidelio. Kızmadın ya?»

«Neden kızayım!»

«Ted biraz oyalanmam gerektiğini söylüyor.»

«Tabii Margaret.»

«Yarın tekrar geleceğim.»

«Profesör geldi mi?»

«Hayır.»

«Bana, seni bugün göreceğini vaat etti. Muayene yarın başlayacak. Muayeneden önce bütün bir gün dinlenmen gerektiğini söyledi. Ah, Roy, az kalsın söylemeyi unutuyordum, barda Clayton'a rastladık!» Birden irkildim. «Bana sahildekilerin ve Alman şirketinin senaryonu ne kadar beğendiklerin anlattı!» Clayton gerçekten iyi kalpli bir insandı!

«Güzel bir haber, değil mi?»

«Şaheser.»

«Sana geldi mi?»

«Evet.»

«Sana da söyledi mi?»

«Evet, Margaret.»

«Gördün mü? Peki buluşmanızı kim sağladı?»

«Sen sağladın, Margaret!» Yaptığımız konuşma sırasında Margaret'in yalnız olmadığından kesinlikle emindim. «Yalnız mısın?»

«Hayır yanımda Vera ile Ted var. Henüz bardayız!»

Ted'in anlaşılmaz birşeyler söylediğini duydum. «Sana selam söylüyorlar!»

«Teşekkür ederim,» dedim.

«Görüyorsun ya, kimlerle çalışabileceğini iyi kestiriyorum!»

«Haklısın Margaret!»

«Ben senin küçük menacerinim! Seni dünyanın en fazla aranan senaryo yazarı yapacağım!»

Onu, tezgâhın başında oturmuş, pırıl pırıl gülümsemesiyle Baxter'ere başını sallarken ve Baxter'ler de ona hayran hayran bakarken gözümde canlandırmaya çalıştım.

«Joe sana yalan söylemiş, Margaret,» dedim. «Senaryo reddedildi: Joe sözleşmeyi teshetti. Collins yazdıklarımı değiştirecek!» Margaret bir anlık bir susuştan sonra tekrar kendini toplamıştı. «İşte buna çok, ama pek çok sevindim Roy! Demek Joe sana hemen iki yeni film teklif etti? Mesleğinde başarıya ulaşacağını sana söylemiştim. Ama şimdi kendini mümkün olduğu kadar pahalıya satmaya çalış! Değerini kendin de biliyorsun. Hastanede kaldığın sürece sözleşme imzalama. Her zamanki gibi bırak konuşmaları ben yürüteyim...»

«İyi geceler, Margaret,» dedim. Ben telefonu kopatırken, o hâlâ heyecanlı bir ifadeyle konuşmasına devam ediyordu. Sanki konuşma kesilmemiş gibi aziheyi kulağında tutmaya devam edecek, biraz daha konuştuktan sonra sevgi dolu sözlerle telefonu kapatacaktı. Baxter'ler de kendisine hayran kalacaklardı! Ne kadar mükemmel bir eşti! Kocası bir sanatçıydı. O ise, sadık ve fedakârca sevgisiyle onun yolunu açan, kendi sanatçılık tutkularını bir yana iterek kocasını üne götüren görüşmeler ve sözleşmeler yapan ve film dünyasının Joe Clayton gibi ünlüleriyle tanıştıran azize gibi bir varlıktı!

Belki kulağa gülünç gelecek ama, bu işi gerçekten, yapmıştı. Aramızdaki ilk bağlantıyı kuran, Margaret olmuştu. Hatta bunun için kendisine teşekkür bile etmiştim. Ama şurasını da unutmamak gerekir ki, o sırada, kimin için ve nerede olursa olsun, çalışmamı sağlayacak herkese teşekkür etmeye hazırdım. Çünkü bir buçuk yıldan beri tek senaryo yazmamıştım ve durumumuz berbattı. Bu duruma düşmemizde de Margaret'in payı vardı.

Her şey son derece güzel, hatta insanı duygulandıran bir hava içinde başlamıştı. Bana çocuk beklediğini söylediğinde, son derece sevinmiştim ve derhal evlenmeye karar vermiştik. O zamanlar bir çocuk, bir aile, bir yuva sahibi olmayı istiyordum. Yaşamımın öyle bir dönemindeydim ki, etrafımda her gün gördüğüm insanlar gibi bir yaşam kurma isteğim çok güçlüydü.

Margaret'in annesi ve babası, evlenme törenimizde bulunmak üzere kente geldiler. Batıda yaşayan sade, sevimli insanlardı. Ohio eyaletinde, Louisville kentinde bir mağaza sahibiydiler. Margaret onlara benim kişiliğim ve Holywood'daki büyük başarılarım hakkında pek çok şeyler yazmıştı. Bu yüzden her ikisi de bana saygıyla karışık bir hayretle bakıyorlardı. Bu evlenmeden dolayı çok mutluydular. Her ikisini ve özellikle Margaret'in annesini çok sevmiştim. Nikâhtan sonra Louisville'e döndüler, ben de artık evli bir adam olarak yeni yaşamıma başladım. O sıralarda çok mutluyduk. Margaret'in durumunu adım adım izleyen harika bir doktorumuz vardı. Bebeğin gelişmesi de en parlak umutları beslememizi haklı kılıyordu. Ziyaretimize gelen dostlarım, Margaret'i hemen, büyük bir yakınlıkla ve herhangi bir formaliteye başvurmaksızın kabul etmişlerdi. Bu kabul ediş ve benimseyişteki doğallık, ve yetenekli

olan herkesin her şeye erişebileceği mesleğimin beraberinde getirdiği toplumsal ilişkilerin bir belirtisiydi.

Kısa bir süre huzur ve gerçek bir anlaşma havası içinde yaşadık. Sonra Margaret mesleğimle ilgilenmeye başladı. Bundan sonra anlatacaklarımın daha iyi anlaşılması için, şimdiden bir noktaya dikkati çekmek isterim: Film çevrilen her yerde olduğu gibi Hollywood'da da bir anlamda mutlak bir sınıf farkı gözetilir. Sinemacılar, yalnız sinema adamlarıyla görüşürler ve konuşmalarının konuları da yalnızca sinemayla ilgilidir. Başka bir şeyden söz edilmez. Sabahları, akşamları, sokakta, lokantada, kulüpte ve yatakta sinemadan konuşulur. Rollerden, oyunculardan, konulardan, entrikalardan, ücretlerden ve ileriye ilişkin planlardan söz edilir. Bu, âdeta bir hastalıktır. Gösteriş hırsının bir başka türü ki, başka hiçbir meslekte eşi görülmez.

Doktorların, mühendislerin, fizikçilerin ve avukatların mesleklerinin dışında başka ilgi duydukları şeyler vardır, bir şey çalarlar ya da pul toplarlar, konuşurken dinlenilmesini bilirler ve günlük mesai saatleri bittikten sonra artık başka şeyle uğraşırlar. Tiyatro ve sinema dünyasının insanları bakımındansa durum çok farklıdır. Mesleklerinin çevresinden asla çıkmazlar, yan uğraşları yoktur, gece gündüz hep asıl işlerinden söz etmeyi zorunlu sayarlar. Kendilerine ait şeyleri çevreye anlatmak, kendilerini çıplak göstermek, kendilerinden ve işlerinden söz etmek zorundadırlar. Böylece hem kendilerinin, hem de çevrelerindekilerin sinirlerini yıpratırlar, bazen bu meslek vebasından kurtulmaya kalkışırlar, çevrelerinden ayrılıp kent dışına, yalnızlığın kucağına koşarlar. Fakat birkaç gün sonra delicesine acıkmış, bilgiye susamış halde dönerler. O zaman

içlerini kavuran bir tek arzu vardır: Onlar yokken olup bitenleri öğrenmek.

Margaret işte artık böyle bir dünyada yaşıyordu. Daha önce de bu dünyada yaşamıştı, fakat sadece kolayca alınıp herhangi bir partiye götürülebilecek, bir köşede sakin sakin içkisini içerek ve kendisini getiren erkeğe âdeta bir süs eşyası gibi hizmet edebilecek bir genç kız olarak. Ama şimdi bu dünyada, deyim yerindeyse, herkesle aynı haklara sahip bulunan bir kişi olarak yaşıyordu. Sinema arisctokrasisi, onun yazar James Elroy Chandler'in eşi sıfatını tanımış bulunuyordu. Bir yazarın eşi olarak Margaret de çok geçmeden başını döndürecek olan gerçeğin bilincine vardı. Artık kolayca toparlanıp bir partiye getirilebilecek, bir köşede sessiz ve uslu içkisini yudumlayacak ve kendisini sokaktan toplayıp getirmiş olan erkeğin âdeta bir süsü olacak bir genç kız durumundan çıkmıştı. Artık o da toplulukta konuşabiliyor, söyledikleri dinleniyor, konuştuğu zaman dönüp bakılıyor ve güleryüzlü insanlar başlarını sallıyorlardı.

Hakkını yememeye çalışacağım. Hiçbir zaman kendisinden söz etmezdi. Asla kendini ön plana çıkarmaya, yeteneğini vurgulamaya ve kendini olduğundan daha ilginç göstermeye çabalamazdı. Keşke böyle yapsaydı! O zaman her şey, ne kadar tehlikesiz, hoş ve zararsız olup çıkacaktı! Ama o, çok daha vahim bir davranışta bulundu: Benim hakkımda konuştu. Beni ön plana çıkarmaya, yeteneğimi belirtmeye, beni ilginç göstermeye çalıştı. Bağışlanmaz günahının kaynağı bu da davranışı oldu. Çünkü sinemanın bu garip, gerçeküstü ve esrarlı gösteriş dünyasında tek geçerli yazılı olmayan yasa şuydu: Bütün insanlık hakkında kötü konuşma hakkına sahipsin, ama hiçbir zaman kendin ya da çok yakınların hakkında övgü dolu konuşma-

lar yapamazsın. Böyle bir davranış, akla hayale sığmaz. Yeteneklerini başkaları saptarlar, sen değil. Dışarıya karşı durum, tabii farklıdır: Dış görünüşü menacerlerin ve temsilcilerin biçimlendirirler, ama «meslekten» kimse bunları ciddiye almaz. İçeriye, yani meslekdaşlarının dünyasına gelince, başarılarından değil, ancak işinden söz edebilirsin. Birbirimizin önünde hepimiz zavallı, çırılçıplak, eskimiş görünüşlü ve yorgunuzdur. Böyle bir çevrede « f a r k l ı » olduklarını göstermek amacıyla sırtlarında erguvan renkli manto taşımaya çalışanlar d i k e n gibidirler. Böylelerinden sakınılır. Bir teşhirci öbürüne, çıplaklığını daha iyi gözler önüne serebildiğini anlatmaya kalkışırsa, öteki daima onu sevimsiz bulacaktır.

Fakat Margaret, işte bu tehlikeli davranışa girişmişti. Meslektaşlarını kötülemesi olağandı ve göze batacak bir yanı yoktu. Ama bunun dışında benim reklâmımı yapmaya kalkışıyordu ki, işte bu bağışlanmazdı. Yakışık almazdı! Bundan vazgeçmesini ısrarla rica ettim, o da dediğim gibi hareket edeceğine söz verdi. Ama sözünü tutamadı. Dilini tutamıyordu. «Jimmy'ye fırsat verseler» cümlesini dilinden düşürmüyordu.

Jimmy'ye fırsat verseler, Warnest'in durumu bambaşka olacaktı. Jimmy'ye fırsat verselerdi, Bette Davis'in son filminden böyle başarısız bir sonuç alınmayacaktı. Jimmy'ye fırsat vermiş olsalardı, Gordon McKeith son senaryosunda eleştiricilerin yerin dibine batırdıkları ve bu yüzden de, kendisi için neyin iyi olduğunu bilmekten aciz olan zavallı Robert'i yeni bir sözleşme için âdeta dilenmek zorunda bırakan bir rol vermemiş olacaktı. Jimmy şunu daha iyi yapabilir, bunu önleyebilirdi. Jimmy bunun olacağını bir yıl öncesinden kestirmişti ve Fox şirketi, üç yıldan beri

Jimmy'nin kasasında kilitli duran senaryonun ana fikrini çalmak peşindeydi. Jimmy toplantıda hazır bulunanlar da dahil olmak üzere, bütün öteki, yazarlarken yüz kat üstündü ve her yıl en iyi senaryoya verilen Oscar ödülünü alamayışı, kendi ihmalciliğinden ve etrafındakilerin aptallığından ileri geliyordu. Evet, Jimmy'ye bir fırsat verselerdi! Yine hakkını yememeye çalışıyorum. Ve yine söylemek zorundayım ki, Margaret bütün bunları hiçbir zaman kişisel yararı uğruna yapmıyordu. Biraz olsun oyunculuk yeteneğine sahip bulunmadığını açıkça ve acı bir şekilde işitmişti. Bu durumda kişisel tutkularını kocasının kişiliğinde tatmin etmek, onu büyük, ünlü ve aranan bir sanatçı olarak görmek istemesi karşısında hayret etmek mümkün müydü? Bundan daha dokunaklı bir davranış, düşünülebilir miydi? Aşkın bundan daha açık bir kanıtı olabilir miydi? Ve de daha korkunçu...

Sonunda Margaret'i hiç olmazsa benim yanımda Jimmy'yi övmemesini sağlayacak kıvama getirmiştim. Ama kısa süre sonra, benim yokluğumda «Jimmy'ye fırsat verseler» borusunu bu kez eskisiyle karşılaştırılamayacak kadar çok öttürdüğü kulağıma geldi. Dostlarımın bir bölümü gerçekten kızgındı; bir bölümü de daha alaycı bir ifadeyle göz kırpmaya başlamışlardı. Bir çoğu hiçbir şeyden haberim yokmuş gibi davranıp karımı reklâm ajanı olarak kullandığımı düşünmekteydi.

Beni kutlamaktan da geri kalmıyorlardı. Herhangi bir yerde, herhangi bir prodüktörün önünde, bu övgülerin işe yaradığı ve bana başarı kazandırdığı da oluyordu. Margaret'e göre bu durumda meslekdaşlarımın bu işi hoşgörmemelerinin ne önemi vardı ki? İlk tartışmalarımız, işte yukarda anlattığım durum yüzünden başladı. Margaret ilk gözyaşlarını bu tartışmalarda döktü. Benim iyiliğimi istiyordu.

Ama ben, ona anlayışsız davranıyordum. Hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Ben utanıyor, özür diliyordum. O da bir daha böyle hareket etmeyeceğine söz veriyordu. Ama sözünü tutmayacağını seziyordum. Nitekim düşündüğüm doğru çıktı. Sonunda gelen felaket de onun sözünü tutmamasından doğdu.

1941 ilkbaharındaydık.

«Bir Kadının Ölümü» filminin ilk gösterilişinde Margaret hamileliğinin son aylarındaydı. Film, 1938'de işlediğim bir düşüncenin etrafında örülmüştü. O sıralarda Warners ile dolgun ücretli sağlam bir sözleşmem vardı. Düşüncemi satın alıp senaryoyu bana yazdırmışlardı. Başrolünü Dorothy McGuire'in oynadığı psikoanalitik bir cinayet filmiydi. Senaryo taslağını teslim ettiğimde, herkes hayal kırıklığına uğramıştı. Başaramamıştım. Bana çok nazik davranarak beni derhal başka bir senaryonun başına geçirdiler. Benim taslağımı da üzerinde çalışılmak üzere Dore Thompson'a verdiler. Böyle şeyler çok olurdu, hatta âdettendi. Ama benim başıma ilk kez geldiğinden hoş karşılamamıştım. Zavallı Margaret'in ise âdeta dünyalar başına yıkılmıştı. Bir türlü alışamadı. Kendisine durumu anlattığımda isterik bir şekilde ağlamaya başladı. Davranışları kaba ve incitici oldu. Artık karşılaştığı zaman, sanki bütün bunlar onun kabahatiymiş, gibi, zavallı Dore Thompson'a selam bile vermiyordu. Onu topluluklarda küçük düşürüyor, hakkında türlü şeyler anlatıyordu. Sanırım üzüntüsünün büyük bir bölümü, o sıralarda ilk kez benim son derece sıradan bir yazar olduğumu ve hiçbir zaman üne kavuşamayacağını sezmeye başlamış olmasından ileri geliyordu.

Filmin ilk gösterilişi, 23 Şubat akşamı yapıldı.

O gün hava çok soğuktu. Küçük sinema salonu iyi

ıstılmamıştı ama doluydu. Filmin bütün sanat ve teknik ekibi, rejisör ve Jack Warner davetliydiler.

O sıralarda Margaret'in vücudu, artık hamilelik elbiselerinin örtemeyeceği kadar biçimsizleşmişti ve bu durum da ona üzüntü veriyordu. Huzursuz, sinirli ve kuşkuluydu. Âdeta ne yapacağını şaşırmış bir halde o Madonna gülümsemesiyle etrafına bakınıyor, konuşuyordu.

Bazı kimselerin gülümsemesini cevapsız bıraktıkları gözünden kaçmamıştı.

Sonra filmi seyretmeye başladık. «James Elroy Chandler'in romanına göre senaryoyu yazan: Dore Thompson» yazısı belirince, Margaret beni dürttü ve aşağılayıcı bir ifadeyle öksürdü.

«Sus» dedim, ne yapacağımı şaşırmış bir halde.

«Ne olurmuş yani?» diye fısıldadı.

«Margaret, l ü t f e n !»

Ondan sonra doksan dakika boyunca sustu. Tehlikeli bir sessizlik belki de bu, diye düşünüyordum. Ellerini karnının üstünde kavuşturmuş durumda ışıklı perdeyi seyrediyordu. Film başarısız olduğundan, Margaret'in bu sessizliği beni daha da tedirgin ediyordu. Senaryom reddedildi diye söylemiyorum filmin kötü olduğunu. Sonradan çıkan eleştiriler ve seyircinin davranışı da görüşümü destekledi. Dore Thompson soluk kesici, hareket dolu bir konudan, anlaşılması, sürdürülmesi güç, edebî bir senaryo ortaya koymuştu. Ama bu durum o gece tabiî hiçbir şekilde değer taşımıyordu. Yeni bir filmin ilk gösterilişinden sonra o filmde çalışmış olanları, ne olursa olsun hararetle kutlamak, mesleğimizin karşı gelinmesi mümkün olmayan yasalarındandı. Bu tabuya dokunan, artık hatasını düzeltemezdi. Sanırım, o gün de ışıklar yandıktan sonra bir tebrik ve el

sıkma dolgasının ortalığı sarışının nedeni —ya da nedenlerinden biri— buydu.

Margaret, dudakları bembeyaz, yerinde oturuyor, yüzüme bakmıyordu. Etrafımdaki konuşmalara katılmak üzere yerimden kalktığımda o yerinde kaldı. Oturması hoş görülebilirdi, durumu herkesce biliniyordu.

Önce Dorothy Mc Guire'in yanına gittim.

«Kelimenin tam anlamıyla bir şaheserdiniz, Dorothy. Sizi yürekten kutlarım. Şimdiye dek oynadığınız rollerin en güzeliydi!»

«Ah, çok teşekkür ederim Jimmy, ama büyütüyorsunuz!»

«Hayır, yemin ederim ki içtenlikle söylüyorum Dorothy! Siz de böyle düşünmüyor musunuz, Mr. Warner?»

«Evet, yavrum, sizden son derece memnunum.»

«Ben de, Dorothy!» Bu sözü söyleyen, Dore Thompson'du. Dorothy'nin elini öptü. «Oyununuza hayran kaldım.»

«Dore,» dedim. «Fikir bana aitti, sonradan Mr. Warner sizi taslağımın başına geçirdi. Sanırım şaheser bir senaryo yarattığınızı benim ağzımdan duymak, sizi memnun edecektir!»

«Teşekkür ederim, Jimmy, çok teşekkür ederim. Gerçekten çok sevindim.»

Toplantı bu şekilde devam etti.

Garsonlar içki getirdiler. Sigaralar içildi. Nedense kimse küçük soğuk salondan çıkıp gitmeye karar veremiyordu. Her zaman böyle olurdu, Hiç kimsenin kusursuz bulmadığı filmlerde özellikle böyle yapılırdı. Herkes grup grup dolaşır, tatlı sözler söylemeye çalışırdı. Bu da sanatçıların kendilerince bir lüksüydü. Zaten hoş olmayan sözler, yeter derecede kulağa geliyordu. Sanatçıların yaşam-

larını sürdürebilmek için alkışa günlük ekmeklerinden daha fazla gereksinme duydukları değişmez, mutlak bir gerçektir.

Warner dolaşıyor, babacan bir ifadeyle gülümseyerek konuşuyordu. Onu, ikinci derecede oyunculardan oluşan bir grubun ortasında oturmakta olan Margaret'ten ne pahasına olursa olsun uzakta tutmaya çalışıyordum. Ama sonunda bir an geldi, başaramadım. Warner, Margaret'in yanına gitti. Gruptakiler kendisine derin bir saygıyla yol vermek için açıldılar. Sonra daire, eskisinden daha sıkı bir şekilde kapandı. Margaret'ten ayrı düşmüştüm. Warner biraz komik görünen, fakat son derece nazik bir tavırla Margaret'in elini öptükten sonra, «Ya siz, Mrs. Chandler,» dedi. «Siz film hakkında ne düşünüyorsunuz?»

Alnımda iri ter damlaları birikmişti. Salonda bütün sesler kesilmişti. Margaret bu sessizliğin ortasında yüksek ve buz gibi bir sesle konuştu:

«Kanımca berbat bir film.»

Tanrım, diye düşündüm, Tanrım, bir de bu, hayır, olamaz!

Gözlerimi kapattım. Dore Thompson'un neşeyle güldüğünü duydum. Acaba neşesi içten miydi? Sonra Jack Warner'in sesini işittim. «Ama hepimiz filmi çok beğendik, Mrs. Chandler!»

Gözlerimi tekrar açtım. Karım sinirden kıpkırmızı kesilmiş yanaklarıyla, ellerini korumak istercesine biçimsiz karnının üstünde kavuşturmuş, dimdik oturuyor, başını sallıyordu. Ağır ağır ve insana dehşet veren bir azametle tekrar konuştu. «Kendi payıma filmi berbat buldum.»

«Ama sevgili Dorothy'miz..

«Kabahat Miss McGuire'da değil,» diye devam etti Margaret.

«Kabahat o berbat senaryoda. Mr. Warner, eğer beş paralık aklınız olsaydı ve kocamın senaryosunu kabul etseydiniz, bugün elinizde milyonlar değerinde bir film olacaktı.» Dore'a baktı. «Özür dilerim, Mr. Thompson, ama ne yapayım ki benim düşüncem bu yönde.» Sonra tekrar Jack Warner'e döndü. «Bu film yüzünden çok zarara uğrayacaksınız» Tümüyle haklıydı. Şirket, 'Bir kadının ölümü' filminden gerçekten çok para kaybetti. Ama o sıralarda böyle bir şeyi kimse ne aklına getiriyor, ne de getirmek istiyordu.

Margaret ayağa kalktı. Etrafındakiler buz gibi bir ifadeyle kendisine yol açtılar biçimsiz. Zavallı vücudunu büyük bir azametle sürükleyerek o Madonna gülümsemesiyle yanıma geldi.

«Eve dönmek istiyorum, Roy,» dedi.

8

Ama asıl felâket, bu değildi.

Asıl felaket, 1 Mart günü oldu. 1 Mart Warner'ler, çalıştırdıkları kişilere sözleşmelerini bir yıl daha uzattıklarını bildiren formları yollarlardı. O yüzden 1 Mart tekin olmayan, korku veren bir gündü. Haberci çocuk gelip kapalı zarfı verdiğinde, büromda oturmuş çalışıyordum. Daktiloya takılı sayfayı tamamladıktan sonra zarfı yırtıp açtım ve içindeki kâğıda üstünkörü bir göz gezdirdim. Aynı zamanda da kapıya doğru yürümeye başlamıştım. Öğle yemeği için kantine gitmek niyetindeydim. Saat 1 olmuştu.

O gün kantine gitmedim. Sadece koridora kadar çıkabildim. Sonra mektupta yazılı olanların anlamını kavradım.

Warner'ler sözleşmemi uzatmıyorlardı.

Yavaşça avluya inerek 3 numaralı binanın önünden geçtim. Mektubu elimde tutuyordum. XIV. Lui tarzı soluk mavi renkteki görkemli yatağa oturdum. Bir sigara yaktım. Ayaklarımı kaldırıp, daha önce dün geceden kalma Betty Grable'ın yatmış olduğu yatağın üstüne koydum ve düşündüm. Sokakta kalmıştım. Çocuk nerdeyse doğmak üzereydi. Bir kenara bir parça para ayırmıştım, birkaç ay dayanabilirdim. Ayrıca satabileceğim düşüncelerim de vardı. Şimdi bir 'Serbest - Yazar' olmuştum. Böyle yazarların çoğunun durumu, sabit sözleşmeyle çalışanlara oranla daha iyiydi. Ama içlerinde durumları daha kötü olanlar da vardı. Ve çocuk doğmak üzereydi. Warner'ler sözleşmemi uzatmıyorlardı. Neden, ama neden uzatmamışlardı? Ayağa kalkarak ana binaya doğru yürüdüm. Jack Warner ile ya da mesai arkadaşlarından biriyle konuşacaktım. Sözleşmemin neden uzatılmadığını bilmek istiyordum. Evet, bilmek istiyordum. Hem de kesin olarak bilmek istiyordum!

Ana binanın girişi, çok büyük bir cam kapıdan oluşuyordu. Kapının yanındaki cam kabinde saçları platin sarısı bir güzel otururdu. Onu yedi yıldan beri tanıyordum. Adı Mabel Dermott'tu ve bir tüccarla evliydi. Iki çocuğu vardı. Cam kapının püf noktası, ancak Mabel bir düğmeye bastığı zaman açılabilmesindeydi. Mabel'in işi buydu. Herkesi tanımak ve ana binaya kimin girebileceğini, kimin giremeyeceğini bilmek zorundaydı. Herkesi tanırdı. Beni de tanıyordu. Yedi yıl süreyle ne zaman ana binada bir işim olsa, düğmeye basmıştı. Başımla kendisini selamladım Mabel de selamıma karşılık verdi. O anda büyük camlı kapıya çarptım.

Tokmağı sarstım. Kapı yerinden kımıldamadı. Mabel

düğmeye basmamıştı. Küçük bir pencereden başını çıkardı.

«Merhaba Mabel,» dedim. «Midem sinirden burkulmaya başlamıştı.

«İyi günler, Mr. Chandler,» dedi nazik bir şekilde. «Bir randevunuz mu var?» Demek ki biliyordu. Artık onun için düğmeye basmadıklarından biriydim. Her şey çabucak olup bitmişti. Hem de çok çabuk.

«Hayır,» diye cevap verdim. «Randevum yok.»

«Geldiğinizi haber vereyim mi?»

«Hayır, teşekkür ederim.»

«Öyleyse iyi günler, Mr. Chandler.»

«İyi günler, Mobel,» dedim. Sonra daktilomu ve pipomu almak üzere büroma döndüm.

Eve döndüğümde Margaret yün örüyordu. Northwood Drive'da büyük bir salonu ve birinci kata çıkan geniş ve yatık bir tahta merdiveni bulunan çok şirin bir ev kiralamıştık. Kapıyı kapattığımı duyunca seslendi. «Margaret benim,» dedim. Yazı makinemi bırakarak yanına çıktım.

Gülerek bana bakıyordu.

«Bak,» dedi büyük bir gururla.

Bir bebek çamaşırı gösteriyordu.

«Güzel.»

Kuşkulanmıştı.

«Ne oldu?»

«Hiç.»

«Hayır, senin bir şeyin var. Ne oldu, söyle bana Roy!»

Pencereye giderek dışarı baktım. Çimenlerin üstünde iki yabancı köpek birbirlerini kovalıyorlardı.

«Bu köpekler nereden çıktı?» diye sordum.

«Nerede?»

«Bahçemizde. Yabancı köpekler.»

Ayağa kalktı ve ağır vücuduyla yanıma geldi. Beni pencereden kendisine doğru çekti. «Roy, söyle ne oldu?»

Yüzüne baktım.

Sonra söyledim.

Döndü ve yine ağır hareketlerle koltuğuna gitti. Oturup bebek çamaşırına baktı, yere düşmesine aldırmadı. Saçı dağınık bir şekilde alnına sarkmıştı. Yüzünde hamilelere özgü lekeler vardı. Makyaj da yapmamıştı.

«Ben neden oldum, değil mi?» dedi anlamdan yoksun bir sesle.

«Saçmalama!» Döndüm. Tabii o neden olmuştu. Ama bunu doğrulayabilir miydim? «Neden senin yüzünden olsun?»

«Çünkü Mr. Warner'e filmi berbat bulduğumu söyledim.»

«Saçma!» Tekrar aşağıya, köpeklere baktım. Gül tarhımıza bir çukur kazıyorlardı. «Söylediklerinin bu işle hiç ilgisi yok.»

«Hiç kuşkusuz var! Inan bana, Roy! Biliyorum. Dore, Mr. Warner'in ahbabıdır. Senaryoyu değiştirme görevini de sırf bu yüzden alabildi.» Ayağa kalkıp hızla dolaşmaya başladı. Uzun sabahlığı ayaklarına takıldığından, iki kez sendeledi.

«Tabii, öyle oldu! Dore, Warner'e gidip senin aleyhine kışkırttı! Sırf ondan yetenekli olduğun için!»

«Ben yetenekli değilim.»

«Dore'dan yüz kere daha yeteneklisin!»

«Hayır Margaret, değilim.»

«Oylesin! Yeteneklisin! Dore senin rekabetinden korkuyor! Kısa zamanda onun yıldızını söndüreceğini biliyor! Çünkü cndan daha yeteneklisin!»

Yanına gidip bir elimi omzuna koydum.

«Şimdi beni iyi dinle, Margaret. Ben ondan daha yetenekli falan değilim. Orta düzeyde bir yazarım, bunu sana kaç kez söyledim, artık bunu kafana yerleştirmeni rica ediyorum!»

«Ben...»

«Dur! Hırs sahibi olunca, Paul Osborn ya da John Steinbeck ile evlenmiş olmak daha iyidir, biliyorum. Ama ben ne Osborn'um, ne de Steinbeck! Ve senden artık beni olduğum gibi kabul etmeni istiyorum!»

«Buna hiçbir zaman razı olmayacağım!» diye bağırdı heyecanla. «Seni hiçbir zaman böyle kabul etmeyeceğim, çünkü böyle değilsin! Sadece kendini olduğundan aşağı görüyorsun!»

«Hayır, aşağı görmüyorum. Sen beni olduğumdan yüksek görüyorsun. Ve buna artık bir son vermelisin!»

«Son vermek mi? Neden?»

«Çünkü böyle davranmakta devam edersen, zamanla bütün çalışma olanaklarımı, dostlarımı ve kurduğum ilişkileri kaybedeceğim...»

«Mr. Warner ile olan sözleşmeni,» dedi ağır ağır. Gözleri, âdeta emercesine gözlerime yapışmıştı. Hiçbir şey söylemeksizin bakışlarımla cevap verdim. Pekâlâ, dedim kendi kendime, değil mi ki ille duymak istiyorsun!

«Evet, Warner ile olan sözleşmem uzatılmadı.»

«Demek ki suç bende!»

Söylemek istemiyordum, ama yine de söyledim.

«Evet, Margaret.»

«Ah!»

«Üzgünüm ama, böyle. Gala gecesi yaptığın, bağışlanmaz bir şeydi. Seni seviyorum, karımsın, ama seni hoşgöremem!»

«Demek hoşgöremezsin!»

«Hayır.»

«Yaptığım, bağışlanmayacak kadar kötüydü!»

«Evet.»

«Ve benden utandın?»

«Evet, Margaret.»

«Sırf bu yüzden, bu olay yüzünden Mr. Warner sözleşmeni uzatmadı, öyle mi?»

Artık cevaplar, ağzından kendiliğinden dökülüyordu, konuşmak istemememe rağmen konuşuyordum. «Her ne kadar tatsız bir durumsa da, bir facia sayılmaz. Ama senden son kez kendine hakim olmanı önemle rica ediyorum. Bundan sonra değişmelisin. Yoksa...» Yerinden fırladı.

«Yoksa...»

«Benim işsiz kalmama yol açacaksın!»

Tiz bir kahkaha attı.

«Ben işsiz kalmana yol açacağım, öyle mi? Hem de ben? Bu güzel işte!» Yine sendeleyerek oraya buraya koşuşmaya başladı.

«Otur Margaret, çocuğu düşün.»

«Şimdi çocuğu düşüneyim, öyle mi? Şimdi mi aklına geldi? Sen düşündün mü hiç çocuğunu?»

«Margaret, lütfen!»

«Rahat bırak beni! Ne yaptığının farkında mısın? Beni suçlamak cesaretini buluyorsun kendinde! Ben sana yardım etmeye, sana destek olmaya, seni ilerletmeye çalışıyorum; sense beni suçluyorsun!»

«Ben senden sadece istedim ki...»

«Seni yalnız bırakmıyorum, senin tarafını tutuyorum, Jack Warner'in yüzüne gerçekleri haykırıyorum; sen de beni suçluyorsun, öyle mi? Ne istiyorsun sen Tanrı aşkına?

Seni nasıl kötülediklerini ağzını açmadan seyreden, sana haksızlık yapılmasına ses çıkarmayan, bel ki de Mr. Thompson'a asılmaya kalkışan küçük bir orospu mu olayım istiyorsun? Benden memnun değilsin, değil mi? Ben kötü bir eşim, değil mi? Senin tarafını tutmam, sana destek olmam hoşuna gitmiyor mu? Bu iğrenç piyesin oyuncuları arasına karışsam, 'evet Mr. Warner, oh, şaheşer Miss McGuire, siz bir dahisiniz Mr. Thompson,' desem, daha memnun olacaksın, değil mi?»

Soluk soluğa karşımda durdu.

«Söyle ne istiyorsun! Söylesene!»

«Biraz huzur bulmak istiyorum, sakin sakin çalışmak istiyorum!» diye bağırdım.

«Ah, ben seni çalışırken rahatsız ediyorum, öyle mi?» Tanrı şahidim olsun ki söylemek istemiyordum, ama yine ağzımdan çıktı.

«Evet, çalışırken beni rahatsız ediyorsun!»

Yüzüme baktı.

Gözleri yaşlarla doldu.

«Karşılığında böyle demek! Şimdiye dek senin için yaptıklarımın karşılığı!»

Döndü, sendeleyerek kapıya koştu.

«Margaret, lütfen!»

Kapıyı arkasından çarptı. Dışarıda, koridorda topuk seslerini duydum. Ben de kapıya koştum. Ama daha kapıya varmadan çığlığı işittim. Korkunç bir çığlıktı bu. Bir hayvanın çığlığına benziyordu, içinde insan sesinden eser yoktu.

«Margaret!» diye bağırdım.

Aşağıda, salonda, iki büklüm yatıyordu. Ölüm korkusu okunuyordu yüzünden. Ellerini karnına bastırmıştı. A-

şağıya, yanına indiğim sırada bana dikilmiş olan gözleri dehşet içindeydi. Geniş mavi sabahlık, vücudunun etrafında bir yelpaze gibi açılmıştı.

«Doktoru, çabucak doktoru!» diye inledi.

Bütün merdiven boyunca, aşağıya kadar yuvarlanmıştı.

9

Tanrım, yalvarırım, ona bir şey olmasın, iyileşsin, yalvarırım, yalvarırım. Suç benim, onu sinirlendirdim. Sinirli olduğu için merdivene koştu. Sevgili Tanrım ne olur onu da, çocuğu da kurtar!

Margaret kurtulursa, bir daha elime tek senaryo bile almayacağım, yemin ederim büyük Tanrım, yeter ki onu ve bebeği kurtar, ikisine de bir şey olmasın! Amin.

Aradan üç saat geçmişti.

Bellevue Hastanesinin sayısız beyaz koridorlarından birinde durmuş bekliyordum. Ellerim nemli, gömleğim sırılsıklamdı. Korkudan ter döküyordum.

Doktor gelmiş, sonra hemen bir cankurtaran caddelerden uçarcasına geçerken, Margaret'in yanında oturuyor ve doktorun yandan âdeta tiksinerek yüzüme baktığını hissediyordum.

Margaret'i derhal ameliyathaneye aldılar. Gerekli iğneleri daha arabanın içinde yapmışlardı. Ameliyathaneye gitmek istediğim sırada doktor beni itti.

Buz gibi bir sesle, «Burada kalacaksınız,» dedi. Benden nefret ediyordu. Ben de kendimden. Dışarda kaldım.

Ameliyathanenin kapısının üstündeki ışıklı yazı yandı: «Ameliyat. Giriş yasaktır.»

İçeri girmedim. Bir sıraya oturup dua ettim. Margaret için, onun ve bebeğin hayatlarının kurtulması için. Üç çeyrek saat boyunca dua ettim. Sonra kapının kanatları açıldı ve Margaret'i tekerlekli sedyeyle çıkardılar. Baygın, ölü gibiydi.

«Nasıl?» diye sordum doktora.

«Bir şey söylemek için henüz çok erken.»

«Bebek...?»

«Öldü,» dedi.

«Peki karım...?»

«Henüz çok erken,» dedi. «Bir saat sonra gelin.» Beni bırakıp gitti. Suçlu olduğumu biliyordu. Hastaneden çıktım. Açık bir bar bulup viski içtim. Bar hastanenin, yakınındaydı. Barmen dostça yüzüme baktı.

«Beklemeniz mi gerekiyor?»

«Evet.»

«Buraya gelen bütün babalar, beklemek zorundadırlar,» dedi.

Hiçbir şey söylemedim. Bir süre sonra yanıma gelip ikinci bir viski verdi. Sonra birkaç kez daha geldi. Tekrar kliniğe gittim. Margaret'in odasının önünde oturan hemşire, henüz çok erken olduğunu söyledi. Bir saat sonra gelirsem, bir haber alabilirdim.

Tam bir saat!

Barmen beni tekrar karşısında görünce başını salladı. Sonra büyük bir fincan kahveyi önüme koydu.

«İçin bunu. Beklemek zorunda olan bütün genç babalar bunu içerler.»

Kahvenin tadı acı ve çok sertti. Sonra tekrar viski içtim. Bir süre sonra bara bir adam daha girdi. Ter içindeydi. Bira ısmarladı. Barmen başını sallayarak adamın önüne büyük bir kadeh viski koydu.

«Herhalde işiniz çok olmalı,» dedim barmene.

«Idare ediyoruz, bayım,» diye cevap verdi. «Akşama doğru müşteriler azalır.»

Bir saat, sonunda dolmuştu. Hastaneye döndüm. Bir Mart gününden beklenmeyecek kadar sıcaktı hava. Hemşire odanın önünde birkaç dakika beklememi söyledi.

Beklemeye başladım.

Oldukça içkiliydim, ama bunu hissetmiyordum bile. Viski bana su gibi gelmişti. Bir süre yine dua ettim. Sonra doktor geldi. Bir sigara yakarak beni düşmanca süzdü.

«Karımın yanına girebilir miyim?»

«Evet.»

«Kurtuldu mu?»

«Evet.»

«Durumu nasıl?»

«Bir daha çocuk sahibi olamayacak,» diyerek yanımdan ayrıldı. Şimdi ben de ondan nefret ediyordum. Margaret'in yanına girdim. Aydınlık bir odada yatıyordu ve sanki birdenbire yirmi yıl yaşlanmış gibi bir görünüşü vardı. Profiline çok yakışan o Madonna gülümsemesiyle «üzülmene değmez, sevgilim,» dedi.

Yanına gidip diz çöktüm. Başımı göğsüne gömmüştüm.

«Bağışla beni,» diye fısıldadım.

«Bağışlıyorum,» diye cevap verdi sakin bir sesle.

Başımı kaldırdım.

Margaret gülümsüyordu.

10

Şimdiye kadar yazmış olduklarımı okuyorum ve klinikte geçirdiğim bu ilk gündeki ruhsal durumumdan, düşüncelerimden, beynimde bir ur belirmesi ve buna bağlı olarak da ameliyat olasılığı karşısındaki tutumumdan sözetmeyi unuttuğumu farkediyorum. Bu ihmalim, o sıralarda ziyaretlerle uğraşma zorunluğundan ve öğrendiğim yeni durumlar yüzünden akşama kadar garip hastalığımı daha yakından düşünecek vakti bulamamamdan ileri geldi. Bu fırsatı ancak hava kararıktan sonra bulabildim. Bütün gün boyunca hiç kuşkusuz belirli kelimeleri bulamamak ya da telâffuz edememekten ileri gelen gerilim anları geçirmiştim. Ama etrafımda olup bitenler, kendimi fazla dinlememe engel olmuşlardı. Ancak tedavinin süresi uzadıkça, artık çevremdeki olaylara duyduğum ilgiyi yitirdim ve gittikçe daha fazla içime kapanarak gelecek ve kaderim hakkında karanlık düşüncelere daldım.

Margaret'in telefonundan sonra başağrım şiddetlenmişti. Bunun nedenini, arka arkaya içtiğim viskilerde aramalıydım. Hemşireden bir ilaç istemek için zile bastım, ama nedense hem birinci, hem de ikinci zil cevapsız kaldı. Başucumdaki lambayı yaktım ve koridora çıkmak üzere yatağımdan kalktım. O gün yatağımdan ilk kez kalkıyordum. Sanki bulutların üstünde yürür gibiydim; etrafımdaki nesneler garip bir şekilde benden uzakta kalmışlardı, ben yaklaştıkça onlar geri çekiliyorlardı ve odanın zemini, sallanmakta olan bir geminin güvertesi gibi harekete geçmişti. Başım korkunç dönüyordu. Kapının yanına vardığımda

tokmağa sarıldım. Eğer yolum yarım metre daha uzasaydı, yere yuvarlanacaktım. Neydi bu? Sadece bir bitkinlik belirtisi mi? Hastalığımın ağırlık derecesi neydi? Neyim vardı? Bana gerçeği ne zaman söyleyeceklerdi? Doktorlar ne zaman gelecekti? Ilk kez paniğe kapıldığımı hissettim. Her tarafımdan ter fışkırdı. Baş dönmesinin geçeceğini umarak hızlı hızlı soluk alıyordum. Ama geçmedi. Sadece yerin titremesi biraz hafifledi. Sağ kolum yine ağrımaya başlamıştı. Doktorlar neredeydi Tanrı aşkına?

Tokmak dışardan aşağıya doğru itildi. Kapının yanından çekildim. Gelen, Dr. Eulenglas'tı. Yanında beyaz önlüklü, kısa boylu, şişman, feleğin çemberinden geçmiş bir muhasebeciyi andıran, kurnaz, gözünü budaktan sakınmaz ve kuşkucu bir görünüşlü biri daha vardı. Bu, Profesör Vogt'tu. Eulenglas bizi birbirimize tanıştırdı ve ayağa kalkmamın nedenini öğrendikten sonra bir toz getirdi. Vogt beni yatağıma götürdü.

«Şimdilik mümkün olduğunca az hareket etmeniz iyi olur,» dedi. Bir harem ağası gibi yüksek, tiz ve kadınımsı bir sesi vardı. Konuşurken sanki şarkı söyler gibiydi. Tuhaf bir doktor, diye düşündüm kendi kendime. Yanıma otururak cebinden bir dinleme aleti çıkardı. «Ceketinizi çıkarır mısınız, Mr. Chandler?» Dediğini yaptım. Parmaklarıyla vücuduma vurmaya başladı. Parmakları sert ve sıcaktı. «Dediğini yaptım. Parmaklarıyla vücuduma vurmaya başladı. Parmakları sert ve sıcaktı. «Derin nefes alın, derin nefes alın... Şimdi almayın lütfen... Şimdi yine alın, evet...» Beni dikkatle ve çabucak muayene etti. Boğazıma baktı, bezelerimi yokladı ve küçük bir gümüş çekiçle reflekslerimi kontrol etti. Sonra gözlerime bakarak bebeklerimi hareket ettirdi. «Esaslı bir muayeneden geçmeniz iyi

olacak Mr. Chandler. Karınızla görüştüm. Yarın sabah ilk önce göz laboratuvarına gideceğiz.»

«Acaba sizce... yani bende...»

«Efendim?» Zeki gözlerinin ardından beni sakin sakin süzüyordu.

«...tümör mü var?»

Sevimli bir ifadeyle gülümsedi. «Acaba benim yaşamımdan bir senaryo çıkarabilir misiniz, sevgili dostum?»

«Bunu bilemem, profesör. Yaşamınız konusunda çok az bilgim var.»

«Gördünüz mü?» dedi. «Ben de vücudunuzu, bir tümörün varlığı ya da yokluğu hakkında bir yargıya varamayacak kadar az tanıyorum. Onun için bana biraz zaman vermelisiniz.»

Eulenglas'ın getirdiği tozu aldım. Bu arada Vogt'a hastalık belirtilerim hakkında tekrar bilgi verdim.

Kendisine zaman zaman kelimeleri telâffuz etmekte çektiğim güçlüğü anlattığımda, «Aa,» dedi. «Demek bazı kelimeler aklınıza gelmiyor?»

«Evet.»

«Ne gibi kelimeler bunlar? Belirli kelimeler mi?»

«Hayır. Birdenbire herhangi bir kelimeyi unutabiliyorum.»

Cebinden bir kurşun kalem çıkardı.

«Nedir bu?» Sorusunun karşılığını verdim. Bir resmi işaret ederek tekrar sordu. Bu şekilde gösterip ismini sorduğu dördüncü cisimden sonra, yüzümün ifadesi birdenbire değişmiş olmalı ki, neyim olduğunu sordu.

«Hiç. Sadece biraz korktum.»

«Neden?»

«Bu... bu soru şeklinden.. sanki deliymişim gibi...»

«Saçma sapan konuşmayın, Mr. Chandler,» dedi çok

sert bir ifadeyle ve duyunca gülecek gibi olduğum o kurbağayı andıran sesiyle, «Lütfen kendinize gelin. Böyle düşüncelere saplanmanız için ortada hiçbir neden yok.» Yüzüme baktı. Gözleri birdenbire emreden, sert bir ifadeye bürünmüştü. Gülme isteğim uçup gidiverdi.

«Haklısınız profesör.» Sorularına devam etti. Sonunda beni istediği kızama getirmişti. Cebinden bir anahtar çıkardı.

«Bu nedir?»

«Bir an... ana... an... anah...» Her tarafımdan ter fışkırmıştı, şakaklarım çılgınca atıyordu, nerdeyse ağlayacaktım. Soluyordum. Tekrar denedim. «Anahtar» kelimesini söyleyemiyordum.

«Ama bunun ne işe yaradığını biliyorsunuz, değil mi?»

«Evet.»

«Ne yapılır bununla?»

«Ki... ki... kil ...aç... açı...» Eulenglas'ın bir bloknota bir şey yazıp cebine koyduğunu gördüm.

«Bununla...» Heyecandan gözlerimin yaşla dolduğunu farkettim. «Söyleyemeyeceğim. Ama bununla ne yapıldığını biliyorum.»

«Gösterin bize, Mr. Chandler,» dedi Vogt yumuşak bir sesle. Anahtarı alıp bir yeri kilitler gibi yaptım.

«Çok teşekkür ederim,» dedi. «Mükemmel. Evet, anahtarla kilitlenir.»

Bu cümleyi gayet ağır söylemişti.

«Anahtarla kilitlenir,» dedim rahatlamış bir halde. Hatta gülümsedim de. «Biliyordum, profesör, ama söyleyemiyordum.»

«Karnınız aç mı?»

«Hayır.»

«Ilâç etkilemeye başladı mı?»

«Biraz.»

Vogt ayağa kalktı. «Yarın dinç kalkabilmeniz için uyumaya bakın. Ve kendi kendinize kuruntu yapmaktan da vazgeçin. Bir sonuca varmadan üzülmeniz için hiçbir neden yok.» Kuru ve sıcak elini uzattı. «Iyi geceler, Mr. Chandler.»

«Iyi geceler, baylar,» dedim. Eulenglas da iyi geceler dileyip şefiyle birlikte çıktı. Yalnız kalmıştım.

Literal parafazi, diye aklımdan geçirdim tekrar. Kulağa çalınışı heybetliydi. Bu kelimeleri söz dağarcığıma katacak ve buradan çıktıktan sonra onları kullanarak tanıdıklarımı sinirlendirecektim.

«Collins, 'Karanlıktan Gelen Çığlık'ta benim halefimdi. Sonunda ortaya bir literal parafazi çıkardı.»

Oldukça iğneli bir ifadeydi bu! Özellikle neden söz edildiği bilinmeyince. Demek yarın göz doktoruna gözükecektim. Ama neden? Bütün bunların gözlerimle ne ilgisi vardı? Eğer gözlerimle ilgiliyse, gözlerim tehlikedeydi! Kör olmak tehlikesi! Ya da bunama tehlikesi! Ilk gecem böyle başlamıştı. Sonunda sağ çıkmayacağımdan âdeta emindim. Profesörün iyi uyumama ilişkin ricasını ne yazık ki yerine getiremedim. Hiç uyuyamadım, desem yeri. Yattığım yerde, hakkında henüz kimsenin bir şeycikler bilmediği hastalığımı düşündüm. Sonuçlarını gözümde canlandırmaya çalıştım. Hayalim genişti, gözlerimde canlandırabileceğim çok şey vardı.

Hayalim oldum olası genişti. Onun için benim yaradılışımda olan insanlara her zaman acımışımdır. Hayali çok geniş olan kimse, başka özelliklerin çoğundan yoksundur, sözgelişi yüreklilik gibi. Yüreklilik ve hayal gücü birbirleriyle bağdaşamaz. Biri öbürünü ortadan kaldırır. Hayali

geniş bir kimse geleceği, bir tehlikeyi ya da herhangi bir durumu bütün olasılıklarıyla gözünde canlandırabilmek olanağına sahipse, onu göze almak yürekliliğini göstermez. Ancak düşleme yeteneği olmayanlar yüreklidir. En büyük kahramanlar, en yalın yaradılışlıların arasından çıkmadır. Ne olabileceklerini bilmezler, bunu düşleme yeteneğinden yoksundurlar. Herhalde en büyük korkaklar da aydınlar arasından çıkmıştır. Yalın yaradılışlara daima gıpta ettim. Yaşam onlar için çok daha kolay olmuştur. Durum, bu açıdan bakılırsa, aslında bir adaletsizlik olarak ortaya çıkıyor.

Sonunda karmakarışık ve sıkıntılı bir rüyanın derinliklerine gömüldüğümde, saat beş olmuş ve dışarda, bahçede, kuşlar ötüşmeye başlamıştı. Iki saat sonra bir hemşire tarafından uyandırıldım. Silik görünüşlü, sarışın, genç ve aptal bakışlı bir hemşireydi. «Kahvaltınız, Mr. Chandler.» Kahvaltıyı önüme koydu. Doğrulup oturdum. Başımın dönmesi geçmiş, ağrısı da çok azalmıştı.

«Biraz daha uyuyamaz mıydım?»

«Özür dilerim, Mr. Chandler. Dr. Eulenglas böyle emir verdi. Muayeneniz saat sekizde başlıyor.»

«Ya, anlıyorum.»

«Aldığınız ikinci tozun etkisi oldu mu?»

Hiçbir şey anlamamıştım. Yüzüne baktım.

«Hangi ikinci toz?»

«Size verdiğim tozu söylüyorum.»

«Ne zaman verdiniz?»

«Iki saat önce, Mr. Chandler.» Anlattığına göre, güneş doğmadan önce kendisini çağırtmış ve başağrılarıma karşı tekrar toz istemiştim. Belleğimi ne kadar zorladımsa da hatırlayamadım. Sıcak kahveyi yudumlarken, bütün bun-

ların son derece tatsız şeyler olduğunu düşündüm. Artık olayları da unutmaya başlamıştım.

«Belki de iyice uyanmamıştınız, Mr. Chandler,» dedi hemşire. «Çok rahatsız bir uyku uyuyordunuz. Bir süre yanınızda oturdum.»

«Uykunuzda bağırıyor ve konuşuyordunuz.»

11

Saat yedi kırk beşte tıraş olup yıkanmış, giyinmiştim. Kendimi çok iyi hissediyordum. Döşeme ayaklarımın altında sallanmıyordu, bulantım geçmiş, başağrım da azalmıştı. Saat sekizde Margaret telefon ederek öğleden sonra geleceğini bildirdi. «Fidelio,» şahesermiş. Boxter'ler de çok selam söylüyorlarmış. Saat sekizi on geçe Eulenglas, Vogt ile birlikte geldi. Vogt'un üzerinde beyaz önlük yoktu. Belki de psikolojik nedenlerden ötürü giymekten kaçınmıştı. Üzerimde, bu muayenenin gelişigüzel, fazla derine inmeyen bir muayene olduğu etkisi bırakılmak isteniyordu. Başlangıçta gerçekten de bu etkiye kapıldım. Sigara içip gevezelik ederek uzun beyaz koridorlar boyunca ilerledik ve üstünde «Laboratuar I,» yazılı bir kapının önüne geldik. Burası bir röngen laboratuarıydı.

«Önce bir kafatasınızın içini görelim,» dedi Vogt. Laboratuvarda bir asistan bekliyordu. Beni Eulenglas muayene etti. Vogt onun yanında durmuş, seyrediyordu sadece. Beni aygıtın önüne geçirdiler. Oda karartıldı. Alet çalıştı ve Vogt, Eulanglas ile birlikte röntgen ekranının arkasına

geçti. Bilimsel deyimlerin kullanıldığı anlamadığım birtakım cümlelerle konuşarak başımın iki röntgenini aldılar.

«Bir şey gördünüz mü?» diye sordum hareket eder hale gelir gelmez. Asistan rötgen filimleriyle çıktı. Vogt başını salladı.

«Hayır,» dedi. Rahat bir nefes aldım.

«Tanrıya çok şükür. O halde gidebilirim.»

«Henüz işimiz tümüyle bitmedi.»

«Fakat bir şey görmediğinizi söylediniz!»

«Ne görecektik?»

«Tümörü tabii,» diye cevap verdim. Vogt beni yandaki odaya açılan kapıya doğru götürürken gülümsedi.

«Bu işi kafanızda çok basit olarak canlandırıyorsunuz, Mr. Chandler.»

«Neden?»

«Röntgen filminde bir tümör hiçbir zaman görülemez.»

«Görülemez mi?» Birdenbire yine bir bitkinlik ve yorgunluk hissettim. Çok üşüyordum.

«Görülemez, çünkü tümör de beyin gibi ettendir.»

Kafam karışmış bir halde sustum. Sonra kafamı karıştıranın ne olduğunu buldum. «O halde beni neden röntgene soktunuz?»

«Başka nedenlerden ötürü, Mr. Chandler: Başınızla biraz daha yakından tanışmak, beynin tansiyonunu ölçmek istedik...»

«Peki nasıl buldunuz beyin tansiyonumu?»

Biraz sinirli bir ifadeyle yüzüme baktı. Bu arada bir göz doktorunun muayenehanesini andıran bitişikteki odaya girmiştik.

«Sabırlı olmalısınız, Mr. Chandler.»

«Sabırsız değilim.»

«Ayrıca çok da meraklı olmayın lütfen.»

«Ben sadece...»

«Evet, evet,» dedi şefinin bakışlarını gören Eulenglas. «Bize biraz zaman tanıyın, Mr. Chandler. Çok yakında size kesin bir şey söyleyebileceğiz.» Beni bir sandalyeye götürdü, oda tekrar karartıldı ve Eulenglas gözlerimi muayene etmeye başladı.

«Bu nedir?» diyerek elinde tuttuğu bir aleti gösterdim.

«Bir göz aynası.»

«Neye yarar?» Eulenglas, Vogt'a baktı. Vogt içini çekti.

«Baylar,» dedim. «Merakımdan dolayı bana kızmayın. Ama heyecanımı yenemiyorum. Hem muayene ettiğiniz kafa bana ait. Sizin fazla heyecana kapılmadığınızı biliyorum. Ama ben heyecanlıyım. Sonra burada hasta olan biri varsa, o da benim, benim tü.. tü... tom...» Boğuluyor gibiydim. Isterik bir tutukluğun koskoca dalgalar halinde nasıl üstüme saldırdığını hissediyordum. «Tümör» kelimesini söyleyemiyordum. Yine konuşamaz hale gelmiştim. «Tü To...» Çaresizlik içinde kekeliyordum. Sanki bu hecelemeye son vermek için ağzımı kapatabilmek gücünden bile yoksun kalmıştım. «Yardım etsenize bana!» diye haykırdım. «Söyleyin şu kelimeyi!»

«Tümörünüz,» dedi Eulenglas. Vogt hiç bir şey söylemedi. Yüzüme de bakmıyordu. Benden nefret ettiğini düşündüm. Karşısında her türlü kaprisiyle birlikte kabul etmek zorunda olduğu zengin bir isterik korkak vardı.

«Özür dilerim,» dedim. «Bundan böyle sizi rahatsız etmeyeceğim. Bütün bunlar, hayal gücümün biraz fazla olmasından ileri geliyor.»

Bu sözlerden sonra bir süre sustum. Birdenbire her iki doktoru da çok çekilmez bulmaya başlamıştım. Açık

konuşmak gerekirse, onların da beni çekilmez bulduklarını kanısındaydım. Eulenglas önümde göz aynasını oraya buraya oynatarak yukarı aşağı, sağa sola bakmamı istedi. Arada sırada, aynanın bir yerinde olması gereken gizli bir ışık kaynağı, gözümün tam ortasına isabet ederek hiç de hoş olmayan bir kamaşma yaratıyordu. Çok parlak bir ışık kaynağı olmalıydı, ama işin garip tarafı nerede olduğunu bir türlü göremiyordum.

Bir süre sonra Eulenglas, «Hım,» dedi. Sonra ayağa kalkarak aynayı şefine verdi. Muayene baştan başladı. Bu kez Vogt çeşitli yönlere bakmamı istiyordu. Bu arada yüzünü birkaç santim kalıncaya kadar yüzüme yaklaştırmış, durmadan gözlerimin içine bakıyordu. Sol gözümle öbürüne oranla çok daha fazla uğraştı. Kahvaltıda sarımsaklı bir şey yemiş olmalıydı. Sonunda ayağa kalkarak Eulenglas ile konuştu. Kulağıma gelenlerden sadece bir tek yabancı kelime belleğimde kaldı. Sonradan sözlükte bunun ne anlama geldiğini bulmaya karar verdim. Iki dakika sonra Eulenglas bana dönerek bir sigara ikram etti.

«Teşekkür ederim,» dedim. Hepimiz sigara içiyorduk. Içimde Eulenglas'ın gösterdiği bu yakınlığın kötü bir anlamı olduğu duygusu vardı. Herhalde gözlerimde bir şey bulmuş ve artık bir sigarayı hakettiğim kanısına varmıştı. Ama dişimi sıkıp sustum. Tekrar soru sormaya kalkışmayacaktım. O âna kadar bir şeyler yazmaya çalışan Vogt, birden büyük bir içtenlikle yüzüme baktı.

«Teşekkür ederim,» dedi gülerek.

«Neden?»

«Tekrar soru sormaya kalkışmadığınız için.»

«Rica ederim,» dedim.

«İyiyim.» Artık soru sormamak konusunda kesin kararlıydım.

«Bir teşhise varmak için hâlâ çok erken.» Vogt sigarasını söndürdü. «Bazı belirtiler, beyninizin işlemesinin normal olmadığını gösteriyor.» Bu sözleri söylerken yaptığı açıklamanın, zengin ve sinir hastası isterik aydın James Elroy Chandler üzerinde nasıl bir etki yarattığını görmek için dikkatle yüzüme bakıyordu. İrkildiğimi görse, belki bundan hoşlanacaktı. Ama irkilmedim. Ona bu sevinme fırsatını vermedim.

«Ya,» diyerek keyifli bir ifadeyle gülümsedim. Hiç olmazsa gülümsememin, rahat bir ifade taşıyacağını umuyordum.

Eulenglas, «Kesin bir sonuca varabilmek için, hemen bir de elektro-ansefelografi yapacağız,» dedi.

«Hemen mi?»

«Sizce bir sakınca yoksa.»

«Benim için hiçbir şeyin sakıncası yok,» diyerek tekrar eğlenmekte olan bir insanın ifadesiyle gülümsedim. Kendimi onlara tanıtacaktım.

12

Elektro-ansefalografi yapılan servis, bodrum katındaydı ve üç büyük odadan oluşuyordu. İlk odada, pencerenin yanında genç bir doktor hanım oturmuş kahve içiyordu. Biçimli bir vücudu, beyaz bir tutamın süslediği siyah saçları, gözünde de modern, geniş bir çerçeve vardı. Gözlük camlarının kenarları gümüş pırıltılar saçtığına göre herhalde ileri derecede miyop olmalıydı.

«Günaydın, doktor Reuter,» dedi Eulenglas. «Sizi Mr.

Chandler ile tanıştırayım.» Elimi uzattım. Dr. Reuter pırıl pırıl dişlerini göstererek gülümsedi.

«Son filminizi gördüm, Mr. Chandler.»

«Hangisini?» Bana, senaryosunu altı yıl önce yazmış olduğum bir filmin, Katherine Hepburn'un bir komedisinin adını verdi.

«Son filmim o değildi.»

«Ama Almanya'da o oynuyordu.»

Bana uzattığı iskemleye oturdum. «Hoşunuza gitti mi?»

«Zararı yok,» deyip gülümsedim. O da yanıma gelirken gülümsedi. Elinde geniş ve kalın bir lastik bandaj vardı.

«Lütfen ağzınızı kapatır mısınız, Mr. Chandler?»

Dediğini yaptım.

Bandajı çenemin altından takarak, saçlarımın üstünden geçirebilmek için yukarı doğru çekmeye başladı. Eulenglas ile şefi alçak sesle konuşarak yandaki odaya geçmişlerdi.

«Başınızı aşağı doğru bastırmaya çalışın,» dedi Dr. Reuter. Bastırdım. Kafatasımı sıkan bandajı durmadan çekiştiriyordu. «Başınızı göğsüme dayayın.»

Bunu yaparken gözlerimi kapattım. Burnum göğsüne gömülmüştü. Kokusunu alabiliyordum. Genç taptaze bir kokusu vardı. Kendini bana doğru bastırıyordu. Düşmemek için koltuğa tutunmak zorunda kaldım. Sonunda bandaj saçlarımın üstüne kaydı.

«Tamam,» dedi Dr. Ruter memnun bir ifadeyle. Karşımdaki duvarda bir ayna asılıydı. Aynaya baktım. Dişim tutmuş gibiydim. Dr. Reuter bir masanın üstüne aldığı bir sürü eğri madeni şeritle tekrar yanıma geldi. Şeritleri başımın etrafına koyarak vidalamaya başladı. Birkaç dakika

sonra kafatasımın etrafında bir çeşit kafes meydana gelmişti. Dr. Reuter zaman zaman garip bir pergelle birtakım ölçü işlemleri yapıyordu. Sanki bu madeni şeritlerden her biri, başımda daha önce saptanan belirli yerlerde bulunmalıydı. Bu işi yaparken hiç durmaksızın konuşuyor, filmimin beğenmediği yanlarını anlatıyordu. Çok açık sözlüydü. Ben bu durumdayken yapılan eleştiriyi mertliğe aykırı bularak elime bir kurşun kalemle bir kâğıt aldım.

«Mertliğe yakışmaz,» diye yazdım. «Çünkü kendimi savunabilecek durumda değilim.»

Memnunlukla gülümsedi.

«Güzel olan da bu ya!» Tekrar yanımdan ayrılarak, radyo tekniğinde yaylı akım fisleri için kullanılan bir sürü zımba ve fiş yuvası seçti. Arkasından baktım. Sonra aklıma bir şey geldi, bakışlarımı başka yöne çevirdim. Jolanthe'nin söyledikleri aklıma gelmişti. Dr. Reuter'in bacaklarına baktım. Güzel bacakları vardı.

Zımbalarla yuvaları, madeni şeritlerin de yardımıyla başımın çeşitli yerlerine tutturmaya başladı. Bunu yapmadan önce her defasında derimi su gibi renksiz bir sıvıyla ıslatıyordu. Aynada toplam olarak on altı zımba saydım. Her zımbayı yerine koyarken, eğri pergelle birtakım ölçme işlemleri yapıyordu. Sonunda paket edilmiş bir kirpiye dönmüştüm. Başımın her tarafı, hatta kulaklarım bile zımbalarla kaplıydı. Bütün bunlar olup bitinceye kadar Dr. Reuter, hiç durmadan konuşmasına devam etmişti. Tekrar yazmaya başladığımda, artık kendisini biraz incitmeye kararlıydım.

«Korkarım, erkeklerden hoşlanmıyorsunuz,» diye yazdım.

Neşeyle güldü.

«Erkeklerden nefret ederim,» diyerek çelik miğferimin vidalarını biraz daha sıkıştırdı.

«Sizden hoşlandım,» diye yazdım.

«Ben de,» diyerek sırtıma vurdu.

Sonra beni bir kitaplığa benzeyen yandaki odaya götürdü... Bütün duvarlar, raflar ve kitaplarla kaplıydı.

Üçüncü odada da aynı durumdaydı.

Burada Eulenglas'la Vogt'u tekrar gördüm. Çok büyük bir masanın başında durmuşlar, masada oturan genç doktorun sırtından bakıyorlardı. Masanın karşısında bir yatak vardı. Yatakta kafası benimki gibi kaplanmış bir adam yatıyordu. Başındaki zımbalardan çıkan renkli teller, yatağın başucundaki küçük bir kutuyla birleşiyorlardı. Kutudan çıkan kalın bir lastik boru da, başında genç doktorun oturduğu büyük yönetim masasına bağlıydı. Genç doktor durmadan şalterlere, düğmelere basıyordu.

«Gözlerinizi açın!» dedi.

Yataktaki hasta gözlerini açtı. Biraz terlemişti. Ağrı çekip çekmediğini anlamak için dikkatle kendisine baktımsa da, böyle bir durum görmedim.

«Gözlerinizi kapatın,» dedi genç doktor.

Hasta gözlerini tekrar kapattı.

Yönetim masasının yanına gittim.

Masada sayısız lambalar, şalterler ve düğmeler vardı. Üstünde bir kâğıt şerit durmaksızın ilerliyor, titreyen sekiz uç, sekiz titrek çizgi çiziyordu. Kâğıt kendiliğinden bir blok halinde toplanıyordu. Doğrusu sekiz çizgi arasında bir fark görememiştim.

Genç doktor şalterlerinden birini çevirince uçlar yeni bir ritmle titremeye başladılar.

«Derin nefes alın,» dedi doktor. «Çabuk çabuk ve derin nefes alın lütfen.»

Yataktaki adam çabuk çabuk, derin nefes almaya başladı.

Genç doktor kayıtsız bir sesle, «Belki biraz başınız dönecek, elleriniz de uyuşacak,» dedi. «Ama bu durum hemen geçer.»

Yataktaki adam başını sallayarak çabuk çabuk soluk almaya devam etti. Sekiz kırmızı uç, sonsuz kâğıt şeridin üstünde titreşip duruyordu. Dev alete biraz daha yakından baktım. Aletin üst bölümünde küçük bir levha vardı. Levhada şunlar yazılıydı: «D Tipi Elekro-ansefalografi.» Bunun altında da şu yazı okunuyordu: «Offner Electronics, Şt., Chicago.» Belki gülünç görünecek ama, bu küçük levha nedense beni yatıştırmıştı.

«Bu küçük levha sizi yatıştırdı, değil mi?» diye sordu Vogt. Yanıma gelmiş, fısıltı halinde konuşuyordu. Başımı sallayarak onayladım. «Yüksek sesle konuşamam,» diye fısıldamaya devam etti. Yoksa hastanın akımlarını etkilemiş olurum.» Tekrar başımı salladım. «Beyin bir bölü otuz milyon volt gücünde çeşitli akımlar gönderir. Tıp dünyası, kafataşında bu akımların kontrol edileceği on dokuz yer saptamıştır. Karşılaştırmalı gözlem yoluyla beyin içindeki durumlar hakkında bazı sonuçlara varabiliyoruz.»

Başımı salladım.

Sonra erkek düşmanı Dr. Reuter'in kurşun kalemini alarak bir kâğıt parçasına, «Teşekkür ederim,» yazdım.

«Neden?» diye sordu Vogt.

«Açıklamanız için,» yazdım. Gülümsedi.

Beş dakika sonra muayenesi biten yataktaki adam doğruldu. Onun yerini alarak biraz önce seyrettiğim muayeneden bu kez ben geçtim. Dr. Reuter kafamdaki on dokuz şeritin ucunu yatağın başındaki kutunun on dokuz

kablosuna başladı. Sonra aygıt vınlıyarak çalışmaya, uçlar da titremeye başladı. Vogt ile Eulenglas, genç teknisyenin yanında durmuş, yürüyen kâğıt şeritin üstündeki çizgilere bakıyorlardı.

«Gözlerinizi açın,» dedi genç doktor.

Gözlerimi açtım.

«Gözlerinizi kapatın.»

Gözlerimi tekrar kapattım.

Rutin, diye düşündüm. Burada da sadece alışılagelmiş işlemler yapılıyordu, her yerde olduğu gibi. Kafaları kontrol eden bir genç adam. İçinde arzuların, düşüncelerin, tutkuların; ölümün ve yaşamın birbiriyle boğuştuğu kafalar... gören gözleri, duyan kulakları, konuşan dudakları, koku alan burunları taşıyan kafalar... Otuz dakikada bir kafa. Sekiz iş saatinden ve bir saatlik bir öğle tatilinden oluşan bir işgününde on dört kafa. Bir haftada eder seksen dört kafa. Bir ayda bunun dört katı, yani üç yüz otuz altı kafa. Bir yıldaysa...

«Şimdi başınızın üstüne bir lamba takacağım,» dedi genç doktor. «'Hadi' dediğim zaman lütfen gözlerinizi açın. 'Tamam' dediğim zaman da kapatın.» Başımın üstüne güçlü bir lamba takarak masasına döndü ve tekrar şalterlerini hareket ettirmeye başladı.

«Hadi!» dedi.

Gözlerimi açarak yakıcı ışığa baktım.

«Tamam!» dedi.

«Lütfen dört dakika süreyle derin ve düzenli soluk alın. Bu arada belki biraz içinizin bulandığını hissedeceksiniz, elleriniz de uyuşacak. Ama bu durum hemen geçer.»

Derin ve düzenli soluk aldım. Aygıt vınlayarak çalıştı. Beynimin esrarlı ve benim için oldukça karışık bir şekilde

gönderdiği akımlar, on milyon kez güçlendirilerek beyaz kâğıda aktarılıyordu, ne yazmıştı? Yanlışlıkla vardı: Doktor yılda dört hafta izne çıkıyordu. Demek... dört bin otuz iki eksi üç yüz otuz altı insan kafası muayene eden... ya da her yıl dört bin otuz iki kafa... Bu genç doktorun yaşantısını konu alan bir hikâye yazmak neden aklıma gelmemişti? Ama yaptığım bir yanlışlık vardı: Doktor yılda dört hafta izne çıkıyordu. Demek... dört bin otuz iki eksi üç yüz otuz altı... yılda üç bin altı yüz... doksan altı kafa ediyordu. Bu hesaba, resmi ve dini bayram günlerini de ekliyordum.

«Mr. Chandler, lütfen daha derin soluk alın.»

Dr. Reuter durmuş, gülümsüyordu. Gördüğünden hoşlanmışa benziyor, nasıl terlediğimi görüyordu. Midem bulanıyor, başım dönüyordu. Dr. Reuter yatağımın kenarına oturarak ayak ayak üstüne attı.

«Daha derin soluk alın, Mr. Chandler.»

Daha derin soluk aldım. Hiç bitmeyecek miydi bu dört dakika?

«Başınız dönüyor mu?» diye sordu Dr. Reuter.

Başımla onayladım.

Soluk almaya devam ettim. Başımdaki dönme ve mide bulantım iyice arttı. Ellerim de uyuştu. Fakat sonunda hepsi geçti ve ayağa kalkmama izin verildi. Doktor Reuter beni başımdaki cendereden kurtardı. O madeni şeritleri çıkarırken Vogt ile Eulenglcs yanıma geldiler. Eulenglas'ın elinde kalın bir kâğıt tomarı vardı... beyin akımlarının sismografik kayıtlarıydı bunlar. Kendimi sersemlemiş ve yorgun hissediyordum.

«Şimdi ne olacak?» diye sordum.

«Öğle yemeğinizi yiyeceksiniz,» diye cevaplandırdı Vogt sevimli bir tavırla,

«Peki ya teşhis?»

«Önce diagramı incelememiz gerekiyor, Mr. Chandler. Öğleden sonra sonucu öğrenirsiniz.»

«Peki,» dedim. «Iyi günler, doktor hanım.»

Bana elini uzattı.

«Hoşçakalın. Mr. Chandler. Sizinle tanıştığıma çok sevindim.»

«Farkındayım,» diye cevap verdim, birlikte güldük. Sonra bir sıra bembeyaz koridoru ve merdivenleri arkamda bırakarak odama döndüm. Kendimi yorgun hissediyordum, üstelik şimdi başımın dışı, madeni şeritlerin dokundukları yerler de ağrımaya başlamıştı. Odanın kapısının önüne gelip kapıyı açtım... Yatakta Jolanthe oturuyordu.

Bahçede kuşlar hâlâ ötüşmelerine devam ediyorlardı. Güneş pırıl pırıldı. Yakınlarda bir yerde öğle çanları çalmaya başlamıştı ve yatakta Jolanthe oturuyordu. Belinde siyah rugan bir kemeri olan parlak yeşil renkte bir elbise giymişti. Elbise vücudunun hatlarını tahrik edici bir biçimde ortaya koyuyordu. Başına şapka giymemişti. Kızıl saçları omuzlarına dökülüyordu. Görünüşü iyi değildi, gözlerinin etrafında halkalar vardı. Ben içeri girerken ayağa kalktı.

«Git buradan,» dedim.

Başını sallayarak bana doğru geldi.

«Buraya gelmeni yasak etmiştim.»

«Gelmem gerekiyordu,» dedi. Sesi kısık çıkıyordu. Yanıma geldi. Iki elini omuzlarıma koydu. Kapıya kadar geriledimse de beni izledi. Tam önümde duruyordu.

«Neden gelmen gerekiyorau?»

«Seni sevdiğim için.»

Güldüm. «Ne zamandan beri?»

«Bugünden beri» diye cevap verdi gayet hafif bir sesle. Bana o kadar yakın duruyordu ki, soluğunu yüzümde

hissediyordum.

«Clayton'un yanındaydım. Bir telgraf gördüm.»

«Hangi telgraftan sözediyorsun?» dedim vereceği cevabı bildiğim halde.

«Halloran'ın telgrafı.» Sustum.

Bana sarıldı. Vücudunu vücudumda hissettim.

«Senaryon beğenilmemiş,» dedi. «Öyle değil mi?»

«Evet,» dedim.

«Red mi ettiler?»

«Evet.»

«Sözleşmeni de feshettiler?»

«Evet, Jolanthe.»

Saçları, gözleri, dudakları, teninin kokusu...

«İçime doğdu,» dedi. «Onun için geldim buraya.»

«Yani birdenbire beni sevdiğini farkettiğin için mi?»

«Evet.»

«Böyle birdenbire mi?»

«Birdenbire.»

«Ama daha önce...»

«Unut daha öncesini.»

Başım fena halde dönüyordu.

«Peki, neden seviyorsun beni?»

«Başarısızlığa uğradığın için,» diye cevap verdi ciddi bir tavırla. «Değersiz, işe yaramayan bir insan olduğun için... tıpkı benim gibi. Birbirimize bu kadar benzediğimiz için, Jimmy, benim gibi değersiz ve çaresiz olduğunu farkettiğim için. İşte bunun için seviyorum seni.» Hiçbir şey söylemeksizin ona baktım. Güçlükle soluk alıyor gibiydi.

«Öp beni,» dedi. Öptüm.

Arkam dönükken kapıdaki anahtarı çevirdiğini duydum. Artık kapı kilitliydi, ağzıma, dişleriyle dudağımı ısırdığı zaman akan kanın tadı geldi.

Kanı yuttum.
Sıcak ve acıydı.

13

Jolanthe ile ilk karşılaşmam, Joe Clayton'un evinde olmuştu.

Clayton, Grünwald'da bir villanın ikinci katını kiralamıştı. Münih'e geldiğim zaman şerefime bir toplantı düzenledi. Otelde kalıyordum, fakat orabam vardı. Margaret ile birlikte davete gittim. Güzel, sessiz bir ilkbahar akşamıydı. Gökyüzü, yıldız doluydu. Grünwald ormanının ağaçları, bu açık gökyüzü altında koyu siluetler halinde gözüküyordu.

Villa büyük bir bahçenin içindeydi. Otlar dizboyuydu. Villanın arkasında bir camlı bölme vardı. Öteki davetliler bizden önce gelmişlerdi. Joe bizi çok candan karşıladı ve beni bir düzine insanla tanıştırdı. Aralarında Alman yazar Hellweg ile sinemanın teknik elemanlarından birkaçı da vardı. Jolanthe de oradaydı. Onunla el sıkıştığımızda sırtıma bir şeyler batmış gibi oldu ve irkildim. Aynı anda onun da irkildiğini farkettim. Yüzüne baktım. Bakışlarıma anlamdan yoksun bir yüzle karşılık verdi.

«Tanıştığımıza memnun oldum,» dedim Ingilizce olarak. Toplantıdakiler sadece Ingilizce konuşuyorlardı.

«Ben de,» dedi ciddi bir tavırla. Dar ve siyah bir gece elbisesi giymiş, kızıl saçlarını yukarı doğru taramıştı. Sağ elimi açıp kapıyordum. Parmaklarının dokunuşunun bıraktığı etki hâlâ silinmemişti. Bütün akşam boyunca da silin-

medi. Döndüğüm zaman onu görebiliyordum, bakışları sürekli benim üzerimdeydi. Ciddi, düşünceli, biraz mahmur bakışlar... Yarım saat sonra yalnız onu görebiliyordum.

Benim sekreterim olarak görevlendirilmişti. Daha önce de iki kez Amerikalı filimcilerle Almanya'da çalışmıştı. Su gibi İngilizce konuşuyordu. Steno ve daktilosu kusursuzdu. Bütün bunları bana Clayton anlattı. Ama dediklerine kulak vermiyordum bile. Kasten onun bulunacağını tahmin ettiğim yöne bakmıyordum. Sonra yine de baktım. Orada durmuş, beni süzüyordu. Ben de bu siyah elbiseli kadına bakıyordum. Ama elbisesini görmüyor, sadece onu çıplak olarak görüyordum, hem de her bakışımda.

Margaret akşamın tadını çıkarmaya başlamıştı. Kibar bir insan olan Hellweg, onunla çağdaş Avrupa edebiyatı hakkında bir sohbete dalmıştı. Bu, Margaret'in en sevdiği konuydu. O sıralarda Orwell'in «1984» adlı eserini henüz bitirmiş, bayılmıştı kitaba. Davetlilerden bazılarının henüz kitaptan haberleri yoktu. Margaret onlara bilgi veriyordu: «Inanın bana, nefis bir kitap! Mutlaka okumalısınız! Eşsiz bir eser! Ve büyük bir yazar!»

«Hiç kuşkusuz öyle olmalı,» dedi Hellweg. Yavaş yavaş ve ağır bir aksanla konuşuyor, uygun deyimleri bulmaya çalışıyordu. «Ama korkarım eseri iyi anlayamadınız.»

«Ne demek istiyorsunuz?» diye sordu Margaret. Gözleri parlıyordu, kadehini bitirdi. Kültürünü göstermekten çok hoşlanırdı. Kadehini yeniden doldurdum. Kokteyl içiyorduk. Çok içiliyordu. Bir radyo alçak sesle çalmaktaydı.

«Coue'nun kim olduğunu biliyor musunuz?» diye sordu tam bu anda bir ses.

Herkes dönüp baktı.

Soruyu soran Jolanthe'ydi. Masamızın yanına gel-

mişti. Koltuğun kenarına oturdu. Sigarasını çabuk çabuk içiyor, kadehini elinde tutuyordu. Ona baktım ve gördüm. Çıplak gördüm.

«Tabii,» diye cevap verdi Clayton. «Coue bu, hastalarına, hastalıklarını kendilerinin icat ettiklerini, aslında bir şeyleri olmadığını telkin eden Fransız doktoruydu, değil mi?»

«Evet, iyi bildiniz,» dedi Hellweg. «Nereden aklınıza geldi bu isim?»

«Bu Coue, bağnazlığa kaçan bir insandı,» diye söze başladı Jolanthe. «Hastalarından birinin durumu kötüleştiği zaman, kendisine bu şekilde söylensin istemezdi. Onunla birlikte çalışanlar, sözgelişi, Bay X kendini iyi hissetmiyor, diyemezlerdi. Bay X, iyi olmadığını sanıyor, demeleri gerekirdi.»

İri yapılı, esmer ve asık suratlı bir adam konuştu. Günün birinde ona, Bay X'in kendisini ölü sandığını söylediler,» dedi.

Herkes güldü. En hareretli gülen Clayton'du. Adamın sırtına vurarak salondakilere döndü. «Bay Mordstein, Almanya ile ilgili işlerde şirketimizin danışmanıdır. Resmî makamlar ve bankalarla ilgili işlerimize bakar.»

«Her işe bakan bir hizmetçi,» dedi adı Mordstein olan adam. «Ben böyleyim işte.» Sonra Jolanthe'ye baktı. «Sözünüzü kestiğim için özür dilerim.»

Jolanthe hayır anlamında başını salladı. «Hayır. Sadece sözümü tamamladınız. Bugün Avrupa'da yaşayan herkes, zavallı Bay X'in durumunda. Avrupa kendisini ölü sanıyor.»

«Bravo,» diye bağırdı Heilweg.

Margaret, «Korkarım ne demek istendiğini anlayamadım,» dedi.

«Siz bambaşka bir dünyadan geliyorsunuz,» diye cevap verdi Hellweg. «Bizden gördüğünüz ve duyduğunuz pek çok şeyi anlamayacaksınız. Ama Bayan Caspari'nin hakkı var.» Hellweg konuşmasına devam ettiyse de, onu daha fazla dinleyemedim. Jolanthe'ye baktım. Birdenbire büyük bir hızla ve korkunç bir şekilde sarhoşluğun uçurumuna düştüğüm duygusuna kapıldım. Oysa çok az içmiştim. Ama buna rağmen etrafımdaki her şey dönmekteydi. Mekanik bir hareketle bir sigara yaktım ve Jolanthe'nin bulunduğu tarafa bakmaktan kaçındım.

Hellweg'i dinlemek istiyordum.

Dinlemedim.

Jolanthe'ye tekrar baktım.

Ve onu, her defasında gördüğüm gibi gördüm.

Çıplak.

14

Sigarasını söndürüp öne doğru eğildi ve bakışlarıma cevap verdi. Gözleri ciddi, yeşil renkte ve buğuluydu. Bakışları gözlerimi bir mıktatıs gibi yakalayıp sımsıkı sarmış, bırakmıyordu. Hellweg'in sesinin benden yine uzaklaştığını, her şeyin bulanık bir sis perdesinin ardında kaybolup gittiğini, odanın yine uzaklaştığını, her şeyin bulanık bir sis perdesinin ardında kaybolup gittiğini, odanın yine dönmeye başladığını hissettim. Elimi sıktım. Sonra bir çıtırtıyla birlikte müthiş bir acı duydum. Elimde tuttuğum kadehin altını kırmıştım. Kadehin kırık parçası yerdeydi. Halıya sızan içki orada koyu bir leke meydana getirmişti.

«Özür dilerim,» diyerek kadehi yerden aldım.

Joe, «Fakat eliniz!» diye bağırdı.

Başparmağımı kesmiştim. Yaradan kan akıyordu. Mendilimi çıkardım.

«Oksijenli su getireyim!»

«Değmez,» dedim. «Küçük bir kesikten başka bir şey değil.» Jolanthe hiçbir şey söylememişti. Arkamı ona dönerek söylediklerini daha iyi duyabilmek için Hellweg'e doğru eğildim. Hellweg parmağımı kesmemin yol açtığı küçük duraklamadan sonra tekrar konuşmasına devam etmişti. «Işte Avrupa gençliği böyle bir atmosfer içersinde, bir umutsuzluk atmosferi içersinde yetişiyor. Aydınlarımız da bu umutsuzluğun en eski temsilcileri.» Yüksek sesle konuşmaya başlamıştı. Sonunda en sevdiği konuyu bulmuşa benziyordu. Etrafındakiler, onun yavaş yavaş ve dikkatle durduğu İnigilizce cümleleri can kulağıyla dinliyordu. Radyoda Gershwin'in «Paris'te Bir Amerikalı'sı çalıyor, Mordenstein kadehlerimizin hiç boş kalmamasına dikkat ediyordu. Ayaklı lamba sarı, sıcak bir ışık saçıyordu. Böyle bir atmosfer içersinde, kıyamet günü hakkında da sohbet edilebilirdi.

Margaret'i birçok kez başka kadınlarla aldatmıştım. Bunu biliyordu. Ben de onun bildiğini biliyordum. Hiçbir zaman bu işi yaptığımı ondan saklamak için özel bir çaba harcamamıştım. O akşam kafamda iki düşünce dolaşıyordu: Karımı Jolanthe Caspari ile aldatacağımı ve bu kez bunu ondan saklamak için özel bir çaba harcayacağımı biliyordum. Yalnız bilmediğim bir nokta vardı: N e d e n saklamak istiyordum? Bu kez başka olan neydi? Bana sıkıntı veren neydi? Ne olduğunu söyleyebilecek durumda değildim. Vicdan azabı olmadığını biliyordum. Herhalde korkuyordum.

«Hiçbir şey içmiyorsunuz,» dedi yanımdaki bir ses. Mordestein'dı konuşan. Elinde bir sürahiyle gülümsüyordu.

«İçiyorum.» Kadehimi bir yudumda boşlattım.

«Hah şöyle,» diyerek tekrar kadehimi doldurdu. Kokteyl, cin, rom ve meyva suyundan yapılmıştı ve dili hafifçe yakıyordu. Jolanthe'ye baktım. Bakışlarını benim üzerimden ayırmamıştı. O da kadehini dudaklarına götürerek boşaltttı.

Hafifçe gülümsedim.

O da bir an için gülümsedi.

Pekâlâ, dedim kendi kendime.

Ama korkuyordum.

«Sürahiyi yanımda bırakın,» dedim.

«Memnuniyetle,» dedi Mordenstein. Sürahiyi önüme koydu. Jolanthe ayak ayak üstüne atarak bir sigara daha çıkardı. Sigarasını yaktım. Bu arada elim, âdeta kramp geçirircesine titriyordu. Önce elime, sonra bana, sonra tekrar elime baktı. Bir tokat atabilmeyi çok istedim. Sonra sigarasını ateşe tuttu. Ama bu işi yapmakta geç kaldığı için kibritin alevi parmağımı yaktı. Mendille sardığım elimin parmağıydı bu.

Hellweg ile Margaret konuşmalarına hâlâ devam ediyorlardı.

Alman yazarı, «Sosyalistler için Batı'nın antikomünist edebiyatı, birkaç yazar dışında, halen bulundukları yolun doğruluğunun ve kesin zaferlerinin en başarılı kanıtıdır,» diyordu. Sözünü tamamladıktan sonra Hellweg de içki içti. O akşam ilk kez içiyordu ve yüzü kıpkırmızıydı. Kendisinin son derece ilgilendiren bir konuya değinmişti. Görünüşe göre Almanya'da herkes için durum aynıydı, bunu farketmiştim. Birisiyle bir araya gelindi mi, kısa bir sü-

re sonra ölüm kalım sorunu niteliğinde olan bir politik konuya dalmamak, adetâ olanaksızdı. Bu bir hastalık, bir salgındı. Avrupa politikanın içinde boğuluyordu. Herkes, ama herkes, politikayla uğraşmak zorunluğunda hissediyordu kendisini. Hayır, Margaret'in bu kıta hakkında gerçekten en ufak bilgisi yoktu. Atlantik'in öte yakasından, barış ve bolluk ülkesinden gelenlerin hiçbirinin bilgisi yoktu.

«Peki ama bu durum nasıl meydana geldi,» diye sordu tam o anda şişman Joe. Purosu sönmüştü. Hellweg'in önünde sanki bir komiserin karşısına çıkarılmış gibi oturmaktaydı.

«Bunun nedenini anlamak kolay,» dedi Hellweg. «Savaşın korkunçluğu, o kadar vahim değildi. Onu zamanla aşabilir, unutabilirdik. Asıl barışın yarattığı hayal kırıklığı vahimdi. Sizler bize —yalnız bize değil, başkalarına da!— barış, insanlık onuru, korku ve yokluktan kurtuluş, konuşma ve inanç özgürlüğü ve buna benzer daha bir sürü şey vaaat ettiniz. Daha fazla konuşmama gerek yok.»

«Hayır,» dedi Mordenstein. «Gerçekten yok.»

«Lütfen devam edin,» dedim.

«Madem mutlaka duymak istiyorsunuz, öyle olsun!» Artık Hellweg de içinde olmak üzere hepimiz biraz sarhoştuk. «Sizin, Amerika'nın Sesi, Londra ve Moskova radyolarının söylediği her şeye inandıktan sonra, getireceğiniz barış, tek umudumuz olduktan sonra, barışınızın ne olduğunu gördük. Bizi düş kırıklığına uğrattınız, bize yalan söylediniz! Daha barış yapılır yapılmaz birbirinize girdiniz. Barışın hemen ardından yine korku dönemi geldi. Insanlar alınıp götürüldü, dövüldü, hapsedildi. Hatta sizler, müttefikler bile, kendi aranızda saç saça baş başa geldiniz ve savaş arkadaşlarınıza el uzatmaktansa, eski Nazilerle

ilişki kurmayı tercih ettiniz! Bay Churchill'in söylediklerini unutmadık.»

«Ne demişti Churchill?»

«Yanlış domuzu kestik, demişti.»

Clayton güldü.

«Çok komik,» dedi Hellweg. «Değil mi?»

Clayton gülmesini kesip ciddileşti.

Hellweg, tekrar içkisini yudumlayarak,, «Avrupa'da böyle kitaplar yazılmasının nedenini anlıyorsunuz şimdi, değil mi?» diye sordu.

«Anlamaya başlıyorum,» dedi Margaret.

«Bir de bunun üstüne, artık eskimiş ve ölüm döşeğine düşmüş, bir iktisadi sistem içinde yaşadığımızı bilmenin verdiği rahatsız edici duygu ekleniyor. Kapitalizmin, geleceğin toplum düzeni olamayacağını bilmek için sosyalist olmak gerekmez.» Sözünü kesti Hellweg. Çocukça bir ifadeyle gülümseyerek, «Tam tipik bir Alman gibi hareket ediyorum, değil mi? dedi. «Hemen nutuk atmaya başlıyorum. Özür dilerim.» Radyonun sesini yükseltti.

Odayı dans müziği doldurdu.

Hellweg ayağa kalkarak Jolanthe'nin yanına gitti. «Shall we dance?» Her ikisi de Alman oldukları için, İngilizce sözler, kulağa biraz tuhaf geliyordu.

Dans ederek uzaklaştılar.

Masanın etrafındaki topluluk dağılmıştı. Margaret, Clayton'la dansediyordu. Öteki konuklar da onları izlediler. Ben. Mordenstein ile yalnız kalmıştım. Dansedenleri seyrediyorduk.

«Şimdi durumu biliyorsunuz,» dedi Mordenstein. Teni alışılmadık bir esmerlikteydi. Yanıma yaklaştığı için, bunun şimdi farkına varmıştım. Parmaklarında birkaç yüzük vardı.

«Durumu bir kez de bir Almanın gözleriyle görmek, çok yararlı oldu.» Merakla yüzüme baktı.

«Ne oldu?»

«Hiçbir şey, Mr. Chandler, neden sordunuz?»

«Beni garip bakışlarla süzdünüz de.»

«Amerikalıları etkilemenin ne kadar kolay olduğunu düşündüm.»

Arkamı dönüp cevap vermedim.

Jolanthe, Hellweg ile dansediyordu. Çok iyi dansediyor, yanımdan ne zaman geçse,dönüp bakıyordu. Ve her geçişinde de korkuyordum. Mordestein konuşmasını sürdürdü: Asıl gücün kendinizde olduğunu, biz Almanların da size uysalca boyun eğeceğimizi sanıyorsunuz. Bir parçacık sezebilseniz! Ama sezemiyorsunuz! Hellweg'in on dakikalık bir konuşması, sizi bulutların üstüne çıkarmaya yetiyor. Tanklar, radar aletleri ve geiger sayıcılarıyla Almanya'da ne kadar para kazanılmaya başladığından haberiniz var mı?»

Dans sona ermişti.

Hellweg, Jolanthe'nin önünde kaskatı ve tam Almanvari eğildi. Jolanthe de onu başıyla selamlayarak kapıya doğru gitti. Sonra orada durup döndü. Gözleri koyu, derin ve tehlikeliydi. Bakışlarına cevap verdim. Clayton ile Margaret gevezelik ederek yandaki odaya geçmişlerdi.

«Demin sahte pasaportların zamanının henüz gelmediğini söyledi Hellweg. Belki sizin de bir gün bir sahte pasaporta ihtiyacınız olabilir, Mr. Chandler, kimbilir?»

«İhtiyacım yok ki!»

«Hiçbir zaman olmayacağını hangimiz iddia edebiliriz? Nereye başvuracaksınız? Fakat korkmayın, Mr. Chandler. O zaman hiç çekinmeden yaşlı Mordenstein amcanıza baş-

vurabilirsiniz. Biz de Amerikalı bir kardeşimiz için neler yapabileceğimizi düşünürüz...»

Jolanthe dönüp odadan çıktı.

Ayağa kalktım. Şimdi gerçekten sarhoştum.

«Bana biraz müsaade edin.»

«Rica ederim!» dedi Mordenştein memnun bir ifadeyle ve kadehini doldurdu. Kapıya gittim. Aslında belki de gitmek istemiyordum. Ayaklarım kendiliğinden gidiyordu. Önümde hep Jolanthe'yi görüyordum. Şu anda odada bulunmayan Jolanthe'yi. Radyoda hâlâ dans müziği çalıyordu.

Koridora çıktım.

Koridor çok hafif aydınlatılmıştı ve kimsecikler yoktu.

Tahta bir merdiven aşağıya, evin kapısına uzanıyordu.

Kapının kapandığını duyunca merdivenlerden indim. Kapı hiç gürültüsüz açıldı. Bahçeye çıktım. Her yer, ağaçların üstünde henüz yükselmiş olan dolunayın o hayal dünyasını andıran beyaz ışığı içindeydi. Hiç ses duyulmuyordu. Hava sıcaktı. Birden başım ağrımaya başladı. Görme gücüm de azalmıştı.

Önümde bir gölge, limonluğa doğru gidiyordu.

Onu izledim.

Limonluğun yanında yetiştim.

Jolanthe idi bu.

Iki taş basamağı çıkarak ay ışığı içindeki limonluğa girdi.

Limonlukta bir masa, bahçe aletleri ve birkaç saksıdan başka bir şey yoktu. Ortasında eski ve yırtık bir kanepe duruyordu.

Jolanthe kanepeye kadar yürüdü.

Hiçbir şey söylemiyorduk ikimiz de.

Onu yakalayıp kendime çektim ve öptüm. Elbisesini

omuzlarından kaydırarak çıkardı ve pis divanın üstüne düştük.

Ellerimiz birbirini taklit ediyordu. Jolanthe'nin yüzü ay ışığında bembeyazdı. Elmacık kemikleri, aşırı derecede çıkıktı. Gözlerinin parıltıları da derin oyuklardan gelir gibiydi. Ağzı, büyük bir yarayı andırıyordu. Göğüsleri, külrengi gecenin içinde iki beyaz lekeydi. Soluğu kesik kesik çıkıyordu. Ama konuşmuyordu. Ben de hiçbir şey söylemiyordum. Bir kez inledi. Ellerim omuzlarının altındaydı. Onu kendime doğru çekip sıktığım bir an, kulağıma hafif bir vınlama geldi. Bu vınlama, çok kısa bir süre içinde korkunç bir gümbürtü halini aldı. Gece uçuşu yapan Amerikan jet uçaklarından oluşan bir filo, gayet alçaktan uçarak bahçenin üzerinden geçti.

Yer titredi. Çiçek saksılarından biri devrildi.

Gürültü gittikçe arttı, sonunda sanki uçaklardan biri limonluğa düşüyormuşçasına bir hal aldı. Heyecan ve korkudan bir an bayılacağımı sandım. Aynı anda Jolanthe dişlerini vahşice dudaklarıma batırdı. Haykırdım. Kanın ağzıma aktığını hissettim.

Tadı sıcak ve acıydı.

15

«Doktorlar ne diyor?»

Aradan yarım saat geçmişti. Jolanthe hastanedeki yatağımda uzanmış yatıyordu. Oda güneş içindeydi.

Bizi işiten olmamıştı. Kendimi yorgun ve dalgın hissediyordum.

«Muayene henüz başladı.»

Yatağın kenarına oturmuş, düşünceli düşünceli onu süzüyordum. Saçları yastığa yayılmıştı. Çarçabuk çıkarıp attığı elbiseleri, karmakarışık yerde duruyordu. Göğsü düzenli hareketlerle inip kalıyor, derin derin soluk alıyordu. Burada kalmasına neden izin vermiştim? Birbirimizden birkaç gün uzak kaldığımız zaman, neden buluşur buluşmaz hayvanlar gibi sevişmeye başlıyorduk? Neden kurtulamıyorduk birbirimizden? Neydi bizi böyle birbirimize bağlayan?

Tembel tembel, «Ne düşünüyorsun?» diye sorarak bir sigara aldı.

«Ozel bir şey düşünmüyorum.» Ağzından sigarayı çekip aldım. «Lütfen önce giyin. Her an biri gelebilir.»

Bir şey söylemeden başını sallayıp doğruldu. Kayıtsız bir tavırla elbiselerini aldı. Davranışları, insandan çok hayvanlarınkini andıran bir doğallık içindeydi. Onu utandıracak, mahçup düşürecek bir durum tasavvur etmek mümkün değildi. Bluzunu iliklerken açık pencerenin önüne gitti.

«Delirdin mi sen?»

«Neden?» Hayretle dönüp baktı.

«Çekil pencereden! Herkese görünebilirsin.»

«Görüneyim, ne olacak?»

«Gereği yok, hem burada hiç yok!»

«Hem burada hiç yok,» diye tekrarlayarak odayı çınlatan bir kahkaha attı. Sözlerimi çok komik bulmuş gibiydi. Gülmeye devam ediyordu.

«Gülme,» dedim. Ama bu arada ben de gülmeye başlamıştım, bütünüyle kontrolümün dışında, isterik bir gülme kriziydi bu. Jolanthe çok haklıydı. Neden istemiyordum burada görünmesini? Daha önce sevişiğimiz yer ve za-

manlarla karşılaştırıldığında, burası oldukça lüks bir yer sayılırdı. Ormanda, trende, yerde, bir atölyenin gardrobunda, bir tünelin girintilerinden birinde. Ben de gülüyordum. Yanıma gelerek gülmekte olan dudaklarını dudaklarıma yapıştırdı. Beni öperken onu sımsıkı yakaladım. Artık gülmüyorduk.

Hazırlığı bitince, «Tekrar ne zaman görüşeceğiz?» diye sordu. Hastalığım hakkında konuşmuyorduk artık.

«Sana telefon ederim.»

«Telefonu bekleyeceğim.»

Elini vermedi, bana hiç dokunmadı, arkasına bakmadan kapıya gitti. Yatağımda oturmuş, arkasından bakıyordum.

«Jolanthe,» diye seslendim kısık bir sesle.

Durdu, fakat dönüp bakmadı. Bekliyordu. Sustum.

«Ne var?» diye sordu. Onun da sesi kısıktı.

«Hiç,» dedim. «Git.»

Gitti. Kapı arkasından kapandı. Yavaş yavaş sırtüstü uzanarak tavana baktım. Dilimi dikkatle yaralı dudağımda gezdirdim. Bütün oda Jolanthe'nin parfümüyle dolmuştu.

Öğleden sonra Margaret geldi. Çok yorgundum. Yanımda çok az kaldı, sonra çıkıp gitti. Bana söyleyeceği bir şeyi yoktu. Bana gelmeden önce görüştüğü Eulenglas, önümüzdeki günlerde kesin bir teşhise varılacağını bildirmişti. O gün başka kayda değer bir şey olmadı. Yalnız akşama doğru garip bir telefon konuşması yaptım. Telefon eden, Mordenstein'di. Onu aylardır görmediğim için, sesini duyunca şaşırmıştım.

«Şaşırmayın,» dedi ieşeli bir sesle, «Mr. Clayton'dan rahatsız olduğunuzu öğrendim.»

«Şimdi daha iyiyim.»

«Buna çok sevindim, Mr. Chandler!»

«Ne diyecektim... bana ihtiyacınız olursa adresimi biliyorsunuz, değil mi?»

«Evet.»

«Hiç çekinmeden gelebilirsiniz.»

«Gösterdiğiniz yakınlığa çok teşekkür ederim ama...»

«Hiçbir şey önceden kestirilemez,» dedi. «Bugün, şu Mordenstein beni rahat bıraksa, diye düşünürsünüz..

«Asla böyle bir şey düşünmedim!»

«Ama yarın, her şey değişebilir! Yarın, benim size yardım edebilecek tek insan olduğumu düşünebilirsiniz!»

16

Çok yakında bu sözleri hatırlamak fırsatını bulacaktım.

Kapının üstündeki tabelada, «Profesör Dr. Viktor C. Vogt» yazıyordu. Aradan iki gün geçmişti. Vogt muayene sonucunu öğrenmem için kendisine gelmemi rica etmişti. Randevumuz saat beşteydi. Oysa saat beşi çeyrek geçtiği halde bekliyordum. Bir hemşire aracılığıyla özür dilemiş, bir iş yüzünden geciktiğini bildirmişti. Benden başka kimsenin bulunmadığı loş bekleme odasında oturmuş, dergilere bakıyordum. Marlene Dietrich'e Fransızlar şeref nişanını vermişler... New York'ta genç kızların milyonerlere kiralandığı bir klüp basılmış... Pirene Dağlarında dört bilgin, bir mağarada hayatlarını kaybetmişler... Kore'de savaş hâlâ devam ediyordu. Bütün dergilere baktım, önce resimlerin atlarını, sonra da fıkraları okudum. Bazıları çok gülünçtü. Sonra tekrar kapının üstündeki tabelâya baka-

rak «C» harfinin hangi ismin baş harfi olabileceğini düşündüm. Caesar mı acaba? Yoksa Christoph mu? Hava gittikçe kararıyordu.

Son iki gün muayenelerle geçmişti. Röngenlerim alınmış, çeşitli ilâçlar içmiştim. Eulenglas ile Vogt'un davranışları dostçaydı. Muayeneler hakkında hiç konuşmuyorlardı. Ben de hiçbir şey sormuyordum. Eskisine göre çok sakinleşmiştim. Hastane atmosferi, bana bir çeşit uyuşukluk vermişti. Belkl de yemeğime Bromide gibi sinirleri yatıştırıcı ilâçlar koymuş olabilirlerdi. Bunun âdet olduğunu duymuştum. Etrafımda olup bitenlere karşı kayıtsızlığımın nedeni belki de buydu. Konuşma güçlüklerim, arada sırada, yeniden başgösteriyordu. Başağrılarım da tahammül sınırları içindeydi. Margaret her gün geliyordu. Jolanthe ile son ziyaretinden beri konuşmamıştım.

Yeni bir dergi aldım. Sayfaları çevirirken, içimde belirli bir heyecan uyandırmaya çalışıyordum. Önümdeki dakikalar, ne de olsa geleceğimi belirleyecekti. Hasta olup olmadığımı, yaşayıp yaşayamıyacağımı öğrenecektim. Her şey doktorların teşhisine bağlıydı. Avuçlarımın terlemesini, dudaklarımın kurumasını bekliyordum. Ama bunların hiç biri olmadı. Sakin sakin oturdum ve bu düşüncelerin beni heyecanlandırmaktan çok can sıkıntısı verdiğini farkettim. Herhalde yediğim yemekte aramak gerekiyordu bu durumun nedenini.

Kapı açıldı ve Eulenglas göründü.

Ayağa kalktım.

Eulengas şefinin odasına girmem için yol verirken, gecikmeden dolayı tekrar özür diledi. Sahibinin doktorluk uğraşıyla uzaktan yakından ilgisi bulunmayan, rahat ve küçük bir oturma odasıydı bu. Vogt'un elini sıktım ve oturduk. Profesör sigara ve konyak ikram etti. Sonra daha

yakınıma geldi. «Hemen sizi ilgilendiren soruna, yani teşhisimize geçeceğim.»

«Peki,» diyerek gülümsedim. Bu oda gerçekten çok rahattı.

Vogt bakışlarını yüzümden ayırmadan konuşuyordu. «Sizi, elimizdeki yöntemlerin verdiği olanaklar oranında en iyi şekilde muayene ettik. Sonuçları dikkatle değerlendirdik. Buna rağmen durumunuz hakkında size kesin bilbiler verebilme olanağını yine elde edemedik.»

«Ne demek istiyorsunuz?» diye sordum sonunda. «Yani tümörüm olup olmadığını söyleyemeyecek misiniz?»

Eulenglas, «Bunu k e s i n l i k l e söyleyebilecek durumda değiliz,» diyerek kalın gözlüklerini düzeltti.

«Ama muayenelerin amacı bu değil miydi?» diyerek hafifçe gülümsedim. Bu gülüş, için de bulunduğum havaya yabancı düşüyordu. Buna kendim de şaştım: Batmakta olan akşam karanlığında büyük bir ay gibiydi.

Kurbağayı andıran sesiyle tekrar konuştu. «Muayenenin bugüne kadarki evrelerinden söz ediyoruz, Mr. Chandler. Henüz işimiz bitmedi.»

«O halde niçin devam etmiyorsunuz?»

«Bunu yapabilmek için rızanız gerek de ondan,» dedi Eulenglas.

Bir yerime iğne batmış gibi oldum bu sözleri duyunca. Birkaç saniye için üstümdeki tembellikten kurtularak sordum. «Rızam mı gerek, neden?»

«Bir formaliteden, başka bir şey değil,» dedi Vogt'un konuşmaktan çok şarkı söylediği izlenimini uyandıran kadınsı sesi. «Ama yine de rızanızı almamız gerekir.» Daha yaklaştı. Burnuma tekrar sarımsak kokusu geldi. «Şimdiki halde size yalnız bir tek şey söyleyebiliriz, Mr. Chand-

ler: Beyninizde bazı şeyler, olması gerektiği gibi değil. Başınızın sol tarafında yabancı bir madde var.»

«Ya,» dedim.

«Biraz daha konyak ister misiniz?»

«Hayır, neden?»

«Hiç, belki istersiniz diye düşünmüştüm,» dedi.

«Eğer başımda bir tümör varsa,» diye söze başladım.

Vogt düzeltti. «Tümör değil, nedenini bilmediğimiz bir büyüme.»

«Öyle olsun! Başımda böyle bir şey olduğunu biliyorsanız, neden ameliyat etmiyorsunuz? Bu işin sizin açınızdan henüz aydınlanmamış olan tarafı nerede? Söyler misiniz, beyler?»

Demek ki böyleymiş, diye düşündüm. Gerçeği böyle söylüyorlarmış. «Biraz daha konyak ister misiniz?» İşte hepsi bu kadar! Hollywood'da hiçbir senaryo yazarı yazmaya cesaret edemezdi böylesine kötü bir sahneyi!

«Biraz fazla acelecisiniz, Mr. Chandler!» Vogt kadehini tekrar doldurdu. «Bu kadar çabuk ameliyat edemeyiz. Çünkü çoğu zaman ameliyatı yapmamıza gerek kalmaz.»

«Ne zaman kalmaz?»

«Eğer ur, habis değilse ve ışınla yokedilebilir türdense, örneğin.»

«Ve siz, bendeki urun habis olmamasını ihtimal dahilinde görüyorsunuz?»

«Tabii, Mr. Chandler!»

«Hiç kuşkusuz, Mr. Chandler!»

Bu cevaplar, bir ağızdan ve aynı anda verilmişti. İkisi de gülümseyerek bana bakıyorlardı. Onları biraz memnun etmem gerektiğini düşündüm, değil mi ki benim için bu kadar çaba harcıyorlardı.

«Şimdi bir konyak daha içebilirim,» dedim. Vermek için birbirleriyle yarıştılar.

«Teşekkür ederim,» dedim. Sonra arkama yaslanarak güldüm. «Pek ilerlediğimizi söyleyemeyiz! Bu da yöntemleriniz arasında mı?»

«Hangisi?»

«Hastaya ölüm hükmünü taksit taksit bildirmek?»

«Mr. Chandler,» dedi Vogt sitem dolu bir sesle.

«Peki, peki,» dedim. «Yine de pek dayanılmaz bir hasta sayılmam. Demin, urdan sözettiğiniz anda bayılabilirdim de, değil mi?» Bunu onlar da teslim ettiler.

«Tabii böyle askıda kalmak da hoş bir şey değil,» dedim. «Kesin sonucu ne zaman öğrenebilirim?»

«Eğer küçük bir müdahaleye razı olursanız, yarın akşam öğrebilirsiniz.»

«Nedir bu müdahale?»

«Buna Ventrikulagrafi derler,» diye cevap verdi Eulenglas.

«Yaa...»

«Bir muayene yöntemi,» diye tamamladı Vogt (bana her şeyin açıklanması gerektiğini hatırlamış olacaktı). «Bu yöntem sayesinde urun sınırlarını, niteliğini ve yerini kesin olarak saptayabiliyoruz. Beyninize bir kontrast sıvısı zerkederek röntgene bakıyoruz. Kontrast sıvısı, urun her tarafını kaplayınca, ur da açıkça görülebiliyor.»

«Çok mantıklı bir açıklama biçimi.»

«Eşsiz bir yöntemdir,» dedi Eulenglas büyük bir coşkunlukla.

«Bir şey sormak istiyorum...» Bardağımı masaya bıraktım.

«Buyrun?»

«Bu kontrast sıvısı beynime nasıl veriliyor?»

Vogt utangaç bir tavırla hafifçe öksürerek, «İki küçük delikten,» dedi.

«Iki küçük delikten,» diye tekrar ettim.

«Iki küçük delikten.» Bu kez tekrarlayan Eulenglas'tı. Gören, her üçümüzün de 'literal parafazi' den rahatsız olduğumuzu sanırdı. Vogt ayağa kalkarak ayaklı lambalardan birini yaktı.

«Nerede bu iki küçük delik?» diye sordum.

Yanıma gelerek başımda omuriliğin iki yanına, saçların bitim yerinin yaklaşık olarak on santim kadar üzerine dokundu.

«Tabii lokal anestezi yapılacak,» dedi Eulenglas.

«Bunun için mi rızama ihtiyacınız var?»

«Hayır,» diye cevap verdi Vogt. Bu karşılık beni şaşırtmıştı.

«Fakat...»

«Ventrikulografi için rızanızı almamıza gerek yok, Mr. Chandler. Ama bu muayene sırasında urun habis olduğunu anlarsak, o zaman derhal ameliyata geçeriz.»

«Yani ben tekrar kendime gelmeden mi?»

«Evet, Mr. Chandler.»

Ayağa kalkarak pencereye gittim. Dışarda hava iyice kararmıştı. Parktaki ağaçların arasından caddenin ışıklarını görüyordum. Bir otomobil geçti. Tekrar odaya döndüm.

«Dinleyin beni,» dedim. «Şu ventri...»

«Ventrikulografi...»

«... hakkındaki açıklamanız, aslında bana bir ameliyatın kaçınılmaz olduğunu anlatmak için başvurduğunuz bir yöntem düpedüz, değil mi? Belki de başımda bir tümör, hem de habis cinsinden bir tümör olduğunu çoktan beri biliyorsunuz, ne dersiniz?»

Vogt, «Hayır, Mr. Chandler,» diyerek yüzüme baktı. Bundan başka bir şey söylemedi. Ama bir şeyi kesinlikle anlamıştım: Gerçekten bilmiyorlardı. Masanın yanına dönerek oturdum.

«Neyi imzalamam gerekiyor?»

«Demek razısınız?»

«Tabii,» dedim. «Artık gerçeği öğrenmeden rahat yaşayamam ki!»

«Çok mantıklı düşünüyorsunuz, Mr. Chadler.» Eulenglas masadan bir form aldı. «Her ameliyattan önce, hatta apandisit ameliyatında bile, imzalanan form... Müdahaleye razı olduğunuzu bildiriyorsunuz.»

«Kalemlniz var mı?»

Bir kalem uzattı. Formu imzaladım.

Üstünde yazılı olanı okumadım. Metnin bir yerinde «ölüm» kelimesine rastlamaktan korkuyordum.

17

«Senin için dua edeceğim,» dedi Margaret.

Saat akşamın yedisiydi. Margaret yatağımda oturuyordu. Hemşire kendisine yedi buçukta çıkması gerektiğini hatırlatmıştı. Ondan sonra bir uyku ilâcı olacaktım.

«Senin için dua edeceğim ve her şey iyi gidecek. Hiç acı çekmeyeceksin. Dr. Vogt kesin söz verdi. Hem seni ameliyat etmelerine gerek kalmayacağından da eminim.»

«Ben de ameliyat gerekeceğini sanmıyorum, Margaret.»

«Ur habis değildir. Vogt zararsız olan urların oranının

şaşılacak kadar yüksek olduğunu söyledi.»

«Evet, aynı şeyi bana da söyledi.»

«Zararsız urlar, ışınla yok edilebiliyormuş.»

«Evet.»

«Rötgen ışınlarıyla. Bugüne kadar çok iyi sonuçlar almışlar.»

«Bu, çok iyi olurdu.»

«Hiç kuşkusuz, öyle olacak. İki küçük delik, hepsi bu!»

«Ve bir dazlak kafa.»

«Tabii, bir de dazlak kafan olacak!» Güldü. «Nasıl görüneceğini şimdiden merak ediyorum.»

«Ben etmiyorum.»

«Saçlarını kökünden mi kazıyacaklar?»

«Evet.»

«Garip. Neden?»

«Ameliyat etmeleri olasılığına karşı,» dedim. «O zaman yere ihtiyaçları olacak.»

Margaret başıyla onayladı. Çok yorgun görünüyor, alt dudağı biraz titriyordu. «Bunu akıl edememem ne budalalık!»

«Margaret,» dedim. «Yazı masamın sağ çekmecesinde bir vasiyetname var.»

Yerinden sıçradı. «Tanrı aşkına böyle şeylerden söz etme!»

«Söz etmem gerek,» dedim. «Savaş başladığı zaman yapmıştım. Her şeyimi sana bıraktım.»

Birdenbire ağlamaya başladı. «Sevgilim, ne olur...»

«Peki,» dedim. «Ama bir olasılığı düşünmek...» gerek.

Elimi yakaladı. «Hayır... o olasılığı düşünmek bile mümkün değil! Hatta seni ameliyat etmek zorunda kalsalar bile! Vogt en ileri gelen otoritelerden biri! Bu a-

meliyatlar da onun uzmanlık alanına girer. Şimdiye kadar birkaç yüz tane yapmış, Almanya'nın bir numaralı otoritesi!»

«Evet,» dedim.

«Ben... ben her şeyin iyi gideceğinden eminim! B l i - y o r u m bunu! Ayrıca Roy... ayrıca yalnız iyileşmekle kalmayacaksın, ondan sonra... birlikte yepyeni bir hayata da başlayacağız...»

«Sen de böyle düşünmüyor musun?»

Hayır, öyle düşünmüyordum, fakat, «Evet Margaret,» dedim.

«Çoğu zaman sana karşı haksızlık ettim. Sana acı çektirdim. Bunu biliyorum. Ama artık her şey değişecek, Roy, buradan çıktıktan sonra, sana söz veriyorum...»

«Peki, Margaret.» Yastık ıslanmıştı.

«Her şey değişecek... sen bile, Roy, birbirimizi hâlâ seviyoruz, değil mi? B e n seni seviyorum, bunu biliyorum. Sen de beni seviyorsun, değil mi?»

Başımı salladım.

«Beni hâlâ sevdiğini söyle, Roy!»

«Seni seviyorum, Margaret,» dedim. Artık onu sevmiyordum. Bütün ağırlığını koluma vermiş yatıyordu.

«Bu kentten çıkıp gideriz, Roy. Burada talih bize gülmedi. Evimize döneriz. Orada her şey iyi olur. Belki de Avrupa'ya hiç gelmemeliydik.»

«Evet, belki de.»

«Öp beni,» dedi birdenbire.

Onu öptüp ve çok iyi tanıdığım kokuyu aldım: Pepsodent, Chanel No. 5 ve Palmoliv sabunu.

«Teşekkür ederim,» dedi.

«Ne için?»

«Herşey için. Bütün yıllar için. Her gün için.»

«Ben de sana teşekkür ederim,» dedim.

Hemşire odaya girdi.

«Artık gitmeniz gerekiyor, Mrs. Chandler.»

«Peki.» Yerinden kalkarak elbisesini düzeltti. Gözleri ağlamaktan kan çanağına dönmüştü. Bana kahramanca gülümsedi, sonra kenara çekilerek uyku ilacını getiren hemşireye yol verdi. Bu arada çabuk hareketlerle makyajını düzeltti.

«Gidiyorum.» Beni tekrar öptü.

«Narkozdan kendine geldiğin zaman, başucunda olacağım.»

«Güzel,» dedim.

«İyi uyu.»

«Uyuyacağımdan eminim.»

«Benim altıncı duyumu da unutma!»

«Uyumayacağım, Margaret.»

«Artık telefon etmem.»

«Etme daha iyi. Uyuyacağım.»

«Senin için dua edeceğim.»

«Peki.»

«Hoşça kal, Roy,» diye fısıldadı. Gözleri yine yaşlarla dolmuştu. Kapıya koştu. Orada arkasına dönerek ıslak yüzüyle gülümsedi.

«İyi geceler, Margaret,» dedim.

Hıçkırarak odadan çıktı. Hemşire pencereyi açarak yastığımı düzeltti. «Yarın akşam her şey düzelmiş olacak,» diyerek beni yatıştırmak istercesine gülümsedi.

«Evet.»

«Bir şeye ihtiyacınız var mı?»

«Hayır, teşekkür ederim.»

«İyi uykular, Mr. Chandler.» Odadan çıktı. Işığı söndürdüm. Tavanda dışardaki dalların gölgeleri geziniyordu.

Bir köpek havladı. Sonra yine ortalığı sessizlik kapladı. Ertesi günü düşünmeye çalışıyor, ama kendimi çok yorgun hissediyordum. Hemşire kuvvetli bir uyku ilacı vermişti. Yatağım yumuşak ve sıcaktı, gözkapaklarım ağırlaşmaya başlıyordu. Acaba Jolanthe'ye telefon etse miydim? Sanki kollarımı yorgunluktan kaldıramayacak hale gelmiştim. Bitkindim. Artık her şeyi kayıtsızlıkla karşılıyordum. Tam uyumak üzere olduğum sırada telefon çaldı.

Doğrularak ahizeyi aradım. Bulduktan sonra kulağıma götürüp tekrar yastığıma devrildim. Telefon eden, Jolanthe idi. «Önce bağlamak istemediler.» Sesi boğuktu, çok uzaktan geliyordu. «Ama ısrar ettim.»

«Evet Jolanthe,» dedim ağır ağır.

«Uyuyor muydun?»

«Ilâç verdiler.»

Bir sessizlik oldu.

«Telefon etmedin,» dedi sonra.

«Hayır ,etmedim.»

Tekrar sessizlik.

«Zararı yok,» dedi.

«Jolanthe?» Heceleri teker teker söyleyebiliyordum artık. Tutacak halde olmadığım için, âdeta ahizenin üstüne yatmıştım.

«Evet?»

«Beni ameliyat edecekler... yarın.»

«Evet.»

«Telefon edemediğim için özür dilerim.»

«Zararı yok.»

Uzun bir sessizlik.

«Hâlâ orada mısın?» diye sordu.

«Evet.»

«Her şeyin iyi gitmesini dilerim, Jimmy!»

«Teşekkür ederim.»

«Şu anda başka söyleyebileceğim bir şey yok.»

«Biliyorum.»

Hattan hışırtılar geliyordu. Ikimiz de konuşmuyorduk. Kapalı tutmama rağmen gözlerim yanıyordu.

«Evinde viski var mı, Jolanthe?»

«Var.»

«Bir kadeh iç.»

«Peki, Jimmy.» Bir süre sonra sordu. «Hatırlıyor musun?»

«Evet,» dedim. Gerçekten anımsıyor ve düşünüyordum.

«Son buluşmamızı?»

«Onu da hatırlıyorum,» dedim.

«Bana telefon edeceksin, değil mi... sonradan?»

«Evet.»

Tekrar sessizlik oldu.

«Şimdi kapatırsam, bana kızar mısın?»

«Hayır,» dedim, «iyi geceler, Jolanthe. Viski içmeyi de unutma.»

«Sen de içeceğimi düşün.»

«Olur.»

«Eğer... eğer bir terslik olursa, o zaman kendimi öldüreceğim Jimmy, Veronal ile intihar edeceğim. Böylece ben de ölümü düşünüyorum. Ikimizin de aynı şeyi düşünmesi, güzel şey değil mi?»

«Evet,» dedim, «Güzel şey.»

18

Gün, benim için sabahın altısında başladı.

Kahvaltı vermediler. Buna karşılık berberin ziyaretini kabul ettim. Işini çabuk ve ne yapacağını bilen insanların güveniyle bitirdi. Önce saçlarımı kesti. Sonra bir elektrikli makineyle kazıdı.

En sonunda da kafamı sabunlayıp bir kerede usturayla traş etti. Beni oyalamak için bir şeyler yapmak zorunluğunu duymuş olacak ki, çocuklarından söz etti. Ikisi erkek, biri kız olmak üzere üç çocuğu vardı. Erkekler sağlıklı, ama kız hastalıklıydı. Berber, kızının bu haline üzülüyordu. Adı Kafanke idi. Berlin'liydi, bombardımanlardan kaçarak buraya gelmiş ve Münih'e 1945 yılında yerleşmişti. Çok tatlı bir adamdı. Saat altı buçukta işini bitirmiş bulunuyordu.

Ayrılırken, çok kibar bir şekilde, «Size iyi şanslar dilerim, Mr. Chandler,» dedi. O gittikten sonra Dr. Reuter ziyaretime geldi. Gayet tahrik edici bir görünüşü vardı. Iyi uyumuş olduğu belliydi. Yanında bir de enjeksiyon getirmişti. Benden sağ baldırımı açmamı istedi. Pijama pantolonumu çıkardım. Iğneyi iki parmağının arasında tuttu, birkaç kez aşağı yukarı tarttıktan sonra etime daldırdı.

«Tamam,» dedi memnun bir ifadeyle.

«Nedir bu verdiğiniz ilaç?»

«Yatıştırıcı bir şey,» dedi. «Sonradan bir iğne daha yapılacak.»

«Neden?»

«Kendinizi iyi hissetmeniz için, Mr. Chandler. Göre-

ceksiniz ilaç sizi yatıştıracak.»

«Şu anda sinirli değilim.»

«Evet, görüyorum,» diyerek gülümsedi, «Başka bir isteğiniz var mı?»

«Kendimi aynada görmek istiyorum.»

«...»

«Ama idam mahkûmunun son isteğini yerine getirmek zorundasınız!»

«Peki,» diyerek dolaptan bir el aynası çıkardı. Önüme tuttu. Kendimi seyrettim. Görünüşüm berbattı. Kafamın derisi kıpkırmızıydı; üstünde birkaç kesik görünüyor, kafatası kemikleri iyice belli oluyordu.

«Teşekkür ederim,» dedim.

«Sizi uyarmıştım!» yine gülerek aynayı yerine koydu ve beni yalnız bıraktı. Uykum gelmeye başlamıştı. Bütün gürültüler sanki hızla uzaklaşır gibiydiler.

Yine etrafıma karşı son derece kayıtsız bir hal almış, zaman kavramını da yitirmiştim. Doktor hanım döndüğü zaman, yanımdan uzaklaşalı sadece beş dakika oldu sandım. Oysa aradan yarım sat geçmişti. İkinci enjeksiyondan sonra hafif bir uykuya daldım. Dr. Reuter, birkaç kez daha gelip gitti. Onu yarı kapalı gözkapaklarımın altından gördüm, benimle konuştuğunu da işittim ve söylediklerini yptım, fakat yaptıktan sonra her defasında ne dediğini hemen unuttum. Ameliyattan önce, işlerim hakkında söylemek istediğim birkaç şey vardı, fakat her nasılsa bunları söylemek fırsatını bir türlü bulamadım.

«Doktor hanım,» diye söze başladım. «Sizden rica etmek istediğim bir şey daha var. Firmamla ilgili. Yapılması şart...» Konuşmamın burasına geldiğim zaman sesimi kaybettim, zihnimi toplama gücüm azaldı ve düşüncele-

rim, kafamın içinde gelişigüzel bir şekilde dolaşmaya başladı. Ne söylemek istediğimi unuttum. Ama belki de gerçekten önemli değildi söyleyeceklerim. Hiçbir şey çok önemli değildi artık. Dünya gözüme tozpembe görünmeye başlamıştı... Beyaz önlüklü dev gibi bir adam, tekerlekli sedyeyle odama girdi. Yanıma geldi, beni küçük bir çocuk gibi kucaklayarak kaldırıp sedyeye yatırdı. Üstümü örterek koridora çıkardı. Her şeyden uzaktım artık, ama duyularım henüz çevremdeki nesneleri, sesleri, yüzleri, kapıları, pencereleri ve hasta asansörünü, hâlâ birer izlenim halinde getirebiliyordu.

Sonunda en üst kattaki ameliyathanenin holüne vardık. Sedyemi iten dev, burada yanımdan ayrıldı. Yan tarafta bir yerlerde birkaç kişinin konuştuğunu duyuyordum. Yediğim iğne, şimdi etkisini iyice göstermeye başlamıştı. Gerçi sesleri duyuyordum ama, söylenen kelimelerin anlamını kavramaktan çok uzaktım. Zaman, yine ölçülmesi mümkün olmayacak kadar uzamaya başlamış, dakikalar, saatler halini almıştı. Neden birşey olmuyordu? Neden yanıma kimse gelmiyordu?

Daha sonra beyaz önlüklü devle hemşire, sedyemi iterek salona soktular. Salonun büyük pencereleri karartılmıştı. Çok güçlü lambalar yanıyordu. Ameliyat masası, parlak gümüş renkli bir kürenin altındaydı. Beni sedyeden alıp masanın üstüne yatırdılar. Yabancı yüzler üzerime doğru eğildi. Gerçekten yabancı mıydı bu yüzler?

İçlerinden birini Dr. Vogt'a benzettim. «Kendinizi nasıl hissediyorsunuz?» diye sordu Dr. Vogt'a benzeyen ve parlak kürenin dumanlı ışığı içindeki yüz.

«Teşekkür ederim, iyiyim,» diye cevap verdim, ama kendi sesimi bile artık işitemiyordum. Dr. Vogt'a benzeyen yüz silinip gitmişti.

Bir hemşire kollarımı masanın kayışlarıyla bağladı. Artık hareket de edemiyordum. Birden burnum kaşınmaya başladı. Dayanılmaz bir şekilde kaşınıyordu. Kendime hâkim olarak geçer diye bekledimse de geçmedi. Kaşıntı şiddetini her saniye artırıyordu.

«Burnum,» dedim.

Hemşire, «Efendim?» diye eğildi.

«Burnumu kaşır mısınız lütfen?»

Söylediğimi yaptı. Şimdi masanın dört bir yanında beyazlar içinde insanlar belirmiş, beni seyrediyorlardı.

«Başlayalım,» dedi bir ses.

Aletlerin tıkırtıları duyuldu.

Bir şey vınlayarak işlemeye başladı. Görünmeyen eller çıplak kafatasımı yakaladı. Hayır, diye düşündüm, daha sırası değil! Henüz kendimdeyim, her şeyi, görüyor, işitiyor ve hissediyorum. Her şeyi hissederken nasıl başlayabilirsiniz?

Burnum tekrar kaşındı.

Belki de bir saat geçmeden öleceğim, diye düşündüm.

Belki de bu salonu sonuncu kez görüyordum. Belki yaşamım, bir kaç saniye içinde son bulacaktı...

Yüzler maskeliydi. Birisi buz gibi bir şeyle kafamı çizdi. Eğer ölürsem, diye düşündüm, hiçbir şey bırakmayacağım geride. Ne acı, ne dost, ne güzel bir şey, ne bir anı, ne de nefret. Ve ne de aşk.

Hiçbir şey. Düşünülürse güzel bir hayat değildi herhalde bugüne kadar yaşadığım. Ya da zaman zaman güzel bir hayattı. Özellikle bazı saatler. Böyle saatlerden birini anımsamaya çalıştım. Ama hiçbir şey hatırlamadım. Burnum yanıyordu.

«Lütfen, hemşire hanım,» diye mırıldandım. Sol eliyle burnumu kaşıdı. Sağ eliyle de bağlı olan koluma bir iğne

daldırdı. Bu, farkına vardığım son olay oldu. Bir anda ışık söndü, sonra sesler kesildi ve derin bir kuyunun gittikçe genişleyen karanlığına yuvarlandım.

19

Kuyunun dibi aydınlıktı.

Bir arka bahçeyi andırıyordu. Çevrede binalar yıkıntı halindeydiler. Pencereleri, karanlık oyuklardan oluşuyordu. Hava soğuk, gök külrengindeydi. çöplerle dolu bahçenin ortasında çıplak bir kestane ağacı yükseliyordu. Ağacın altında bir sıra vardı. Sırada Jolanthe oturuyordu. Bahçeye girer girmez gördüm onu ve hemen yanına gittim.

«Geciktiğim çin özür dilerim.»

«Zararı yok,» diye cevap verdi. «Ben de buraya geleli henüz iki yıl oluyor.»

Şaheser bir geceliği andıran uzun ve açık renkte bir elbise giymişti. Ayağa kalkarak benimle birlikte yıkıntı halindeki bahçede yürümeye başladı. «Acele etmemiz gerek,» dedi. «Tren biraz sonra kalkacak,» Bir süre sonra ekledi. «Bu, son tren.»

Yerin düzgün olmamasına karşın, çok çabuk ilerliyorduk. Ayaklarımız sanki yere değmiyordu, toprağın biraz üstünde uçar gibiydik.

Alçak ve pis geçitten geçip yıkıntılardan birinin icine girdik.

«Bak,» dedi Jolanthe. Eliyle eskiden banyo olan bir yerin köşesini gösteriyordu. Köşede oturan iki büyük ve pembe renkli fare, ciddi ciddi bizi seyrediyorlardı.

«Onlar da gitmek istediler,» dedi Jolanthe. «Fakat vize alamadılar.»

«Vize gerekli mi?»

«Birkaç günden beri,» dedi ve farelere başını salladı.

«Talihiniz açık olsun,» diye bağırdı farelerden biri.

Jolanhe, «Teşekkür ederiz,» diye cevap verdi. Caddeye çıktık. Bomboş, yangın yerine benzeyen bir caddeydi bu. Iki tarafında hayaletleri andıran bomboş evler yükseliyordu. Yarı yıkılmış kapı altlarında insanlar, akşamları hava almaya çıkan kapıcılar gibi, hasır koltuklara kurulmuşlardı. Bu caddedeki insanların hepsi de pazar günleri kiliseye giderken giydikleri elbiseleri giymişlerdi. Hepsi de ölüydü. Donuk gözleri boşluğa dikilip kalmıştı. Jolanthe önlerinden hızla geçerken onları selamladı. Ölüler kımıldamadılar. Ama Jolanhe, dostça bir ifadeyle onları selamlamaya devam etti.

«Büyük forsları vardır,» dedi.

«Nerede?»

«Istasyon müdüründe,» diyerek beni peşinden sürükledi. Geniş elbisesi vücuduna sarılıyordu. Şiddetli bir rüzgâr çıkmış, ince ince yağmur yağmaya başlamıştı.

Birbirine benzeyen caddelerde bir süre epeyce arandıktan sonra bulduğumuz istasyon binası da öteki binalar gibi, yangından arta kalmış bir enkaz halindeydi. Yangından sonra kurulan derme çatma gişelerin önü uzun insan kuyruklarıyla doluydu. Ben de kuyruğa girmek istedimse de, Jolanthe çekip götürdü. Istasyonun etrafını dolaşıp küçük bir tahta kapının önüne geldik. Jolanthe kapıyı vurdu. Beyaz gömlekli bir dev kapıyı açtı. Jolanthe'yi tanıyordu herhalde, çünkü başıyla selamlayarak üçüncü mevki bekleme salonuna aldı bizi. Sonra kapıyı arkamızdan kapattı ve bir tek el hareketiyle Jolanthe'nin elbisesini vücu-

dundan sıyırıp attı. Jolanthe çırılçıplak kalmıştı. Dev, onu öptü. Ben yanlarında durmuş, hareket etmiyordum. Öpüşmeleri uzun sürdü. Dışarıda bir lokomotif düdüğü duyuldu. Dev, Jolanthe'yi bıraktı.

«Gelin,» dedi. «Bizi bekleme salonundan, içinde büyük bir yazı masası bulunan bir büroya soktu. Jolanthe o çırılçıplak haliyle, ben de üzerimde günlük elbisemle masanın karşısına geçtik. Masanın arkasında Profesör Vogt oturuyordu. Sırtında yakaları kalkık duran yağmurluk vardı. Başıyla bizi selamladı.

«Iyi günler, ne arzu ediyorsunuz?»

Bizi tanımıyordu. Dev eğilerek kulağına bir şeyler söyledi. Vogt'un yüzünde bir hayret ifadesi belirmişti. «Ya, öyle mi?» dedi kelimeleri uzatarak.

Jolanthe, «Evet,» diyerek başını salladı.

«Peki talebinizin gerekçesi olarak ne söyleyeceksiniz?»

(Birden hatırladım. Sözkonusu talep, benim vizeme ilişkindi. Dev, Jolanthe onun olması şartıyla aracılık etmeyi vaat etmişti. Jolanthe ne yapması gerektiğini sormuştü bana. Ben de deve teslim olmasını salık vermiştim. O da kendini deve vermişti. Birdenbire bunların hepsini hatırlamıştım.)

Vogt bize bakıp bir cevap beklerken başını salladı. «Talebiniz için bir gerekçe göstermeniz gerekir. Mevzuat böyle emrediyor.»

«Gitmek istiyoruz,» dedi Jolanthe.

«Bu gerekçe olarak yeterli değil,» dedi Vogt.

«Bu kentte artık yaşayamayız,» dedim.

«Bu gerecke olarak yeterli değil,» dedi Vogt. Dev, bizim için bir şeyler yapmak zorunluğunu duymuş olacak

ki, tekrar eğilip Vogt'a bir şeyler fısıldadı. Vogt omuzlarını silkerek başını kaldırdı.

«Ne zaman öldünüz?» diye sordu.

«Uzun zaman önce,» diye cevap verdim.

«Kesin tarih verin.»

«7 Mayıs 1945,» dedi Jolanthe. Vogt'un bakışlarının üstünden ayrılmadığını görünce, elleriyle göğüslerini örttü. Vogt hafifçe öksürerek bakışlarını başka yöne çevirdi.

«Demek uzun zamandan beri buradasınız.»

«Burada en uzun kalanlardanız,» dedim. «Kendi hatamızla ölmüş de değiliz.»

«Ben, sadece küçük bir memurum,» diye mırıldandı. «Benim de hatam yok. Trendeki yer sayısından fazla vize veremem.»

«Trende yer var mı?»

«Var,» dedi. «Fakat sizin için değil.»

«Ya kimin için?»

«Çocuklar için. Çok çocuk var. Önce onlar gidecek. Bu iklime dayanamıyorlar.»

«Belki de bu beyle hanım yataklı vagonda gidebilirler,» dedi dev. Ilk kez yüksek sesle konuşuyor, bu arada sanki bize yardım edeceği için de, özür dilercesine Jolanthe'ye acı ve umutsuz bir ifadeyle bakıyordu.

«O zaman da bilinen şartın gerçekleşmiş olması gerekli,» dedi Vogt.

«Hangi şartın?»

«Soru şartının.»

«Neymiş bu soru?»

Vogt içini çekerek ayağa kalktı. Pencereye gitti ve trenin durduğu perona baktı. Sonra bana dönerek, «Bu kadını seviyor musunuz?» diye sordu.

«Hayır,» dedim. «Kimseyi sevmiyorum.»

Vogt başını sallayarak Jolanthe'ye döndü. «Bu adamı seviyor musunuz?»

«Hayır,» dedi sakin bir sesle, Jolanthe. «Onu sevmiyorum.» Sonra bana dönerek gülümsedi. «Öp beni sevgilim» diye rica etti alçak sesle. Onu öptüm.

Vogt yine yazı masasına döndü.

«Soru olumsuz cevaplandırıldı,» dedi. «Size vize veremem.»

Önünde durmuş, susuyorduk. Trenin düdüğü tekrar duyuldu.

Dev, «Size özel kararnameyi hatırlatabilir miyim,» dedi Vogt'a.

Yalvarır gibi söylemişti bu sözleri. Vogt'un yüzü hüzünlü bir ifade aldı. Umutsuzluğunu dile getiren bir hareket yaparak ayağa kalktı ve başıyla beni çağırdı. «Benimle gelin.»

«Ben mi?»

«Evet, siz,» dedi sabırsız bir sesle. Jolanthe'ye baktım. Elimi bıraktı.

«Siz burada kalacaksınız,» dedi dev, Jolanthe'ye. Vogt'un peşinden pislik içindeki perona çıktım. Şimdi tren boyunca içecek şey satan adamlar koşuyordu. Yüzlerinde gaz maskeleri vardı.

Vogt, bürosunun kapısını kapar kapamaz, «Özel kararname, bana içinizden birine vize verme yetkisini veriyor,» dedi. «Ama hanginizin gideceğine, sizin karar vermeniz gerekir. Biriniz gidecek. Öbürünüz burada kalacak.»

«Ben gidiyorum,» dedim derhal.

«Peki,» dedi. «Işte pasaportunuz burada.» Pasaportu verdi. «Gidin ve sakın arkanıza bakmayın. Lokomotifin arkasındaki yataklı vagonda sizin için bir kompartıman ayrıldı.»

«Teşekkür ederim,» dedim. Ama o, ortadan kaybolmuştu bile.

Uzun peron boyunca, yataklı vagona kadar gittim. Kondüktör beni selamladı.

«Buyrun bayım,» diyerek beni vagonun içine götürdü. Bu vagon dolu değildi. Koridorda kimsecikler yoktu.

Kondüktör, «Burası,» diyerek bir kapı açtı. «Rahat bir seyahat yapmanızı dilerim, bayım.»

Kompartımana girdim. İki yatak da açılmıştı. Üst yatakta Jolanthe yatıyordu.

«İyi akşamlar,» dedi. Sigara içiyor, yüzüme bakmadan konuşuyordu.

«Iyi akşamlar.» Kapıyı kapattım. «Sana da sordular mı?»

«Evet.»

«Ne yaptın?»

«Sana ihanet ettim.»

«Ben de sana ihanet ettim.»

«Ikimiz de birbirimize ihanet ettik. Onun için ikimiz de buradayız.»

«Fakat ancak birimizin gitmesine izin var,» dedim korkuyla. Aynı anda da kapı vuruldu ve bir kontrol memuru, girin cevabını beklemeden kapıyı açtı.

«Pasaportlar lütfen!»

«Bir dakika beni dinleyin,» diye konuşmaya başladım heyecanla, «Bu trenle yalnız birimizin gitmesine izin var...»

Pasaportlara baktı, sonra onları cebine atıp bana başka bir pasaport verdi. «Zaten trende sadece biriniz varsınız.»

«Peki...»

«Herhalde birbirinize ihanet ettiniz, değil mi?» diye sordu biraz kuşkulandığını ortaya koyan bir ifadeyle.

«Tabii,» dedim. «Ihanet ettik.»

«O halde bir sorun yok,» dedi. «Bir kişi sayılırsınız.» Kapıyı kapatıp çıktı.

Durup Jolanthe'ye baktım. Sonra pasaportun kapağını açtım. Bomboştu sayfaları. Ne bir isim, ne de yazı vardı.

«Jolanthe?»

«Efendim?»

«Ne zaman varacağız?»

«Bilmiyorum,» diye cevap verdi. Vagon tekdüze bir sesle yol alıyordu. Çok hızlı gidiyorduk.

20

Susamıştım.

Dudaklarım yanıyordu. Dilim, ağzımın içinde âdeta şişmişti. Başım ağrıyor, şakaklarım sanki çekiçle dövülüyordu. Gözlerimi dikkatle açtığımda gün ışığı bir tokat gibi indi. Yatağımdaydım. Önümde de Margaret oturmaktaydı. Yanaklarından yaşlar süzülüyor, ama gülümsüyordu.

Hafif bir sesle, «Sevgilim,» diyerek derin bir soluk aldı.

«Ne oldu?» diye sordum. Hareket etmek istedimse de başaramadım. Son derece bitkindim. «Neden buradayım? Ne zaman ameliyat edecekler beni?»

«Hepsi olup bitti,» diye cevap verdi kısık bir sesle.

«Olup bitti mi?» Önce vücudumda bir ateş dalgası dolaştı, sonra bir üşüme geldi. Bu da geçtikten sonra midem bulanmaya başladı. Boğulurcasına kustum. Margaret alnımın terini silerek tası götürdü.

«Tümör müymüş?»

«Hayır.»

«Peki neymiş?»

«Zararsız bir ur.»

«Evet...?»

«Sevgilim,» diye söze başladı. Sinirleri boşalmıştı. Aynı zamanda hem gülüyor, hem ağlıyordu. «Sadece iki küçük delik açtılar, uru muayene edip zararsız olduğunu gördüler. Seni ameliyat etmediler bile!»

Bunlar, tekrar bayılmadan önce duyduğum son sözler oldu.

21

Klinikte iki gün daha kaldım.

Daha ilk günün akşamında görme ve işitme duyularım kusursuz işlemeye başlamıştı. Bilincim de yerindeydi. İkinci günün sabahı sadece biraz başım ağrıyor, ayakta dururken titriyordum. Fakat bu arada beynimdekinin habis değil, zararsız bir ur olduğunu iyice kafama yerleştirmiştim. İyimser ve neşeliydim.

Vogt sonucu bildirmek üzere ziyaretime geldiğinde, «On ya da yirmi röntgen seansıyla yokedebileceğimiz bir ur,» dedi. «Işın tedavisini burada ya da istediğiniz başka

bir yerde yaptırabilirsiniz.»

«Tedavi ne kadar sürer?»

«Birkaç hafta. Her seans arasında iki, üç gün ara vermek şart.»

«Ilk seans ne zaman yapılabilir?»

«Bir ya da iki hafta sonra. Beyninizin biraz dinlenmesi gerekir. Muayene çok yorucu oldu. Şimdi iyice dinlenin, on gün sonra tekrar bize gelin, olur mu, Mr. Chandler?»

«Olur,» dedim.

Bütün bu saatler boyunca Margaret devamlı olarak yanımdaydı.

Karım çok bitkin görünüyordu. Ayrıca zaman zaman birdenbire ağlamaya başlaması, sinirlerinin aşırı derecede bozuk olduğunu gösteriyordu.

Jolanthe'ye ikinci günün sabahı telefon etmiş, paçayı ucuz kurtardığımı bildirmiştim. Sanatoryumdan çıkar çıkmaz kendisini göreceğimi de söylemiştim. Beni, garip bir kayıtsızlıkla dinlemiş, konuşmamız çok kısa sürmüştü.

Ikinci gün bazı ziyaretçilerim vardı. Clayton geldi, Hellweg çiçekler getirdi, Baxter'ler de memnuniyetlerini belirttiler. Onlar gidince Margaret yine ağlamaya başladı. Ancak oldukça uzun bir süre sonra kendisini yatıştırabildim. Uzun zamandan beri ilk kez içimde karıma karşı acımaya benzer bir duygu uyanmıştı.

Asıl büyük faciayı hazırlayan olayın, Margaret ile bir ilgisi yoktu. Davranışları herkese örnek olabilecek şekildeydi. Zaten etrafımdaki herkesin davranışları örnek davranışlardı. Ve gerçeği ilk kez sezmemi sağlayan olay, ancak gülünç olarak nitelendirilebilecek kadar küçük ve ö-

nemsizdi. Başka şartlar altında bu olayı farketmezdim bile. Beynim gerilen sinirlerim nedeniyle olacak, aşırı bir dikkatin merkezi haline geldiğinden olacak, Dr. Reuter'in ziyaretini düşünmüştüm hep.

Doktor Hanım, ben klinikten ayrılmadan hemen önce ziyaretime geldi. Her zamanki gibi güzel ve alımlıydı. Birkaç dakika vakti vardı, oturdu. Beni, tümör bulunmadığından dolayı kutladıktan sonra sinema konusuna geçti. Son günlerde Lubitsch'in «Heaven Con Wait» adlı filmiyle «The Silver Net» adlı polisiye bir film görmüş ve Lubitsch'in filmini çok beğenmişti. «The Silver Net» ise Almanya'da «Ölümün Ağları» adı altında gösteriliyordu. Son olarak bu filmden sözetti.

«Önce 'Lubitsch'i, sonra da 'Ağlar'ı gördüm,» dedi. «Şunu söylemek zorundayım ki...»

«'Ağlar'ın senaryosunu ben yazdım,» diyerek sözünü kestim ve güldüm. Bir arkadaşımla güreşirmiş gibi, Dr. Reuter'in hücumlarından çok hoşlanıyordum. Erkeklere olan nefreti ve bana hoş olmayan şeyler söylemek eğilimiyle, Dr. Reuter beni bayağı eğlendiriyordu. Onun sözünü kesmemin, yaşamımı tümüyle değiştireceğinin farkında bile değildim.

«Ya, öyle mi,» diyerek yüzüme baktı.

«Filmin yazılarında adım yok muydu?»

«Geç kalmıştım, yazıları kaçırdım.» Utanmıştı sanki. Büyük bir hayretle yüzünün kıpkırmızı kesildiğini gördüm.

«Fikrinizi rahatça söyleyebilirsiniz,» diyerek güldüm. «Son zamanlarda gördüğünüz en berbat filmdi, değil mi?»

«Berbat mı?» Başını salladı. «Yüzünün rengi yerine gelmişti. Tekrar gülümsedi. «Neden berbat olsun? Film çok hoşuma gitti, Mr. Chandler. Inanın ki bütün içtenliğim-

le söylüyorum! Özellikle konuyu çok beğendim. Nihayet size güzel birkaç söz söyleyebildiğim için mutluyum.»

Kuşkularımın uyandığı, buz gibi bir korkunun bütün vücudumu kapladığı an, işte bu andı.

Film hoşuna gitmişti, öyle mi? Öyleyse neden önce Lubitsch'ten sözetmiş, sonra da «Ağlar»ı eleştirmeye kalkışmıştı? Söylediği güzel sözler için kendisine teşekkür ettim, fakat artık kulağım onda değildi. Yalan söylüyor, diye düşünüyordum. Asıl söylemek istediği, bambaşkaydı. hem sözünü kesmeseydim, Filmden hiç hoşlanmadığını, berbat bulduğunu söyleyecekti. Ama senaryonun benim olduğunu belirtince tavrı değişmişti.

Neden böyle yapmıştı?

Ne düşünüyordu? Daha üç gün önce böyle bir fırsatı asla kaçırmaz, dostça bir tavırla alayları yağdırırdı. Onunla ilk karşılaşmamı hatırladım. Şimdi karşımda bambaşka bir kadın, çok farklı bir insan vardı. Dr. Reuter yalan söylüyordu. Dr. Reuter bana iltifat ediyordu. Neden?

Birden başım çatlayacakmış gibi ağrımaya başladı. Yatağımda oturmuş, gülümsüyor, iltifatlarından dolayı kendisine teşekkür ediyor ve içimde kopan fırtınayı ona belli etmiyordum. Aslında kafamda tek bir soru, bütün düşüncelerin yerini almıştı: Neden? Neden? Neden?

Dr. Reuter çıkıp gittikten sonra kapalı gözlerle, duvara dayalı oturakaldım. Neler sezinlediğimi kimselere açıklayamazdım. Dr. Reuter'in garip tutumu yüzünden şimdi bildiğimi kimseye anlatmayacaktım. Biliyordum. Kimse de bildiğimi bilmiyordu. Kaynağını bütünüyle içgüdüde bulan bir kesinlik, her geçen saniyeyle birlikte daha derin bir şekilde bilincime gömülüyordu. Biliyordum: Bana yalan söylemişti. Biliyordum: Başımdaki tümör selim değildi. Biliyordum ki kurtuluş umudum yoktu. Zaten o yüzden beni

ameliyat etmemişlerdi. Bana söylememişlerdi, ama aslında durum böyleydi. Bana söylemişlercesine biliyordum; bu sonbahar günü, görünüşte sağlıklı olarak klinikten ayrılmazdan birkaç saat önce, biliyordum: Mahvolmuştum.

22

Yeni yazdıklarımı okuyorum ve kulağa son derece gülünç geldiklerinin farkına varıyorum. Neden - sonuç ilişkisi, öylesine birbirine yabancı ki, yazdıklarımı okurken biraz keyfimin kaçmasına engel olamıyorum. Ama ne yapayım, gerçek böyleydi. Gülünç, anlamsız ve her türlü gerekçeden yoksun. Aşırı derecede sinirli bir beynin yarattığı kâbus. Buna rağmen bu küçük olayla onun doğurduğu sabit fikrin o günden sonra tüm davranışlarımın yönünü belirleyeceğini söylemekten başka yapabileceğim bir şey yok. O günden başlayarak bütün olayları, birdenbire edindiğim kanının ışığı altında yargıladım.

Beni ziyaret edenlerin gösterdikleri yakınlık, Margaret'in gözyaşları, beni rahat ettirmek için gösterdiği büyük özen... Bütün bunlar, her yeni günün bana getirdiği kanıtlardı. Ölüme doğru gittiğimin ve beni artık hiçbir şeyin kurtaramayacağının kanıtları... Clayton'un Gürnwald'daki bahçesinde, sonbahar güneşinin altında yatarken, geceleri Margaret yanımda uyurken, aldığım her solukta, yuttuğum her lokmada bunu düşünüyordum.

Gündüzleri güneş batıncaya kadar şezlongta, akşamları da odada rahat bir kanepede dinleniyordum. Geçen yılın o eylül günlerinde dinlenmenin dışında bir şeyler yap-

tığım pek enderdi. Kafamda daima tek bir düşünce vardı: Emin olabilmek, kesin olarak öğrenebilmek.

Çünkü duyularım henüz sabit bir fikri kesin bir gerçekle özdeştiremeyeceğim kadar yerindeydi. Sadece kuşkulanıyor, ama korkunç kuşkulanıyordum. Kimseye inanmıyordum. Herkesin bana yalan söylediği, bir şey sorduğumda hiçbir zaman doğru cevap alamayacağımı sanıyordum. Onun için de kimseye bir şey sormuyordum.

Iki hafta sonra tekrar yürüyebilecek ve güçlük çekmeden hareket edebilecek hale gelince, planım da bütün ayrıntılarıyla hazırdı. Gerçek durumumu öğrenmek konusunda kesin olarak kararlıydım. Ne Margaret'e, ne de başka bir kimseye tasarımdan söz ettim. Jolanthe'ye ise zaten bir kelime söylemek fırsatını bile bulamadım. Ikinci hafta telefon etiğimde, telefonu santrala bağlanmıştı.

Santraldaki kadın, Jolanthe'nin birkaç gün için kentten ayrıldığını söyledi.

«Bir haber bırakacak mısınız?» diye sordu.

«Hayır, teşekkür ederim.»

«Isminiz?»

«Bunun önemi yok,» diyerek telefonu kapattım. Bütün bunlar çok garip, diye düşündüm ve Jolanthe de âdeta bir bilmece, Bu telefon olayı 21 Eylülde oldu. Aynı gün ilk kez arabamla şehre indim. Bir perukacıya gittim.

23

Adresini telefon rehberinden almıştım.

Nymphenburg'da, bir apartımanın zemin katındaydı.

Zayıf, alkolik bir adamdı. Kapıdan, adının Alfons Manierlich olduğunu öğrendim. Işleri iyi gitmiyordu. Ona küçük bir ameliyat geçirdiğimi ve böyle çıplak kafayla dolaşmaktan hiç hoşlanmadığımı söyledim.

«Saçlarınız yine yerine gelir bayım,» dedi. «Ağzı leş gibi alkol kokuyordu. Atölyesi karanlıktı. Her taraf kıl içindeydi. Bir köşede arsız görünüşlü bir genç kız kırmızı bir perukayı örüyordu. Küçük, açık renk gözlerini üstüme dikmişti.

«Ama ben o zamana kadar beklemek istemiyorum,» dedim.

«Herhalde genç hanımın hoşuna gitmediği için?»

Kız köşesinde kıkırdadı.

«Uvey kızım,» dedi Manierlich bir el hareketiyle kızı göstererek, «Iyi günler,» dedi üvey kız. Selamına başımla karşılık verdim. Bu kızın, Manierlich'in üvey kızı olmadığını hissetmiştim. Aralarında pek de temiz denilemeyecek bir ilişkinin varlığı seziliyordu. «Lütfen buyrun, oturun bayım,» dedi Manierlich, «Hele bir duruma bakalım.» Oturdum. «Judith,» diye seslendi. «Buraya gel de bana yardım et.» Judith, diye çağırdığı kız yerinden kalkarak tembel hareketlerle yanımıza geldi. Ellerini elbisesine sildikten sonra bir kurşun kalem aldı.

«Nerede yattın?» diye sordu Manierlich.

«Efendim?» Ilk anda anlayamamıştım.

Judith, «Hangi kodeste yattığını soruyor,» dedi. «Arkasını dolaplardan birine sürterek kaşırken arsız bakışlarını yüzüme dikmişti.

«Yanılıyorsunuz!» Öfkelendiğimi ve yüzümün kızardığını hissettim. «Ben hastaneden çıktım.»

Manierlich, «Tabii, tabii,» diyerek bir mezurayla başımı ölçmeyl başladı. «Ne kadar yattın?»

«Siz delirdiniz mi?» Onu iterek ayağa kalktım. «Nasıl cüret edebiliyorsunuz böyle bir şey söylemeye?»

«Hadi, hadi bırak numarayı!» Judith suratıma gülüyordu. «Tepesini örtmeye ihtiyacı olduğu için buraya gelen ilk insan mı sanıyorsun kendini? Sizin gibiler, bizim en sevgili müşterilerimizdir!»

«Hatta tek müşterilerimizin bunlar olduğu söylenebilir,» dedi üvey baba hüzünlü bir sesle.

«Kimler?»

«Sizin gibi hapishaneden çıkanlar tabiî,» diyerek burnunu karıştırdı. Dışardan bir kamyon geçti. Ama atölyenin pencereleri kaldırım hizasında olduğundan, sadece kamyonun tekerleklerini görebildim. Bu arada pencerenin önünden birkaç çift bacak geçti. Gülmekten kendimi alamadım.

«Hah şöyle,» dedi Manierlich. «Bana Alfons diyebilirsin.»

«Peki Alfons,» dedim. Judith'in de kaba etlerine bir şaplak indirdim. Arkasını büyük bir ustalıkla sallayarak tekrar güldü.

«Otuz üç,» dedi üvey babası. Judith sayıyı yazdı. Manierlich birkaç ölçü daha verdikten sonra bana döndü. «Ne renk olsun?»

«Siyah.»

«Kısa mı, uzun mu?»

«Biraz kısa olsun.»

«Ama çok kısa istemiyorsunuz?»

«Hayır.»

«Kısa saçları hiç sevmem,» dedi Judith arkasını dola-

ba sürtüp kaşıyarak. «O zaman erkekler Prusyalıları andırıyor.»

«Çok askerce bir havaları oluyor,» diye tamamladı üvey babası.

«Artık askerler ve savaşla ilgili her şeyden bıkıp usandık. Arka taraf kırk dört, yan taraf kulak üstü otuz bir buçuk. Inanmayacaksın ama dostum, Dresden'deki evimi görseydin parmaklarını ısırırdın! Bütün eşyalar maundu. Her yer Iran halılarıyla kaplıydı. Gayet iyi de giden bir işim vardı. Tiyatrolar için çalışırdım, anlıyor musun? Evim ve güzel bir karım vardı.»

«Hem çok güzel bir kadın,» dedi üvey kızı.

«Kapa çeneni.» Sonra başımı ışığa çevirdi.

«Başında gerçekten iki yara izi var!»

«Bir dövüşten kalmadır,» diye atıldım. Sempatisini kaybetmek istemiyordum. Başını sallayarak sözüne devam etti. «Sonra hava akınları başladı. Önce fosfor ve yangın bombaları, onun ardından üç dalga halinde tahrip bombaları, anlıyor musun? Evimin de, dükkânımın da içine... karım yanarak öldü. Evet, bir orospuydu, ama bu yüzden böyle ölmesi gerekmezdi.»

Kız, «Yanlış anlama, ben sadece...» diye söze başladıysa da, adam bırakmadı.

«Kes sesini! Onun yarısı kadar güzel olsan, daha ne istersin? O sahneyi hatırladıkça, bugün bile fena oluyorum. Kendini hemen suya atmıştı. Ama her çıkışında, yine alev alev yanmaya başlıyordu. Hücum başladığında, başka bir herifin koynundaydı. Ama yanarken beni çağırdı. O herifl değil. Hep benim ismimi haykırdı. Ben de hemen koşup nehre, onun yanına indim, ertesi sabah ikinci hücum başlayıncaya kadar da yanında kaldım. Kes sesini!» diye bağırdı birden.

«Bir şey söylemedim ki,» dedi kız.

«Iyi öyleyse,» diye sözlerini sürdürdü. «Orada, kıyıda oturdum, anlıyor musun arkadaş? Köpek herifler yine dönüp bombardımana devam ettiler. Bu seferkiler tahrip bombasıydı. Ben de diz çökmüş, boğulmasın diye başını suyun üstünde tutuyordum. Artık ayakta duramıyordu. Etrafımda başkaları da vardı. Ama aralarında doktor yoktu. Çok üşüdüğü zaman birkaç saniye için sudan çıkarıyordum. O zaman yanmaya başlıyordu. Yanması dayanılmaz hal alınca yine suya itiyordum. Sonunda yarı deli hale gelmişti ve artık ne söylediğini bilmiyor, durmadan en akla gelmez şeyleri haykırıyordu. Ama hep benim ismim çıkıyordu ağzından, anlıyor musun? Öbür herifi bir kez bile anmadı. O orospu çocuğunun adını bir kez olsun söylemedi...» Elindeki mezurayı bir yana attı.

«Sonra?»

«Öğleye doğru öldü. Birdenbire öldü. Bırakınca sulara gömüldü. Çok güzeldi. Bir daha hayatımda böyle güzel vücutla karşılaşmadım. O kadar da gençti ki! Daha erkeklere ne zevkler verebilirdi! Düşündükçe delirecek gibi oluyorum. Renk, tümüyle siyah mı olsun, yoksa araya lacivert karışsın mı?»

«Benim için farketmez.»

«Lacivert karışırsa, Amerikan usulü olur,» dedi kız.

«O halde lacivert karıştırmayın,» dedim.

«Peki,» dedi Manierlich.

«Peruğu ne zaman alabilirim?»

«Önce bir prova yapmamız gerek.»

«Ne zaman?»

«Üç gün sonra.»

«Peki ne zaman biter?»

«Beş gün sonra.»

«Iyi.»

Judith elindeki defteri bırakarak, «Yalnız ücretin yarısını peşin ödemeniz gerekiyor,» dedi.

«Ne kadar?»

«Yüz.» Banknotu verdim.

«Makbuz ister misin?»

«Hayır, teşekkür ederim.»

«Adın ne?» Bir an duraksadım.

«Yani hangi adı kullanıyorsun?» diye yardım etti kız. Bu arada çocuğuyla konuşan bir ananın ifadesiyle gülümsedi. Ustüne dar gelen süreteri ve pis eteğiyle, birdenbire sanki yetişkin bir kadın havasına bürünmüştü.

«Frank,» dedim. «Walter Frank.»

24

Üç gün sonra —gizlice ve tabii Margaret'e hiçbir şey söylemeden— provaya gittim. Altı gün sonra da peruk bitmişti. Şaheser bir peruktu ve başıma çok iyi oturuyordu. Içine Manierlich, firmasının damgasını vurmuştu. Itiraz etmeme rağmen yapmıştı bunu. «Bu, çok kaliteli bir mal dostum! Benim de biraz reklâm yapmam gerek.»

O akşam eve giderken peruğu, cebime sokup kasketimi giydim. Peruk sırrımdı benim. Onu sadece, acaba peruk olduğu anlaşılacak mı diye denemek için başıma geçirmiş ve kentte biraz dolaşmıştım. Kimse bir şey anlamamıştı. Iyi bir peruktu. Onu arabamın bogajına kilitledim. Artık denemeye başlayabilirdim.

Sözünü ettiğim deneme, 28 Eylül günü hiç beklenme-

dik bir olayla başladı. O gün öğleden sonrasını yalnız başıma geçirmeye karar vermiştim. Fakat Margaret hesaplarımı bozdu. Ellerini arkasına saklamıştı.

«Bil bakalım elimde ne var?»

«Nereden bileyim?»

«Tiyatro biletleri!» Biletleri gösterdi.

«Ne zaman?»

«Bu akşam için.»

Biletleri Baxter'ler göndermişlerdi. Viyana'dan gelen Werner Krauss, konuk sanatçı olarak «III. Richard»ı oynayacaktı.

«Canım hiç gitmek istemiyor,» dedim.

«Galiba iyi duymadın sevgilim! Kral rolünde W e r n e r K r a u s s var!»

«Olsun, ne çıkar?»

«Yaşayan en büyük tiyatro sanatçılarından biri!» Otların üstüne, benim yanıma çöktü. «Bu biletleri elde etmenin n e k a d a r zor olduğunu tahmin edemezsin! Muazzam bir gala! Mutlaka orada olmalıyız! Bizim için bu kadar zahmet ettikten sonra Baxter'lere bunu yapamayız!»

«Neden yapamayalım?»

«Bizi asla bağışlamazlar!»

«Bu da çok kötü bir şey olurdu.»

Doğruldu. «Başka bir niyetin mi vardı?»

«Neden sordun?»

«Gelmemek için kararlı bir şekilde direniyorsun...»

«Direnmiyorum, ben...»

«O n u n l a mı randevun var?»

«Kiminle?»

Güldü, ama gülüşünde biraz çaresizlik ifadesi vardı. «Bilmiyormuş gibi davranma! Onu uzun zamandır göremedin, değil mi?»

«Kimi kastettiğini söylesene!» dedim sinirli bir sesle. Gerçekten anlayamamıştım.

«Jolanthe.»

«Hay Allah,,» diyerek güldüm.

«Gülünç, değil mi?»

«Evet,» dedim, «çok gülünç.»

Ağlamaya başladı.

«Yok, yapma,» dedim.

«Bütün bu çektiklerimden sonra,» diye hıçkırdı. «Bana böyle davranıyorsun! Senden küçücük bir şey istedim!»

«Aman Tanrım!»

«Aman Tanrım, aman Tanrım!» diye bağırdı birdenbire. «Çok çekiyorsun, değil mi? Hele ben çok başını ağrıtıyorum, öyle değil mi?»

«Tartışmayı bırak ve kendini gülünç duruma düşürme, Margaret. Peki geliyorum. Nerede buluşalım?»

«Istemiyorsan gelmek zorunda değilsin.»

«Hay Allahım, istiyorum dedim ya!»

Bunun için bağırmana gerek yok!»

«Ben bağırmıyorum,» diye bağırdım.

Ayağa kalktı. Çimlerin üstünden yürüyerek güneş ışığının camlarında oynaştığı limonluğun yanından geçip villaya doğru gitti. Ben de peşinden koştum. Limonluğun yanında yetiştim ona.

«Özür dilerim,» dedim. Birden bana delicesine sarılarak yüzümü öpücüklere boğdu. Soluğu kesik kesik çıkıyor, yanaklarından durmadan yaşlar süzülüyordu.

«Ne oldu Margaret, nen var, söylesene Tanrı aşkına?»

«Hiç,» diye fısıldadı bana daha sıkı sarılırken, «Hiçbir şeyim yok, Roy, ah, öylesine aptalım ki!» Tekrar sarılıp

öptü. Sonra geri çekildi. Mendilimi verdim. Yüzünü kuruladı.

«Sen başka bir şey yapmak istiyordun,» dedi hafif bir sesle.

«Hiçbir şey yapmak niyetinde değildim.» Yalan söylüyordum.

«Hayır, hayır, başka bir niyetin vardı.»

«Gerçekten bir planım yoktu.»

«Iyi öyleyse!» Yüzü, yine değişmiş, o eski soğuk güzelliğini kazanmıştı. Ağır ağır, «Daha berbere gideceğim,» dedi ve garip garip yüzüme baktı. «En iyisi şehirde buluşalım.»

«Kente nasıl ineceksin?»

«Joe beni arabasıyla alacak.»

«Nerede buluşacağız?»

«Saat yedi buçukta sinema gazinosunda buluşalım,» dedi.

«Tamam,» diye cevap verdim. Bir an için ben de her şeyin tamam olduğu gibi bir duyguya kapıldım. Ama duygularım beni aldatıyordu.

Margaret ile sinema gazinosunda buluşamayacaktım.

25

O gittikten sonra, yarım saat daha bekledim. Sonra smokinimi giydim, peruğumu da aynanın karşısında başıma geçirdim. Peruğun üstüne şapka, smokinin üstüne de gri bir trençkot giydim. Sonra arabayı garajdan çıkararak Münih Polikliniğine gittim. Arabayı çok geniş, etrafı çitle çevrili bir bombardıman alanında park ettikten sonra,

hastane binasının kapıcı kulübesine yürüdüm.

Kapıcı, «Ne istiyorsunuz?» diye sordu.

«Ben senaryo yazarıyım,» dedim. «Doktorların çevresinde geçen bir senaryo yazmakla görevlendirildiğim için, bazı bilgilere ihtiyacım var.»

«Ya,» dedi. İlgi duymuştu. «Demek film konusu yazıyorsunuz, öyle mi?»

«Evet.»

«Ne gibi bilgilere ihtiyacınız var?»

«Beyin hastalıkları hakkında bazı şeyler öğrenmek istiyorum,» dedim.

«Film beyninde tümör bulunan bir adama ait. Kime başvurmalıyım?»

«Sinir hastalıkları kliniğinden birisine,» diyerek kulübesinden çıkıp yolu gösterdi. «Yukarı çıkın, sola dönün, üç bina sonra tekrar sola, sonra sağa dönün, sarı binaya girin.»

«Teşekkür ederim,» dedim.

Polikliniğin psikiyatri — nüroloji bölümü yeşillikler içindeydi. Kapının yanında birkaç sıra vardı. Hastalar yakınlarıyla birlikte sonbahar güneşinin altında oturmuşlardı. Ben binaya girerken kimse dönüp bakmadı. Bir doktor ya da hemşire bulmaya çalıştım. Ama koridorlar bomboştu. Derin sessizliğin ortasında ayak seslerim yankı yapıyordu. Kapılardan birinin üstündeki tabelada «Nöbetçi Doktor» yazısını okudum. Kapıyı vurup içeri girdim.

Küçük beyaz odada, üstünde doktor gömleği bulunan genç bir kadın yazı makinesinin başında oturuyordu.

«Buyrun?»

«Acaba doğru mu geldim bilmiyorum ama...»

«Buraya nasıl geldiniz?»

«Kapıcı yolladı.»

«Peki ne istiyorsunuz?» kuşkuyla yüzüme bakıyordu.

«Ben senaryo yazarıyım,» diye tekrar konuşmaya başladım büyük bir sabırla. «Doktorların çevresinde geçen bir senaryo yazmakla görevlendirildiğim için, bazı bilgilere ihtiyacım var.»

«Ne hakkında?»

«Beyin hastalıkları hakkında.» Tatlı tatlı gülümsedim. Şapkamı elimde tutuyordum. Peruğun çarpılmadığını ummaktaydım. «Filmimin kahramanı, beyininde tümör olan bir adam.»

«Neden?»

«Anlayamadım!»

«Yani neden tümörü var?»

«Çünkü... çünkü hikâye böyle,» dedim! Beyninde tümör olan bir adamın hikâyesi.»

«Bu bir Alman filmi mi?»

«Kısmen,» dedim. «Ben Amerikalıyım. Film Amerikan - Alman ortak yapımı.»

«Ya,» dedi.

«Evet,» dedim.

Ondan sonra ikimiz de bir şey söylemedik. Birbirimize bakıp sustuk.

Birden telaşlanarak peruğun çarpılmış olabileceğini düşündüm. Sanki neden buraya girmeden önce tuvalete gidip aynada kendime bakmamıştıml

Yazı makinesinin arkasındaki genç kadın, sanki her şeyi biliyormuş gibi yüzüme bakıyordu. Dayanamadım.

«Ne oldu?» diye sordum.

«Hollwood'da çalıştınız mı?»

«Tabii.»

«Alan Ladd'i tanır mısınız?»

«Tabii.»

Yüzüne pırıl pırıl bir gülümseme yayıldı.

«Onu çok severim,» dedi.

«Ya, öyle mi,» dedim. Sonra da hayatımda ilk kez Alan Ladd hakkında güzel birkaç söz söyledim. Onu büyük bir oyuncu olarak beğendiğimden sözettim. Bunun üzerine artık dayanacak hali kalmamıştı. Bir dakika sonra şefiyle telefon bağlantısı kurmuştu. Iki dakika sonra da genç bir hemşireyle birlikte koğuşlardan ve uzun koridorlardan geçerek, bilgi isteyen Amerikalı senaryo yazarı olarak tanıtıldığım bölüm şefi doktorun laboratuvarına gidiyordum. Doktorun adı Kletterhohn'du. Daktilonun başındaki genç hanım doktorun adıysa Rüttgenstein. Dr. Rüttgenstein. Dr. Kletterhohn'un ihtiyacım olan bütün bilgileri memnuniyetle vereceğini söylemişti. Işler, bu kadar çabuk ve basit hallediliyordu. Dr. Rüttgenstein'a sadece yeni filmimde başrolü Alan Ladd'in oynayacağını söylemiştim.

26

«Size nasıl yardım edebilirim, Mr. Chandler?»

Dr. Kletterhohn koltuğunda geriye yaslanarak etli ellerini ovuşturdu. Onun karşısında yer almıştım. Dr. Kletterhohn'un odası çok rahat bir şekilde döşenmişti. Pencere parka bakıyordu. Yazı masasının üzerinde, bir vahşi at sürüsünü canlandıran ve sanki çerçeveden fırlayıp seyredenin üstüne saldıracakmışçasına canlı görünen büyük bir yağlıboya tablo asılıydı.

«Ben senaryo yazarıyım,» diye söze başladım üçüncü kez. «Filmin kahramanının da...»

«... Beyninde tümör var. Biliyorum.» Uzun boylu ve

zayıf bir adamdı. Kartal gagasını andıran büyük bir burnu, ağzının üstüne sarkan bakımsız bir bıyığı vardı. Gözleri çok canlıydı. Ama en aşağı altmış yaşındaydı.

«Tıp alanında tam bir acemi olduğum için, sizden bir tümörün teşhis edilebilmesinde hangi muayene yöntemlerinin uygulandığını, ameliyat olanağının bulunup bulunmadığını ve böyle bir tömörün hastada ne gibi değişikliklere yol açtığını sormak istiyorum.»

«Bakın,» dedi avuçlarını tekrar birbirine bitiştirerek. Bu hareket görünüşe göre bir alışkanlık halindeydi. «Sözünü ettiğiniz, çok geniş bir alan.»

«Çok ciddi hatalara düşmemek için yüzeyde bilgiler de benim için yeterli.»

Kısa bir süre düşündü. Sonra bana ilk belirtiler (ki gayet iyi biliyordum,) ilk kriz (bunu da iyi tanıyordum) ve çeşitli muayene yöntemleri (bunları da yeni öğrenmiştim) hakkında akıllıca ve eksiksiz bir genel açıklama yaptı. Dikkatle dinliyor, not alıyordum. Bu arada açıklamalarının beni asıl ilgilendiren noktasına gittikçe yaklaştığımızı memnuniyetle farkediyordum. Dr. Kletterhohn, doktorların hastalara karşı kullandıkları psikolojik taktikleri de bana hiç çekinmeden anlattı. Sonuç olarak ben, bir film yazmakta olan bir senaristim. Kusursuz peruğum her kuşkuyu kaynağında boğmağa yetiyordu. Yarım saat sonra «Ventrikulografi» konusuna gelmişti sıra.

Doğruldum.

«Tabiî bu muayeneden önce hastadan yazılı rızasını alırız,» dedi.

«Neden?»

«Muayene sırasında urun habis olduğu anlaşılırsa, derhal ameliyat ederiz.»

«Yani hasta tekrar kendine gelmeden mi?»

Başını salladı. «Evet. Böyle bir beyin ameliyatı, ne de olsa güçtür. Aksilik olabilir. Onun için hastanın razısıyla korunmuş oluruz.» Dudaklarım kurumuştu, dilimle ıslatarak öteki soruma geçtim: «Demek ki Ventrikulografi'den sonra iki olasılık var: Ya tömür selimdir, o zaman ameliyat etmezsiniz. Ya da tehlikelidir, o zaman ameliyatla alırsınız. Tabiî son şıkta iki olasılık da düşünülebilir: Hasta ya kurtulur ya da kurtulmaz. Böyle değil mi?»

«Hayır,» dedi doktor.

«H a y ı r m ı ?»

«Üçüncü bir olasılık daha var,» dedi. Şimdi daha büyük bir şevkle anlatmaya başlamıştı. «Muayene sırasında tümörün, ameliyat edilmesi halinde hastayı mutlaka ölüme götürecek kadar tehlikeli olduğunu saptayabiliriz.»

«Demek böylesi de oluyor?» diye sordum kısık sesle. Sesim bana bile yabancı gelmişti. Hafifçe öksürdüm. «Yani alınamayacak bir tümör de olabiliyor demek?»

Ellerini ovuşturdu.

«Hiç kuşkusuz, Mr. Chandler,» dedi gülerek. «Hem de buna ne kadar sık rastlanıyor bilemezsiniz! Bildiğimiz en kötü tömür cinsi, Glioblastom'dur.»

«Bu cinsin kötü tarafı nedir?» (Elimdeki kâğıda Glioblastom kelimesini yazdım. Ardına da bir haç işareti koydum.)

«Sınırları belli değildir. Onun için kesilip alınması mümkün değildir. Çünkü nerelere kadar yayıldığı bilinemez.»

«Korkunç,» diye fısıldadım.

«Tabii kahramanınızın böyle bir Glioblastomu olması şart.»

«Neden?» İrkilmiştim.

«Kahramanınızın bir yıl ömrü kaldığını söylemiştiniz. Bütün hikâye buna dayanıyordu, değil mi?»

«Evet,» deyip güldüm. «Bütün hikâye buna dayanıyor. Bir Glioblastom olmalı, bu en iyisi. Size gerçekten minnettarım, doktor bey. Bana çok değerli yardımlarda bulundunuz!»

«Rica ederim!»

«Gerçeği söylüyorum. Siz olmayasaydınız ne yapacaktım bilmem!»

«Buna çok sevindim, Mr. Chandler.»

«Peki tümörün bir Glioblastom olduğunu saptarsanız ne yaparsınız?»

«Hiçbir şey. Açtığımız iki küçük deliği tekrar kapatırız, o kadar.»

«Ya,» dedim. «Peki, ya hasta? Ona durumu bildirir misiniz?»

«Başını salladı. «Tabii asla söylemeyiz! Belki yakınlarına bildiririz, o kadar.»

«Hastanın kendisine ne dersiniz?»

«Muayene sırasında tümörün zararsız olduğunu saptadığımızı ve ameliyata gerek görmediğimizi söyleriz.»

«Yani yalan söylemiş olursunuz?»

«Tabiî, Mr. Chandler. Zavallı hasta gerçeği öğrenip de ne yapacak? Bu ancak onun ölümünü çabuklaştırır. Zaten muayeneden sonra oldukça sarsılmış durumdadır. Dinlenmeye ihtiyacı vardır. Ona biraz dinlenmesini, sonra tekrar bize gelmesini söyleriz. Tekrar gelince de ışın tedavisi yaparız.»

«Iki, üç günde bir,» deyip korkarak sustum.

«Nereden biliyorsunuz?»

«Bir yerde okumuştum,» dedim. Neyse ki inanıp başını salladı.

«Evet, her iki, üç günde bir. Yirmiyle yirmidört seans aralıklı olarak yapılır.»

«Yararı var mıdır?»

Kletterhohn omuzlarını silkti. «Bunu önceden söylemek güç. Bazen az, bazen çok, fakat daima biraz yararı vardır. Bu evrede iş, hastanın kendi kendisine yapacağı telkine bağlıdır. Bu, hastanın en iyi dönemidir. Bundan sonra gelenler içinse aynı şey söylenemez.»

«Öyle mi?» dedim. «Peki bu dönemden sonra ne başlar?»

«Hasta yavaş yavaş ölür,» diye cevap verdi Dr. Kletterhohn.

27

O anda bilmeden bana ölüme mahkûm olduğumu bildirmişti. Karşımda oturmuş, başını sallıyordu. «Evet, korkunç bir hastalık, Mr. Chandler. Birçok vakalarda birşeyler yapabiliyoruz. Ama birçoklarında da...»

Ellerini havaya kaldırıp indirdi.

«Peki, bu yavaş yavaş ölmek nasıl olur?» diye sordum.

«Niye soruyorsunuz? Bunu da mı öğrenmek istiyorsunuz? Bu dönem filmde gösterilemeyecek kadar kötüdür.»

«Gösterecek değilim zaten,» dedim. «Ama öğrenmeliyiz, çünkü neyi göstermemiz g e r e k t i ğ i n i bilmeliyiz!»

«Kahramanınızın muayeneden sonra daha uzun zaman yaşaması gerekiyor mu?»

«Ne yazık ki öyle, çünkü film, muayeneden sonra başlıyor.»

«Ne kadar yaşaması gerekiyor?»

«Mümkün olduğu kadar. Ne kadar yaşayabilir?»

«En fazla bir yıl,» dedi Kletterhohn düşünceli bir ifadeyle. «Bazen bu kadar da sürmez. Bu, ışın tedavisinin başarısına bağlı.»

«Peki ölüm birdenbire mi gelir, yoksa hasta yavaş yavaş bütün duyularını kaybederek mi ölür?»

«Bazen ölüm birdenbire, bir inmeyle gelir. O zaman hasta hemen, bir saniyede ölür, örneğin söylemekte olduğu bir cümlenin ya da yazdığı bir kelimenin ortasında.»

«Iyi,» dedim içim rahatlamış bir halde.

«O zaman talihli sayılır,» dedi doktor.

«Ya talihi yoksa?»

Odanın içi yavaş yavaş kararmıya başlıyordu. Güneş batmıştı.

Kletterhohn yerinden kalkarak bir elektrik sobasının fişini prize taktı. Soba, kıpkızıl bir göz gibi parlamaya başladı.

«Talihi yoksa, o zaman bedenen ve ruhen yavaş yavaş erimeye başlar.»

«Nasıl olur bu?»

««Once psikilojik açıdan kendini gösterir bu çöküş. Beyin değişikliğe uğrar. Hasta daha önce sahip olmadığı bazı özellikler gösterir.»

«Örneğin?»

«Örneğin ileri derecede şüpheci olur. Bu, tipik bir belirtidir.»

Şüpheci! İrkildim. Tipik bir belirti...

«Herkesin kendisine yalan söylediğini sanır. Kimseye,

hatta kendi duyularına bile güvenmez. Böylece yavaş yavaş çevresiyle ilgisi kesilmeye başlar. Bencil, içine kapanık bir insan olur.»

«Ya,» dedim.

«Bundan sonraki evre, önceki değişikliğin bir sonucudur. Hastada bencil, toplumsal yaşayışa aykırı düşen özellikler belirir. Sadece kendini düşünür. Iyiyi kötüden ayırma yeteneğini kaybeder. Ahlakı değişir.»

Kâğıdıma yazdım: Şüpheci. Bencil. Toplumsal yaşayışa aykırı. Ahlaktan yoksun.

Bir taşıt tarifesine benzemişti kâğıt.

Benim tarifem, benim seyahat planımdı bu.

Son istasyonun adı ölümdü.

«Ahlaka aykırı hareket etmez,» dedi doktor. «Artık ahlak duygusuna sahip değildir. Mülkiyet kavramları, sorumluluk bilinci, dini ve özel bağlar anlamını yitirir. Hastamız çalacak, dolandıracak, aşırılıklara kaçacak ve seks yaşantısına dolacaktır, cinayet işleyecektir... Bunları yaparken de hiçbir şey hissetmeyecek, işlediği suçlardan hiçbir sorumluluk, duymayacaktır. İleri safhada tümörlü bir adam, bazı hallerde parmaklıkların ardına konulması gereken tehlikeli bir varlıktır.»

Birden kendimi çok ama çok kötü hissettim. Avuçlarım terden ıslanmıştı. «Korkunç,» dedim. «Bu hastalığa sık rastlanır mı?»

Garip bakışlarla beni süzdü. «Bilir misiniz, Mr. Chandler, bazen bunun çağımızın hastalığı, dünya yüzünde yapılan çılgınlıkların tek nedeni olduğuna inanacağım geliyor!»

«Ne demek istediğinizi anlayamadım!»

«Çağımız da bilincini yitirmiş sayılmaz mı? Yüzyılımızın bütün acılarını, karışıklıklarını ve dehşetlerini, doğru

düşünebilme olanağının yitirilmesine bağlamak mümkün değil mi? Beyinlerimizin yapısı değişti; basit, insancıl bağlantıları kuramıyorlar; basit, insancıl gerçeklerin yerine sahtelerini geçiriyorlar. Hasta ruh, hasta dünya. Benim için bazen hastalarım, canlı simgelerden başka bir şey değildir.»

«Hım.» dedim. Sonra başımı kaldırdım. «Biraz önce söylediğiniz belirtilerin mutlaka görülmesi gerekmez, değil mi?»

«Bazıları mutlaka görülür.»

«Peki, hasta durumunu bilir mi? Yani davranışlarının acısını çeker mi? Yaptıklarından dolayı utanç duyar mı?»

«Bazı hallerde. Genellikleyse yaptığının bilincine varmaz, çırılçıplak soyunmayı ya da para çalmayı çok doğal bulur.»

«Ama buna rağmen ömrünün son yılında aşağı yukarı, normal hareket edebilen bir insan da olabilir, değil mi?»

«Tıbba göre mümkündür.»

«Iyi,» dedim.

«Ama biraz önce bana kahramanınızın suçlu bir insan olduğunu söylediniz.»

«Suçlu,» dedim, «Ama deli değil. Suç işliyor, ama etrafına belli etmiyor. Çok usta biri olmalı.»

«Anladım,» dedi.

«Peki, ağrılar nasıldır?» Bunu da öğrenmem gerekiyordu.

«Tabii gittikçe artar.»

«Çaresi var mıdır?»

«Başlangıçta evet,» dedi. «Sonradan ancak morfin fayda eder. Tabii hasta ne pahasına olursa olsun morfin

bulmaya çalışır. Morfini aldığı anda da artık en son çekingenlik kalıntılarından da kurtulur.»

«Ama ağrıdan da kurtulur!»

«Ağrıdan da kurtulur,» dedi.

Bu çok önemliydi.

«Filminiz nasıl bitiyor?»

«Bunu henüz tam olarak bilmiyorum,» dedim. «Adamın günün birinde hızla ve iğrenç bir şekilde çökmekte olduğunu farkedip büsbütün âciz bir varlık haline gelmeden hayatına kendi eliyle son vermesini tercih ederim.»

«Anlıyorum.»

«Fazla morfin alması bu iş için yeterli midir?»

«Tabii.»

«Evet,» dedim. Öyleyse kendini öldürteceğim.»

Kapı açıldı ve Dr. Rüttgenstein girdi. Elinde kâğıtlar vardı.

Yerimden kalktım.

«Lütfen kalkmayın,» dedi gülümseyerek. «Hemen çıkacağım.»

«Gerekli olan bütün bilgileri aldım. Dr. Kletterhohn büyük yakınlık gösterdi.»

«Size biraz olsun yardım edebildiğimi umarım.»

«Gerçekten büyük yardımınız dokundu.»

Notlarımı toplayarak doktor hanımın elini sıktım.

«Acaba Alan Ladd bana bir imzasını verir miydi?» diye sordu.

«Kendisine hemen bugün yazacağım. Adınız neydi?»

«Veronika.»

«Fotoğrafını alacağınızdan emin olabilirsiniz. Hastaneye gönderteceğim.» Kletterhohn'a veda ettim, şapkamı giyip kapıya yürüdüm.

«Rüttgenstein ismi, iki t ile yazılacak,» dedi doktor hanım gülerek.

«Iki t ile» diye tekrarladım ve tekrar şapkamı çıkarıp selam verdim. Nasıl olduğunu söyleyemeyeceğim. Ama o onda kafamın çıplak olduğunu hissettim. Şapkasının içine baktım. Peruk takılı kalmıştı. Peruğu şapkamla birlikte başımdan çıkarmıştım.

28

Mr. Kletterhohn yerinden fırlamıştı.

Gözleri dehşetle açılmış, bana bakıyordu.

«Mr. Chandler,» diye fısıldadı doktor hanım.

«Siz... kendiniz...» diye fısıldadı Kletterhohn.

«Evet,» dedim kısık bir sesle. Sonra dönüp koridora koştum.

«Bekleyin!» diye bağırdı doktor. «Durun!»

Ayak seslerini işittim. Koridorun ilk köşesinden saparken arkama baktım. Arkamdan koşuyor ve avazı çıktığı kadar, «Mr. Chandler!» diye bağırıyordu.

«Durun! Burada kalın!»

Deli gibi koşuyordum. Kapılarda hastalar, doktorlar, hemşireler belirmişti.

«Durdurun!» diye bağırdı beni izleyen doktor. «Adamı tutun!»

Bir hemşire karşıma çıktı. Kendisine çarptım. Duvara doğru sendeleyerek beni bıraktı. Şimdi arkamdan birkaç kişi birden koşmaya başlamıştı. Her taraftan üzerime geliyorlardı.

Bir ara ayağım kaydı. Üstüme doğru birtakım eller uzandı. Sesler birbirine karışıyordu. Ama bu sırada kurtuluş yolunu gördüm. Tam o anda bir asansör, yanımdan aşağı doğru kayıyordu. Bütün cesaretimi toplayarak kendimi attım. Döşemeyle asansörün tavanı arasında gittikçe küçülmekte olan aralıktan içeri kaydım ve bir yerimi zedelemeden asansörün içine düştüm. Asansör zemin kata varınca dışarı fırladım. Koridor bomboştu. Arkamdakiler henüz bana yetişememişlerdi. Karanlık parka, kapıcı kulübesine doğru koştum. Arkamdan heyecanlı bağrışmalar işitiyordum. Rastladığım birkaç kişi durup arkamdan baktı.

Kapıcı telefonda konuşuyordu, beni görmedi bile. Caddeden aşağı, arabamın durduğu bombardıman alanına koştum. Trafik sıkışıktı, her iki yöne arabalar akıyordu. Soluk soluğa tekrar dönüp arkama baktım. Hastanenin girişinde Dr. Rüttgenstein ve bir grup insan vardı. Tartışıyor, elleriyle birtakım işaretler yapıyorlardı, ama izlemekten vazgeçmişlerdi.

Soluk almak için biraz durdum. Sonra şapkamı fırlatıp tekrar kasketimi giydim. İçim huzur doluydu. Artık ölüme mahkûm olduğumu aşağı yukarı tam bir kesinlikle bildiğim şu anda, kurnazlığımdan dolayı sevinçliydim. Arabama girip direksiyona geçtiğim zaman keyfim bayağı yerindeydi. Park bekçisine bir Mark verdim. Arabamı caddeye çıkarırken de ıslıkla «Hoffmann'ın Masaları»ndan «Barkarol»ü çalıyordum.

Ancak uzun süre yol aldıktan sonra ilk kez konuştu.

Arkamda oturuyordu. Onu daha önce farketmemiş olmam aptalca bir şeydi. Belki de ansızın bastıran akşam karanlığı yüzünden görememiştim. Sesini işitmeden önce,

aynada yüzünü gördüm.

«Iyi akşamlar,» dedi Margaret.

29

«Iyi akşamlar, Margaret,» dedim. İçimden yine ıslık çalmak geldiyse de, bu isteğimi frenledim.

«Öğleden sonra içim bir türlü rahat etmedi. Çok garip bir halin vardı. Bunun üzerine Joe'dan seni izlemesini rica ettim.»

Gayet yavaş ve dikkatli bir şekilde Lenbochplatz'a doğru iniyordum.

«Hastaneydin, değil mi?»

«Evet.»

«Başın... başın için mi?»

«Evet, Margaret.»

Elini omuzuma koydu: «Peki... söylediler mi sana?»

O anda bunu nasıl cevaplandıracağımı biliyordum. «Evet, söylediler. Senaryo yazarı olarak bazı bilgilere ihtiyacım olduğunu bildirdim. Onun üzerine söylediler. Artık her şeyi biliyorum.»

Arabayı kaldırımın kenarına doğru sürüp durdum. Luitpold sinemasının önünde duruyorduk. Altı buçuk seansı, neredeyse başlayacaktı. Kuyrukta bekleyenler çoktu. «Ninotşka» oynuyordu.

Eğer dinlerken dikkat ederse kurduğum tuzağı son anda anlayabilir, diye düşündüm. O zaman hiçbir şeyi öğrenmiş olamayacağını anlardı!

«Demek biliyorsun...» diye fısıldadı anlamsız bir sesle.

«Evet.» Bütün cesaretimi toplayarak, «Bir Glioblastom,» dedim yüksek sesle. «Amaliyat edilmem, mümkün değil.»

Aynadan yüzüne baktım.

«Sen biliyordun,» dedim.

Bir şey söylemeden başını salladı.

«Sana söylemişlerdi, değil mi?»

Yine başını salladı.

«Peki başka bilen var mı, Baxter'ler örneğin?»

«Bilmiyorlar tabii,» diye fısıldadı. Ağlamaya başlayacağını sanıyordum, ama aldanmıştım. Sakin, hem de dikkati çekecek kadar sakindi. «Benden başka kimse bilmiyor Roy... ben de sana söyleyemezdim...»

Şimdi artık kesinlikle öğrenmiştim demek. Elimi cebime soktum. «Artık peruğumu tekrar takabilirim,» diyerek dediğimi yaptım. Margaret irileşmiş gözleriyle bakıyordu. Ona döndüm. «Nasıl beğendin mi? Kusursuz bir jeruk, değil mi?»

Ağzını açıp bir şeyler söylemek istedi, fakat kelimeleri bir araya getirmeyi başaramadı. Bunun yerine birdenbire gülmeye başladı. Kahkahalarla kendinden geçercesine, isterik bir şekilde gülüyordu.

«Yeter artık,» dedim.

Ama gülmesi kesilmedi. Kesemiyordu. Bu kez ben de gülmeye başladım. Gözlerimizden yaşlar gelipde soluğumuz kesilinceye kadar güldük. Sonra birdenbire sustuk. Margaret'in yüzünde büyük bir korkunun izleri belirmişti. Neden korktuğunu biliyordum: Şimdi söyleyeceklerimden korkuyordu. Ama korkması için bir neden yok-

tu, çünkü şu anda artık büsbütün zararsızdım, huzur içinde ve keyifliydim.

«Bu kadar korkudan sonra artık akşam yemeğimizi yiyebiliriz,» dedim. «Çünkü çok acıktım.»

Humpelmayr'a gidip güzel bir yemek ismarladık. Yediğim en güzel yemekler burada toplanmıştı. Yemekten önce Dry Pale Sherry, yemek sırasında bir şişe Heidsieck Monopole brut, yemekten sonra da Courvoisier ile kahve içtik.

Servis kusursuzdu. Çiçekçi kızdan Margaret'e bir büyük beyaz gül aldım. Tabağına iki kez istakoz koydum. Karım önceleri, sanki her an çökmemi bekliyormuşçasına donmuş bir halde, heykel gibi karşımda oturdu. Ama davranışlarımın normal olduğunu görünce sakinleşti. Sıra filetoya gelince o da açlığını farketti. Kuşkonmazdansa iki porsiyon ismarladı.

Bundan daha güzel, huzur dolu bir akşam yemeği düşünülemezdi. Yaklaşmakta olan ölümümden bir kez olsun söz etmedik.

Yıllardan beri Margaret ile böylesine güzel bir gece geçirmemiştim. Onu çok güzel buldum. Berberi çok ustaydı. Ona iltifat ettim. O da bana peruğumu överek cevap verdi.

Lokantadan çıkarken Margaret gülünü elinde tutuyordu. Ben de peruğumu başımda bırakmıştım. İyi giyimli hanımlarla beylerin olağanüstü bir gece yaşamaya hazırlandıkları tiyatroya gittik. Baxter'leri hemen bulduk. Biletleri almışlardı. Locada oturacaktık.

Courvaisler midemi ısıtmıştı. Bir çeyrek sonra locadan ağzına kadar daha ışıklar içindeki salona baktığımda, halimden son derece memnundum. Her bakımdan güzel bir gün geçirmiştim.

Işıklar söndü. Perde açılarak Londra'dan bir caddeyi gözler önüne serdi. Karanlıkta Margaret'in elini yakalayarak sımsıkı tuttum. Geriye yaslandım.

Werner Krauss Gloster rolünde sahnede belirmişti. İçimde derin bir huzur duygusuyla, onun sözlerine kulak veriyordum: «Evimizi tehdit eden bulutların tümü, dünya denizinin derin kucağına gömülü...»

30

Henüz değil, Bay Krauss, Bay Gloster, Bay Shakespeare! Henüz değil, baylar, henüz değil! Henüz gömülmedi bulutlar. Dünya denizinin derin kucağı, onları henüz yutmadı. Hiç olmazsa b e n i m bulutlarımı, B e n i m evimi tehdit edenleri. Tersine, fırtına henüz geliyordu, sahne henüz hazırlanmıştı.

«Kaba nükteli tiyatrolarda rol alamayacak olan ben...»

Şimdi daha doğru konuşuyordu.

«... kaba saba yaratılmış, aşktan yoksun bırakılmış olan ben...» Aşktan yoksun bırakılmış... bu doğruydu. Sonra III. Richard adıyla Ingiltere tahtına geçen Gloster Dükünü oynayan Werner Krauss sahne boyunca yürüyordu. IV. Edward'ın bu çirkin oğlu, konuştukça daha fazla sevgimi kazanmaya başlamıştı. «Doğanın aldattığı, çirkinleştirdiği, doğru dürüst tamamlamadan vaktinden önce bu dünyaya yolladığı ben, topallayarak nereden geçsem, köpeklerin havladığı ben...»

Havlayan çok köpek vardı.

Joe Clayton havlıyordu. Hollwood'daki arkadaşlarım havlıyordu. Münih'teki arkadaşlarım da havlıyordu. Alda-

tılmış, çaresizlik içinde bırakılmış... ben de böyleydim şimdi. Hatta ben daha da beterdim. Ölüm, damgasını üstüme vurmuştu. Kulağa ne kadar hüzünlü geliyor! Ölümün kendisi de hüzünlü zaten. III. Richard'ın tümörü var mıydı? çok yakında öleceğini biliyor muydu? Hayır. Ama buna rağmen kendine bunca acıyarak konuşuyordu.

«Işte o yüzden, bir âşık olamayacağım için, kötü olmaya karar verdim...»

Kötü olmaya mı?

Sırf kimse onu sevmediği için mi? Asıl şimdi kimseler onu sevmeyecek. Ama o belki de boş veriyor buna. Ben de kimsenin beni sevmesine ya da sevmemesine aldırmıyorum. Aldırmıyor muyum? Tabii aldırmıyorum. Bu bakımdan III. Richard'dan farklıyım, bir de onun ölmek zorunda olmaması açısından. Ayrıca, eğer yanlış hatırlamıyorsam, o da ölecek. Ama bunu henüz bilmiyor. Bense biliyorum. Küçük fark burada işte. Yaşasın o küçük fark!

Öleceğini bilen bir adam ne yapar? Hemen kötü olmaya razı mıdır? Tam bilemiyorum. Tabii önünde kalan bir yıl içersinde birtakım yararlı, yaratıcı, Tanrı'nın beğeneceği şeyler yapabilir. Ben de birçok şey yapabilirim.

Öyle değil mi?

Gayet tabii.

Örneğin?

Bir zalimin hayatına son verebilirim. Bir siyasi despotu ortadan kaldırabilirim. Yeter sayıda var. Sarayına girip güvenini kazanabilir, sonra da onu öldürebilirim. O zaman ben bir kahraman olurum, ezilen bir ulus da rahat bir nefes alır. Ezilen uluslar çok. Avrupa'da ve dünyanın başka yerlerinde. Ama onlar hakkında hiçbir şey bilmiyorum, üstelik umurumda bile değiller. Neden öldürecek misim bir zalimi? Şimdiye kadar çok zalim öldürüldü. Anıt-

ların da sayısı kabarık. Belki de suikast girişimim başarısızlığa uğrar yakalanıp bir duvarın dibinde kurşuna dizilirim. O zaman tümörümden söz etmemin hiçbir yararı olmaz. Sonumu beklememe izin vermezler, sonumu biraz öne alırlar. Vurulmak hoş değil. Belki de beni asarlar. Ve belki de o ulus, kurtarılmak isteğini bile duymuyordur. Birtakım uluslar, kanıksamışlardır, zevk almıyorlardır kurtarılmaktan belki de. Tabii kendimi bir bilginin emrine de verebilirdim. Insan kılığında bir kobay olarak. Benimle hayat boyu sürecek bir denemeye girişebilirdi. Yeni bir serumu kullanarak. Kansere, ya da çocuk felcine karşı bulduğu bir serum. Gazeteler resimlerimle dolardı. «Kahraman Amerikalı senoryo yazarı, insanlığın hizmetinde hayatını tehlikeye atıyor.» Yatağımın başında televizyon kameraları. Kendinizi nasıl hissediyorsunuz, Mr. Chandler? Hissettiklerinizi bize söyleyin! Kurtulursanız, siz de Mr. Eisenhower'e mi oy vereceksiniz?

Evet, kurtulursam!

Diyelim ki kurtuldum. Deneme, başarıya ulaştı. Bilgin Nobel Ödülünü aldı. Bana bir madalya verildi. Birkaç ay sonra da ölüyorum. Talihim varsa madalya töreninde teşhirci içgüdülerime engel olup pantolonumu çıkarmaya kalkışmam. Ama belki de çıkarırım. Öyle bir skandal olur ki, beni derhal bir akıl hastanesine gönderirler. Doktor Kletterhohn'un yanına. Beni tekrar görmekten sevinç duyacaktır.

Ya da kitap.

Bir kitap yazabilirim. Değerli bir eser. Yüzyılın kitabı. Dünyanın hayranlığını kazanan bir kitap. Milyonlarca insanın özlemle beklemiş olduğu bir kitap. Evet, bunu da yapabilseydim. Ama yapamam. Zaten kendim acı ve çaresizlik içinde, hiçbir şeye inanmayan, korkak biri, bu yüzden

de berbat bir kitap yazabilecek olan bir insanım. Hayır, sanırım bu da uygun değil. Sonra kilise de düşünülebilir tabii. Bazı tanıdıklarım, papazlardan bir sürü ilginç şey öğrendiler. Ondan sonra çok daha sakin ve mutlu oldular. Onların yalancısıyım. Papazların hiç de dışardan görüldükleri gibi olmadığını söylediler. Hayret verici yaşantıları varmış. Ama bunlara inanabilir miyim, bilmiyorum. Bana gelince, Tanrıyla işlerim hiçbir zaman iyi gitmedi. Buna rağmen deneyebilirim tabii, belki de bir yardımı dokunurdu. Belki de ruhum, tekrar huzura kavuşur, asalaklar yok olur, Margaret'in yanıbaşında, Tanrıya inanarak çok güzel bir kış geçirebilirdim. Ama Margaret'in yanında bir kış geçirmek istemiyordum.

Artık istemiyordum.

Bunu önceleri de istememiştim. Ama o zamanlar sorunum, şu andaki kadar vahim değildi. Şimdi bir günün önemi vardı. Onun yanında yaşamak istemiyordum. Hayır, eğer istiyorsam, ruhumu şeytan alsın!

Peki ama ne istiyordum? Başka bir insanın yanında yaşamak mı? Sözgelişi Jolanthe'nin yanında? Ciddiyetle düşündüm. Jolanthe ile yaptıklarımı hatırladım. Seviştiğimiz çılgın saatleri anımsadım. Ama kavga ve buz gibi bir nefretle dolu geçen saatleri de. Kupkuru, bomboş, tatsız ve aptalca geçirilen saatler. Ona dayanamadığım saatler. Bu son yılımı Jolanthe'nin yanında geçirmek mi? Bana bu kadar bile dayanabileceğini kim garanti edebilirdi? Belki de birdenbire ortadan kayboluverirdi; tıpkı şimdi, ben ölürsem kendisini öldüreceğini söyledikten sonra yaptığı gibi! Hayır, Jolanthe de uygun bir çözüm yolu değil. Hiçbir yol uygun değildi.

Ve hiç kimse.

Etrafım aydınlandı, seyirciler çılgınca alkışlamaya baş-

ladılar. Birinci perde sona ermişti. Ben de alkışladım, dalgınlığımdan biraz kurtuldum, ama tümüyle sıyrılamadım. Bütün gece boyunca tam onlamıyla kendime gelemedim. Gerçi Margaret'le, Baxter'lerle konuştum, ama arada bir onlarla birlikte locada oturmuş, şimdi ne yapacağımı düşünüyordum. Birkaç kez Margaret'in kaygıyla yüzüme baktığını farkettim. Bunu her görüşümde gülümseyerek onu yatıştırmaya çalıştım.

Ama salonun ışıkları sönüp de III. Richard'ın ikinci perdesi başlayınca yine düşüncelerime gömüldüm. Belirli bir sevinç ve iç rahatlığıyla yaptım bunu. Tıpkı insanın bazen, sevdiği bir hüzün havası içersinde geceleri trenlerde, ya da kışın şöminenin önünde artık uzak bir geçmişte alan pırıl pırıl çayırlarda, sessiz bahçelerde, hafif müzikli ve danslı kahvelerde geçen şeyleri hatırlaması gibi eve gitmeyi düşündüm.

Ömrümün bu son yılında evime dönmeyi isterdim. Gençliğimin geçtiği, annemle babamın yaşadıkları evime. Güzel, büyük bir evimiz vardı ve orada çok mutlu olmuştum. Ama annemle babam ölmüşler, ev de satılmıştı. Ev! Nereye evim diyebilirdim ki artık? Otellere, stüdyoya, uçaklara mı? Jolanthe'nin ya da Margaret'in yanına mı? Nerede olursam olayım, bir başka yerin özlemini çekiyordum. O başka yere vardığım zaman da geride kalan bir yerlerin özlemini çekiyordum. Ama çıkıp gitmenin özlemini sürekli duyuyordum. Yıllardan beri. Belki de buydu en iyisi.

Başka bir yere gitmek. Yalnız gitmek. O başka yerde işler istediğim gibi gitmezse, yeni bir yer seçebilirdim. Yeterli para olunca gidecek yer çoktu.

Param yeterli miydi?

Pek fazla param yoktu. Daha çok olmasını isterdim. Ama daha fazla olacağını umamazdım. Çünkü şerefli yol-

dan daha fazlasını elde edemezdim. Başka yollardan kazanabilirdim tabiî. Eğer kötü olmaya hazırsam.

Eğer kötü olmaya razıysam, nereye istersem, her yere, her ülkeye gidebilirdim. Yeterli param olsaydı, ömrümün bu son yılında her şey kolay olacaktı benim için. Ve böyle olmalıydı. Zorluklarla dolu geçecek bir son yıla dayanamazdım. Ama parasız zor olacaktı. Benim durumumda bir adamın paraya ihtiyacı vardı. Şu ya da bu ihtiyaç için. Sonraları morfin almak için, Morfin için çok para harcamak zorunda kalacağımı hissediyordum. Son aylarım üzerine açık tasarılarım yoktu. Ama o aylarda çok paraya ihtiyacım olacağını biliyordum. Hele akli durumum bozulmaya başladığı zaman...

Param olursa, her şey çok daha kolaylaşacaktı. Özgür olacaktım, bugün burada, yarın şurada olabilirdim ve hiçbir yerde de beni bulmalarına yetecek kadar uzun bir süre kalmazdım. Günün birinde gerçekten küçük çocuklara musallat olduğumu ya da artık doğru dürüst yemek yiyemeğimi farkedersem, morfine başvurabilirdim. Marfin her zaman bulunabilirdi.

Ama özgür olurdum, tümüyle özgür! Ne istersem yapabilirdim. Her türlü yükümlülükten uzak. Zorlamadan uzak. Kahramanca tutkulardan, Hıristiyan tevekkülünden, meslek alanınındaki hayal kırıklıklarından, bir türlü sorunu beraberinde getiren aşklardan uzak... Sadece ben. Yalnızca ben. Yalnız kalmaktan daima hoşlanmıştım. Yine yalnız kalabilecektim. Görkemli bir yalnızlık. İş sadece para bulmaya kalmıştı...

Gözlerimi açtım.

Margaret yanımda, ciddi bakışlarla beni süzüyordu. Uzun zamandır bu şekilde baktığını hissettim. Gülümsedim. O da gülümsedi. Baxter'ler, sahneye bakıyorlardı. Oyun

bitmek üzereydi. Tamworth odalarında uyuyan krala, ihanete uğrayıp katledilmiş olan dostlarının hayaletleri görünüyordu. Birbirlerinin ardından ayın soluk ışığında kralın çadırının etrafına diziliyorlar ve lanetlerini fısıldıyorlardı. Buckingham'ın ruhu kralın üstüne eğilmişti.

«Düşlerine devam et,» diye mırıldanıyordu. «Düş görmeye devam et, devam et! Ölümünün ve tükenişinin düşünü gör. Çaresiz kalacak, çaresizlik içinde öleceksin...»

Hoşuma gitmemişti bu.

Ama III. Richard da düş görmeye devam etmedi. Yatağından sıçrayarak vahşi bakışlarla etrafına bakındı. Hayaletler ortadan kaybolmuşlardı. Ne sahnede, ne de salonda çıt çıkıyordu. Büyük sahnenin sırası gelmişti: «Ey korkak vicdan, nasıl da sıkıştırıyorsun beni. Işık mavi yanıyor, vakit gece yarısı. Titreyen kemiklerimi soğuk terler kaplamış. Kimden korkuyorum? Kendimden mi? Benden başkası var mı burada?»

Hayranlıkla eğildim. Bir kez okulda aramızda rol dağıtımı yaparak bu parçayı okuduğumuzu hatırlamıştım. Ben Radcliff'i oynuyordum. Ama kralın sözlerini de ezberlemiştim. Şimdi hafif sesle kendi kendime tekrarlıyordum: «Richard, Richard'ı sever. Yani, ben, benim. Burada bir katil mi var? Hayır. ...Evet, ben buradayım. ...Oyleyse kaç. ...Nasıl? Kendinden mi? Intikam almak istiyorum. Nasıl? Kendi kendimden mi- Ben kendimi seviyorum. Ne için?»

Iki kızgın ses, «Pısst!» dedi. Irkildim. Yandaki locada beliren kızgın yüzler bana bakıyordu. Susup arkaya yaslandım. Gözlerimi kapatıp kralın sesini dinledim: «Çaresizlik içindeyim, hiçbir yaratık sevmiyor beni. Öldürsem kimse acımayacak. Evet, neden acısınlar başkaları? Ben kendi içimde kendime acımadıktan sonra...» Ses tekrar kulaklarımdan uzaklaştı. Beynimde kan, sıcacık, vuruyor, atıyor-

du. Benim kanım. Henüz yaşıyordum. Ve kanım, «Git, durma git,» diyordu.

Kendimi bu kelimenin büyüsüne kaptırdım.

Uzaklara. Çok, çok uzaklara.

Sahnede Warner Krauss, uğruna bütün ülkesini feda edebileceği bir at istiyordu.

«Git, git, uzaklara git,» diyordu kanım.

Beynimde dolaşan kan.

Glioblastom'u çevreleyen, onu ıslatan, besleyen kan.

Perde kapandı. Bir sis duvarının ardından kapandığını gördüm.

Yine müthiş bir alkış başladı, ışıklar yandı, insanlar gırtlaklarını yırtarcasına başroldeki kahramanın adını haykırdılar. Başaktör sahneye çıkarak seyirciyi selamladı. Sayısız kere eğildi. Alkış dinmek bilmiyordu.

En fazla alkışlayanlardan biri de bendim.

«Harika,» diye bağırdı Ted Baxter bana. Tek kelimeyle harika!»

«Evet,» diye bağırarak deli gibi alkışladım. «Büyük oyuncu.»

Aşağıya baktım. Warner Krauss, hâlâ eğilerek selam veriyordu. Herkes onu görüyordu. Sadece ben bir başkasını görüyordum. Onun yerinde bir başkasını görüyor, bu başkasını alkışlıyordum.

Kendimi görüyordum.

Alkışlamakta olduğum kendimin önünde eğiliyordum.

31

O akşamdan sonra olaylar birbini izlemeye başladı. Ertesi günü öğleden önce Dr. Kletterhohn ziyaretime geldi. Dr. Eulenglas'ı da yanında getirmişti. Eulenglas'ın kliniğinden adresimi bulması, zor olmamıştı.

İkisi de önce çok heyecanlı ve endişeleydiler. Ama sonunda ruhsal durumumun dengeli ve benim âdeta neşeli olduğumu görünce, biraz ferahladılar. Eulenglas'ın deyimiyle, aptallık yapmaya kalkışmayacağıma ve birkaç gün sonra ışın tedavisi için kliniğe gideceğime söz verdim. Tabii bambaşka planlarım olduğundan, sözümü tutmayı düşünmüyordum bile. Ama verdiğim söz ikisini de rahatlattı. Margaret de rahat bir soluk aldı. Kletterhohn'dan, kendisine yalan söylediğim için özür diledim. Doktor hanım da, kendisine Alan Ladd'in imzalı resmini sağlayacağımı söylediğim zaman garip garip yüzüme baktı.

Beni pek normal bir insan olarak görmüyordu.

Öğleden sonra, âdeta bir zorunluk duyarak Jolanthe'ye telefon ettim. Ama telefon hâlâ santrala bağlıydı. Jolanthe ortalarda yoktu.

İkinci telefonumsa birincisinin tersine, sonuçsuz kalmadı. Her iki telefon konuşmasını da Grosshesselhohe'deki tramvay istasyonunun yakınında bulunan bir telefon kulübesinden yapmıştım. Arabam yanımdaydı. Margaret arabayla kente gitmeme izin verecek kadar yatışmıştı.

İkinci numarayı çevirdikten sonra bir ses, «Alo?» dedi.

«Iyi günler, ben Chandler.» Bu sözleri bir sessizlik izledi.

Sonra Mordenstein gayet nazik, «Buyrun. Mr. Chandler?» dedi. Kendisini rahatsız ettiğim duygusuna kapılmıştım.

«Biraz size gelebilir miyim?»

«Tabiî...» Bir an durdu. «Bir şey mi var?»

«Bir zamanlar bana bir öneride bulunmuştunuz...» diye söze başladımsa da, hararetle sözümü kesti.

«Ha, anladım. Sırası geldi demek?»

«Bunu sizinle görüşmek istiyordum.»

«Güzel. Ne zaman gelirsiniz?»

«Şimdi olur mu?»

Bir an durakladı, sonra, «Ne zaman burada olabilirsiniz,» diye sordu.

«On dakika sonra.»

«Tamam.»

Schwanthalerstrasse'de, garın yakınında oturuyordu. Adresini biliyordum. Güzel ve güneşli bir sonbahar günüydü. Sıcak hoşuma gitmişti. Asansörle beşinci kata çıkarak üstünde Mordenstein'in adı bulunan kapıyı çaldım. Kendisi açtı. Her zamanki gibi şıktı. Uzerinde kırmızı mavi çizgili bir sabahlık vardı. «Buyrun lütfen,» diyerek beni güzel döşenmiş evinin salonuna götürdü. Pencerelerden biri açıktı. Aşağıdan caddenin gürültüsü geliyordu. Etrafıma bakındım.

«Buyrun, oturun,» dedi.

«Yalnız mısınız?»

«Evet. Neden sordunuz?»

«Hiç, sadece sordum,» diye cevap verdim. Içimde, sanki evde yalnız değilmişiz gibi garip bir duygu vardı.

Bu duyguma bir gerekçe bulamıyor ama etkisinden de kendimi kurtaramıyordum. Ev de birinin daha olduğunu bi-

liyordum. Ama karşımdaki bunun tersini söylüyordu. Ne yapabilirdim?»

Mordenstein sigara ve konyak ikram etti. Sonra karşıma oturdu. «Demek bazı kâğıtları hazırlamamamı istiyorsunuz?»

Başımı salladım.

«Ilk kez görüştüğümüzde, bir gün yolunuzun bana düşeceğini size söylememiş miydim?»

«Evet. Bu sözünüzü çok hatırladım. Nasıl bilmiştiniz bunu?»

«Altıncı duyum güçlüdür,» dedi. «Kâğıtlar yalnız sizin için mi, yoksa iki kişi için mi olacak?» Bu soruyu sorarken garip garip yüzüme bakmıştı.

«Yalnız kendim için.»

«Evlisiniz, değil mi?» diye sordu nazikçe.

«Bunun işimizle ilgisi yok,» dedim kısaca.

Bu anda dışarıdan kapanan bir kapının sesi duyuldu.

«Nedir bu?» Yerimden fırladım ve korkuyla Mordenstein'in yüzüne baktım.

«Bir kapı kapandı, neden?» Yerinden kalkmamıştı.

«Bana yalnız olduğunuzu söylemiştiniz.»

«Evet.»

«Ya bu kapı?»

«Yandaki dairelerden birinin kapısıydı.» Içkisinden bir yudum aldı ve yine istifini bozmadı. Dönüp hole fırladım. Holde kimsecikler yoktu. Koridor da bomboştu. Kulak verip dinledim. Ama ayak sesi bile işitmedim. Biraz mahçup, ağır ağır Mordenstein'in yanına dönerken, içindeki garip hüznün arttığını hissettim. Odasına girdiğimde birden bir üşüme geldi.

«Özür dilerim,» dedim. «Biraz sinirlerim bozuk da.»

«Zararı yok. Neye ihtiyacınız var?»

«Bir pasaport, bir doğum, bir de ikametgâh belgesi.»

«Amerikan makamlarından mı olacak?»

«Hayır.»

«Demek Alman makamlarından istiyorsunuz?»

«Avusturya,» dedim. Hayretle yüzüme baktı. İlk kez biraz gülümsedi. «Güldüğüm için özür dilerim, Mr. Chandler, ama istediğiniz biraz garip değil mi?»

«Her şeyi iyice düşündüm,» dedim. Ayrıca üçüncü bir şahıstan, bu konuşmaların ikimiz arasında kalmadığını öğrenecek olursam, her şeyi inkâr ederim. Nasılsa tanığımız da yok.»

Başını salladı. «Rica ederim, Mr. Chandler! Beni ne sanıyorsunuz? Kendi kendimi hapse sokmaya hiç niyetim yok. Siz, asla buraya gelmediniz... hatta günün birinde bunu iddia etmeyi düşünseniz bile!»

«Bu belgeleri neden istediğimi merak etmiyor musunuz?»

«Hayır,» dedi. «Ama bunların Avusturya makamlarından olmasını istiyorsanız, size bir de nüfus kâğıdı sağlamalıyım. Yoksa Rus kesimine geçemezsiniz.»

«Peki,» dedim.

«Kâğıtlar hangi ada düzenlenecek?»

«Walter Frank adına,» dedim. Perukçuyu hatırlamıştım.

«Güzel.» Kadehini boşalttı. «Evli mi olacaksınız?»

«Hayır.»

«Çocuklarınız? Meslek?»

«Ne isterseniz yazabilirsiniz. Yalnız sanatla ilgisi bulunmasın.»

«İkametgâh?»

«En iyisi Viyana olarak gösterilsin.»

«Doğum yeriniz?»

«O da Viyana.»

«Yaş?»

«Kırkın biraz üstünde.»

Tekrar başını salladı. «Tamam, Mr. Chandler.»

«Hiçbir şeyi not etmediniz!»

«Böyle şeyleri asla yazmam,» dedi.

«Biraz daha konyak alabilir miyim?»

Şişeyi uzattı.

«Ailenize, mesleğinize ve benzerine ilişkin bilgileri ben kendi değerlendirmeme göre düzenleyeceğim, razı mısınız?»

«Razıyım.»

«Vasikalık fotoğraf getirdiniz mi?»

«Evet.» Resimleri verdim. Dikkatle inceledikten sonra cebine soktu.

«Muayeneniz nasıl sonuçlandı,» diye sordu ansızın.

«Teşekkür ederim, iyi,» dedim. Birden şaşırmıştım.

«Buna memnun oldum. Demek hiçbir şeyiniz yok?»

«Hayır, sağlığım yerinde.»

Kayıtsız bir tavırla, «Güzel,» diyerek gülümsedi.

Neden gerçeği ona açtığımı bilmiyorum. Ama sanıyorum, bunu Mordenstein'in evine geldiğimden beri üzerime çöken üzüntünün etkisi altında yaptım.

«Dinleyin beni, Mordenstein,» dedim hafif bir sesle. «Sağlığım iyi değil. Iyileşemez bir hastalığa tutulmuş bulunuyorum. En fazla bir yıllık ömrüm kaldı.»

«Üzüldüm buna,» dedi aynı kayıtsız tavırla. Hafifçe öksürdü. «Ne kadar peşin vereceksiniz?»

«Kâğıtlar kaça malolacak?»

«Bunu şimdiden söylemem.»

«Aşağı yukarı ne kadar edebilir?»

«Sanırım altı bin,» dedi kısaca. Ben, sekizbini bulacağını hesaplamıştım.

«Peki,» dedim. «O halde şimdi size iki bin veriyorum.»

Banknotları dikkatle saydıktan sonra cebine koydu.

«Kâğıtları ne zaman alabilirim?»

«Beş gün sonra.»

«Yani cumartesi günü.»

«Cumartesi günü.»

«Kesin mi? Bunu bilmeliyim.»

«Eğer parayı getirirseniz, kesin.»

Başımı sallayarak, «Evet, para,» diye tekrarladım. Sonra yüzüne baktım. «Başka türlü işler de yapabilir misiniz, Mordenstein?»

«Her türlü işle ilgilenirim. Nedir sorun?»

«Para.»

«Ne parası?»

«Bana ait para,» dedim. «Alman Markı. Oldukça yüklü bir para.»

«Peki, ben ne yapacağım?»

«Bu Markları Avusturya Şilinine çevirmeme yardımcı olabilirsiniz.»

Merakla yüzüme baktı, fakat hiçbir şey söylemedi. Sadece kendi kendine güldü.

«Evet, cevabınız?»

«Paranın tamamı ne kadar?»

«Benden ne kadar alabilirsiniz?»

«Duruma göre değişir. Hangi kurdan?»

«Altı,» dedim.

«Beş buçuk,» dedi.

Uzunca bir pazarlıktan sonra beş virgül sekize anlaştık.

«Peki Avusturya'da parayı nasıl alacağım? Henüz yasal yoldan transfer olanağı yok...»

«Size bir arkadaşımın adresini veririm. Burada benim göstereceğim bir hesaba parayı yatırırsınız. Avusturya'da arkadaşıma makbuzu gösterip Şilinleri alırsınız.»

«Arkadaşınız nerede oturuyor?»

«Birçok tanıdığım var.»

«İçlerinde Viyana'da yaşayan var mı?»

«Evet,» dedi.

«Öyleyse ondan alayım.»

«Peki.»

«Bir dakika.» Elimi kaldırdım. «Karşılığını ödemiş olmama rağmen, Viyana'da bu parayı bana vereceklerini kim garanti ediyor?»

«Ben.»

«İşin sakat tarafı bu ya!»

«Bu size yetmiyor mu?»

«Hayır,» dedim. «Size başka bir şey önereceğim: Markları sizinle birlikte bir paket yaparak Merkez Garının emanetine bırakırız. Emanet makbuzunu yanımda Viyana'ya götürürüm. Şilinler elime geçince, arkadaşınıza makbuzu veririm.»

Düşündü, sonra gülümsedi

«Bana göre bir sakıncası yok. İyi bir fikir.»

«Bunu bütün bir gece düşündükten sonra buldum.»

«Para ne kadar?»

«Kırk bin Mark,» dedim.

Sessizce gülümsedi. Sonra elinde tuttuğu konyak kadehine bakarak kadehi sağa sola salladı. «Ilginç bir insansınız, Mr. Chandler,» dedi sonunda.

«Paranın tutarı çok mu yüksek?»

«Kırk bin Mark... demek iki yüz bin Şilinden fazla.»

Başını salladı. «Hayır, o kadar yüksek değil. Daha olmazsa arkadaşım size parayı iki taksit halinde verir.»

«Tamam,» dedim. «O halde biz de emanete iki paket bırakırız.»

Ayağa kalkarak elimi uzattım. Ince dudaklarıyla gülümseyerek elimi sıktı. Parmakları sıcak ve kupkuruydu. Büyük bir heyecanı gizlemeye çalıştığını sezer gibi oldum.

«Mr. Chandler,» dedi alçak sesle. «Bu kadar paranız var mı elinizde?»

«Olmasaydı, size gelmezdim.»

Gerçekten o pazartesi günü, banka hesabımla birlikte, on bin markım vardı. Ama cumartesi günü saat on ikide paranın tutarı iki yüz bine ulaşmıştı.

Operasyon oldukça karışıktı. Ama tahminime göre Alman polisi, hâlâ bu sorun üzerinde durduğundan, beni bu kadar büyük bir paranın sahibi yapan olaylar hakkında eksiksiz bir rapor vermek istiyorum.

Yaptığım dolandırıcılığın esin kaynağı, Almanya'daki ilk haftam sırasında Joe Clayton ile aramda geçen bir olay olmuştu. Aslında çok önemsiz bir olaydı bu. Ancak çok sonraları tekrar anımsayabildim.

Anlaşmamı imzaladığım gündü. Sözleşme, Theatinersterasse'deki film şirketinin bürosunda imzalanmıştı. Ücretimin bir bölümü hemen ödenecekti. Joe büroda bu kadar para bulunmadığı için benden özür diledi. Bankadan birkaç çek tahsil edecekti. İstersem bankaya onunla birlikte gidebileceğimi söyledi.

Banka büronun yakınındaydı. Birlikte gittik. Yolda Joe Clayton, bana firmamızın bir özelliğinden söz etti. «Biz Münih'te sadece bir şubeyiz. Şirketin merkezi Frankfurt'tadır. Para da Frankfurt'ta, Rhein-Bank'tadır. Hepsi değil-

se de, paranın büyük bir bölümü oradadır. Başveznedar haftada bir gün uçakla Münih'e gelir, nakit para ya da çek getirir. Bu kez çek getirdi.»

«Öyle mi,» dedim. Doğru dürüst dinlemiyordum bile. Paramı alacak olduktan sonra, onun nasıl elime geçeceği beni hiç ilgilendirmiyordu. Birlikte büyük, modern görünüşlü bir bankaya girdik. Joe hemen görünüşe göre iyi tanıdığı sevimli bir genç adamın yanına gitti. Birbirlerini çok candan selamladılar.

«Iyi günler, Bay Kleinschmied,» dedi Joe o bozuk Almancasıyle. «Alabalık ne âlemde?»

Joe gibi Kleinschmied de, balık tutma hastasıydı. Bu ortak özel meraklarından dolayı birbirleriyle dost olmuşlardı. Bir süre balıkçılık hakkında konuştuktan sonra Clayton çeklerini verdi. Kleinschmied çok genç olmasına rağmen görünüşe göre oldukça yüksek bir mevki sahibiydi. Çok sevimli bir görünüşü vardı. Güldüğü zaman iki sıra bembeyaz, kusursuz diş ortaya çıkıyordu.

Gülümsedi. «Özür dilerim, Mr. Clayton, fakat bu çeklerin karşılığında ödeme yapamam!»

Joe kıpkırmızı oldu.

«Ödeyemez misiniz?» diye bağırdı İngilizce olarak. «Kahrolasıca çeklerde bir eksiklik mi var?»

Kleinschmied de Ingilizce konuşuyordu. «Bunlar takas ve mahsup çekleri. Mr. Clayton. Bunun farkına varmadınız mı?»

Clayton çeklere baktı.

«Tanrı belamı versin,» dedi sonra. «Bunu gerçekten atladım.»

Onlara biraz daha yaklaştım. Meraklanmıştım. Hem sözkonusu olan, benim paramdı.

«Mahsup çeki ne demek?»

Kleincshmied açıkladı: «Mahsup çekinin üstünde 'mahsup içindir' ibaresi bulunur. Bununla bir banka hesabından bir başkasına para havale ettirilebilir.»

«Evet?»

«Bu mahsup çekini, örneğin burada bize ibraz ederseniz, o zaman biz de bu çeki postayla Frankfurt'a, Rhein-Bank'a yollarız. Önce bu çeki ibraz ettiğinize ilişkin bir belge veririz. Rhein-Bank, çekin karşılığının bulunup bulunmadığını kontrol ettikten sonra, gerekli ibareyle birlikte bize geri yollar. Çek tekrar bizim elimize geçince paranızı alırsınız. Bu, dolandırıcılığa karşı ek bir önlemdir, muhasebe işini de kolaylaştırır.»

«Anladım,» dedim.

Joe ancak o anda bizi birbirimize tanıştırmayı unuttuğunu hatırladı. «Mr. Chandler, Mr. Kleinschmied,» dedi. «Mr. Chandler bizim yazarımızdır.»

«Çok memnun oldum, Mr. Chandler,» dedi Kleinschmied.

Joe kızmıştı. «Peki, ne olacak şimdi? Bizim paraya ihtiyacımız var!»

«Frankfurt'a telefon edin,» dedi Kleinschmied. «Bir telgraf havalesi isteyin. Bir iki saatte gelir.»

«Doğru. Ama çekleri ne yapalım?»

«Onları burada bırakın.»

«Çeklerin işi ne kadar sürer?»

«Iki, üç gün,» diye cevap verdi Kleinschmied, «Bugün yollarız. Yarın Frankfurt'ta olurlar. Öbür gün tekrar elimize geçerler.»

«Daha çabuk olamaz mı?»

«Pek sanmam, Mr. Chandler.»

«Özel muamele yok, değil mi?»

«Doğrusu memnuniyetle yapardım. Ama bizi de bağlayan bazı kurallar var. Hem çok büyük bir miktar sözkonusu, Mr. Chandler... yüz elli bin Mark.»

«Evet, evet,» dedi Joe. Anlıyordu. Ama yine de kızmıştı.

«Bir dakika,» dedim. «Sanırım işin biraz daha çabuk yürümesi sağlanabilir.»

«Nasıl?»

Kleinschmied'e döndüm. «Masrafları bize ait olmak üzere çekleri ekspres olarak Frankfurt'a yollar ve Rhein-Bank'tan, yine masrafı bize ait olmak üzere çeklerin karşılığının bulunup bulunmadığını telgrafla bize bildirmelerini isteyebilirsiniz!»

«Evet,» dedi Kleinschmied. «Bu mümkün.»

«Böyle yaparsak iş ne kadar sürer?»

«Şimdi saat iki...» Kleinschmied düşündü. «... Öğleden sonra ekspresi saat beşte kalkıyor, yarın sabah beşte Frankfurt'ta olur. Mektup ilk postayla yola çıkar ve saat sekizde bankaya gelir... hemen telgraf çekerlerse, saat dokuzda ya da onda cevap alabiliriz.»

«Gördünüz mü!» diye bağırdım muzaffer bir tavırla. «Böylece iki gün kazanmış olursunuz.»

«Bir deneyelim mi?» diye sordu Kleinschmied. Teklifimi kabul etmeye hazırdı.

Joe'nun homurdanarak verdiği cevaba sinirlendim.

«Hayır, teşekkür ederiz. Belki bir başka zaman bu yoldan gideriz. Telefon edip telgraf havalesi isterim. Çekleri normal yoldan işleme koyun.»

Dediğim gibi, biraz kızmıştım. Çünkü iyi bir öneriydi bu. Ama Joe telefonda ısrar etti. Girişimi sonuçsuz da kalmadı, üç saat sonra telgraf havalesi geldi, ben de ücretimin ilk taksidini aldım.

32

Bunu izleyen haftalar boyunca birkaç kez Joe ile birlikte bankaya gittim ve Peter Kleinschmied ile biraz olsun ahbaplık kurdum. Son derece dikkatli ve yardım seven bir insandı. Onerisi üzerine aynı bankada ben de bir hesap açtım. Şirket, bize hemen her zaman çekle ödeme yapıyordu. Zamanla Frankfurt'ta çeklerimizi imzalayan iki yetkilinin isimlerini ezberledim. Birinin adı !Liddelton», öbürününki «Hill» di. Liddelton yalnızca adını yazardı. Hill ise adının önüne K. M. harflerini koyardı.

Çeklerimi her hafta Peter Kleinschmied'e götürür, vakti varsa biraz gevezelik eder, sonra bankadan ayrılırdım. Ilk karşılaşmamız sırasındaki küçük olayı unutmuştum bile. Ancak 28 Eylül akşamı, temsil bittikten sonra tiyatrodan çıkarken sendelediğim sırada bu küçük olayı hatırladım. Başka bir şeyi de anımsamıştım: Bu son şey üzerinde bütün gece düşündüm. Güneş doğduğunda planımı yapmış bulunuyordum.

Bu, pazartesi günü oluyordu.

O gün Mordenstein'a giderek daha önce sözünü ettiğim sorunları görüştüm. Salı günü Theatinerstrasse'de Joe'nun bürosuna gittim. Biraz alacağım vardı, bu yüzden kendisini çalışırken rahatsız edebilmeye bir vesile olurdu bu. Joe her zamanki gibi beni çok candan karşıladı. Öteki memurlar da büyük yakınlık gösterdiler. Sözleşmemin feshedildiğini ve hastanede yattığımı biliyorlardı. Onun

için, biraz da canımı sıkan aşırı bir ilgi göstermek için âdeta birbirleriyle yarışıyorlardı.

Joe beni bürosuna soktuktan sonra, «Perşembe günü başlıyor, Jimmy,» dedi.

«Başlıyor mu?»

«Evet, en sonunda çekime başlanabilecek!»

«Tebrik ederim.»

«Teşekkür ederim, Jimmy.» Benim mümkün olduğunca az konuşturmak için, hızlı hızlı konuşuyordu. «Chiemsee'de ve dağlarda çekeceğiz. Hepimiz gidiyoruz. Büroyu iki hafta için kapatıyoruz. Siz de Grünwald'da Margaret'le birlikte istediğiniz gibi azabilirsiniz!»

«Neden?»

«Ev size ait! Tabii ben de gidiyorum.»

İşler umduğumdan çok daha iyi gidiyordu.

«Siz gitmeden önce paramı alabilir miyim?»

«Elbette, Jimmy, rica ederim!» Zile bastı. Alman muhasebeci odaya girdi. Joe adama benim adıma bir çek doldurup imza için getirmesini söyledi. Muhasebeci odadan çıktı. Ben de aynı anda ayağa kalktım.

«Hemen gitmek zorunda değilsiniz, Jimmy!»

«Gitmem gerek! Çok işiniz var, bilirim bu gibi durumları. Ben dışarda beklerim.»

İnceliğimden dolayı çok duygulanmıştı. Elimi sıkarken gözleri doldu. «Sevgili Jimmy! Bu iki hafta boyunca iyice rahat etmeye bakın.»

«Akşamları nasılsa görüşürüz!»

«Evet, evet, tabii,» dedi düşünceleri dağınık bir halde.

Joe'nun odasının yanında bulunan muhasebecinin odasına gittim. Muhasebeci yalnızdı ve dikkatle çekimi doldurmakla uğraşıyordu. Çeki kopardığı form defteri ya-

nındaydı. İçinde nakit para, hisse senetleri ve çek defterleri bulunan küçük kasanın da kapağı açıktı.

«Bir dakika, Mr. Chandler,» diyerek yerinden kalktı. Mürekkebin daha çabuk kuruması için çekin üstüne üfledi.

«Burada bekleyebilir miyim?»

«Rica ederim.» Joe'nun yanına gitti.

O anda açık kasanın önündeydim. Bir bakış, iki el hareketi... aradığımı elde etmiştim: Rhein-Bank'a ve Frankfurt'taki şirket merkezine ait mahsup çeki defterleri. Üç boş yaprak koparıp cebime soktum, tekrar yerime oturdum. Bunun hemen ardından da muhasebeci gelerek Joe tarafından imzalanmış olan normal çeki verdi. Teşekkür ederek ayrıldım. İlk adım atılmıştı.

Geçmişi hatırladığım zaman, aslında bunun en tehlikeli ölçüde rastlantılara bağlı bir adım olduğunu anlıyordum. Bundan sonraki bütün aşamalar belki aynı derecede heyecanlı olmakla birlikte, aslında atılan ilk adımın tabii ve basit birer sonucuydu.

Onu izleyen üç gün zamanımın çoğunu bahçede yatıp dinlenmekle geçirdim. Margaret birkaç kez sözü bana, hastalığıma, geleceğe ve geleceğe ilişkin sorulara getirmeye kalkıştıysa da, her defasında onu önledim. O da irademe karşı koyacak yürekliliğe sahip değildi.

«Şu anda sana hiçbir şey söyleyemem,» dedim. «Bana biraz zaman bırakmalısın. Kolay değil bu günler benim için.»

«Biliyorum Roy,» dedi fısıltı halinde. «Sana herhangi bir yardımım dokunabilir mi?»

«Beni bir parça daha yalnız bırak,» diye rica ettim. Bu yalnızlığımı, sahip bulunduğum şansları ve bundan sonra

yapacağım şeyleri bütün ayrıntılarıyla, kendimi duygularımın etkisine kaptırmaksızın inceleyerek değerlendiriyordum. Çarşamba günü öğleden önce Liddelton ve (K. M.) Hill'in imzalarını taklit edebilmek için çalışmaya başladım. Onların yazıları bulunan eski bir iş mektubu bulmuştum. Dinlendiğim saatlerde, her ikisini gözümde canlandırmaya çalışıyordum. Çünkü ikisini de tanımıyordum. Liddelton'u kısa boylu, şişman ve asık suratlı bir kimse olarak düşünüyordum. Hill ise bana göre içine kapanık, soluk renkli, gündüzleri bir rahip gibi yaşayan, geceleri de karanlık içgüdülerin etkisi altında yollara düşen biriydi. Öğleden sonra isimleri çeklere yazmayı göze alabilecek kadar ilerlemiştim. Gerçi asıllarıyla tıpatıp değillerdi ama bunun zararı yoktu. Çünkü çekler, hiçbir zaman Rhein - Bank'a ulaşmayacaklardı.

İki çeki de doldurdum. Birine 104.650 Alman Markı, ötekisine de 84.500 Alman Markı yazmış, yuvarlak rakkamlardan kaçınmıştım. İki imzanın dışındaki bütün kayıtları daktiloda yazdım. Çeklerin benim yazı makinemle yazıldığını kolayca saptayacaklardı. Ama kolay olmayacaaktı bu. Üçüncü çekle prova için kullandığım kâğıdıysa yaktım. Sonra tekrar bahçeye uzanarak düşünmeye başladım.

Perşembe günü öğleden sonra bankaya gittim. Orada kısa bir süre kaldım ve salondaki yazı masalarının üstünde bol sayıda bulunan banka zarflarından birini aldım. Zarfın üstünde bankanın amblemi vardı. Eve gelince zarfın üzerine daktilo ile Rhein - Bank'ın adresini yazdım. İçine iki yaprak boş beyaz kâğıt koyup zarfı kapattım. Bu zarf da bir rol oynayacaktı. Cuma sabahı Margaret ile tartıştım. Ona, dış sahnelerin çekimini seyretmek için bir gecelik

Chiemsee'ye gitmek istediğimi söylemiştim. Bu düşüncemi çok beğenen Margaret, hemen kısa bir gezi için hazırlanmaya başladı. Bu anlaşmazlığı gidermek zorunluğunu duydum. «Yalnız gitmek istiyorum, Margaret.»

«Beni de almak istemiyor musun?»

«Hayır, gelmemen daha iyi olur.»

Bir şey söylemeden yüzüme baktı.

Sonra, «Ha, anladım,» diyerek döndü.

«Neyi anladın?»

«Hiç.» Bahçeye bakarken, omuzları titriyordu. Yine ağlamaya başlamıştı. Son günlerde sık sık ağlıyordu.

«Neden ağlıyorsun?»

«Sırf bir güncük yalnız kalmak istediğim için mi?»

Bana döndü. Yanakları ıslanmıştı. Ama gözlerinde, hiç de acıma ve anlayış gibi duyguları dile getirmeyen pırıltılar uçuşuyordu.

«Mesele bir gün değil! Chiemsee'ye gitmeyeceğini çok iyi biliyorum! Zaten nereye gideceğin beni ilgilendirmiyor. Ama bir kez olsun birbirimizle açık konuşmalıyız... her şey hakkında! Ş i m d i konuşmalıyız!»

«Neden?»

«Bu, böyle devam edemez de ondan. Bu durumun benim için ne kadar dayanılmaz olduğunu anlayamıyor musun? Söyle artık gerçeği! Yoksa beni bırakıp gitmek mi istiyorsun? Bir haftadır her gün bahçede uzanıp düşünüyorsun. Ne düşünüyorsun? Söylemeyecek misin?»

«Bunun için vakit henüz erken,» dedim. Her şeye rağmen gerçeği ona söylemek için yanıp tutuşuyordum. Çok yakında, diye düşündüm çocukça bir sevinçle, çok yakında öğreneceksin, her şeyi anlayacaksın, hem de bütün açıklığıyla...

Kısa tartışmamız, hiçbir sonuca varmadan bitti. Ben yalnız başıma yola koyuldum, Margaret Grünwald'da kaldı. Cumartesi günü döneceğimi söyledim. Margaret, Jolanthe'ye gittiğimi ve ne yapsa buna engel olamayacağını düşünerek boyun eğdi. Hareket ederken arabamın aynasından ona baktım. Yüzünden çaresizlik akıyordu.

Margaret'in Jolanthe'ye gittiğim yolundaki saplantısı, aklıma bir şey getirdi. Kente varınca, bir postaneye girerek Chiemsee'ye telefon ettim. Joe Clayton'u istedim. Iyi bir rastlantıyla telefona geldi. Böyle şeylerden söz eden her erkeğin neşeli havası içersinde «Joe,» dedim. «Sizden küçük bir şey rica edeceğim!»

«Buyrun!»

«Margaret'e bir gün için sizi ziyarete gideceğimi ve gece Chiemsee'de kalacağımı söyledim.»

«Çok güzel, Jimmy! Buna çok sevindim!» İçten konuşuyordu. Gerçekten memnun olmuştu.

«Ama aslında size gelecek ve Chiemsee'de geceyi geçirecek değilim,» dedim.

«Hayır. Geceyi başka yerde geçireceğim.»

Bu sözleri utangaç bir sessizlik izledi. Joe, Margaret'i severdi. Ama beni daha çok severdi. Buna rağmen istediğim şey hoşuna gitmemişti.

«Anladınız mı, Joe?»

«Evet, Jimmy, anladım.»

«Karım telefon ederse...»

«Tamam Jimmy. O zaman burada olduğunuzu, fakat uyuduğunuzu, balığa çıktığınızı ya da başka bir şey söyleyeceğim.»

«Teşekkür ederim, Joe.»

«Birşey değil.» Küçük bir aradan sonra, «Jimmy?» dedi.

«Efendim?»
«Bunun olması şart mı?»
«Evet, Joe.»
«Margaret, iyi bir kadındır.»
«Öyle Joe.»
«Ama buna rağmen...?»
«Evet,» dedim. «Buna rağmen. Olması gerekli. Halletmem gereken acele bir işim var.» Söylediklerim yalan da değildi. Bütün günü kentte geçirdim. Arabama, içinde birkaç parça çamaşır ve tuvalet eşyası bulunan küçük bir bavul yerleştirmiştim. Öğle yemeğinden sonra Maximilian caddesindeki bir kuyumcuya giderek mücevherleri gözden geçirdim. Bir süre sonra kuyumcu, paranın bir bölümünü mücevhere yatırmak niyetinde oduğumu anladı. O andan sonra da bana çok seçkin bir kibarlıkla davranmaya başladı. Dükkânda bir saat kadar kaldım. Sonunda üç parça seçtim. Montürü platinden, yılan biçimi pırlantalı ve antika bir yakut yüzük, modern bir zümrüt yüzük ve üstünde birbirine geçme iki safir daire bulunan bir altın sigara tabakası. Yüzükleri erkekler de takabilirdi. Uç parçanın değeri toplam olarak otuz beş bin Marktı. Bazı banka formalitelerini yerine getirmem gerektiğini ve cumartesi günü saat on ikiden önce tekrar geleceğim söyledim. Bin Marklık bir kaparo bırakarak asıl adımı verdim: James Elroy Chandler. Görünüşe göre kuyumcu. Amerikalılarla alışveriş yapmaya alışkındı. Çünkü ne paranın yüksekliği, ne de mücevher satın alış biçimim onu zerre kadar şaşırtmadı.

Saat on beş'e doğru Pan Amerikan Airways'in bürosuna giderek önceden telefonla ayırtmış olduğum Frankfurt gidiş - dönüş biletini aldım. Bilet de James Elroy Chandler adına düzenlenmişti. Son saatlerimde bu ismi

oldukça sık kullanmaya dikkat ediyordum. Uçak saat on sekizdeydi. Havaalanı otobüsüyse şehirdeki bürodan saat on yedide kalkıyordu. Uçak saat yirmide Frankfurt'a inecekti. Bavulumu büroda bıraktım. Sonra Mordenstein'a telefon ederek kâğıtların hazır olup olmadığını sordum.

«Hazır,» dedi. «Para da hazır olacak mı?»

«Gayet tabii,» diyerek telefonu kapattım. Aynı anda başımın döndüğünü hissederek telefon kulübesinin duvarına yaslandım. Birden ne yapmakta olduğumu bütün açıklığıyla görmüştüm. Bir terliyor, bir ürperiyordum. Ama dişimi sıktım. Başdönmem geçti. Mendille alnımı silerek kulübeden ayrıldım. Saat, on beş otuzdu.

33

Bankaya giderek kapının karşısına parkettim. Öğleden sonrasının trafiği başlamıştı. Cadde çok kalabalıktı. Saat dörde beş kalaya kadar bekledim. Bankanın saat dörtte kapandığını biliyordum. Saat on beş elli beşte arabamdan çıkıp bankanın binasına girdim.

Veznelerin bulunduğu bölüm, hemen hemen bomboştu. Veznelerden çoğu kapanmıştı. Etrafıma bakındım. Kleinschmied'i görünce rahat bir nefes aldım. Gülerek yanıma geldi ve beni candan selamladı. Saat, dörde iki vardı.

«Bana yardım etmelisiniz. Peter,» dedim. «Tam bir çıkmazdayım. Şirketim, dış sahnelerin çekimi için kentten ayrıldı, beni buraya yolladılar .. elimde iki mahsup çeki var.» Çekleri önüne kaydum ve o kontrolden geçirirken,

büyük bir dikkatle yüzündeki ifadeye baktım. Saat dörde bir dakika vardı.

Sanki sinemada oturmuş, perededе kendimi seyreder gibiydim. Heyecan duymuyordum. Sadece hilemin başarı kazanıp kozanmayacağını, bir bilimadamının sabırsızlığıyla merak ediyordum.

Kleinschmied, «Bu çok büyük bir para, Mr. Chandler,» diyerek çekleri tutan elini indirdi.

«İşletme için gerekti. Oyuncularla teknisyenler, Chiemsee'de parayı bekliyorlar. Pazartesiye kadar çekleri tahsil edemezsek bütün çekim duracak.»

Saat on altı olmuştu.

Girişteki üniformalı kapıcı, «Bayanlar, baylar, lütfen bankayı terkediniz,» dedi.

«Çok üzgünüm, Mr. Chanaler, ama size nasıl yardım edebileceğimi gerçekten bilemiyorum.» Kleinschmied çaresizlik içinde omuzlarını kaldırdı. Arkasında arkadaşları masalarının gözlerini kilitliyorlardı. Sekreterler oraya buraya koşuşuyorlardı. Biraz uzakta, masadan masaya dolaşıp postayı toplayan yüzü sivilceli, zayıf bir çocuk gördüm.

«Çekleri ekspres olarak Frankfurt'a yollayıp telgrafla cevap vermelerini isteyemez misiniz?» diye sordum. «Hatırlarsanız, size tanıştığımız gün de böyle bir öneride bulunmuştum.

«Evet, Mr. Chandler...» Durakladı, çekleri elinde evirip çevirerek, bir türlü bir karara varamadan düşündü. «... Zaman, gerçekten çok dar. Banka kapandı. Frankfurt treni beşte, yani bir saat sonra kalkıyor... yetişebilir miyim, bilmiyorum.»

«Şuradaki çocuk.» Kızıl saçları darmadağınık olan yüzü sivilceli erkek çocuğunu gösterdim. «Postaya gitmiyor mu?»

«Evet ama gara değil, köşedeki postaneye gidiyor.»

«Ara sıra...»

«Mesai onun için de sona erdi, Mr. Chandler.»

«Arabam dışarda, onu gara götürebilirdim.»

Saat dördü üç geçiyordu.

Banka boşalmıştı. Kapıdaki üniformalı bana doğru geldi. «Banka kapanıyor, bayım.»

«Bir saniye,» dedim. Kleinschmied de adama bir işaret yaptı.

Adam geri çekildi. Kleinschmied döndü.

«Konrad!» diye seslendi.

Oğlan yanımıza geldi.

«Buyrun, Bay Kleinschmied?»

«Bu beyle birlikte gar postanesine gider misin? Seni arabasıyla götürecek, bir mektup atacaksınız. Çok acele bir mektup.»

«Çok acele,» diyerek Konrad'a beş Mark verdim.

«Teşekkür ederim,» dedi Konrad. «Peki, Bay Kleinschmied, istediğinizi yaparım.» Yüzünde sayısız sivilce vardı. Çok kötü bir çağını yaşıyordu. Sesi de çatlaktı.

Kleinschmied etrafına bakındı, «Kızlar da gittiler... Bir refakat mektubu yazmam gerekiyor.» Makinelerden birine bir kâğıt geçirerek yazmaya başladı. Bu arada çeklerin numaralarını da yazıyordu. Yazısını bitirmek üzere olduğunu tahmin ettiğim anda, masalardan birine koşup bir zarf aldım.

«Buyrun, bunu kullanın!» Zarfı aldı.

Üstüne Rhein - Bank'ın isim ve adresini yazdı.

«Ekspres ve taahhütlü kelimelerini de ekleyin,» dedim.

Yazdı.

Şimdi zarf tıpkı cebimdeki öteki zarfa benzemişti. Kleinschmied çekleri koyup zarfı kapattı.

«Ver,» dedi sonra Konrad'a. Konrad siyah bir defter uzattı. Kleinschmied deftere mektubun adresini kaydetti. Bu, bankanın posta kabul defteriydi. Taahhütlü mektupların makbuzunu posta, her zaman defterdeki adrese göre düzenlerdi. Son olarak Kleinschmied bana, her iki çekin ibraz olunduğuna ilişkin bir makbuz verdi.

«Teşekkür ederim, Peter,» dedim. «Bu yaptığınızı hiç unutmayacağım.»

«Rica ededim, Mr. Chandler.» O güzel gülümsemesi dudaklarında belirmişti. «Fakat mektubun saat beş trenine yetişmesi için acele etmelisiniz!»

«Evet,» dedim. «Gel, Konrad.»

Konrad mektubu çantasına koydu. Çantasında daha bir sürü mektup vardı. Benimki en üstteydi. Bu, kolaylıkla açılabilecek sıradan bir çantaydı.

Kontrad'ın arkasından kapıya koşarken Kleinschmied'e seslendim. «Yarın sabah ona doğru gelirim!»

«Olur, Mr. Chandler,» diye cevap verdi.

Uniformalı kapıcı, kapıyı açarak bize yol verdi.

«Arabam şurada!» diye bağırdım. Trafik çok sıkışıktı. Once oğlanı bindirdim. Benim için öteki kapıyı açtı. Direksiyona geçtim.

Saat dördü on iki geçiyordu.

Çanta ön koltukta; ikimizin arasında duruyordu. Arabayı dikkatle caddeye çıkardım. Gar yönünde ilerliyorduk. Odeon alanına vardığımda keskin bir fren yaptım, üçüncü vitesle tekrar hareket etmeye çalışarak motoru boğdum. Yolun tam ortasındaydık. Arkamızda otomobiller durmadan korna çalıyordu. Bir polis, bulunduğu noktadan bağırarak yoluma devam etmemi söyledi. Vites kolunu sarsarak sanki hareket ettiremiyormuş gibi yaptım.

Konrad heyecanla, «Ne oldu?» diye sordu.

Etrafımızda kıyamet kopuyordu. Düzinelerle otomobil hareketsiz kalmıştı. Polis, koşarak yanımıza geldi.

«Aklınızı mı oynattınız?» diye bağırdı. «Neden yola devam etmiyorsunuz?»

«Olmuyor!» diye bağırdım. «Vites takıldı.» Bu arada durmadan vites kolunu çekiştiriyordum. Polis arabanın arkasına koşarak itmeye çalıştı. Motoru birkaç kez işletip, her defasında tekrar boğdum.

«Bir dakika!» Konrad dışarı fırladı. Kapı arkasından kapandı. O da arabayı iterek virajdan çekmeye çalışıyordu. Bu çabaların vaktinden önce başarıya ulaşmasını önlemek için frene bastım. Sol elimle direksiyonu tuttum. Sağ elimle Konrad'ın çantasından Rhein - Bank'a yazılmış olan ekspres mektubu çıkardım. Sonra göğüs cebimden, içinde iki boş kâğıt bulunan öbür zarfı çıkarıp çantaya koydum. Her şey çok çabuk oldu ve kimse bir şey farketmedi. Konrad ile polis arabayı itmeye uğraşıyorlardı. Ayağımı frenden çekip vites koluna sarıldım. Motor hemen çalıştı ve araba öne doğru hareket etti. Konrad koşarak gelip yanıma atladı.

«Hadi,» diye bağırdı polis. «Çabuk olun!»

34

Gar postanesinin önünde Konrad'ı bıraktım. Binanın girişinde kayboluncaya kadar arkasından baktım. Saat dördü otuz bir dakika geçiyordu. Uçak şirketinin kent içindeki terminaline döndüm. Terminalin yakınında bekçisi de

bulunan bir park yeri vardı. Arabamı orada bıraktım. Otobüs bekliyordu. Binmeden terminalin tuvaletine gittim. İçinde sahte çeklerin bulunduğu zarfı yırtıp attım. Sifonu çektim. Uçak —dört motorlu bir Douglas - Hudson— tam saat on sekizde kalktı. Batıya doğru uçuyorduk. Çok güzel ve rahat bir uçuş oldu. Yolda biraz bir şeyler yedim. Frankfurt'ta bizi alandan kente getiren otobüs, merkeze saat sekizi yirmi geçe vardı. Saat dokuzda, daha önceden asıl adıma bir oda ayırtmış olduğum Avrupa Otelindeydim. Hemen yatıp derin bir uykuya daldım.

Sabah kasvetli bir yağmur, ince ince yağıyordu. Saat altıda kalktım. Altı buçukta kahvaltımı ettim. Saat yedide hesabımı ödedim. Sonra bavulumu Pan American Airways'in Franfurt bürosuna götürdüm. Münih uçağı dokuz buçukta, otobüsse sekiz buçukta kalkacaktı. Bir taksiye atlayarak Rhein - Bank'a gittim. Saat sekizde banka açılınca memurelerden birine, Bay Klaren (Heidelberg'ten Joseph Maria Klaren) adlı birinin benim, yeni James Elroy Chandler için, para yatırıp yatırmadığını sordum. Kız bakacağını söyleyerek uzaklaştı. Üç dakika sonra geri döndüğünde Heidelberg'ten Josep Maria Klaren adlı birinin benim için para yatırmamış olduğunu, bankanın bu isimde birini tanımadığını bildirdi.

Bu açıklamaya çok şaşmış göründüm.

«Bu çok kötü,» dedim. «Ne yapdcağımı şaşırdım. Parayı mutlaka alacağımı sanmıştım.» Sonra yüzüm biraz aydınlandı. «Acaba bir telgraf çekebilir miyim?»

«Tabii,» dedi kız. «Dışarıdaki fuayede iki kulübe müşterlerimizin emrindedir. Telgraf bürosundaki bayandan, telgraf bedelini size bildirmesini isteyin, veznemize ödeyebilirsiniz.»

Kıza teşekkür ederek fuayeye gittim. Beni Frankfurt

telgraf kabul bürosuna bağladılar. Şöyle bir telgraf çektim.

«..... numaralı (boş yere, Kleinschmied'in bana vermiş olduğu makbuz üzerindeki sahte çek numaralarını yazmıştım) çeklerin karşılığı vardır. Rhein - Bank Reeger.»

Reeger adını, bir keresinde Joe'nun yanındayken bir çek teyidinde görmüştüm.

Yıldırım telgrafın ücreti olan on iki Mark kırk feniği banka veznesine ödedim. Böylece Frankfurt yolculuğumun amacı gerçekleşmiş oluyordu. Tekrar uçak şirketinin bürosuna döndüm. Saat dokuz buçukta Frankfurt'tan ayrılan uçak, Münih'e saat on biri çeyrek geçe vardı. Havaalanından hemen bir taksiye atladım ve saat on bir kırk beşte bankada oldum. İçeri girer girmez Kleinschmied'i gördüm. Bana elini salladı.

«Nerede kaldınız, Mr. Chandler? Size telefonla ulaşmaya çalıştık!»

«Oyle mi?» Gişenin kenarına tutundum. «Nerede aradınız?»

«Grünwald'a, karınıza telefon ettik.»

«Ben...» diye konuşmaya çalıştım zayıf bir sesle, fakat Kleinschmied başını salladı. «Karınız Chiemsee'ye, Mr. Clayton'un yanına gittiğinizi söyledi.»

«Evet, doğru,» dedim. Sesim tekrar yerine gelmişti. «Telgraf geldi mi?»

«Bir saat önce geldi.»

«Güzel,» dedim.

«Bir dakika oturun, parayı getireyim.»

Hemen oturdum. Bir dakika daha ayakta kalsaydım, hiç kuşkusuz bayılacaktım. Dizlerim birdenbire kramp geçirircesine titremeye başlamıştı. Üç dakika sonra Kleinschmied, yanında ikinci veznedarla geldi.

O parayı sayarken, veznedar da yanlış olmamasına dikkat ediyordu.

Paramı yüz Marklık desteler halinde verdiler. Kleinschmied paraları bir tepsiye doldurup hazırlamıştı. Tepside yüz Marklık banknottan oluşan on sekiz desteyle, doksan adet yüz Marktan oluşan ayrı bir deste vardı. Bir makbuz imzaladıktan sonra parayı yanımda getirdiğim evrak çantasına doldurdum. Kleinschmied'e ettiği büyük yardımlardan dolayı teşekkür ederek ona iyi bir haftasonu ve verimli bir alabalık avı diledim. Banka binasından çıktığım sırada, Münih'in bütün kilise kulelerinde çanlar çalmaya başladı. Saat, öğlenin on ikisi olmuştu. Rhein - Bank, içinde iki boş kâğıt bulunan garip ekspres mektubunu telgraf ya da telefonla Münih'e duyurmazsa, pazartesi sabahına kadar kırk sekiz saatlik bir avansım var demekti. Ama bu süre içinde yapılması gereken işler de çoktu.

Arabama döndüm. Bavulu arka tarafa koydum. Para dolu evrak çantasıysa, içinden bir miktar para alıp ceketimin ceplerine yerleştirdikten sonra, bagaja bıraktım. Sonra Margaret'e telefon ederek Münih'e döndüğümü, öğleden sonra Grünwald'da olacağımı bildirdim. Margaret, bizi ziyarete gelen Baxter'lerin yanında olduğunu ve bana selamlarını gönderdiklerini söyledi.

«Benim selamlarımı da onlara ilet,» dedim.

«Söylerim. Çabuk gel, Roy. Akşam yemeği için Viyana Şnitzeli aldım.»

«Güzel,» dedim.

«Chiemsee nasıldı?»

«Çok güzeldi.»

«Joe'nun işlerini halledebildin mi?»

«İşlerini mi...» Once hiçbir şey anlamadım. Sonra bu

cümleyi, Baxter'ler yanında bulunduğu için söylemiş olabileceğini düşündüm.

«Tabii,» dedim.

«Gördün mü,» diye bağırdı sahte bir neşeyle. «Klinikten çıkar çıkmaz sana ihtiyaçları oldu. Sen olmasaydın, Joe ne yapardı?»

«Haklısın.»

Şimdilik hoşçakal, Roy. Çabuk gelmeye bak.» Bu, Margaret'in sesini son duyuşum oldu. O günden sonra karımı bir daha görmedim.

Telefondan sonra Maximilian Caddesindeki kuyumcuya giderek mücevherleri aldım. Yüzüklerden birini parmağıma taktım. Ikinci yüzükle tabaka, paket yapıldı. Parmağımda taşıdığım yakut yüzük, güvercin kanı rengindeydi. Kuyumcu, bunun gibi yüzüklerin her zaman aynı fiyata satılabileceklerini ve gerçek bir yatırım olduklarını söyledi.

Kuyumcu tarafından kapıya kadar geçirilip caddeye çıktıktan sonra, karşı tarafta besin maddeleri ve içki satan bir dükkân gördüm. Bir şişe Hennessy ile bir kâğıt bardak aldım. Şişeyi arabada yanıma koydum. Zaman zaman birkaç yudum içtim. Yağmur hâlâ dinmemişti.

Caddeler yavaş yavaş tenhalaşıyordu. Cumartesi günleri öğleden sonra bütün büyük kentlerde duyulan o tipik boşluk kendini belli etmeye başlamıştı. Bir telefon kulübesinden Mordenstein'i aradım.

«Başınıza bir şey geldi sandım,» dedi kuşku dolu bir ifadeyle.

«Her şey yolunda. Hemen evinizin önüne geliyorum. Aşağı gelin.»

Arabamı apartımanının önüne getirdiğimde, aşağı inmişti bile.

Kapıyı açtım. «Binin.»

Arabayı tenha bir yan sokağa soktum ve durdurdum. «Kağıtları gösterin,» dedim.

«Parayı gösterin,» dedi.

Gösterdim.

Kâğıtları verdi.

Kusursuz yapılmışlardı. Nüfus kağıdına göre 17 Mayıs 1906 Viyana doğumlu Walter Frank'tım. Innsbruck, Kaiseralle'de 34 numarada oturuyordum. Katolik ve bekârdım. Meçleğim ihracaatçılıktı. Pasaportumda, aralığa kadar geçerli bir Alman vizesiyle, Batı Almanya'ya ait birkaç giriş ve çıkış damgası vardı. Vaftiz belgesiyle ikametgâh kâğıdı da kusursuzdu. Kâğıtları kontrol ettikten sonra şişeden bir yudum aldım, Mordenstein'a ikram ettim. O da içti.

«Geleceğinizin şerefine,» diyerek gülümsedi.

«Teşekkür ederim,» dedim. Sonra paranın geri kalan bölümünü verdim. Bunu yaparken cebimden büyük bir yüz Marklık banknot yığını çıkardım. Fakat Mordenstein hiçbir şey söylemeyerek paraları sayışımı seyretti. «Şimdi öbür işimize bakalım,» dedim. «Arkadaşınız kırk bin Mark alabilecek mi?»

«Size iki parça halinde, yüz yirmişer bin Şilin ödeyecek.»

«Iyi,» dedim. «O halde biz de iki paket yaparız.» Arka koltuktan paket kâğıdı ve ip aldım. Sonra iki küçük paket yaptım. Her pakette yüzlük banknotlar halinde 20.000 Mark vardı. Paketleri dikkatle bağladım. Ellerimden gözünü hiç ayırmayan Mordenstein, bu arada biraz daha içti. Işim bittikten sonra Markez Garına gittik. Arabayı park ederek emanete yürdüm. Mordenstein bir gölge gibi peşimden geliyordu. Gözlerini bir an bile paketlerden ayırmıyordu.

«Değiştirebileceğimden mi korkuyorsunuz?»

«Elbette,» diye cevap verdi tatlı bir sesle.

Paketleri emanete verdim, ihtiyat olarak sigorta ettirip makbuzlarını aldım. Makbuzlarla birlikte arabama döndüm.

Artık rahatlamış görünen Mordenstein'a, «Arkadaşınızın adresi nedir?» diye sordum. Bana bir kâğıt uzatarak, «Size yazdım,» dedi. «Kâğıdın üzerinde şunlar yazılıydı: Mühendis Jakob Lauterbach, Viyana IV. Prinz Eugen Strasse 108. Telefon: R 28 8 42. «Ne zaman telefon edeceksiniz?» diye sordu.

«Pazartesi sabahı.»

«Demek bu akşam gidiyorsunuz?»

«Evet,» dedim.

«Saat kaçta?»

«Trene çiçek mi getirmek istiyorsunuz?»

«Hayır,» dedi. «Sadece sordum. Cevap vermek zorunda değilsiniz. Zaten topu topu iki tren var.»

«Evet. Benimle bir yudum daha içer misiniz?»

«Memnuniyetle,» dedi. Bu kez o bardaktan, ben şişeden içtik. Yağmurun ve kapalı göğün altında, garın önündeki park yerinde duruyorduk. Konyağın yavaş yavaş yorgun düşündüğünü hissediyordum. Artık içkiye paydos, diye düşündüm. Daha yapacak çok iş vardı.

«Size bil şançlar dilerim, Bay Frank,» dedi Mordenstein kâğıt bardağı fırlatıp atarken. «Belki tekrar görüşürüz.»

«Hiç sanmıyorum,» diyerek elimi uzattım.

Omuzlarını silkti. «Kim bilir?» Bu sözlerden sonra dönüp gitti. Bir süre arkasından baktım. Sonra tekrar arabama atlayarak Stuttgart'a giden otoyoluna girdim.

Yolun başında birkaç kadın durmuş el sallıyordu. Ama hiçbirini almadım. Münih radyosu dans müziği çalıyordu. Çok süratli gidiyordum. Bir buçuk saat sonra Augsburg'a

geldim, Iki yanında kavak ağaçları bulunan bir şoseye girerek durdum. Kurşun kolemimi çıkarıp hesap yapmaya başladığımda, radyo opera parçaları çalıyordu. 35.000 Mark mücevherlere, 6.000 Mark da kâğıtlara vermiştim. Münih garında da 40.000 Mark vardı. Hepsi 81.000 Mark ediyordu.

Başlangıçta elimdeki para, kendi 3.000 Markımla birlikte, 192.000 Markti. Şimdiyse 111.000 Mark kalmıştı.

Bunlardan 15.000 Mark ayırarak sol göğüs cebime koydum. 2.000 Markı sağ göğüs cebime soktum. Geriye kalan parayı da üçüncü bir paket halinde sararak yahıma koydum. Hesaplarımı yazdığım kâğıdı pencereden caddenin kenarındaki su dolu hendeğe attım. Sonra terkedilmiş gibi uzanan şose boyunca giderek Augsburg'a girdim. Gara geldiğimde saat üç olmuştu. Burada da tatil günlerinin sessizliği hüküm sürüyordu. Para paketini emanete vererek makbuzunu dikkatle sakladım. Sonra garın postahanesine giderek, ayırmış olduğum 15.000 Markı posta havalesiyle Margaret'e yolladım. Memur paranın pazartesi günü gönderilenin eline geçeceğini söyledi. Bu işi de bitirdikten sonra birkaç mektup kâğıdı aldım, arabanın deposuna benzin doldurup otoyoldan geri döndüm. Augsburg'dan aşağı yukarı 25 kilometre sonra büyük bir benzin istasyonu gördüm. Önünde birkaç kamyon parketmişti. Benzin istasyonunun yanında küçük bir kantin vardı. Içi sıcacıktı. Iki kız sayısı kabarık olan müşterilere hizmet ediyordu. Pencerenin yanında boş bir masa buldum ve kahve ısmarladım.

Pencerenin camından yağmur damlaları yuvarlanıyordu. Pencerenin önündeki düz arazi sanki sisli gibiydi.

Tarlaların toprağı ıslandığından parlıyordu. Sıcak kahveyi içerek dolma kalemimin kapağını açtım.

İki mektup yazdım.

35

Sevgili Margaret,

Bu mektubu yola çıkmazdan hemen önce yazıyorum. Okuduğun zaman, Almanya'yı terketmiş olacağım. Polise haber vererek beni aramanın bir yararı yok, çünkü adımı değiştirdim ve sahte belgelerle dolaşıyorum. Sana bugün posta havalesiyle 15.000 Mark gönderdim. Pazartesi günü eline geçecek. Bu parayla Münih'teki evimizi kapatır, evine dönersin. Gelecekte artık ne yazık ki sana bakamayacağımdan, ailenin yanına dönmeni uygun buluyorum. Hayatımın geri kalan bölümünü seyahat ederek geçireceğim. Bir daha sana yazıp yazamayacağımı bilmiyorum. Fakat yazacağımı hiç sanmıyorum. Sana doğrudan doğruya veda ederek, ikimize de yararı dokunmayacak bir tartışmadan kaçınıyor ve bu mektubu yazıyorum.

Yaptığımı bağışlamanı senden bekleyemem. Ama bunun üzerinde çok uzun düşündüm, yapabileceğim tek şeyin bu olduğuna inanıyorum. Yalnız kalmak istiyorum. Seni artık sevmiyor, gitmek zorunluğunu duyuyorum. Ailen sayesinde hiç olmazsa maddi bakımdan sıkıntı çekmeyeceğini düşünmek, beni biraz olsun rahatlatıyor.

Sana daha ne yazayım, bilmiyorum. Belki de biraz aklımı aynatmış olmam da mümkündür. Eğer gerçeklere kat-

lanmanı kolaylaştıracaksa, senin de böyle bir durumun olduğunu varsaymanı dilerim.

Roy.

36

Sevgili Jolanthe,

Eve döndüğün zaman bu mektubu bulacaksın, Bugün Almanya'dan ayrılıyorum. Beni bir daha göremeyeceksin. Sandığın gibi sağlıklı değil, tersine ağır hastayım ve en fazla bir yıl yaşayabileceğim. Bu bir yılı, sahte bir ad altında seyahatler yaparak geçireceğim. Iyi olmanı ve adım etrafında kopacak skandala seni fazla karıştırmamalarını dilerim. En iyisi bir süre için senin de bir seyahate çıkman olacaktır.

Jimmy.

37

Her iki mektubu da tekrar okudum, sonra zarflara koyup adreslerini yazdım. Pulları servis yapan kızdan aldım. Kahvenin parasını ödeyerek arabama döndüm. Yağmur aynı şiddetle devam ediyordu. Hava kararmaya başlamıştı.

Saat dört buçukta tekrar Münih'teydim. Önce yataklı vagonlar şirketine giderek, saat yirmi üç elli beşte Viya-

na'ya hareket edecek ekspreste ikinci mevki bir yataklı bileti aldım. Bileti Walter Frank adına aldım ve ilk kez Avusturya pasaportunu gösterdim. Dışarıya çıktığımda bir posta kutusu bularak Margaret'in mektubunu attım.

Sonra bir kararsızlık geçirdim. Elimdeki ikinci mektupla sarı posta kutusunun önünde durmuş, tek-tük ışıkların yandığı büyük ve bomboş alana bakıyordum. Sonra, hangi duygunun etkisi altında hareket ettiğimi bilmeden, ikinci mektupla birlikte arabama döndüm. Romanstrasse 127'ye gittim.

Eve vardığımda hava iyice kararmıştı. Romanstrasse de sokak lambaları yanmıyordu. Yavaş yavaş ikinci kata çıktım. Jolanthe'nin evinin anahtarı hâlâ üzerimdeydi. Kapıyı açtım. Evin girişi de karanlıktı. Seslendimse de, cevap veren olmadı.

Sonra bütün daireyi gezdim. Girdiğim her odada ışığı yaktım... mutfakla banyoya bile girdim. Ev bomboştu. Sanki Jolanthe uzunca bir seyahate çıkmak üzere buradan ayrılmıştı. Dolapların kapıları açıktı, elbise askıları yerdeydi, şurada burada, iskemlelerin üstünde birkaç çamaşır asılı kalmıştı.

Yatak odasına giderek bir cam açtım. Yağmur pervazın çinkosuna çarpıyordu. Dağınık yatağa oturdum. Komodinin üstünde, telefonun yanında bir şişe bira vardı. Açılmış ve yarı yarıya içilmişti. Yüzükoyun uzanarak başımı yastığa gömdüm. Yastıkta Jolanthe'nin kokusu vardı. Gözlerimi kapayıp hiç hareketsiz yattım.

Işığı yanık bıraktım.

38

Uyandığımda, saat on bire on vardı.

Başım ağrıyordu. Titriyordum soğuktan. Önce nerede bulunduğumu anlayamadığımdan çok korktum. Nerede olduğum aklıma gelince ayağa kalkıp camı kapadım. Yağmur odaya girmişti, halı sırılsıklam olmuştu. Tekrar evi dolaşarak bütün ışıkları söndürdüm. Jolanthe'ye yazdığım mektubu yatağına bıraktım. Sonra kapıyı kapayarak arabama indim. Arabayı bir kanal parmaklığının yanına park etmiştim. Amerikan pasaportumla öteki eski belgelerini, burada ehliyetimi yırtıp kanala attım. Sonra gara döndüm. Arabayı kilitleyip park yerinde bıraktım. Bavulumu elime aldım. Ustümde bulunan nakit parayı saydım. Sınırdan geçerken yanıma çok az para alabileceğimi biliyordum.

Bundan dolayı sadece yüz Mark bıraktım. Geri kalan 1800 Markı bir harabeye fırlatıp attım.

Açık havaya geçince başağrımın dineceğini umuyordum, ama tersine büsbütün artmıştı. Saat yirmi üçü yirmi geçiyordu. Gar lokantasına girdim, bir kahve ısmarlayıp iki aspirin aldım. Sonra karnımın aç olmamasına rağmen iki sandviç yedim. Saat yirmi üç kırkbeşte perona çıktım. Başağrım hafiflemişti. Gar çok kalabalıktı. Viyana ekspresi tıkabasa doluya benziyordu. Yataklı vagonu sordum.

Bir kondüktör, «Lokamotifin arkasındaki ilk vagon bayım,» dedi.

Vagonlar boyunca yürürken, yağmurun peruğumdan enseme doğru aktığını hissettim. Yürüdükçe, sanki aynı yo-

lu vaktiyle bir kez daha yürüdüğüm duydusu güçleniyordu. Yataklı vagonun girişinde bir kondüktör vardı. Biletimi uzattım.

«Bay Walter Frank,» diye okuduktan sonra nazik bir selam verdi. «İzin verirseniz bavulunuzu taşıyayım.» Önümden vagona bindi. Başım çatlayacakmış gibi ağrıyordu. Kondüktör koridorda önümden yürürken, «Yatak numarası on dört,» dedi. «Hanimefendi sizi bekliyor.»

Gözlerimi kapadım. «Kim bekliyor?» dönmeden.

«Eşiniz,» dedi kondüktör dönmeden. «Kendisi yattı.» Kapalı bir kompartıman kapısının önünde durup kapıyı vurdu.

«Giriniz,» dedi bir ses.

Kondüktör kompartımana girdi. Özür dilediğini duydum. Bavulumu yerleştirirken kapı kapandı. Sonra tekrar açıldı ve kondüktör dışarı çıktı. «Buyrun,» dedi. «Biletiniz yarın sabaha kadar bende kalacak.»

«Peki» dedim.

«Başka bir isteğiniz var mı?»

«Hayır.»

«Öyleyse iyi geceler dilerim efendim.»

«Teşekkür ederim,» dedim. Adam gitti. Kompartımanıma girerek kapıyı kapattım. Her iki yatak da açılmıştı. Ust yatakta Jolanthe yatıyordu.

«Iyi akşamlar,» dedi. Yüzüme hiç bakmıyor, sigara içiyordu.

«Iyi akşamlar, Jolanthe.»

«Artık adım Jolanthe değil,» diye cevap vererek bir duman bulutu savurdu.

«Öyle mi? Adın nedir peki?» diye sordum nazikçe. Ağrılarımın şiddetinden bayılacak gibiydim.

«Valerie.»

«Güzel bir isim,» diyerek gülümseyip yatağının kenarına tutundum.

«Soyadım da Frank,» diye devam etti. «Valerie Frank. Karınım.»

Dışarda hamallar bağırıyorlardı. Trenin düdüğü duyuldu. Lavabonun üstündeki aynaya yaslandım.

«Mordenstein sana her şeyi anlattı mı?»

Başıyla onayladı.

«Onu tanır mısın?»

«Evet.»

«Ona mı gittin?»

«Hayır. O bana telefon ederek seyahate çıkmak niyetinde olduğunu söyledi.»

«Peki kâğıtların... sen de ondan mı aldın?»

Başını salladı.

«Peki ödeyecek parayı nereden buldun?»

«Kâğıtları, parası sonradan ödenmek üzere verdi,» dedi.

Dışarda hoparlörden çıkan kısık bir ses, Viyana ekspresinin birkaç dakika sonra üç numaralı perondan hareket edeceğini bildirdi ve kapıların kapatılarak uğurlayıcıların geri çekilmesini rica etti.

«Son günlerde neredeydin, Jolanthe,» diye sordum.

«Neden soruyorsun?»

«Seni aradım.»

«Özür dilerim.»

«Neden yaptın bunu?» diye sordum. Tren hareket etmişti. «Neden geldin buraya? Neden sahte kâğıtları aldın?»

«Gitmek istediğim için,» diye cevap verdi. «Uzaklara, durmadan uzaklara gitmek istediğim için. Sen de aynı şeyi istemiyor musun?»

«Evet,» dedim. «Ben de bunu istiyordum.»

«Artık istemiyor musun?»

«Yalnız başıma gitmek istiyordum.»

Dikkatle yüzüme baktı.

«Bensiz mi?»

«Evet.»

«Olmaz Jimmy,» dedi. «Beni de almalısın. Birlikte mutlu olacağımızı, güzel saatler yaşayacağımızı göreceksin. Bugüne kadar zaman zaman mutlu olmadık mı?»

«Olduk.»

«Tekrar böyle olacak.»

«Ama istemiyorum.»

«O zaman trenden inip polise benim sahte belgelerle seyahat ettiğimi anlatman gerekir... sırf senin yanında olmak için...»

«... Bay Mordenstein sana ne kadar param olduğunu söylediği için de...» dedim.

«Bunu da polise anlatman gerek,» dedi sakin sakin.

Trenin düdüğü tekrar öttü.

Cevap vermedim. Penceredeki küçük masaya baktım. Üstünde uzun saplı bir beyaz gül vardı.

«Bu gül kimden?»

«Bay Mordenstein'dan. Ayrılırken verdi. Neden sordun?»

«Hiç, sordum,» dedim.

Elini yastığının altına soktu, «Ayrıca asıl nüfus kâğıdın da burada. Mordenstein benimle yolladı. Öbürünü atman gerekir. Onda bekâr olduğun yazılı.» Sarı vesikayı uzattı.

«Teşekkür ederim,» dedim. Sonra öteki nüfus kâğıdını cebimden çıkararak pencereden attım. Jolanthe bunu yaparken beni seyrediyordu.

«Jimmy...»

«Evet,» dedim.

«Şu birdenbire eline geçen para, çalınmış para, değil mi?»

«Evet,» dedim. «Bir bankayı dolandırdım. Pazartesiden sonra beni arayacaklar.»

«Tahmin etmiştim bunu.»

Alttaki yatağa oturarak ayakkabılarımı çıkardım.

«Jimmy...»

«Evet?»

«Sen biraz kaçıksın, değil mi?»

Ayağa kalktım, gömleğimi çıkarıp bavuldan bir pijama aldım.

«Jimmy...»

«Evet?»

«Yanılmıyorsam ben de deliyim. Sana bir şey söylersem, beni döver misin?»

«Hayır,» diye mırıldandım. «Dövmeyeceğim. Nedir söylemek istediğin?»

«Seni seviyorum,» dedi kısık bir sesle.

Pijamamı giyerek ışığı söndürdüm.

Sonra alttaki yatağa yattım. Şimdi kompartımanın içi zifiri karanlıktı. Yalnız perde aralığından belli belirsiz bir ışık giriyordu. Hiç hareket etmeden yatıyordum. Başım hâlâ ağrıyordu.

«Jimmy...»

«Evet?»

«Sınıra ne zaman varacağız?»

«Bilmiyorum,» diye cevap verdim.

Arabanın tekerlekleri ritmik sesler çıkarıyordu.

Çok hızlı gidiyorduk.

İkinci Kitap

1

Bugün 14 Şubat.

Yatakta yatıyordum. Doktor Freund yazı yazmayı da yasakladı. Uyarısına karşın yazdığımı bilseydi herhalde çok kızardı. Fakat yazmam gerek, ilerlemek, bitirmek istiyorum. Önümde pek fazla zaman yok, onun için yazmayı istiyorum. Geçen hafta olduğu gibi bir iki kriz daha gelsin. O zaman morfinin bile yardımı olmayacak. Bitecektir işim! Beni yatağa düşüren kriz belki ilk krizim değildi, ama en berbatıydı. Hiç beklemediğim bir anda gelmişti. Başağrım başladığında, Viyana'ya yolculuğumu anlattığım bölümündeydim anılarımın. Bu başağrıları son günlerde çok değişik biçimlerde gelmeye başladı. Günlerce sürüyor, kafamı sanki uyuşturuyordu; bazen bayılacak gibi oluyordum. Kurtulmak için yaptığım morfin iğnelerinin belki yararını görüyordum, ama ağrım geçtikten sonra birkaç gün kafam darmadağınık oluyordu. Son günlerde vücudumun her yanı kurşun gibi, gözlerim yarı kapalı ve uykuluydu. Ancak bugün kendimi her zamankinden biraz daha iyi hissediyordum.

Doktor Freund benimle yakından ilgilenmiş, hatta odama gelip yatağımın kenarına oturarak, anlattığım saçmalıkları saatler boyu hiç sıkılmadan dinlemişti. Saçma da olsa,

içimi dökmek ihtiyacını duymuştum. Herhalde yazamadığım için olacak, konuşmak durmadan konuşmak istemiştim.

Dört hafta sobahtan akşama kadar aralıksız yazarak, itiraflarımın birinci bölümünün sonuna gelmiştim. Fakat bu sıkı çalışma da sonunda krizi getirmişti. Gereğinden fazla bir çalışmaydı benimki de. Doktor Freund da aynı fikirdeydi ve bana kızgındı.

«Böyle gereksiz bir şekilde kendi kendinizi mahvetmenize izin vermeyeceğim. Hayatınızı kaybedeceksiniz,» demişti. Ama onun bu iddiası da bence gülünçtü. Bir şeyler yapmalıydım. Öyle de olsa, böyle de olsa ölecektim ya sonunda! Bana karşı davranışlarında bir yerde çaresiz kalıyordu; anlıyordum bunu. Onu yolsuzluklara biraz da ben zorlamış sayılırdım. Morfin kullandığımı açıktan açığa söylememe rağmen, polise gidip beni ihbar etmemişti. Ne yapacağını bilmez bir durumdaydı artık. Bu da kendisini rahatsız ediyordu; farkındayım bunun . Sonunda, tekrar iyileşip yataktan kalkıncaya kadar tek satır bile yazmayacağım konusunda doktora söz vererek anlaştık. Kendimi iyi hissedince, günde dört saatten fazla olmamak şartıyla itiraflarıma devam edebilirdim. Geri kalan zamanımı dinlemekle geçirecektim. Doktor Freund'un dediklerini, istemememe rağmen kabul ettim.

2

16 Şubat

Bugün ilk kez yataktan çıktım. Kendimi çok daha iyi hissediyorum. Herhalde yarın ya da ertesi gün yazmaya

başlayabilirim. Belki hemen başlayabilir, ama bazı zorluklarla karşılaşırdım. Bugüne kadar yazdıklarımı yeniden gözden geçirmeliydim. Nedense bazı olayları unutmuştum. Ortadan kaybolmuş, belleğimden silinmiş olaylar vardı. Galiba bir zamanlar Doktor Kletterhohn'un söylediği gibi belleğim yavaş yavaş gerilemekteydi. Bundan sonra kendimi bu konulara iyice vermem gerekecekti.

3

18 Şubat

Yine pencerenin kenarındaki masamda oturuyordum. Dışardaki parkta kar taneleri ağır ağır ve sessizce yere düşüyordu. Günlerdir yağmakta olan kar, bahçede dizboyunu geçmişti. Okulun çocukları sevinç içinde kartopu oynuyor, birbirlerini yere yuvarlıyor, kışın tadını çıkarmaya çalışıyorlardı. Odamın kaloriferi iyice yanıyordu. Rahat ve sakindim.

Jolanthe ile Viyana'ya geldiğim yataklı vagonun kaloriferi de çalışıyordu. Birlikte yolculuk ettiğimiz kompartıman o kadar ısınmıştı ki, geceyarısı kalkıp pencereyi aralamak zorunda kalmıştım. Dışarda tek tük ışıklar kayıp geçiyor, istasyonlarda durduğumuzu, aceleci insanların konuşmalarından anlıyordum. O gece çok az uyudum. Jolanthe de uyumuyordu. Konuşmuyorduk da. Oysa konuşacak çok şeyimiz vardı.

Geceyarısını iki saat geçe Avusturya sınırına vardık. Trenin burada durduğu bir saat içinde gümrük memurları ve sınır polisleri kompartımanlara girip pasaport ve bagaj kontrolu yaptılar. Bizim kompartımanda pek oyalanmadılar.

Gözlerinden uyku akıyordu, üstleri başları da sırılsıklamdı. Hava burada da kötüydü. Saat beşe doğru da Enns'deki Rus sınırına vardık. Rus kontrol memuru geldiğinde, Jolanthe uykuya dalmıştı. Memur önce benim kâğıtlarıma baktı, sonra da onu uyandırmak için şöyle bir dokundu. Jolanthe dehşetle uyandı ve, «Doğru değil!» diye haykırdı. «Yalan söylüyor! Ben yapmadım!»

Rus kontrol memuru şaşkınlıkla geri çekildi.

«Jolanthe!» diye bağırdım. Bir an bomboş gözlerle etrafına bakındı, sonra, eliyle saçlarını düzeltip gülümsedi.

«Ah, özür dilerim,» diye konuştu. Pasaportunu adama uzattı. Adam da şöyle bir göz atarak gülümsedi ve pasaportunu geri verip dışarı çıktı. Yataklarımıza uzanıp sustuk.

Bir saat sonra dışarda hava atdınlamaya başladı. Yağmur dinmiş; sisler arasında bomboş bir sonbahar doğası yayılıyordu her tarafa. Sonra doğuda altın bir çizgi yükseldi. Güneş doğuyordu.

«Jolanthe?»

«Ne var?» diye hemen cevap verdi.

«Gel yanıma.»

Yukarıdaki yatağından indi, yer açtım, yanıma girdi. Vücudu sıcacık, elleriyse buz gibiydi.

«Ne oldu?» diye sordu hemen.

«Jolanthe, her şeyi düşündüm. Polise gidemem, biliyoruz bunu ikimiz de. Fakat sen istersen gidebilirsin.»

«Evet,» diye kısa konuştu. Altın çizgi giderek genişliyordu. Yarıya kadar inmiş olan perde, trenin sallanmasıyla pencereye vurup duruyordu.

«Ben yalnız kalmalıyım,» dedim yavaşça. «Her şeyi yapmamın nedeni, yalnız kalmak içindi. Sana çıkışmak istemiyorum. Sana sadece bir öneride bulunuyorum.»

«Nasıl?»

«Söyle bana, beni yalnız bırakıp Münih'e geri dönmek için ne istersin?»

«Olmaz.»

«Biliyorsun çok param var. Düşün daha.»

«Düşündüm bile.»

«Öyleyse?»

«Yanında kalmak istiyorum. Tekrar geri dönmek niyetinde değilim. Hiçbir zaman geri dönmeyeceğim.» Derin derin soluk alıyordu. «Kaçmak, gitmek istiyorum. Sen ne kadar kaçabilirsen, ben de o kadar kaçabilirim. Uzaklaşmalıyım! Sen beni birlikte götüreceksin. Bunun için yaptım her şeyi!»

«Ve beni sevdiğin için de!» diye konuştum ağır ağır.

Ürperdi.

«Evet, seni sevdiğim için,» diye cevap verdi. «Evet, bunun için de yanında kalacağım, aptal adam!»

«Sevmiyorsun beni,» diye mırıldandım. «Belki benim seni sevdiğim kadar. Hiç düşünmeden ve vicdan azabı çekmeden bana baskı yapmaya karar verdin, tıpkı benim de hiç düşünmeden ve vicdan azabı çekmeden sana baskı yapmaya karar vermem gibi! Vicdansızlık... işte ikimizin de tek ortak yanı bu.»

«Ortak başka yanlarımız da var.»

«Fakat aşk değil.»

«Aşk da,» diye konuştu iç geçirerek. «Yat lütfen.» Heyecanlanmış, üzerine doğru eğilmiştim. Tekrar yanına uzandım. «Sen bir yazarsın,» diye devam etti. «Film senaryoları, hikâyeler yazdın. Hepsi de aşkla doluydu. Aşktan söz et! Sana baskı yapıyorum, sahte belgelerle yaşıyor ve seninle kaçmak istiyorum. Belki de yaptıklarım çılgınlık. Biliyorum,

ama açıklayamıyorum. Fakat, inan ki yalan söylemiyorum. Sen bana inanmıyorsun, değil mi?»

«Evet.»

«Beni anlamıyorsun da.»

«Evet.»

«Benim için duygulanmıyorsun da.»

«Hayır, fakat buna aşk denmez. Çok daha başka bir duygu bu.»

Tekrar iç geçirerek, «Hiçbir şey bilmiyorsun sen,» diye sıcak bir sesle devam etti. «Hiçbir şeyden haberin yok, senin Jimmy, benim zavallı Jimmy'ciğim. Neler olduğunu da bilmiyorsun...»

O zaman söylediklerine hiç cevap vermemiştim. Sonra, çok sonraysa tekrar anımsamıştım sözlerini. O gün tren kompartımanında gerçekten hiçbir şeyden haberim yoktu. Gerçeği öğrendiğimdeyse artık geçti, hepimiz için.

«Lütfen, git yatağına tekrar,» diye konuştum.

«Hayır,» dedi bana dönerek.

Dirseğimin üzerinde doğruldum.

«Git, yoksa vururum.»

Gitmedi.

Vurdum.

Geceliğini hırsla çektim. Omuzları meydana çıktı. Fakat o hiç kıpırdamadan yatıyor, gözlerimin içine bakıyordu. Ağzı hafifçe aralanmıştı. Hırsla sarıldım ona. Öfkeyle, Yeryüzünün bütün orospuları sanki yanımdaydı. Biraz sonra sakinleştiğimde gözlerim yaşlıydı. Kendi zayıflığımdı, beni öfkelendiren ve ağlatan. Jolanthe görmedi ağladığımı. Uyuyordu. Bense bu pazar sabahında pencereden giren güneşe bakıyordum. Bir ormandan geçtik. Lokomotif inliyordu. Kafam karmakarışık düşüncelerle doluydu. Üşüyordum. Hâlâ

kendi kendimin tutsağı olduğumu farkettim. Kurtulamamıştım.

Zayıf olduğum için.

Çok da korkak!

4

Viyana'da Sacher Oteline indik.

Pazar günü sessiz geçmişti. Ertesi sabahki gazetelerde, yaptığım dolandırıcılık üzerine henüz bir haber yoktu. Herhalde daha ortaya çıkmadı, diye düşündüm. Belki de Avusturya gazeteleri biraz yavaş çalışıyordu. Pazar akşamı gelir gelmez, Mühendis Lauterbach'a telefon etmiş, o da bana pazartesi akşamüzeri bürosuna gelmemi söylemişti. Para hazırdı.

Pazartesi sabahı Jolanthe'ye bir komisyoncuya giderek mobilyalı bir ev aramasını rica ettim.

«Niçin? Otelde kalmayacak mıyız?»

«Hayır,» dedim. «Tehlikeli olabilir. Polis, kayıt defterindeki isimleri kontrol edebilir. Özel bir evde otururşak, polisin işi güçleşir.»

Kaşlarını kaldırdı, burun kanatları titremeye başladı. Sinirlenmişti.

«Hani İtalya'ya gidecektik!»

«Biraz beklemeliyiz bu kentte.»

«Beklemek istemiyorum ben! Gidelim buradan.»

«Ben de beklemek niyetinde değilim,» diye konuştum. «Fakat hapse girmek de istemiyorum. Bir ülkenin sınırından daha geçmek, şu anda delilik olur. Burada bir ya da

iki, hatta dört hafta daha beklememiz gerekebilir. Bekleyelim, zaman ne gösterecek.»

Haklı olduğumu anlamıştı. «Peki, Jimmy! Ben ev aramaya gidiyorum.» Sinirden ellerinin titrediğini farkettim. Masanın üzerinde duran kahve fincanını bile zor kaldırdı.

«Ne var?»

«Yok bir şey!» Yumruklarını sıktı. «Buradan gitmek istiyorum, başka bir şey değil.»

«Ben de gitmek istiyorum,» dedim. «Fakat bu o kadar kolay değil.»

Bütün gün yalnızdım. Bana yabancı olan bu kentte ufak bir gezinti yaptım. Öğle yemeğini de bahçeli bir lokantada yedikten sonra, Prinz - Eugen Caddesine gittim. Mühendis Lauterbach'in bürosu, bu caddedeki görkemli bir binanın en üst katındaydı ve zevkle döşenmişti. Büronun giriş kapısında isminin altına «Emlak komisyoncusu» yazılmıştı.

Bay Lauterbach'ın nasıl gayrımenkuller komisyonculuğu yaptığını bilemem, ama kârlı bir işletmesi olduğu belliydi. Bana kapıyı açan delikanlı, çok güzel döşenmiş bir salona götürerek beklememi söyledi. Büyük pencereli salonda değerli eşyalar göze çarpıyordu. Bir köşede bir Venedik şamdanı, ortada hakiki bir İran halısı, antika eşyalar ve duvarda asılı iki goblen dikkati çeken eşyalardı.

Bir rokoko yazı masasının arkasında oturan genç bir bayan da daktiloda bir şeyler yazmaktaydı. Ben içeri girerken başını kaldırıp bakmış ve nezaketle selamlamıştı. Onun tam karşısındaki bir iskemleye oturdum ve sinirli sinirli masanın üzerinden aldığım dergileri karıştırmaya başladım. Sonra dergileri yerine koydum, genç bayanın bana baktığını hissediyordum. Daktilonun da sesi duyulmuyordu artık.

Başımı kaldırıp baktığımda göz göze geldik. Açık renk gözleri üzerimdeydi. Ellerini daktilosundan çekmiş, karşım-

da merakla, hiç kıpırdamadan oturuyordu. Sarı saçlı ve büyük ağızlı genç, güzel bir kızdı. Bakışlarımı kaçırmadım. Yüzündeki ciddiyet ifadesini, hafifçe gülümsediğimde de bozmadı. Gri bir spor elbise, beyaz bir bluz ve düz deri ayakkabılar giymişti. Gözlerinin rengi harikaydı; yeşile kaçan bir griydi. Sarı saçlarını da arkaya tarayıp toplamıştı.

«Evet?» diye konuştum ansızın.

İrkildi ve kıpkırmızı oldu.

Sonra sıkılgan bir tavırla, «Özür dilerim,» dedi.

Dostça gülümsedim kendisine. «Ne oldu ki?»

«Hiç,» diyerek başını tekrar daktilosuna eğdi. «Tekrar özür dilerim.» Sonra mektubu yazmaya devam etti. Bu anda masasındaki zil çaldı. Genç kız ayağa kalkıp bir kapıyı açtı ve içeri baktı. Bir erkek sesi geliyordu içerden. Sonra bana doğru dönüp; «Buyrun, Bay Frank! Mühendis bey sizi kabul edecek.»

Ayağa kalkıp açık duran kapıya doğru yürüdüm. Yanından geçerken yüzüne dikkatle baktım, fakat o hızla başını çevirdi. Kokusunu duydum. Sarı saçlarından temiz bir koku duyuluyordu. Yüzü hâlâ kırmızıydı. Arkamdan kapıyı hızla kapadı.

Mühendis Lautherbach bana doğru yürüdü. Çalışma odası, kabul salonu gibi büyüktü ve aynı zevkle döşenmişti. İriyarı, esmer, büyük elli ve Walross tipi bıyık bırakmış bir adamdı. Tıpkı bir ayı gibi hafif öne eğilerek yürüyordu. Büyük lekeli elleri de kıllıydı. «Oturun lütfen, Bay Frank,» dedi nezaketle. «Dostum Mordenstein, sizden bana söz etti. Emanet kabul makbuzunu da getirdiniz mi?»

«Evet.»

«Bakabilir miyim?»

«Para hazır mı?»

«Tabii,» diye konuştu. «Çek vereceğim size.»

«Karşılığı ne?»

«Önce toplam 120.000 Şilin karşılığı. Böyle daha iyi sanırım?»

«Evet,» dedim. «Bu 20.000 Mark'ın ilk taksidi olacak!»

«Tamam Bay Frank,» dedi ve masasındaki bir düğmeye bastı. Kapı açıldı ve sarışın kız içeri girdi. «Bay Frank için hazırladığınız çekleri lütfen,» dedi kıza.

Mühendisin sekreterliğini yapan kız dışarı çıktı.

Lauterbach bana dönerek, «Size dört çek vereceğim,» dedi. «Hepsini de dört ayrı bankada bozduracaksınız.»

«Fakat bankalar öğleden sonra kapalıdır.»

«Evet?» diye gülümsedi.

«Bu konuyu yarın sabaha ertelesek nasıl olur. O zaman beraberce gideriz.»

«Niçin?»

«En son çeki de bozdurduktan sonra size emanet kabul makbuzunu verebileyim diye, Benim yerimde siz olsanız ne yapardınız?»

«Sizin yaptığınızı,» dedi. «Bunun için bankaların dördüne de telefon ettim. Paranız hazır. Öğleden sonra olmasına rağmen, şimdi de çekebiliriz. Arabamla gidebiliriz.»

«Güzel,» dedim. «Sizce bir sakıncası yoksa!»

«Ah, rica ederim.»

Sarışın kız tekrar girmişti odaya. Bana bakmadan Lauterbach'ın yanına doğru yürüdü. Bakışlarımla tekrar karşılaşmaktan sanki kaçınıyordu. Tam önümden geçerken, halının kıvrımına ayağı takıldı ve tökezledi. Elinde tuttuğu çeklerden biri yere düştü. Eğilip aldım.

«Teşekkür ederim,» dedi uzattığım çeki alırken. Konuşurken bile bakışları başka yerdeydi. Çok ilginç bir kızdı.

Çekleri Lauterbach'a verdi.

«Başka arzunuz, mühendis bey?»

«Hayır, teşekkür ederim.»

Tekrar dışarı çıktı.

«İkinci taksidi ne zaman vereceksiniz?» diye sordum.

«On gün sonra.»

«Daha önce olmaz mı?»

«Ne yazık ki.»

«Fakat bu can sıkıcı.»

«Daha önce mi ihtiyacınız vardı?»

«Evet,» cevabını verdim.

«Çok üzgünüm, Bay Frank.» Ayağa kalktı. «Fakat böylesi belki daha iyi. Daha rahat olursunuz. Hem iyi vakit geçirirsiniz.»

«Ne demek istiyorsunuz?»

«Demek istiyorum ki,» diye devam etti. «Viyana güzel bir kenttir. Dolaşın biraz. Gidebilir miyiz?»

Başımla onayladım. Önden yürüdü. Kapıyı açıp genç kızın oturduğu bekleme salonuna geçtik.

«İyi akşamlar, Bayan Vilma,» dedi ona.

«İyi akşamlar, mühendis bey. Geri gelmeyecek misiniz?»

«Hayır.»

Çıkış kapısının yanına geldiğimiz zaman ben de «İyi akşamlar,» dedim.

Cevap gelmedi.

Başımı çevirip baktım.

Daktilosunun başında oturuyordu, İri, açık renk gözlerini bana dikmişti. Dudakları kıpırdandı. Benim söylediklerimi tekrar etti. Sonra başını hemen önüne eğdi ve daktilo yazmaya başladı. Kapıyı arkamdan kapadım.

5

İlk taksidin tamamını aldım ve Lauterbach'a Münih istasyonundaki iki paketten birincisinin makbuzunu verdim. On gün sonra tekrar bürosunda buluşmak üzere sözleşip ayrıldık. Otomobiliyle beni otele bırakmıştı. Jolanthe gelmişti. Şansı iyi gitmiş, kiralık bir ev bulmuştu. Diplomatlar mahallesinde büyük bir konaktı bu ev. Sahibi olan yaşlı kontes, Viyana'yı altı aylık bir süre için terkedip yukarı Avusturya'da göl kenarında dinlenecekti. Jolanthe onunla konuşmuş ve hemen taşınabileceğimizi söylemişti. Kira oldukça yüksekti, ama katın her türlü konforu vardı. Salı günü Jolanthe ile eve gidip baktık, çarşamba günü de oteli terkedip Reisner Caddesi 112 numaraya taşındık.

Birinci katta, üç oturma odası, iki de yatak odası olan bir daireydi. İhtiyar kontese ilk iki ayın kirasını peşin vermiştik. Bizi kapıcıyla tanıştırıp anahtarları da teslim ettikten sonra, öğleye doğru veda edip ayrıldı. Trenin saat ikide hareket edeceğini söyledi. İhtiyar hanımda, güvenilir bir çift izlenimini uyandırmıştık.

Aynı gün öğleden sonra bir terziye gidip birkaç takım elbise ısmarladım. Üzerimdeki elbiseden başkası yoktu; iç çamaşırım da bir iki kat kalmıştı. Hepsini Grünward'da bırakmıştım. Jolanthe ise hemen hemen bütün gardrobunu yanına almıştı. Birkaç şey daha alıp, taksiyle eve döndüm. Yolda aldığım bir akşam gazetesinin ikinci sayfasında beklediğim haberi sonunda buldum: Frankfurt - Münih arası küstahça yapılmış bir banka dolandırıcılığı!

En sonunda **çıkmıştı. Haberi otomobilde** şöyle bir okudum. Bir köşebaşında durup birkaç gazete daha aldım. Eve gelince Jolanthe ile birlikte oturup okuduk. Hepsinde aynı haber vardı: «James Elroy Chandler adında bir adam, ustaca bir hileyle Münih'te bir bankadan yaklaşık olarak 200.000 Mark çekmiştir. Chandler adındaki bu Amerikan vatandaşı cumartesi günü olaydan sonra kaçmıştır. Tahminlere göre, elindeki sahte belgelerle ülkeyi terketmiştir. Dolandırıcının karısı polis tarafından sorguya çekilmişse de, hiçbir şeyden haberi bulunmadığı ve suçsuz olduğu ortaya çıkmıştır. Suçlu bütün Almanya'da aranmaktadır. Polisin elindeki bazı kanıtlara göre Chandler en kısa zamanda yakalanabilecektir.»

Haberlerin bundan sonrası bilinen birkaç şeydi. Ne benim hasta aolduğumdan, ne de Jolanthe'nin ortadan kaybolmasından söz ediliyordu. Polisin elinde herhangi bir kanıt olmadığı zaman bütün dünyada yayımlanan basmakalıp haberlerden biriydi bu. Suçlunun en kısa zamanda yakalanacağını söylemekse okuyucuyu oyalarak içindi.

«Gördün mü,» dedim. «Biraz sabırlı olmalıyız. Saçlarımın biraz daha uzamasını beklemeliyim. Peruk kullanmak istemiyorum. Lauterbach da paranın ikinci taksidini on günden önce vermeyecek.»

Başını eğdi. «Evet, anlıyorum! Burası da otelden daha emin. Fakat Jimmy gereğinden fazla tek bir gün kalmayalım burada. Lütfen!»

«Bu kadar çok mu korkuyorsun?»

Başını yine önüne eğdi.

«Polisten mi?»

Başını hayır anlamında salladı.

«Kimden öyleyse?»

Dudaklarını ısırdı ve sustu.

«Söyle bana!»

Başını tekrar salladı.

Aynı anda kapı çalındı. Birbirimize baktık.

«Kim olabilir ki?»

«Bekle,» dedim ve pencerenin yanına gittim. Dışarı baktım. Karşıdaki evin önünde bir sokak lambası vardı. Lambanın yanında, bahçe duvarına dayanmış genç bir adam bizim eve bakıyordu. Açık renk bir pardesü vardı üzerinde. Sigara içiyordu. «Polis mi?» diye fısıldadı Jolanthe. Yanıma sokulmuştu. Omuzlarımı silktim.

«Açayım ben,» diyerek hızla kapıya yürüdüm. Bu arada kapı ikinci kez çalındı. Biraz daha uzun bir zil. Açtım.

Dışarda kimse yoktu.

«Kim o?» diye seslendim.

Esrarengiz bir durum vardı.

«Kim o? Kim var orada?»

Cevap yoktu. Tam o sırada gördüm, sarışın genç kızı. Kapının kenarına yaslanmış, hiç sesini çıkarmadan duruyordu. Bana bakmıyordu, yüzü kıpkırmızıydı. Sıkılgan bir hali vardı.

«Evet, benim,» diye kekeledi. «Rahatsız ettimse, özür dilerim.»

«Gelin, içeri gelin, Bayan Vilma,» diye şaşkınlıkla konuştum.

6

Onu Jolanthe ile tanıştırdıktan sonra (bu arada soyadını da öğrenmiştim, Parisini idi), odada bir sessizlik oldu. Bu

arada Jolanthe'nin heyecanı da geçti. Şimdi ilgi ve merakla Vilma'yı inceliyordu.

«Evet,» diye ilk ben konuştum. «Acaba sizi buraya getiren sebep nedir, Bayan Parisini?»

«Ben ben, ben... sadece istiyordum ki...» diye titrek bir sesle söze başlamak istediyse de, konuşmasını bitiremedi. Sonra «Hayır,» diye devam etmeyi denedi. Nerdeyse ağlayacaktı. «Size anlatamam. Belki söylemem bile çılgınlık. Tanrım, buraya gelmeye nasıl da cesaret ettim ben?» Başını çaresiz bir çocuk gibi salladı. Soluyordu. Bana ya da Jolanthe'ye bakacak gücü bile bulamıyordu kendinde. Eski Barok koltuklardan birinin kenarına ilişmişti; dizlerini birleştirip, yumruklarını sıkmış, üzerinden trençkotunu bile çıkarmamıştı. «Hayır,» diye konuştu tekrar. «Söyleyemeyeceğim size bunu. Bu kadar zor olacağını gelmeden önce tahmin edememiştim. Fakat şimdi... şimdi anlıyorum...!»

Jolanthe bana baktı. Çaresiz omuzlarımı silktim. Jolanthe öne doğru eğildi. «Peki nerede oturduğumuzu nasıl buldunuz?» Hayranlıkla, tam kadınca bir soru, diye düşündüm, fakat Vilma'nın verdiği cevap da hayranlık uyandırdı bende. «Sacher Oteline sordum,» diye açıkladı, sonra başını kaldırıp gülümsedi. Jolanthe de gülümsedi.

«Ondan sonra?» diye sordu.

«Sonra Felix'le konuştu...»

«Kim Felix?»

«Bir arkadaş. Denememi söyledi. Benimle beraber gelmesini istedim. Fakat o, yalnız gitmemin daha iyi olacağını söyledi.» Başını çevirip bana baktı. Genç, çocuksu yanakları yine kızardı. «Evli olduğunuzu bilmiyordum, Bay Frank!»

Jolanthe:

«Ne ilgisi var bunun meselenizle?» diye gülümseyerek sordu.

«Bilseydim gelmezdim, sayın bayan,» diye hızla konuştu Vilma.

«Gelmez miydiniz?» Jolanthe'nin gülümsemesi arttı.

«Kesinlikle, sayın bayan!» Vilma yüksek sesle konuşmuştu. «Hiçbir zaman!» Bir ona, bir bana bakıyor, dudaklarını ısırıyordu. «Tanrım, ne kadar rahatsız edici bir durum! Böylesi hiç başıma gelmemişti...»

Jolanthe tıpkı bir anne gibi gülümsüyordu. Çok hoşuma gitti bu anda.

«Kaç yaşındasınız?»

«Efendim?» Vilma ona merakla baktı.

«Kaç yaşındasınız?»

«On dokuz.»

«On dokuz,» diye Jolanthe tekrarladı ve koltuğunu Vilma'nın yanına çekti.

«Peki niçin gelmiştiniz? Bana anlatmak istemez misiniz bunu?»

«İsterim!» Vilma yutkundu.

«Öyleyse!»

Vilma bana baktı. «Benimle bir tiyatroya gitmenizi isteyecektim.»

«Ah!» diye konuştu Jolanthe.

«Sizinle de tabii, sayın bayan! Her ikinizle! Sizin burada olduğunuzdan haberim yoktu, sayın bayan! Fakat şimdi biliyor ve her ikinizi de davet etmek istiyorum!»

Gülümsedim. «Fakat çok güzel bir şey bu, Vilma! Peki, ben nasıl geldim aklınıza, daha doğrusu biz?»

Çok hoş buluyordum bu kızı. Bende, kimseye benzemeyen ilgi çekici bir genç kız duygusunu uyandırmıştı. Acaba erginlik çağını aşmamış mıydı? Hiç tanımadığı bir erkeğin evine gelmesi çılgınlık değil miydi? Tek başına ve hava

karardıktan sonra... O anda Vilma'nın gözlerinde yaşlar gördüm. Başını masaya dayayıp hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Donakaldım.

«Aman Tanrım, neyiniz var sizin?» Başını kaldırmaya çalıştım.

Vilma'nın koltuğunun kenarına ilişen Jolanthe elimi itti. «Haydi bakayım,» diye küçük bir çocukla konuşurmuş gibi saçlarını okşayarak sakinleştirmeye çalıştı. «Nedir bu kadar sizi üzen? Anlatamaz mısınız bize?»

Vilma iç geçirdi, fakat başını masadan kaldırmadı. Jolanthe bana bakarak, «Konyak,» dedi. Vilma'nın durumunda bir genç kız için konyağın en iyi ilaç olacağından emin değildim. Fakat buna rağmen, küçük masanın üzerinde dizili içkilerin yanına gidip kadehe biraz konyak doldurdum.

Bu arada bakışlarım rastlantı sonucu pencereye gitti. Dışarda sokak lambasının altında duran adam, bizim evi gözetliyordu. Şimdi sigara içmiyordu. Ellerini pardesüsünün cebine sokmuştu. Koltuk altlarımın terlediğini hissettim. Konyağı kendim içtim.

7

Sonra kadehi yeniden doldurup Jolanthe'ye götürdüm.

«Şimdi,» dedi ve Vilma'nın başını kaldırdı. Bana bakarak pencereyi işaret etti. Başımı önüme eğdim. Genç kızın gözyaşlarını eliyle sildikten sonra, sakin bir sesle devam etti. «İçin şunu hele!»

Vilma itiraz etmeden içti ve yutkundu.

«Keskin,» dedi. Birden genç kızı karşımda, ana babasına rol yapmaya çalışan bir çocuktan farksız gördüm.

«Bayan Vilma, çekingenliğinizden kurtulmanız için yeterince zamanınız oldu sanırım! Lütfen, benden ne istediğinizi artık söyleseniz.»

Ses tonum beni bile şaşırttı. Sert ve acımasızdı. Bu kadar sert davranmak istemiyordum. Vilma'nın cevabı da çok şaşırtıcı oldu. Galiba konyağa gerçekten alışkın değildi.

Gözleri parlıyor, bana meydan okurmuş gibi bakıyordu. Sonra başını arkaya atarak konuştu. «Sizden para isteyecektim.»

Bir an kimse konuşmadı.

«Ne kadar?» diye ilk konuşan ben oldum.

«Dört bin üç yüz ellli Şilin!» Kesin konuşuyordu.

«Kocam ve benimle tiyatroya gitmek istediğinizi sanıyordum?» diye Jolanthe sordu yine.

«Bunu da istiyorum.» İlginç kızdı gerçekten Vilma. «Önce kocanızla tiyatroya gidecek, sonra da ondan para isteyecektim.»

«Peki, benden para istemek nereden geldi aklınıza?»

«Ben...» diye başladı, fakat hemen sustu. «Bir kadeh daha konyak içebilir miyim?»

«Tabii, kızım,» dedi Jolanthe.

Şişeyi uzattım.

Jolanthe'nin doldurduğu kadehi bir dikişte içen Vilma, dişlerinin arasından ıslık çaldı. Çok gülünçtü. Kendi kendime güldüğümü farkettim. Bambaşka dertlerim vardı, fakat kendime engel olamayacaktım. Bu kız hoşuma gidiyordu.

«Evet, devam edin.»

«Biliyorsunuz sizin için çekler yazmıştım, Bay Frank!» Şimdi dosdoğru gözlerimin için bakıyordu. «Cumartesi günü yazmıştım! Bay Lauterbach'in size verdiği çeklerin dördünü

de. Yüz yirmi bin Şilin! Tanrım, bütün cumartesi sadece bunu düşündüm. O akşam da Felix'e anlattım. Pazar günü yine hep bundan söz ettik. Pazartesi günü şansımı denemeye karar verdim.»

Güldüm. «Evet, hatırlıyorum!»

«Fakat çok utanmıştım,» diye devam etti.

«Benim de gururum okşanmıştı,» dedim.

«Eiz neden söz ediyorsunuz Allahınızı severseniz?» diye Jolanthe sordu.

«Kocanıza...» diye Vilma başladı.

«Bayan Vilma bana...» diye ben de aynı anda söze girdim.

«Evet?» Jolanthe meraklanmıştı. Artık gülümsemiyordu da.

«Bayan Vilma bana dikkatle bakmıştı, şefinin yanında olduğum gün.»

«Öyle mi?» dedi Jolanthe, sonra ayağa kalkarak pencerenin yanına gitti. «Peki kocam sınavınızda başarı kazandı mı?» Dışarı baktı. Sonra geri döndü. Kendisine baktığımı görünce, başını eğdi. Demek ki adam hâlâ oradaydı.

«Evet,» cevabını verdi Vilma ve parlayan gözlerle bana baktı.

Bu kez ben yüzümün kızardığını hissettim.

«Öyleyse niçin hemen gelmediniz?»

«O kadar beğenmiştim ki sizi, hemen cesaret edemedim,» cevabını verdi.

«Daha az beğenseydiniz, hemen gelir miydiniz?»

«Tabii,» diye konuştu açık sözlülükle. «Nasıl bir insan olduğunuzu görünce gelmekten büsbütün vazgeçtim. Felix'e de söyledim. Gidemem, dedim ona. Başka birine gidebilirdim, fakat size değil. Nitekim gelmedim de.»

«Bu akşama kadar,» dedi Jolanthe ve pencerenin yanından ayrılıp yanımıza geldi.

«Evet, bu akşama kadar.» Vilma biraz da üzüntüyle başını önüne eğdi. «Bir mucize olur da, parayı başka yerden sağlarız, diye umutlanmıştım. Fakat bu artık son akşam ve hâlâ sağlayamadık. Yarın ödemeyi yapmazsak, tiyatromuz kapanacak. Prömiyerden dört gün önce! Anlıyorsunuz değil mi? Felix'in ilk oyunu sahneye konmadan dört gün önce.»

«Kim nereyi kapatıyor?»

«Maliye, tiyatromuzu,» dedi.

«Nasıl bir tiyatro?» diye sordum. Bu kız gerçekten esrarengizdi.

«Küçük bir tiyatromuz var. Felix, ben ve birkaç kişi daha. Cafe Schubert'in bodrumunda. 'Studio 52' adı da. Duydunuz değil mi adını?»

«Tabii,» diye yalan söyledim. Jolanthe bana baktı.

«Fakat gitmediniz galiba!»

«Ne yazık ki.»

«Şimdiye kadar az seyircimiz oldu hep,» diye üzgün üzgün konuştu. «Borcumuz da bundan ya!»

«Nasıl?»

«On aylık vergi borcumuz var.»

«Ah, öyle mi?»

«Evet! Şimdiyse, tam Felix'in oyunu sahneye konmak üzereyken, ilgili makamlar, borcumuz ödenmezse tiyatronun kapatılacağını söylüyor. Yarın akşama kadar.» Üzgündü. «Tabii bizim için olanaksız.» Bir an sessizlik oldu. Jolanthe bana bakıyordu. Başımı çevirdim.

«Bir dakika,» diye söze karıştı Jolanthe. «Anlayamadığım bir şey var. Siz Bay Lauterbach'ın yanında sekreter değil misiniz?»

«Evet, onun yanında da sekreterlik yapıyorum.»

«Fakat?»

«Ek görevim sekreterlik, Mesleğim tiyatro artistliği. Fakat bu meslekte fazla kazanamıyorum. 'Studio'da elime az para geçiyor. Bazı büyük tiyatrolarda küçük rollere çıkıyor ya da skeçlerde oynuyorum. Hemen hepimiz aynı durumdayız. Ek çalışmalar da yapmak zorundayız.»

«Hepsini bir arada yürütebiliyorsunuz?» diye merakla sordum. «Demek istiyorum ki, zaman bakımından.»

«Biraz zor,» cevabını verdi. «Bu yüzden Bay Lauterbach'la birkaç kez çatıştım. Herhalde yakında kovacak beni. «Bu yüzden ondan para isteyemedim.»

Başımı eğdim.

«Tiyatro çalışmalarıma o kadar kızıyordu ki!»

Başımı kaldırıp Jolanthe'ye baktım.

«Aileniz yardım etmiyor mu?»

«Onların da durumu pek iyi değil. Babam, kütüphaneci. Fazla bir kazancı yok.» Ayağa kalkıp yanıma geldi. «Bay Frank, bize bu parayı bağışlayacak değilsiniz! Sizden sadece borç istemek niyetindeydik. Kısa vadeli bir borç. Hatta Felix, size faiz de teklif etmemi söyledi.»

«Evet...» dedim ve düşündüm. Jolanthe'ye baktım. Bakışlarını kaçırdı.

«Yüzde beş?» dedi Vilma.

«Nasıl?»

«Yoksa daha fazla mı?» diye çabuk çabuk sordu tekrar. «Felix ve ötekiler, yüzde ona kadar çıkabileceğimi söyledi.»

Konuşmak için ağzımı açtım, fakat sesim çıkmadı. Jolanthe mendilini çıkarıp burnunu sildi.

«Bayan Vilma,» diye konuştum sonunda. Sesim hırıltılı

çıkmıştı. «Dört bin üç yüz elli Şilinlik borç para için yüzde on faiz veriyorsunuz bana, öyle mi?»

«Evet,» dedi. «Sizin de biraz kazancınız olması gerektiğini söyledi Felix. Çekiciliği olmazsa, yapmazsınız belki...»

Hafifçe öksürdüm. «Hakkı var Felix'in. Ne süreli bir borç olacak bu?»

«Altı ya da sekiz hafta için,» diye dudakları kıpırdadı. Bana bakarken gözleri parlıyordu.

«Altı ya da sekiz hafta için,» diye tekrarladım. Dikkatle yüzüne baktım, sonra ayağa kalkıp ellerim yeleğimin ceplerinde odada bir aşağı, bir yukarı dolaşmaya başladım. Başım önümde bir şeyler mırıldanıyordum.

«Peki, nasıl bir garanti verebilirsiniz bana?»

«Her akşamki gelirimizi!» diye hızla konuştu.

«Sizce bir garanti mi bu?»

Kıpkırmızı oldu.

«Bay Frank, Felix'in yazdığı oyun çok iyi! Salonunun hep dolu olacağını sanıyoruz!»

«Daha önce dolu salonda oynadığınız oyun oldu mu?»

«Hayır, olmadı. Fakat...»

«Peki, salon kaç kişiyle doluyor?»

«Kırk dokuz,» dedi yavaş bir sesle. «Fakat yirmi koltuk daha ekleyebiliriz. Ayrıca Viyana belediye meclisi de maddi yardım yapacağına söz verdi. Sonra...»

«Evet, evet,» diye mırıldandım. Kendimi Noel Baba'ya benzetiyordum. Keyfimden sırtım kaşınıyordu. Ellerimi ovuşturmak istiyordum. «Her şey güzel, hatta mükemmel! Fakat benim için garantisi yok. Anlıyorsunuz değil mi? Kuşkulu bir ticaret adamıyım ben. Sanat pek ilgilendirmez beni. Sadece rakamlar ve garantiler vardır gözümün önünde!»

Söylediklerime ben de şaşıyordum ya. Keyiflenmiştim birden. Son günlerin sıkıntısından kurtulmuş, daha rahat

nefes alıyordum. Anlayamadığım bir mucize gibiydi. Benden borç para istemek için gelen bu genç kız, beni mutlu kılmıştı. Açık renk gözlü, saçları özenle taranmış bu ilginç kız!

«Kefiliniz var mı?» diye sorarken kanımın kaynadığını, kalbimin hızla attığını ve karşımdaki güzellik, gençlik, temizlik ve günahsızlığın beni huzura doğru nasıl ittiğini farkettim. «Sizin için kefil olacak biri var mı?»

Üzüntüyle başını salladı, özleminin gerçekleşmek üzere olduğunu daha farkedememişti. «Hayır, Bay Frank, kefilimiz yok. Yalnızız. Işıkçı ve makyajcıyla tam on beş kişi. Parası olan ve kefil diye gösterebileceğimiz herhangi bir dostumuz yok. İçimizden biri öteki için kefil olabilir sadece. Bunun da size yararı yok.»

«Hayır,» dedim. «Bana yararı yok bunun.»

«Felix diyor ki...» diye başladı ve umutsuzlukla sözünü yarıda kesti. Ne söyleyeceğini bilemiyordu. Her şeyi söylemiş, her şeyi denemişti. Odada bir an yine kimse konuşmadı. Sonra Jolanthe ayağa kalkıp pencereyi açtı. Onu sevdiğim bir an varsa, o da işte bu andır.

«Felix!» diye seslendi karanlığa doğru.

Sokak lambasının altındaki yalnız adam, eve doğru baktı. «Evet?»

«Gelsenize birlikte konyak içelim!»

8

O akşam Viyana'da bir tiyatro oyunu oynandı, sadece Jolanthe'ye ve bana. Cafe Schubert'in tahminen beş çarpı

on metre büyüklüğündeki bodrumunda seyirciler bizdik.

Küçük salonun duvarları tel, renkli kâğıt ve yaldızdan yapılmış modern, garip şekillerle süslenmişti. Koyu gri duvarlara çepeçevre beyaz karton harflerle karmakarışık bir halde ünlü tiyatro adamlarının adları yazılmıştı: Tioroff, Piscator, Jessner, Reinhardt, Stanislawski.

Sırayla oturma koltukları yoktu. Seyirciler alçak iskemlelerde oturacaktı. Önlerinde de küçük masalar vardı. Oyun başlamadan önce bir garson gelip bir şey isteyip istemediğimi sordu. Bir şişe şarap ısmarladım. Salonun tam ortasında, beyaz ve altın rengine boyanmış iki tahta iskemleye oturmuştuk. Etrafımızdaki masaların hepsi boştu; iskemleleri masalara dayamışlardı. Şarabın çoğunu Jolanthe içti. Bense bir bardakla yetindim. Karşımdaki gülünç minyatür sahneye, gülünç dekorlarına ve orada oynamakta olan yarım düzine genç insana ilgiyle bakıyordum.

İyi oynuyorlardı. Yeteneksiz tek bir kişi yoktu aralarında. Piyes de iyiydi. Günümüzde Viyana'da, korku içinde yaşayan insanlar arasında geçen bir oyundu. Korkuya karşı bir oyundu. Yazarı Felix Reinert (yirmi iki yaşında) genç bir Kokoşka'ydı bence. Karmakarışık siyah saçları, alnını ve yüzünün bir bölümünü örtüyordu. Yazmış olduğu ve o akşam bizim karşımızda, bizim için oynadıkları oyunun adı «Ölüler Ağlamaz» dı.

«Bu adı nereden buldunuz?» diye sormuştum, Jolanthe'nin çağrışı üzerine hep birlikte konyak içerken. Hızlı konuşuyordu; biraz da kekemeydi. Söylediklerini anlamakta güçlük çekiyordum. Sanki düşünceleri kelimelerle yarış ediyor, hatta onlardan daha önce çıkıyordu.

«Mitolojiden,» cevabını verdi. Yanında Barok divanda oturan Vilma, hayranlıkla onu dinliyordu. Büyük adamdı herhalde Felix onun için! «Hikâyeyi mutlaka bilirsiniz. Yaşa-

yanlar, ölülerden daha çok çekmelidir. Bu demek değildir ki, ölmeyi düşünsün herkes. Tersine! Hayat daima iyidir. İnsan, yaşadığı sürece kendini kötülüklere karşı koruyabilir. Mutsuzlukla savaşabilir, haksızlığa karşı çıkabilir. Ağlayabilir de!»

«Ölülerse ağlamaz değil mi?» diye Jolanthe sordu.

«Hayır,» dedi Felix. «Ölüler kendilerini koruyamaz, ölüler ağlayamaz, hiçbir şey yapamaz onlar. Her şeyi bilirler, her yerde vardır ve hep genç kalırlar. Fakat ağlayamazlar. Mutlu olsalar bile! Ölülerin gözyaşı yoktur!»

Böyle bir oyun yazmıştı Felix. Soğuk bodrum katında paltolarımızı bile çıkarmadan oturuyorduk. O kadar soğuktu. Tuhaf bir duygu kapladı içimi. Karşımda umut ve gözyaşları için reklam yapan bu genç insanların parası ve geçmişi yoktu, gelecekleriyse belirsizdi. Fakat bütün bunlara rağmen kuvvetle inandıkları bir şeyleri vardı: En kötü hayat bile en güzel ölümden daha iyiydi ve zamanımızda işlenebilecek tek günah, kişinin umudunu yitirmesiydi. Bu öğretilerini teşekkürle kabul ettim. Eleştirilecek ya da yakınılacak bir yanı yoktu bence. Kendi varlığımla bağlantı kurabilirdim. Rarhatlamış ve mutlulukla dolmuştu içim. İki kısa saat için de olsa, ölüme mahkûm ve bütün kıta polisi tarafından aranılan, karısını terketmiş, sevgilisinden kurtulamayan bir kişi olduğumu unutturmuşlardı bana. Gerçekte hayatımın bir değeri yoktu, yaşamam da gereksizdi.

Bütün bunları, buz gibi bodrumda iki saat için unutmuştum.

Vilma'yı da gördüm sahnede, Küçük bir rolde olmasına rağmen, kusursuz buldum onu. Bir Elisabeth Bergner'in inceliği, bir genç Wessely'nin zindeliği vardı bu kızda. Ağzından çıkan her kelimeye yürekten inandığı belliydi. Mimikleri o kadar içtenlik ve saflık doluydu ki, hayranlıkla gözlerim

kamaşmıştı. Burada büyük bir yıldız doğuyordu. Emindim buna.

Ne kadar ilginç bir kent, diye düşündüm, arkası kesilmeyen bir yığın yetenek çıkıyordu. her yerde; köşelerden, topraktan, bodrumlardan ve tavanarası odalarından. Dörde bölünmüş bir ülkenin ortasından dörde bölünmüş bir kent. Yüzyıllardır benliğinde saklayıp bol keseden harcadığı bütün bu yetenekler için çok küçük bir ülkeydi burası!

Felix'in oyunu üç perdelikti. Son perdede Jolanthe'nin elindeki kadehi masaya koyduğunu ve koltuğunda geriye yaslanıp çantasında birşeyler aradığını farkettim. Gözleri ıslanmıştı. Çantasından mendilini çıkardı, kirpiklerinin boyası bozulmasın diye gözlerini dikkatle kuruladı.

Perde inip de ışıklar yandığında, ikimiz de bomboş salonda ayağa kalkmış, bizi selamlayan oyuncuları hararetle alkışlıyorduk. Perde defalarca açılıp kapandı. Sonra ben Jolanthe'nin yanından ayrılıp sahneye doğru yürüdüm ve başımı kaldırıp Vilma'ya baktım.

«İşte,» dedim. Başka bir şey söylemeden, sadece içinde istediği miktar para olan zarfı uzattım. Kız haykırarak havaya fırladı ve kollarını boynuma doladı. Sonra başını çevirip. Jolanthe'ye baktı.

«Ah, sayın bayan, özür dilerim!»

Bu arada Jolanthe de yanımıza sokulmuştu. Gözleri hâlâ ıslaktı. Gülümsüyordu. ve «Mükemmeldiniz,» dedi, sonra bütün oyuncuların elini sıktı.

Felix de yanıma gelip teşekkür etti: «Size bunu mutlaka ödeyeceğiz, Bay Frank! Mutlaka, emin olabilirsiniz! Bu iyiliğinizi de hiç unutmayacağız!»

Yanımda duran Vilma, parlayan gözleriyle bana gülümsüyordu. Sonra birden yüzü donuklaştı ve ağlamaya başladı.

«Neyin var?» diye Felix şaşkınlıkla sordu.

«Hiç,» diye yutkundu. «Hiçbir şeyim yok! Saçma! O kadar mutluyum ki...»

Felix'in mendilini alıp sümkürdü. Sonra hepimiz yukardaki küçük kahveye gittik. Birkaç masayı birleştirip tanışmamızı kutladık hep beraber. Bütün oyuncular masadaydı; ışıkçı ve makyajcı bile gelmişti. Kahve sahibiyle hanımı da o akşam konuğumuz oldular. Bir şirketin piknik yapan üyelerine ya da düğün yemeği yiyen küçük burjuvalara benziyorduk. Yıllık toplantıdan sonra akşam bir lokale giden tasarruf sandığı üyeleri de olabilirdik. Jolanthe ile Vilma'nın arasında oturuyordum. Hardallı Viyana sosisi yiyip, Pilsner birası içiyorduk. Lokal sıcaktı. Her kafadan bir ses çıkıyordu. Ellerimizle tuttuğumuz sosisleri masanın ortasında büyük bir kâse içinde duran hardala batırıp batırıp yiyorduk. Parmaklarımız yağlanmıştı.

9

Vilma'yı sevdiğimi ne zaman farkettim, bilmiyorum. Fakat birdenbire de olmadı bu. Böyle şeyler siz hiç anlamadan başlar, büyür, büyür ve sonunda farkettiğinizde çoktandır onun kurbanı olmuşsunuzdur. Onceleri hoş bir huzursuzluk duyarsınız. Bu huzursuzluğun nedenini anlamazsınız, fakat bütün benliğiniz, hatta vücudunuzla ona doğru gidersiniz. Yeni bir şeye yönelir, ona hazırlanırsınız, tıpkı kimyada bir indikatörün bir eriyikteki iyon oranlarının en ufak değişimini göstermesi gibi. Aklın henüz anlamadığı şeylerle beyin ilgilenmeye başlamıştır bile. Kaç yaşındaydı Vilma?

On dokuz. Bense kırk beş. Yirmi altı yaş fark vardı. İnanılmayacak bir şeydi! Ben elli yaşında olduğumda, o benim yaşımın yarısı kadar olacaktı...

Sonra birden aklıma geldi, elli yaşına hiçbir zaman varamayacağım. Kırk altı bile olmayacaktım! Çılgınlıktı, düpedüz çılgınlık! Fakat tatlı bir çılgınlıktı bu. Yıllanmış şarap gibi sarhoş ediyordu beni. O akşamdan sonraki hafta nemen hemen her gün buluştum onunla. Provalarda da bulunuyordum. Yüzyıllar boyu para verdiği sanatçıya zulmeden kişiler gibi, ben de isteklerimi söyleyip sorular soruyor, teklifler yapıyordum. Hepsi bana yakınlık gösteriyor, söylediklerimi dikkatle dinliyordu.

«Evet, Bay Frank. Sizin söylediğiniz gibi ikinci perdenin dekoru biraz yetersiz. Sizinle aynı fikirdeyiz. Fakat ne yapalım ki, daha iyisini yapmak için Susi'nin elinde bez yok.»

«Niçin bez yok?»

«Para...» diye cevap verdi Susi. Saçları midilli atına benzeyen, büyük gözlüklü komik bir kızdı.

«İşte para,» dedim. «Susi gidin perde için bez alın!»

«Ah, Bay Frank, ne kadar da iyisiniz!»

«Mutlaka ödeyeceğiz!» Felix'di bu.

«Eşsiz bir insansınız, Bay Frank!» Bu da Vilma'ydı.

Evet, onlar için eşsizdim. Uyumaları için çocuklara anlatılan en güzel masal gibiydim. Parmaklarımı oynatmam, onları sevindirmeme yetiyordu. Susi perde için bezi alıyor, kentteki ilan kulelerine yapıştırılacak renkli afişler hazırlanıyor, eksik lambalar tamamlanıyordu.

'Stüdyo 52,' diye yazıyordu afişlerde, 'Felix Reinert'in Ölüler Ağlamaz eserinin galasını sunar.'

Sonra altında alfabetik sırayla, rolü olan oyuncuların adları sıralanmıştı. Onun adı da vardı. Vilma Parisini. Bir

sonbahar günü Ring Caddesinin yapraklarını döken ağaçlarının altındaki bir ilan kulesinde ilk ilanları gördük. O ve ben. Yine bir provadan çıkmış, onu evine götürüyordum. Önce o gördü, heyecanla bana da gösterdi.

«İşte, bakın!»

Parmağıyla karşı kaldırımı gösteriyordu. Az kalsın bir otobüsün altında kalacaktı.

«Vilma!» diye bağırdım.

Fakat o beni duymadı bile. Hatırladığım, benim de arkasından koştuğumdu. Ben, James Elroy Chandler, öbür adıyla Walter Frank, uluslararası polis tarafından aranan ben Walter Frank, bir yıl sonra çoktan ölü, talihim varsa belki daha önce! Ben, Walter Frank, kızın yanına soluk soluğa vardığı da her şeyi unutan, sadece bu kızın nasıl sevindiğini, nasıl güldüğünü ve yanaklarının nasıl yandığını gören...

«Oh, Bay Frank, ne kadar mutluyum! Mutlu! Her şeyi size borçluyuz. Birkaç gün önce sizi ziyaret ettiğimde nasıl bir korku içinde olduğum aklıma geldikçe...»

«Korkuyor muydunuz, Vilma?»

«Hem de çok, Bay Frank!» Sonra birbirimize güldük ve eli avuçlarımda, yürüdük. Kaldırımı örten sarı yaprakları dağıta dağıta, yabancı bir kentin yabancı evlerinin önünden, sokaklarından ve karanlığından. Bu kentte yeniden dünyaya gelmiştim ben!

Evet, o genç kız için bir mucizeydim. Yolda yürürken yağmur yağmaya başlasa, elimi kaldırıyor ve yanımızda acı bir fren yapan taksi bizi eve bırakıyordu. Yanımda otururken, yüzüne vuran binlerce renkli ışıkla güzelliğini seyrediyor, anlattıklarının tek kelimesini bile dinlemiyordum. Mutlulukla dolu olduğum bu anda, dudaklarını öpsem ne harika bir şey olur, diye düşünüyordum sadece. Fakat hiç öp-

medim onu. Evine geldiğimizde, kapıda birbirimize veda eder ve ben, çiseleyen yağmurda tek başıma Reisner Caddesinde, yaşlı kontesten kiraladığım, Jolanthe'nin beni beklediği eve ağır ağır yürüyerek dönerdim.

Ben bir mucizeydim. Vilma için. Arkadaşları için. Ve kendim için. Olduğum yerde mutluluk doğuyordu. Ben! Perde eski ve çirkindi. Öyleyse yeni bir perde gerekliydi! Koltuklar iyi değildi. Hemen başkaları gelmeliydi. Felix'e koyu renk takım alınmalıydı! Kentin en iyi terzisinden alındı, hem de üç günde.

Para mucizeler yaratıyordu.

Ben değil, para! Bir öğle üzeri tiyatro salonunda durmuş, güle oynaya yeni perdeyi takarlarken aklıma geldi bu. Paraydı, bütün iyi şeylerin kaynağı. Kavuşmak için bir bankayı dolandırdığım ve Mühendis Lauterbach'ın karaborsada bozdurduğu para. Bütün ömrüm boyunca peşinden koştuğum ve şu ana dek hiçbir zaman sahibi olamadığım kirli, lanet olası para! paraydı, ben değil! Evet, her zaman param olsaydı, dünya her zaman ayaklarımın altında olurdu! Kadınları ve erkekleri, aşkı ve kudreti satın alabilirdim onunla! Para, para, para!

Ben değil.

Masanın suni mermerine başımı dayayıp gözlerimi kapattım. Ne kadar da duygulu bir enayiydim ben. Sonra birisi konuştu.

«Rahatsız mısınız, Bay Frank?»

Karşımda duruyordu. Sahne kostümüyle, yanakları, kırmızı boyalı büyük ağzı simsiyah kirpikleriyle. Bana doğru eğildi. Gözlerinde kaygı vardı.

«Yok, yok, iyiyim. Ne oldu ki?»

«Oh, Bay Frank. Düşündük ki, şey... yeni perde hoşumuza gitmedi. O kadar da pahalı. Kumaşı geri vermek isti-

yoruz. Susi eskisini altın rengine boyayacak; yenisinden farkı olmayacak o zaman.»

Bu arada yanımıza gelmiş olan Susi de, «Evet,» diye ekledi. Bu kız henüz on yedi yaşındaydı. «Biliyor musunuz, ne kadar ...tasarrufumuz olacak böylece!»

«Nasıl isterseniz!» diye konuştum.

«Siz varsınız diye, eskisini bir kenara atıp yenisini alalım demiyoruz,» diye Felix sahneden seslendi.

Ayağa kalktım. Vücudum külçe gibiydi. Başım da sanki şarap içmiş gibi ağrıyordu. Birden yorgun hissettim kendimi.

«Bakın, yapayım da görün,» dedi Susi. «Benim yapacağım perdeyi, dünyanın bütün parasını verseniz de satın alamazsınız!»

«Dünyanın bütün parasını da...» diye tekrarladım.

«Yoksa bana inanmıyor musunuz?» dedi Susi, kendine güvenen bir sesle.

«Ben mi?» Hepsine baktım. «Seviyorum sizi!»

Vilma «Biz de sizi seviyoruz,» diye cevap verdi.

10

Evet, her şey böyle başladı... Prömiyerin yaklaştığı o sonbahar günlerinde, her şey! Bir çarşamba günü gelmişti bana. O çarşamba gününden sonra ben sanki bir düş dünyasında yaşıyordum. Fakat kısa bir düş olmuştu, sadece üç hafta sürmüş, sonra bitmişti. Ancak hayatımın en güzel düşüydü. Sonra olup bitenler, son ayların alçaklık ve ihanetleri, hayatımda geçirdiğim en mutlu üç haftanın yanında

kaybolup gidiyordu.

Onu düşünüyordum. Geceleri yatağımda uyuyamadığım zaman. Gündüzleri yazı masamda otururken. Bütün pisliklerin arasından parıldıyordu. Gözlerimi kapatsam, her şeyi hatırlıyordum, en ufak ayrıntısına kadar. Gülümsemelerini, elimi tuttuğu anları!

Ona hiçbir zaman sahip olmadım. Fakat bana yakın olmuştu ve ben onu, hayatımda hiçbir kadını sevmediğim bir âşkla sevmiştim. O da biliyordu. Hiçbir zaman söz etmedik bundan. Fakat bana bakışından ve benimle konuşmasından, hiç söylemediğim sözleri anladığını biliyordum. Söylemek istemiyordum, çünkü zaman kısaydı, ölüm adım adım peşimden geliyordu.

Bugün nerede, bilmiyorum. Eğer Tanrı varsa, onu mutlu kılmalıdır! Çevremi karanlık ve soğuk sarmadan o genç kızın bana verdiği mutluluk için. Eğer Tanrı varsa, bilmeden bana yaptığı iyilikler için cömert davransın o genç kıza!!

Gündüzleri sabah dokuzdan akşam üstü dörde kadar bürodaydı. Göremiyordum onu. Fakat arada sırada gizlice, sesimi değiştirerek, bir telefon kulübesinden telefon ediyordum.

«Bir dakika Bayan Parisini ile görüşebilir miyim?»

«Bir saniye,» diye cevap veriyordu, telefona bakan genç çocuk. Hep şüpheci bir sesle konuşuyordu. Fakat bir şey farkettiğini hiç sanmıyorum. Sonra onun sesini duyuyordum. Çocuksu, biraz çekingen ve biraz ürkek. «Alo?»

«Ben, Frank!»

«Ah, iyi günler!» Adımı söylemiyordu. Sessiz yapılmış bir anlaşmaydı, aramızda bir sırdı bu. Dünyanın en tatlı, en suçsuz sırrıydı bizimki.

«Yakında bir yerdeyim de... Görüşebilir miyiz diye soracaktım!»

«Ah, tabii, iyi olur.»

«Her zamanki gibi değil mi? Köşedeki küçük pastanede!»

«Evet.»

Önemli şeyleri ben söylemeliydim. Genç çocuk konuşmasını dikkatle dinlediği için bunu tembih etmişti bana.

«Dörtte!»

«Evet.»

«Seviniyorum şimdiden, Vilma.»

«Evet.»

«Hoşçakal.»

«Evet.»

Sonra saat dörtte köşedeki küçük pastaneye gidip bekliyordum. Her zaman boştu ve her zaman bir naftalin kokusu gelirdi burnuma. Tutup sevmesi mümkün olmayan bir kedi, hep aynı azametle dolaşır dururdu ortalıkta. Satılan pasta çeşitlerinin de değiştiğini pek görmedim. Kenar masalardan birine oturur, vermutumu içerdim. Yan sokakta duyduğum her topuk sesiyle irkilir, içeri giren her kadınla onu kıyaslardım. Sonra gelirdi, omuzuna astığı büyük çantasıyla. İçinde neler yoktu bu çantanın; sandviç ekmekleri, skeçte okuduğu kâğıtlar, çekilmesi gereken naylon çoraplar. Oturduğum yerden hafifçe doğrulup elini sıkardım.

Pastanenin sahibi, çöpçatan suratlı ihtiyar bir kadındı. Gülümseyerek masamıza gelir, her akşamüstü aynı soruyu takrarlardı. «Genç bayan bugün ne istiyorlar?» Ve her zaman aynı cevabı alırdı. «Krem şantiyeli sıcak çukulata ve üç porsiyon çilek pastası.»

Bazı günler Vilma dört porsiyon da yiyebiliyordu. En sevdiği pastaydı, çilek pastası. Bazen dayanamaz sorardı. «Oh, Bay Frank, acaba bir pasta daha yiyebilir miyim?»

«Niçin olmasın Vilma, hoşuna gidiyorsa, tabii.»

«Fakat, çok para tutacak değil mi!»

«Önemli değil benim için,» derdim ben de. Sonra dördüncü pasta da ismarlanırdı. Ben de vermutumu içerdim.

Yine böyle bir akşamüstü, pastasını yerken şöyle konuştu. «Biliyorum, yapmamalıyım bunu,» «Hayır, paradan sözetmiyorum. Vücudumdan... Tiyatro sanatçısı olarak hatlarıma da dikkat etmeliyim.

«Hatlarınıza dikkat etmenize gerek yok.»

«Hayır, Bay Frank! İnanın son ayda bir kilo almışım.»

«İnanmam.»

«Evet, evet. Dehşet verici bir şey bu! Elbiselerim daralmaya başladı.»

«Gülünç.»

«Hayır, bakın şu eteğime!» Ayağa kalktı, ceketini sıyırarak önümde döndü. «İşte, görüyorsunuz ya!» Karşımda duruyordu. Elimi uzatsam tutabilirdim. Sonra bluzunun ne kadar dar olduğunu gösterdi. Küçük, sıkı göğüsleri bluzunu germişti. Kombinezonu da belli oluyordu.

«İşte, hak veriyorsunuz değil mi? Gördünüz!»

Sevgili Tanrım, diye düşündüm. Gökyüzündeki sevgili Tanrım!

11

Cumartesi günü büroya gitmeyecekti. Lauterbach ona izin vermişti. Bunu bana cuma akşamı söyledi, evinin önüne geldiğimizde.

«Yarın ben de serbestim,» dedim. Jolanthe'yi düşün-

düm, fakat umurumda değildi.

«Evet, fakat istiyordum ki...» diye başladı.

«Ne istiyordunuz?»

«Radyoda bir skeç var da,» diye devam etti. Oturduğu evin girişinde duruyorduk. Yağmur yağıyordu yine. Bana ilk geldiğinde giydiği mantosuyla eşarbı vardı. Bu eşarbı her görüşümde sanki deli olacaktım. Her soluk alışımda, kalbime ağrı giriyor, sanki dışarı fırlamak istiyordu.

«Evet...?»

«Rolümü öğrenmeliyim de.»

«Birlikte öğrenelim.»

«Evet, ama bilmem ki...»

«Neyi bilmiyorsunuz?»

«Bir rol öğrenmem gerektiğinde daima ormana giderim,» dedi. «Evde olursa çok gürültü yapıyorum da. Komşular şikâyet ediyor. Evin duvarları ince.»

«Deli insanlar,» diye konuştum.

Başını eğdi. «İnanır mısınız, bir kez polisi bile çağırdılar!»

«Yok canım!»

«Evet. 'Hanneles'in Göğe Çıkışı' oyununu bilirsiniz. Büyükannenin öldüğü bir sahne vardır. Belki ben biraz fazla yüksek sesle konuşmuştum, ama polis çağrılmazdı. Büyükanne, diye bağırmıştım. Büyükanne, ölme büyükanne, sen ölmemelisin, duyuyor musun büyükanne?»

Kalbim ağrıyordu, sanki ölecektim. Daha hafif soluk almalıydım. «Sonra?» diye sordum.

«Yirmi dakika sonra da polisler gelmişti. Büyükannem gerçekten ölüyor sanmıştı komşular.»

«Ah,» dedim ve nefes almadım.

«Oysa büyükannem on yıl önce ölmüştü.»

«Başınız sağolsun!» diye nezaketle cevap verdim.

«Teşekkür ederim,» dedi. «Öyleyse yarın sabah saat sekizde tramvay durağında buluşalım. Tamam mı?»

«Hangi tramvay durağında?»

«46 numaranın geçtiği,» dedi, «Bellaria'nın önündeki durakta. Orayı bulabilir misiniz?»

«Tabii.»

Buldum da. Taksiyle, durakta bir köşe öncesine kadar gidip son yüz metreyi yürüdüm. Vilma'nın beni para babası sanmasını istemiyordum. Vilma gelmişti. Uzaktan beni görünce el salladı. Güzel bir gündü. Bulutsuz, masmavi bir gökyüzü vardı. Hava rüzgârlı olmasına rağmen güneş hâlâ ısıtıyordu. Vilma kahverenki bir kostüm giymişti. Eşarbını bu kez evde bırakmış olacaktı. Omuzuna astığı çantası yine yanındaydı ve tıklım tıklım doluydu. Kenti batı semtlerinden geçerek bizi Viyana ormanına götüren tramvayda söylediğine göre, çantasında sandviç ekmekleri vardı.

«Nasıl sandviçler?»

«İçlerine salam ve peynir koydum. En çok bunları severim. Siz?»

«Salamlı,» diye gelişigüzel cevap verdim.

«Aa...!» Dudaklarını ısırdı.

«Ne oldu ki?»

«Yok bir şey!»

«Söyleyin bana, Vilma!»

«Salamlı sandviç çok az. Ikimize yetmez.»

«Ben de şaka yapmıştım,» cevabını verdim hemen. «Salamdan nefret ederim.»

«Doğru değil bu.»

«Yok, yok. Doğru!»

«Salamlı sandviçleri ben yiyeyim diye böyle söylüyorsunuz!»

«Vilma...»

«Siz bir yalancısınız.»

«Yemin ederim, doğru söylediğime.»

«İnanmam! Eğer yalan söylediyseniz, bir yıl içinde ölmeyi kabul ediyor musunuz?»

Kolay bir soruydu **bu.**

«Kabul ediyorum,» dedim. O da rahatladı. İnanmıştı bana.

«Öyleyse peynirli sandviçle birlikte yeşil biber vereyim size,» diye konuştu. «Sabah çıkarken annem bana birkaç tane yeşil biber verdi. Biber sever misiniz?»

«Evet, biber severim.»

«Domates de var,» diye gururla konuştu. Galiba bütün manav dükkânını çantasına sığdırmıştı. Hep böyle yapardı, sonra söylediğine göre, rolünü ezberlemek için ne zaman ormana gitse, annesi ona sandviç hazırlardı.

«Yolda bir şey yemeye kalksam, o kadar çok para gidiyor ki.»

«Fakat bu kadar ağırlık taşımak da zor,» diye konuştum, çantasına bakarak.

«Öyleyse bazen siz, bazen ben taşırım,» cevabını verdi. Seve seve yapardım bu işi!

Tramvayın son durağında indik ve ormana doğru çıkan, sağlı - sollu villalarla dolu yolda yürümeye başladık. Rüzgâr burada daha hızlı esiyordu. Ağaçlar da şarkı söylüyor, sarı yapraklar toz kaldırıyordu havaya. Vilma'nın saçları rüzgârda dağılıyordu. Güneş rüzgâra rağmen ısıtıyordu. Yokuş yukarı çıkarken terlemiştim. Paltomu çıkarıp koluma aldım. Sonbahar kokuyordu her yer. Bahçelerin birinde iki adam kuru ağaçlarla yere dökülmüş yaprakları yakıyordu. Rüzgârın bize kadar getirdiği kuru yaprak ve ağaç kokusu nefisti.

Vilma derin derin nefes aldı.

«Ne güzel kokuyor, değil mi?»

«Evet. Ben de çok severim, yanan yaprak ve ağaç kokusunu.»

«Hele kömür ateşine gömülerek kızartılan patatesler ne güzel kokar!»

«Onarılan bir cadde için hazırlanan asfalt da güzel kokar!»

«Ben de severim asfalt kokusunu,» dedim. Aşktı bu, benim duygularım. Anlaşıyorduk. Anlaşmadığımız bir konu yoktu! Ağaçların sıklaştığı ve gerçek Viyana ormanının başladığı yerde bir satış kulübesi vardı.

«Bir dakika,» dedi Vilma, Kulübeye doğru koştu ve bir gazete aldı.

«Bakalım, benden söz ediliyor mu?» diyerek sayfaları karıştırdı.

«Nerede?»

Bir yandan gazeteyi karıştırırken, bir yandan da bana, gazetenin bir eleştiri sütunu olduğunu ve bu sütunda her gün radyo tiyatrolarının eleştirilerinin yapıldığını anlattı. Vilma'nın perşembe günkü oyunda bir rolü vardı.

Birden haykırdı.

«İşte! Bakın, burada!»

Baktım. Aşağıda, bir paragrafın en altında yazıyordu: küçük rolünde Vilma Parisini dikkati çekiyordu. Hepsi bu kadardı. Fakat o mutlu olmuştu bu tek cümleyle. Sanki biraz önce en büyük sanat ödülünü almış gibi sevinçle bakıyordu yüzüme.

«Hah, gördünüz mü, bu kez unutamadılar beni!» dedi. «Yavaş yavaş kabul ettireceğim kendimi!» Hayranlıkla birkaç kez daha okudu o cümleyi, sonra gazeteyi katlayıp dolu çantasına tıktı. «Yavaş yavaş da olsa,» diye devam etti.

«Başarıya ulaşacağım. Tabii yine en iyi Sykora'ydı. Hep öyle yazıyorlar.» Yazıyı yazan, yine bir radyo sanatçısı olan Sykora'dan uzun uzun sözediyordu. «Belki inanmayacaksınız, ama çok iyi biliyorum ki, kendi kendine mektuplar yazıyor!»

«Ne yapıyor?»

«Her yayından sonra radyoevi bir sürü mektup alıyor Sykora'nın hayranlarından. Evi Sykora yine mükemmeldi! Niçin bu kusursuz sanatçı daha çok oyunda oynamıyor? Evi Sykora'nın oynayacağı başka ayunları iple çekiyoruz!» Vilma öfkeyle soluyordu. «İnanır mıydınız buna?»

«İnanılmaz,» dedim.

«Fakat beni en çok öfkelendiren, radyoevi yöneticilerinin bu mektuplara inanması! Her şeye inanıyorlar! Halkın yazdığını sanıyorlar!»

«Nasıl?» diye sordum. «Fakat bu gerçek bir hilekârlık... göndereni olmayan mektuplar!!»

«Gönderileni var mektupların! Sykora bütün dostlarına, böyle mektuplar yazmalarını rica ediyor. Bunun için gönderenin adı yazıyor zarfların arkasında!»

«Herhalde bir sanatçı bundan fazlasını yapamaz...!» diye sinirli sinirli konuştum. «Aldatılmak istiyor bazı insanlar. İstiyorlar bunu!»

«Öyle mi diyorsunuz?»

«Tabii, Vilma. Eve gider gitmez, oturup eşsiz sanatçı Vilma Parisini üzerine bir mektup yazacağım radyo yönetimine!»

Birden yüzü değişti. Gözleri parlıyordu.

«Yapacak mısınız bunu gerçekten?» diye heyecanla konuştu. Biraz önce Sykora'ya kızmıştı, mektuplar yazdırıyor diye.

«Tabii Vilma, hem de bugün!»

«Ah,» diye bağırdı. «Harika olacak bu! Sykora öfkesinden kudurur herhalde! Biliyor musunuz mektubu yayın dairesine değil de, Bay Jakobowitz'e gönderin!»

«Kim bu Bay Jakobowitz?» diye sordum. Mantıksız, gülünç bir kıskançlığın yüreğimi nasıl sardığını hissediyordum.

«Daima birlikte çalıştığım rejisör. Biraz da onu övün!»

«Nasıl?»

«Demek istiyorum ki, onu da öven birkaç cümle yazın.» Kızardı.

«Bana güvenebilirsiniz,» dedim. «Benim için Bay Jakobowitz Avrupa'nın en büyük rejisörüdür!»

Hava o gün çok sıcak oldu. Ormanın dar ve ağaçlıklı yollarında gezindik. Yüksek ağaçlarda uğuldayan rüzgârı dinledik. Çok güzel bir sonbahar fırtınası, diye düşündüm. Öyle bir an geldi ki, konuşurken adetâ bağırıyorduk. Artık daha az konuşuyorduk. O önden, ben arkadan ağır ağır yürüyorduk. Yüksek ağaçları yalayarak geçen doğu rüzgârı, beni de sersemletmiş gibiydi. Kulaklarım, uğultusuyla sanki sağırlaşmış, bir şey duymuyordu. Bütün rüzgâra karşı gökyüzü masmavi, dalların arasından sızarak topraktaki sarı yaprakları renklendiren güneş pırıl pırıldı. Önümde yürüyen Vilma arada sırada dönüp arkasına bakıyor, bana gülümsüyordu. Omuz çantasını şimdi ben taşımaktaydım.

Öğleye doğru artık yorulmuştuk. Ormanın ortasındaki küçük bir lokantada dinlenmeye karar verdik. Rüzgâra karşı korunaklı keharda duran masalardan birine oturabilirdik. Bizden başka müşteri yoktu. Lokanta sahibi gelip dostça selamladı bizi. İki sevgili sanmıştı galiba. En iy şarabını tavsiye etti. Hemen ısmarladım. Fakat pahalı şarabı tavsiye eden lokantacıyı Vilma hayal kırıklığına uğrattı; çünkü şa-

rabı sodayla içmek istediğini söyledi. Hemen sarhoş olacağından çekiniyordu.

Adamı, birlikte bir bardak içmeğe davet ederek biraz gönlünü almaya çalıştım. Lokantacı şarabını içip yanımızdan ayrılınca, Vilma çantasından sandviçleri çıkardı. Kadehlerdeki şarap güneş ışığında parlıyor, fırtına ağaçlarda uğulduyor ve Vilma büyük bir ciddiyetle yiyeceklerimizi hazırlıyordu. Gerçekten bütün salamlı sandviçleri iştahla yedi. Ben de üç yeşil biber ve birkaç tane peynirli sandviç yedim. Vilma karabiberle tuz bile getirmişti, iki küçük kâğıt külâh içinde. Birinin üzerine 'tuz,' ötekinin üzerine de 'karabiber' yazmıştı.

Sonra çalışmaya başladık. Rolünün yazılı olduğu kâğıtları çıkardı. Ben onu dinliyordum. Bu radyo oyunu bir masaldı. Vilma da kötü bir peri rolündeydi. Oldukça uzun bir rolü vardı. Oyun benim pek hoşuma gitmemişti. O sabah sanki Shakespeare'in sözlerini duyuyordum. Vilma başını öne eğip gözlerini kapatmış, yumruk yaptığı sol elini masaya yavaş yavaş vurarak, rolünü konuşuyor, takıldığı zaman benim tek kelime hatırlatmamla yeniden devam ediyordu. Sesini yükseltmesi gerektiğinde, hiç çekinmeden sesini yükseltip bağırıyordu. Onu bağırırken görmek ne güzeldi! Fırtınaın uğultusuyla sözleri birbirine karışıyordu.

Arka arkaya birkaç kadeh şarap içtim. Her geçen an biraz daha sarhoş oluyor, kendimi daha mutlu hissediyordum. Vilma'nın saçları güneş ışığında altın gibi parlıyor, gri gözbebekleri yanıyordu. Başımın tekrar ağrımaya başladığını hissettiğimde saat ikiye geliyordu. Aldırmamaya çalıştım. Fakat durmuyordu. Derin nefes alıp az konuşmaya başladım. Şimdiye kadar bunun hep faydasını görmüştüm.

Bu kez olmadı. Sonunda dayanamadım ve iki Myracid hapı içtim. Vilma görünce dehşetle sordu.

«Bir şeyiniz mi var?»

«Baş ağrısı,» dedim. «Hemen geçer.»

«Şaraptan olacak. Keşke siz de soda'yla içseydiniz.»

«Evet,» diye cevap verdim.

«Biraz uzansanız!»

«Nasıl?»

«Başınızı kucağıma koyun. Ellerimle alnınızı ovuşturayım.»

«Yararı olur mu?»

«Genellikle,» dedi. «Babama da sık sık baş ağrısı gelir. O zaman uzanır, ben de alnını hafifçe ovuştururum. Hemen geçer. Çok denedik. Başkalarına da iyi gelmiştir.»

Bacaklarımı karşımdaki iskemleye dayadım. Başımı da Vilma'nın omuzuna bıraktım. Gözlerimi kısıp dalların arasından güneşe doğru baktım.

«Gözlerinizi iyice kapatın,» dedi ve soğuk ellerini alnıma koydu. Fırtınanın uğultusu, Vilma'nın alnımdaki elleri, vücudundan yayılan kokusuyla başım bu kez de dönmeye başlamıştı. Salıncağa binmiş gibiydim. Gözlerimin önünde kırmızı daireler ve girdaplar dönüyordu. Vilma'nın elleri alnımda geziniyordu. Vücudum ısınmaya başlamıştı. Gevşedim. Mutlulukla doluydum. On dakika sonra baş ağrım filan kalmamıştı.

«Söylemiştim, değil mi size?» diye Vilma sevinçle konuştu.

Karşıda küçük balkonun kenarına kahverengi bir sincap oturmuş, ilgiyle bize bakıyordu. Elleri arasındaki cevizi sımsıkı tutmuştu.

12

Pazartesi günü yapılan prömiyer, benim için önemli bir olay olmuştu. Nedeni, Joseph Hermann adında bir aktördü. Joseph Hermann, ellli yaşlarında, çökmüş, tanınmamış ve hiçbir zaman ilerleyememiş bir aktördü. Her geçen gün de umutsuzca ve gitgide kötüleşerek bilinmeze doğru gidiyordu. Nasıl ve neyle yaşadığını kimse bilmiyordu. Hatta içki parasını bile nereden bulduğunu kimse bilmezdi. İçiyordu. Hiç durmadan ve ölçüsüz bir şekilde. İyi niyetliydi. Fakat içmesi, kendinden başka çevresine de zararlı oluyordu. Genç sanatçılar topluluğunda yaşı yirmi beşten yukarı tek aktördü Joseph Hermann. Cafe Schubert'te bütün gün dolaşan, alkolik, hiç konuşmayan bu yaşlı komedyene acıdığı için Felix onu kadroya almıştı. Ayrıca oyundaki ihtiyar dilenci rolünü gençlerden hiçbiri başaramazdı. Konu gereği dilencinin beyaz bir sakalı vardı. Provalar gayet iyi geçmişti. Kendi bildiğini okuyan ve kimseden hoşlanmayan biriydi Hermann. Eline biraz para geçti mi, içecek cin de buldu mu, ondan mutlusu yoktu. Ne kadar içkili olursa olsun, rolünü başarabiliyordu. Oynadığı dilenci rolünde yerinden kalkmasına gerek yoktu. Rahat bir roldü bu.

Pazartesi günü saat on yedide tiyatroya geldiğim zaman heyecandan yerimde duramıyor, peşpeşe sigara içiyordum. Sağa sola koşuyor, gereksiz yere terliyordum. Herkes beni sakinleştirmeye çalışıyordu, fakat yararsızdı. Jolanthe yediye doğru geldi. Siyah gece elbisesi ve beyaz etolüyle gerçekten çok şıktı. Herkes onu saygıyla selamlı-

yordu. O da bana yardımcı olmaya çalıştı; esprili ve anlayışlı bir kadındı. Bana konyak getirdi. Bir bez parçasıyla ikiye ayrılmış küçük tiyatro gardrobunda oturuyorduk. Bir yanda kadınlar, öte yanda erkekler hazırlanıyordu. Her iki yanda da birer masa, ayna ve askı vardı.

Bir sandığın üzerine oturmuş, Jolanthe'nin getirdiği konyağı içiyordum. Son günlerdeki davranışlarımdan dolayı bana kızıp surat asacak diye korkuyordum. Fakat hiç istifini bozmuyordu. Şimdi içinde bulunduğum çevrede kendimi tam anlamıyla mutlu hissediyordum. Bunu Jolanthe'ye de söylemiştim, bir akşam geç vakit eve döndüğümde. Akıllı bir kadındı.

Oyun saat sekizde başlıyordu. Daha yarım saat önce salon hemen hemen dolmuştu. Viyana'nın tiyatro eleştirmenleri de gelmişti. Seyirciler arasında kentin tanınmış bazı kişileri de vardı. Viyanalı tiyatro severler, bodrumlarda oynayan tiyatrolara büyük ilgi duyuyordu. İki dakikada bir ayağa kalkıyor ve Susi'nin gerçekten güzel yaptığı perdenin arasından salona bakıyordum. Sonra yerime dönüp bir yudum daha konyak alıyordum. Jolanthe konyak şişesini yanıma bırakmıştı.

Felix kötü bir haber getirinceye kadar moralimi tam bozmamıştım. Joseph Hermann oyuna yarım saat kalmasına rağmen daha gelmemişti. Gelmediğini farkeden Felix de gidebileceği yerleri aramış ve yaşlı komedyeni sonunda binanın kömürlüğünde sarhoş bir halde sızmış bulmuştu. Kömürlüğün yanında bulunan kalorifer dairesi henüz kullanılmadığı için pek kimse girmezdi buraya. Geçen kış kalorifercilik yapmış olan adamdan kalan portatif yatakta sızıp kalmıştı Joseph. Duvardan da ölü ışık veren bir ampul sallanıyordu.

Joseph Hermann, Felix tarafından sonunda bulunduğunda horlamaktaydı. Zorla uyandırabilmişti onu. Rolü oturduğu yerde olmasına rağmen, sahnede oturacak hali bile yoktu. Anlatılamayacak kadar sarhoştu. Sadece yatmalıydı. Bunu bile doğru dürüst yapamıyordu! Alkol fabrikası gibi kokuyordu.

Hepimiz yattığı kömürlüğe gittik. Yanında sessizce duruyor ve bir çare düşünüyorduk. Ne olacaktı şimdi? On beş dakika sonra perde açılacaktı ve Hermann'ın birinci perdede rolü vardı. Bu rolü yapabilecek başka bir aktörü bu saatte nereden bulacaktık? Hiçbir yerde! Böyle biri şu anda bulunamazdı. Bir korku kapladı içimi. Her şey biterdi burada! Kriz gelmiş gibi öfkeyle, hareketsiz yatan Hermann'ın üzerine saldırıp suratına bir yumruk savurdum. Etrafımdakiler engel oldular daha fazla vurmama.

«Domuz herif!» diye bağırıyordum. «Lanet olası domuz! Bırakın, öldüreceğim bu herifi!»

Sonra Jolanthe'nin donuk sesini duydum. Kapıya yaslanmış duruyordu. Tavandaki lambanın ölü ışığında saçları parlıyordu. O öfkem içinde bile siyah elbisesiyle güzel olduğunu gördüm arkama dönünce. Konuştuğunu duyan herkes ona bakmıştı. «Onun yerine sen çıksana!»

Belki kendimde değildim, ama ne söylediğini anlayabilmiştim.

Çekinerek; «Ben mi?» diye fısıldayabildim ancak.

«Niçin olmasın? Rolü ezbere biliyorsun. Her provada bulunuyordun!» Suratına dik dik baktım. Acaba benden hınç almak mı istiyordu, beni bu halde sahneye itmekle? Fakat dostça söylediği belliydi. Bir an sessizlik oldu. Sonra hepsi, onun bu fikrini sevinçle kabul ettiler.

«Tabii!» diye ilk konuşan Felix oldu. «Doğru! En iyi çözüm yolu bu! Aşağı yukarı Hermann'ın yaşındasınız!» (Çok

teşekkür ederim, dedim içimden). «Onun kadar boyunuz da var!»

«Takma sakalla yüzünüz belli olmaz da!» Bunu söyleyen de Vilma'ydı.

«Fakat aktör değilim ben!»

«Bu rol için aktör olmanıza da gerek yok! Bay Frank, yere oturup dilenci taklidi yapabilirsiniz sanırım!»

«Hayır, yapamam bunu!»

«Yaparsınız! Prömiyeri düşünün!»

«Düşünüyorum prömiyeri,» diye bağırdım. «Hiçbir zaman başaramam bu rolü ben!!»

Jolanthe tekrar konyak şişesini uzattı.

«Bir yudum daha al, sevgilim!»

Şişeyi elinden kapıp boğazım yanıncaya kadar içtim.

«Bakın,» diye homurdandım. «Şimdi size bir şey söyleyeceğim: Beni isterseniz döve döve öldürebilirsiniz, ama sahneye çıkaramazsınız!»

«Son sözünüz bu mu, Bay Frank?»

«Evet, son sözüm bu!»

On beş dakika sonra sahnede oturuyordum. Beni giydirip makyajımı yapmışlar, beyaz sakalı takmışlar ve konyak şişesini bir - iki kez daha elime tutuşturmuşlardı. Karşı koymuş, tepinmiş, salondan duyulacak şekilde bağırmış, fakat sonunda teslim olmuştum. Vilma başarmıştı bunu!

«Lütfen, Bay Frank,» demişti, diğerleri beni Hermann'ın kirli elbiseleri içine tıkmaya çalışırken. «Zor durumda bırakmayın bizi!»

Artık direnmenin yolu yoktu.

Makyajımı tamamlayıp son anda sahneye itiverdiler. Kuliste durmakta olan Jolanthe gülmemek için kendini zor tutuyordu. Bir kenara oturup şapkamı önüme koydum. Ensemden sırtıma, alnımdan kirpiklerime ter damlıyordu. Per-

de açılıp da, tek tük gözlerin parladığı karanlık salona bakınca kendimi o kadar sarhoş hissettim ki, dudaklarımı bile kıpırdatamadım. Başım önümde, omuzlarım çökmüş, bir şeyler mırıldanıp duruyordum. Sonra gözlerimi kapadım ve arkamdaki duvara dayandım. Birden Vilma'nın sesiyle irkildim. Galiba bir şey söylüyordu. Karşımdaydı. Gözleri kocaman ve simsiyahtı. Arkasını halka dönmüştü; beni bakışlarıyla sersemletmek mi istiyordu? Bakışlarını bir türlü üzerimden çekmiyordu. Anlamıştım, rolümü konuşmaya zorluyordu beni.

Fakat daha fazla dayanamayacaktım. Her şeyin bir sınırı vardı! Vilma bile değiştiremezdi bunu. Tatlı Vilma. Güzel Vilma. Sevgili genç Vilma, diye düşündüm. İşte böyle! Beni ipnotize edemezsin, ben sarhoşum ve korkuyorum. Doğru dürüst bile oturamıyorum baksana, Neredeyse yere yuvarlanacağım. Üzgünüm tatlı Vilma, fakat cevap veremeyeceğim. Söylemem gerekenleri bile unuttum. Ne söyleyecektim ki!

Cevap vermedim. Umursamaz bir şekilde oturmaya ve susmaya devam ettim. Etrafımda gürültü ve karmakarışık konuşmalardan başka şey duymuyordum. Sonra hatırladığım, üç kişinin beni gardroba sürüklediklerıydi. Hepsinin etrafıma toplanmış, Vilma'nın da yanımda diz çökmüş olduğunu gördüm, gözlerimi yeniden açtığımda.

«Evet,» diye ilk konuşan ben oldum. «İsteyen sizdiniz, çocuklar!»

«Neden söz ediyorsun, sen?» diye sordu Jolanthe.

«Oyun yarıda mı kaldı? Skandal mı oldu?»

«Bir şeyden haberin yok demek ki!» diye Jolanthe konuştu.

«Hatırladığım en son şey, rolümü yapmam ve konuş-

mam için Vilma'nın beni ipnotize etmeye çalışmasıydı.» Birbirlerine baktılar, sonra hepsi gülmeye başladı.

«Çok gülünç değil mi?» diye konuştum tekrar. «Eve gidelim artık!»

«Niçin?»

«Bitmedi mi?»

«Delisin herhalde,» dedi Jolanthe. «Henüz perde arası.»

«Perde arası mı?» diye mırıldandım. «Oyun devam mı edecek?»

«Tabii!»

«Fakat birinci sahnede berbattım!»

«Berbat değildiniz,» diye bu kez Vilma konuştu gülümseyerek.

«Değil miydim?»

«Mükemmeldiniz, Bay Frank,» dedi Felix. «Böyle bir şey hiç olmamıştı. Seyirci oyun içinde alkışladı sizi! O kadar iyiydiniz.»

Mideme ağrı girmişti.

«Bir dakika,» dedim. «Rolümdeki sözleri de söyledim mi?»

«Tabii.»

«Hem de ne kadar güzel!»

«Mükemmeldi, Bay Frank!»

«Çok!»

«Söyledim ya, oyun içinde alkışlandınız!»

«Olanaksız ama bu.» Midem bulanıyordu şimdi de. «Hiç konuşmadan orada oturduğumu biliyorum. Sadece salondan huzursuz sesler duymuştum!»

«Alkıştı işte bu!» dedi Jolanthe.

«Bunları hiç hatırlamıyorum... Olamaz böyle bir şey... imkânsız bu...»

«Gerçek böyle!» dedi Felix. «Vilma sizi gerçekten ipnotize etmiş.»

Başımı kaldırıp Vilma'ya baktım. Gözleri yine parlıyor, bakışlarıyla gülümsüyordu. Bakışlarımla ona cevap verdim.

«Galiba ipnotize etmiş beni...»

Sonra birden ayağa fırlayıp kapıya doğru koştum.

«Aman Tanrım!» diye Jolanthe haykırdı arkamdan. «Neyin var?»

«Hiç,» diye cevap verdim. «Korkmayın, hemen geleceğim. Midem bulanıyor da!»

13

Prömiyerden sonraki günlerde bütün gazeteleri toplayıp eleştiri sütunlarını kestim. Eleştiriler mükemmeldi. 'Stüdio 52' büyük başarı kazanmıştı. Eleştirmenler benden bile söz ediyordu. Tabii yazdıkları, «Mükemmel ve başarılı aktör» Joseph Heımann içindi. Kendisini yeniden, daha büyük bir rolde sahnede görmek istiyorlardı. Evet, eleştirmenler gerçekten hiçbir şey farketmemişti. Program kâğıdında da: Bir dilenci: Joseph Hermann, diye yazıyordu. Dilenci rolünü onlar için Joseph Hermann oynamıştı. Bereket aktör değildim, yoksa kendime özgü hareketler yapacak ve Hermann'ı tanıyanların şüphesini çekecektim.

Hangi gazeteyi açarsam açayım, «dilenciyi oynayan Joseph Hermann yine mükemmeldi» gibilerden cümlelere rastlıyordum. Bu cümleler aslında banaydı, fakat hepsini Hermann kendi adına topluyordu. Bütün övgüler onun olsundu, fakat onun yüzünden oyun fiyaskoyla da bitebilir-

di. Ancak içinde bulunduğu durumda daha fazla kötü şey işitmemesini, hakkında kötü yazılar çıkmamasını istiyordum. Oturmuş gazeteleri karıştırırken, «o mükemmel ve unutulmuş aktör Hermann» ya da «büyük bir aktörün, insanın ruhuna işleyen başarısı» ya da «Viyana gibi bir kentte böyle sanatçının işsiz kalması» gibi cümleleri okudukça derin bir nefes alıyor ve Hermann da benim yine kıl payı kurtulduğumuzu hissediyordum.

Perşembe günü Mühendis Lauterbach'ın vermiş olduğu an günlük süre bitiyordu. Çarşamba günü telefon edip kararlaştırdığımız gibi ertesi gün uğrayacağımı söyledim. «Tabii,» dedi. Perşembe günü öğleden sonra üçe doğru Prins-Eugen Caddesine gittim, kafam karmakarışık ve kararsız. Eğer Lauterbach, elindeki Markı Şiline çevirip de ikinci taksidi öderse, artık Jolanthe'ye Viyana'da kalabilmemiz için hiçbir bahane bulamazdım. Birkaç gün içinde Viyana'yı terkedecek ya da ondan ayrılmak için çare arayacaktım. Böyle kararlardan korkuyordum. Çünkü gerektiğinde başarıya ulaşamayacağımı biliyordum. Elimde değildi.

Lauterbach'ın da bürosunun bulunduğu ve Viyana'nın ünlü şirketlerinin bürolarının toplandığı büyük binaya girerken, çılgınca bir düşünceyle allak bullak oldum. Lauterbach ödemeyi yapmazsa ne olacaktı! Sonra büro kapısını da ardına kadar açık görünce irkildim. İçerdeki genç çocuk da yoktu ortalarda. Vilma'nın oturduğu odaya girince, orasını da boş buldum. Tüylerim ürperdi.

«Hey!» diye bağırdım. Kimse cevap vermedi. Sadece kat kaloriferinin çalışması duyuluyordu. Bekleme salonunu geçip Lauterbach'ın kapısını açtım: İçerde mühendisin masasına oturmuş siyah elbiseli iki adam iskambil falına bakıyordu.

«Iyi günler,» diye konuştum, moralimi bozmadan. Başlarını kaldırıp baktılar. Oyun kartları Lauterbach'ın masasının üzerindeydi. Adamlardan biri, zayıf ve sarı yüzlü, ötekiyse şişman ve pembe yüzlüydü.

«Iyi günler,» cevabını verdi pembe suratlısı. «Arzunuz?»

«Bay Lauterbach'la görüşmek istiyordum.»

Pembe suratlısı elindeki iskambilleri yazı masasına bıraktı ve ayağa kalkarak, «Ne hakkında acaba?» diye sordu.

«Özel bir konu üzerine.»

«Öyle mi?» diye sırıtarak yanıma yaklaştı ve dik dik yüzüme baktı.

«Sarı suratlısı da yerinden kalkmıştı bu arada. O da yanıma geldi.

«Önce kimliğinizi gösterin hele!»

«Göstermek niyetinde değilim!»

«Öyle mi?» diye konuştu yine pembe suratlısı. Artık gülümsemiyordu.

«Siz kimsiniz Allahınızı severseniz?»

«Polis,» diye açıkladı sarı suratlısı ve kartını uzattı.

«Haydi, bakalım,» diye diklendi pembe suratlısı.

«Buyrun, baylar?» dedim ve kimliğimi gösterdim. Pembe suratlısı cebinden bir bloknot çıkarıp adımı yazdı. Huzur verici bir durumda değildim, fakat ne yapabilirdim ki!

«Bay Lauterbach nerede acaba?»

«Onu tutukladık,» cevabını verdi yine pembe suratlısı, masanın üzerindeki kâğıtlarla oynayarak.

«Akrabası filan mı oluyorsunuz?»

«Hayır.»

«Nesi öyleyse?»

«Bir iş görüşmesi yapacaktım.»

«Nasıl bir işti bu?»

«Ihracaat,» dedim.

«Öyle mi...» diye mırıldanan yine pembe suratlısı oldu.

«Artık bu işi yapacak başkasını bulmalısınız,» diye sarı suratlısı konuştu.»

«Tavsiyenize teşekkürler, baylar. Gidebilir miyim artık?»

«Tabii, buyrun,» dedi sarı suratlısı.

««Teşekkür ederim,» dedim ve sarı suratlının uzattığı kimliğimi alarak kapıya doğru yürüdüm. «Kâğıtları karıştırmanızı tavsiye ederim. Arkadaşınız en üstteki kupa valesiyle sinek kızını gördü de!»

Sonra kendimi koridorda buldum. Basamakları inerken ne yapacağımı düşünüyordum. Lauterbach tutuklanmıştı. Durumum ne olacaktı? Acaba ağzını açıp benden sözeder miydi? Sanmam! Konuşsa bile, Münih'teki paketler benim adıma değildi ve çeklerin arkasını kendi eliyle imzalamıştı! Fakat bundan sonraki yirmi bin Mark'ı, güzel antika mobilyalı büronun sahibi Bay Lautecbah Şilinle değiştiremeyecekti. Caddeye çıktım. Soğuk bir rüzgâr esiyor, hafif hafif yağmur yağıyordu. Durup bir düşündüm. Sonra hızla küçük sokağın köşesindeki pastaneye gittim. Vilma oradaydı. Uç porsiyon çilek pastası duruyordu.

Daha yaklaşmadan «hey!» diye seslendim ona doğru. Merakla başını kaldırdı.

«Geleceğinizi tahmin ettim, Bay Frank.»

Yanına oturur oturmaz, çöpçatana benzeyen pastacı kadın geldi ve gülümseyerek sordu. «Konyak mı?»

«Duble olsun,» cevabını verdim. Kayboldu.

Kedi kibirli kibirli dolaşıyordu ortalıkta.

«Pastaları yemiyorsunuz,» dedim Vilma'ya.

«Yiyemiyorum!» Vilma'nın görünüşü iyi değildi. Şaşırmıştı. Suratı kireç gibi, gözlerinin altı simsiyahtı. «Beni bir saat önce bıraktılar.»

«Kim?»

«Polis!»

«Ne oldu, anlatın! Şefiniz tutuklandı mı?»

«Evet.»

«Niçin?»

«Ah, dehşet verici şeyler!» Başını salladı ve dudaklarını ısırarak sustu.

«Söyleyin, neler olduğunu!»

«Galiba çok büyük bir dolandırıcı olmalı Bay Lauterbach!» Yutkunuyor ve elindeki kaşıkla pastayı parçalıyordu. «Tutuklandı, hakkında soruşturma yapılıyor. Her şey bir anda olup bitti! Oysa ne kadar namuslu bir insan görünüşündeydi. Olanları anlayabiliyor musunuz?»

«Hayır.»

Ihtiyar çöpçatan, elinde konyak kadehiyle göründü.

«Afiyet olsun,» dedi, kadehi masaya bırakırken.

«Teşekkür ederim.» Bir dikişte hepsini boşalttım, bir tane daha istedim.

«Tabii, derhal,» diye cevap verip kayboldu.

«Peki size neler sordular?» Vilma'nın anlatacakları beni ilgilendiriyordu.

«Hakkında ne bildiğimi.»

«Peki, siz ne anlattınız?»

«Sadece iyi şeyler. O kadar üzüldüm ki, bu adam için. Bürodan çıkarırlarken, ne kadar da yaşlanmıştı birden. Dertli olduğu da belliydi!»

«Benden de söz oldu mu?»

«Hayır, Bay Frank!» Başını kaldırıp baktı. «Niçin?»

«Olabilir de.»

Başını salladı. «Sizden söz etmediler. Fakat etselerdi bile...» sözünü kesti ve bir parça pasta attı ağzına.

«Evet?»

«Söylemezdim!»

«Neyi?»

«Mark konusunu,» dedi gözüme bakarak. «Size yemin ederim, Bay Frank, mühendisle başka işleriniz bile olsaydı, yine ağzımı açmazdım!»

«Oyle mi?»

«Evet.»

«Çok memnun oldum buna, Vilma.» Sonra bir elimle onun elini tuttum. Çekmedi.

«Pastanızı niçin yemiyorsunuz?» dedim.

«Yiyemiyorum.»

«Niçin?»

«Çünkü... çünkü...» Dudaklarını ısırdı ve kafasını salladı.

«Evet?»

«Mutsuz olduğum için,» diye fısıldadı ve birden ağlamaya başladı.

«Niçin mutsuzsunuz?»

«Sizin için.»

«Benim için mi?»

Çaresizlikle başını önüne eğdi ve burnundan nefes aldı.

«Fakat niçin?»

Hıçkırarak cevap vermeye çalıştı. «Bugün paranızı alacaktınız!»

«Evet, doğru.»

«Bay Frank, polis geldiğinde çekleri sakladım.»

«Nereye sakladınız?»

«Buraya,» dedi kıpkırmızı oldu. Göğsünü gösteriyordu.

«Vilma,» diyebildim, boğulur gibi.

Başını eğdi.

«Sütyenimin arasına sakladım,» diye fısıldadı, yaşlı gözlerle. «Beni bir an için dışarı bıraktıklarında, yırtıp tuvalete attım hepsini. Merak etmeyin artık kimse bulamaz onları.»

Yüzünü seçemiyordum, çünkü benim de gözlerimde yaşlar birikmişti. Fakat o sonbahar akşamının alacakaranlığındaki küçük pastanede karşımda, eli avuçlarımda oturuşunu hiç unutamayacağım. O anda çok güzeldi Vilma! O gece benim olacaktı!

«Teşekkür ederim sana,» diye fısıldadım.

«Şimdi ne yapacaksınız?»

«Nasıl?»

«Parayı alamayacaksınız ya!»

«Başka yerden alırım.»

«Nereden?»

«Henüz bilmiyorum, Vilma.» Gözlerini bakışlarımdan kaçırmıyordu artık. İlk aşkıyla mutlu olan bir genç kız gibi bakışlarıma cevap veriyordu. Pastanenin kapısı açıldı ve elindeki sepette kırmızı güller satan ihtiyar bir kadın girdi içeri. Çağırdım.

«Genç bayan bir gül ister mi?»

«Verin,» dedim.

«Bir tane mi?»

«Hepsini!»

«Olmaz!» diye Vilma haykırdı.

«Verin hepsini,» diye hızlı hızlı konuştum. «Ne kadar tutuyor?»

Kadının söylediği parayı ödedim.

«Hayır! Olmaz! Olmaz...» Vilma küçük yumruklarıyla masaya vuruyordu.

«Yapmayın! Istemiyorum! Lütfen...!»

«Verin gülleri,» dedim ihtiyar kadına ve sepetteki bütün gülleri aldım. Kadın hemen uzaklaştı. Çöpçatan pastacı kadın gülerek masamıza yaklaştı ve hiç konuşmadan yine tezgâhının arkasına döndü.

«Yapmamalıydınız bunu...» Vilma yine ağlamak üzereydi. Güller hemen hemen üç düzineydi, bir araya toplayıp kucağına koydum. Gözlerime baktı. Güçlükle soluk alıyordu. Artık konuşamıyordu. Gözleri doluydu. Pastane karanlık olmuş, dar sokakta lambalar yanmıştı.

«Niçin yaptınız bunu?» diye sordu.

«Mutlu olduğum için!»

«Mutlu mu? Niçin?»

«Lauterbach tutuklandığı ve ben paramı alamayacağım için,» cevabını verdim ve özgür bir insan gibi rahatça güldüm.

«Anlamıyorum bunu. Nasıl mutlu olabilirsiniz bunun için?»

«Olurum! Bu kentte daha uzun süre kalabileceğim için mutluyum!»

«Peki bu kentte niçin daha uzun süre kalacaksınız?»

«Seni sevdiğim için, Vilma,» dedim sonunda ve dudaklarından öptüm onu. Kucağı güllerle doluydu. Öperken, düşmesinler diye sımsıkı kavramıştı onları. Dudakları taptaze ve diriydi. Kollarımla sardığımda geriye kaymış, duvara yaslanmıştı. Kesik kesik soluyordu. Sonra dudakları ateşle ve yumuşaklıkla açılmıştı. Kollarımın arasında sımsıkı tutmuş, vücudunu vücudumda, soluğunu dudaklarımda, ellerini ellerimde hissetmiştim.

«Ben de seni seviyorum,» diyebildi, dudaklarımız ayrıldığında. Birkaç gül yere düşmüştü. Eğilip dikkatle kaldırdım ve kucağına koydum. Başını kırmızı güllerin içine gömdü.

Bir süre ikimiz de konuşmadık. Sonra ilk konuşan ben oldum.

«Gel,» dedim. «Gidelim artık.»

«Nereye?»

«Bilmiyorum,» diye konuştum. Ne yapacağımı bilmiyordum.

Bize gidemezdik. Otele gitmek düşüncesinden bile nefret ediyordum. Elimi sıkıca kavramıştı.

«Bana gel...» dedi.

«Sana mı... kimse yok mu evde?»

«Yok...» diye fısıldadı. «Yarın sabaha kadar yalnızım.»

Pastanenin karanlığına rağmen —ihtiyar çöpçatan ışıkları hâlâ yakmamıştı— karşımdaki kızın kanının nasıl kaynadığını, yüzünün kıpkırmızı olduğunu görebiliyordum. Bugüne kadar duymadığım bir arzu ve özlem vermişti bu kız bana. Jolanthe'nin bana verebildiği arzu değildi bu. Macera, tehlike ve umutsuzluk dolu bir arzuydu. Beni hasta yapan, içimi boşaltan, kararsızlıkla, kendi kendimden şikâyet ve yetersizlikle ruhumu yakan bir arzu, mutlu kılıyor, duyduğum aşkla özgürlüğüme ve kendime güvene kavuşuyordum.

Kentin karanlık, yağmurdan parlayan yollarında yan yana yürüdük. Gelip geçen otomobillerin üzerimize fırlattığı çamuru bile farketmiyorduk. Birbirimize sarılmıştık, tek kelime bile konuşmuyorduk. Bütün şiddetiyle yağan yağmuru, arada sırada bize çarpan insanları bile pek hissetmiyorduk. Mutluyduk! Biraz sonra, birlikte ve baş başa ola-

caktık, biraz sonra! Bundan sonrası hiç umurumda değildi. Jolanthe beni ihbar etseydi... Ölseydim! Vilma'ya rastlamış, onu sevmiştim. Dalaveracı mühendisin tutuklandığı yağmurlu bir akşamda sevmiştim onu. Bir başkasını sevemeyeceğim kadar. Bundan ötesi umurumda değildi artık!

Evine geldik. Donuk gözlerle yukarıya doğru baktı. Evinde ışık vardı.

«Gelmişler,» diye fısıldadı. «Erken gelmişler!»

Kalbime ağrı girdi. Başımı kaldırıp aydınlık dörtgenlere baktım. İçimde bir şeyler öldü, bir şeyler boşaldı.

«Ne yapacağız?»

«Bilmiyorum,» diye fısıldadı.

Damarlarım kanla doldu. Soluğunu yüzümde hissediyordum. Yağmur tepemizden boşalıyor, karanlık her yanımızı sarıyordu. Gülümsedim. Tekrar otel odası geldi aklıma, sıcak bir sesle fısıldadım, «Git.»

«Hayır.» Sarılmıştı bana.

«Gitmelisin,» dedim. «Şimdi git, sevgilim. Daha vaktimiz var. Bekleyebilirim. İnan bana, bekleyeceğim.»

«Inanıyorum sana,» diye fısıldadı yine. Sonra koşarak hızla eve koştu. Arkasından baktım. Ayaklarım suyun içindeydi ve ben mutluydum. Eğer Tanrı varsa, teşekkür borçluyum ona, Vilma'nın kolunda, özgür, aşkla dolu ve sonunda gerçekleşmiş özlemimle on beş Ekim akşamı saat sekize doğru Viyana kentinin bu yolunda yürüdüğüm için!

14

«Elveda, elveda, çok uzak kalma benden...»

Şarkıcı kızın ve ona eşlik eden saksafonun sesi ta

dışardan duyuluyordu. Jolanthe radyoyu sonuna kadar açmıştı. Vilma'dan ayrıldıktan yarım saat sonra eve döndüğümde, müzik sesinden nerdeyse kulaklarım sağır olacaktı. Her taraf ışıl ışıl, odalar darmadağındı.

«Iyi akşamlar,» diyerek merakla etrafa bakındım. «Ne oluyor burada?»

Jolanthe şöyle bir başını kaldırdı, yerdeki bavulun üzerine eğilmişti. «Gidiyorum,» dedikten sonra işine devam etti.

Yatağın üzerindeki çamaşırlara, halının üzerindeki ayakkabılara ve sağa sola atılmış elbise askılarına baktım. Öfkelendim. «Bu kadar çabuk mu?»

«Evet.» Jolanthe eliyle saçlarını şöyle bir düzeltip yanında duran kadehe uzandı. Küçük masadaki kaynak şişesi yarı yarıya boşalmıştı. Jolanhe kadehte kalanı kafasına dikti. Daha önce epey içmişe benziyordu; gözleri parlıyor, hareketlerinden emin değildi. Sigara yakmak istedi, elleri titriyordu. Yanına yaklaşıp çakmağımı uzattım. Bu arada radyoyu da kıstım.

«Niçin kapatıyorsun?»

«Kapatmıyorum, kısıyorum!»

Tuhaf tuhaf baktı bana ve tekrar işine döndü. Bavulunu hazırlıyordu.

«Jolanthe,» dedim. «Yola çıkamayız.»

«Çıkabiliriz.»

«Hayır, burada kalmalıyız.»

«Öyle mi? Peki niçin?»

«Lauterbach tutuklandığı için.»

Başını kaldırıp bana baktı. «Parayı almadın mı?»

«Hayır!»

Sustu. Gözlerini elinde tuttuğu noylon çoraba dikmiş-

ti. Bir an düşündükten sonra çorabı hızla bavula tıkıp, «Öyleyse parayı almadan yola çıkacağız!» diye konuştu.

«Kesinlikle olmaz,» cevabını verdim. «Bambaşka planlarım var.»

«Beni ilgilendirmez!»

«Jolathe, neyin var senin?» diye sordum sesimi yükselterek. Dışarda fırtına başlamak üzereydi. Pencereler sallanıyordu. Ev eski, diye düşündüm. Kadehini tekrar doldurdu. «Sıkıldım artık Viyana'dan. Gitmek istemememin nedeni bu. Sen de benimle geleceksin!»

«Hayır!»

«Güzel, öyleyse,» diye konuştu. Yeşil gözleriyle bana belki de ilk kez donuk donuk bakıyordu. «Polise bazı şeyleri açıklamak zorunda kalacaksın.»

Birden kendimi yorgun ve bitkin hissettim. Vilma'nın hayali gözlerimin önünden geçti. Tutmaya çalıştım, fakat kaybolup gitti. Iç geçirdim.

«İçmişsin sen, Jolanthe!»

«Ah, tabii.»

«Çok içmişsin!»

«Parasını ben vermedim ki,» diye konuştu ve şişeye uzandı. «Konuğum vardı!»

«Kim geldi ki?»

«Bay Felix,» dedi kısaca.

«Kim bu?» Birden bu isim bana hiçbir şey ifade etmedi.

«Bay Felix'i hatırlamıyor musun gerçekten?»

«Yazık ki hatırlamıyorum.»

«Seninle konuşmaya gelmişti.» Açık duran bavula oturup bacaklarını vücuduna çekti. Geceliği hafif açılmıştı, ama umurumda değildi. Çorapları da aşağı kaymıştı. Yutkundu.

«Benimle ne konusunda konuşmak istiyormuş ki?» Birden şakaklarıma ağrı girmişti.

«Bayan Vilma hakkında,» dedi Jolanthe ve sigarasının dumanını yüzüme doğru üfledi. Sigaranın ucunda kül birikmişti. Bay Felix'in kim olduğunu hatırlıyordum şimdi. Sevdiğim Vilma'nın erkek arkadaşı. Buraya gelmişti.

«Seni bulamayınca, benimle konuşmaya karar verdi.»

«Ne konuştu seninle?»

«Dertlerinden sözetti.»

«Dertleri mi varmış?»

«Evet.» Sigarasının ucundaki kül hâlâ yere düşmemişti. «Vilma'ymış derdi.»

Kül halıya düştü. Şişeye uzandı. Fakat elini tuttum ve bırakmadım. Şişeyi zorla çekmek istedi.

«Yeterince içmişsin zaten!»

«Daha içmek istiyorum.» Elini bıraktım. Kadehine kanyak doldurdu. Birazı taşıp yere aktı. Kadehi ağzına götürürken biraz daha aktı. «Bay Felix üzüntülüydü. Vilma seni sevdiği için. Kendisine tavsiye ve yardımda bulunmamı istiyordu. Tavsiyem olamazdı ona, fakat yardımda bulunmaya söz verdim.» Başım da ağrımaya başlamıştı şimdi.

«Vilma'nın beni sevdiğini söylemek için mi gelmiş buraya?»

«Daha çok genç Felix. Bayan Vilma'yı çok seviyor. Bunu kabul etmelisin, Jimmy.»

«Evet.»

«Senden de çok!»

«Ne?»

«Senden çok, dedim.»

«Ben Bayan Vilma'yı sevmiyorum ki,» dedim sesimi yükselterek. Bunu söylemek beni üzmüştü. Vilma'yı kaybedeceğimi sanıyordum. Niçin yalan söylüyordum?

«Niçin yalan söylüyorsun?» diye Jolanthe de sordu. Makyajı bozulmuş, gözleri şişmiş gibiydi.

«Evet,» dedim birdenbire öfkeyle. «Niçin olmasın? Biraz önce söylediğimi düzeltiyorum: Bayan Vilma'yı seviyorum.»

«Doğru!» Jolanthe birkaç kez başını salladı. Sanki hiç durmayacakmış gibi geldi. Elinden kadehi almak istedim, fakat bırakmadı.

«Geri vereceğim,» dedim. «Bir yudum almak istiyordum.» Kadehini bana verdi. Konyak boğazımı yaktı; biraz da tatlı gibiydi. Ayağa kalktım, birden hıçkırık tutmuştu. Derin nefes aldım. Rahatlamıştım. Fakat baş ağrım bir türlü geçmemişti.

«Ben de, seninle konuşmak niyetindeyim zaten. Mesele basit, bu kıza tutuldum. Birkaç gün önce.»

«Biliyorum,» dedi soğukkanlılıkla. Odanın içinde bir aşağı, bir yukarı gidip geliyordum. Arkam ona dönükken, duvarda asılı Venedik yapısı aynadan bana baktığını görüyordum.

«Bu konuyu açıkça konuşmalıyız,» diye devam ettim. «Herhalde bir çare buluruz. Ikimiz için de!»

«Gitmeliyiz buradan,» diye fısıldadı ince dudaklarının arasından.

«Niçin gitmeliyiz, dediğine göre bir süredir haberin de var?»

«Vilma'nın yüzünden gitmeyeceğiz.»

«Niçin gideceğiz ki?»

«Başka bir nedenden dolayı!»

«Hangi nedenden?»

«Bundan söz edemem!»

«Gülünç,» diye sesimi yükselttim. «Niçin?»

Aynanın önünde durmuş, ona bakıyordum. Sinirden

dizleri birbirine vuruyordu. Ona baktığımı görünce, toparlanıp geceliğinin önünü kapattı.

«Söyleyemem, diyorum ya!»

«Öyleyse seninle gelmemi de isteyemezsin.»

«Korkuyorum!» diye birden bağırdı. «Korkuyorum, anlıyor musun?»

«Hayır.»

«Buradan gitmeliyim! Derhal! Hemen bu gece! Sen de benimle geleceksin! Yarın geç kalmış olacağız!»

«Geç mi kalmış olacağız? Neden?»

«Nedeni çok! Küçük bir kıza âşık oluyor, onun yüzünden dünyanın duracağını sanıyorsun, aptal adam!» Bağırıyordu artık. Bir şeyin uçarak üzerime geldiğini gördüm. Son anda eğildim. Arkamdaki kristal ayna tuzla buz oldu.

«Jolanthe!» diye haykırıp üzerine koştum. Fakat o benden hızlıydı. Bu kez de kanyak şişesini kaptığı gibi fırlattı. Kaçamamıştım. Şişe alnımın ortasında parçalandı. Önce keskin bir konyak kokusu duydum, sonra kıpkırmızı bir perde kirpiklerimden aşağısını örttü. Kan akıyordu. Jolanthe'nin kollarına doğru sendeledim.

«Mendil ver bana,» diyebildim. Hiçbir şey görmüyordum.

«Jimmy, ne yaptım ben! Inan Jimmy, bunu yapmak istemiyordum!» diye bağırıyordu şimdi korkurum! Çok korkuyorum!»

«Ver mendili!»

«Al!» dedi ve yarama bastırdı.

Sonra geldi!

Birdenbire, soluğumu kesercesine, berbat!

Daha önce geldiği gibi geldi.

O lanet olası acı, dayanılmaz ağrı!

«Jolanthe!» diye bağırdım. «Tut beni!»

Kollarımdan yakaladı. Ona rağmen yuvarlandım halının üzerine. Ikinci büyük krizdi bu!

15

Ağrılar.

Ondan sonraki saatlerde, günlerde çektiğim acı ve ağrıları anlatamam. Anlatılması mümkün değil. Bu ağrıları tanımlamak için yeni yeni kelimeler bulmalıyım. Fakat bir insan bulamaz kelimeleri. Çünkü anlatılması gereken ağrılar insanca değildi ki! Yaşamıyordum artık. Uykuyla düş arasında yaşıyordum. Duymuyor, görmüyor, düşünmüyordum. Ağzıma bir lokma yemek girmiyor, su bile içmiyordum. Ölü gibi hareketsiz yatıyordum. Felçli gibiydim. Yatıyor ve ağrılarımın geçmesini bekliyordum. Fakat geçmiyordu.

Ağrılar.

16

Gündüz müydü?

Gece miydi?

Saat kaçtı? Hangi gün?

Bir kez gözlerimi açtığımda yatağımın kenarında oturan Jolanthe'yi hayal meyal gördüğümü hatırlıyorum. Kır-

nızı bir hayaldi Jolanthe. Üzerime doğru eğilip, «Iyi misin?» diye sordu.

«Hayır,» dedim. Ağzından ses çıkıp çıkmadığını anımsamıyorum, sadece dudaklarımı oynatmıştım. Iyi değildim. Sanki hiç iyileşmeyecek gibi bir halim vardı. Belki de sonum gelmişti? Peki, sonum geldiyse, niçin bu kadar uzundu?

Son hiç bitmez miydi?

17

Ağrılar, verem gibi vücudumun her yanına yayılmaya başlamıştı. Bazen başım sanki çoktan ölmüşüm gibi hiç ağrımıyordu, içinde hiçbir damar ve organ yoktu artık. O zaman sağ bacağım dehşetli sancıyordu. Bazen de göğsüm ya da ellerimdi ağrıyan.

Son günlerdeki fazla yorgunluk ve yıpramaydı beni bu hale düşüren. Dayanamamıştım hızlı ve heyecanlı hayata. Vücudumun sinir merkezi iyice bozulmuş, bütün refleks ve tepkiler birbirine karışmıştı. Kaybolmayan tek tepki baş ağrımdı.

Üçüncü gün —Jolanthe anlatmıştı sonradan bana verdiği bir bloknota bazı şeyler yazmaya başlamıştım. Sonra bir kelime yazıp Jolanthe'ye uzattım. Okumasını heyecanla seyrettim. Başını önüne eğip dışarı çıktı. Şimdi rahatça uyuyabilirdim.

Yazdığım kelime şuydu:

Morfin!

18

Hemen vermediler.

Reçetesiz morfin sağlamak hiç de kolay değildi. Jolanthe bütün kenti gezmişti. En karanlık sokaklara, en berbat lokallere girip çıkmıştı. Bar fedaileri, gemiciler, hatta kadın ticareti yapanlarla konuşup pazarlık yapmıştı. Kahvehanelerde işsizlere rom satan yağlı ve şişman kadınlardan da bir şey bulamamıştı.

Yatağımda kendimden geçmiş bir durumda eve dönmesini bekliyordum. Hâlâ ağzımdan tek kelime çıkmıyordu, fakat içinde bulunduğum bu hayal dünyasında, Jolanthe'nin bir doktora da gidemeyeceğini düşünebiliyordum. Beni muayene ve tedavi edecek doktorun buraya gelmesi tehlikeliydi. Herhangi bir kliniğe de yatırılamazdım. Tıbbî müdahaleyi kabul ettiğim anda, tutuklanıp sorguya çekilmeyi de kabul etmeliydim.

Macerama başlarken bunları düşünmemiştim. Şimdi anlıyordum. Birçok ülkenin polis ve dedektifleri, günün birinde herhangi bir yerde, acılarına dayanamayıp yardım istemek için teslim olan bir adamı beklemekteydiler. Beyninde tümör olan bu adamı bekliyorlardı. Bekleyebilirdi onlar. Vakitleri vardı. Ağrıları, sancıları yoktu!

«Yarın,» diye hemen konuştu. Dudakları titriyordu. «Yarın alacağım.»

Gözlerimi kapattım, anladığımı belirtmek için.

«Verecek adam buraya gelecek. Sabah anda.»

Hemen bloknotu elime alıp yazdım: İstemiyorum!»

«Başka türlü olmuyor,» diye konuştu. «Adam ısrar ediyor.»

«Niçin?» diye yazdım.

«Şartı bu,» dedi. Alt dudağının titrediğini farkettim. «Yoksa ilâcı alamayacağız.»

Anlamadığım için sustum. Jolanthe'nin birden yutkunup ağlamaya başlamasıysa merakımı uyandırmıştı. Onu sakinleştirmek istiyordum. Fakat hâlâ yerimden doğrulamıyordum; konuşmamsa en imkânsız olanıydı. Yastığıma kafasını gömüp hüngür hüngür ağlamasını ve yumruklarıyla yatağı dövmesini sadece seyredebiliyordum. Daha önce hiç böyle ağlamamıştı. Bu benim için beklenmedik bir şeydi. Huzursuzluk duydum. Ne olmuştu? Sinirleri bu kadar bozuk muydu? Yoksa Vilma ile olan ilişkim miydi onu ağlatan? Sonra ağlaması yavaşladı. Başını kaldırmadan bir süre daha öyle kaldı.

Huzursuzluk veren ikinci davranışı da, ertesi sabah, hemen hemen uykusuz bir gece geçirdikten sonra, Jolanthe'nin saat dokuzda bir bardak dolusu konyağı içmesi olmuştu. Yan odada olduğu için görmeyeceğimi sanıyordu. Fakat kırık aynanın köşesinden bardak dolusu kanyağı içişini görmüştüm. Sonra pencerenin yanına gitti ve elinde bardak olduğu halde sokağı seyretmeye başladı. Arkasından banyoya geçip dişlerini fırçaladı. Bir saat sonra yan odaya tekrar geçmiş, giyinmeye başlamıştı. Yanıma gelip yatağın kenarına oturduğunda, kapalı mavi bir elbise giydiğini, suratını bembeyaz pudraladığını, dudaklarını da kıpkırmızı boyadığını farkettim. Çok şaşırdım. Bembeyaz suratta, kıpkırmızı dudakları, kanayan bir yaraya benzettim. Gözlerinin altı da morarmıştı. Gözüme hayalet gibi görünüyordu.

Gülümsemeye çalıştım. Onun yüzündeyse tek hareket bile olmadı.

«Mutlaka gelecek mi?» diye yazdım bloknota.

«Mutlaka,» cevabını verdi, bana bakmadan.

Geldi. Hem de dakikası dakikasına. Kapı çalındığında Jolanthe kukla gibi ayağa kalkarak bana baktı.

«Senin suçun,» dedi üzüntüyle. «Hepsi senin suçun. Gitmek istiyordum. Şimdiyse artık çok geç!»

Sonra beni yalnız bırakıp hole doğru yürüdü. Anlamamıştım. Neden sözettiğini bile bilmiyordum. Acaba deli miydi? Bunu ilk kez düşünmüyordum. Davranışları bu düşüncemi doğruluyordu. Sonra odama geldi. Yanında bir adam vardı. Gülümsüyordu. Beni görünce bir elini kaldırıp selamladı. Sağ elinde küçük bir paket tutuyordu.

«Merhaba, Mr. Chandler,» diye konuştu yüksek sesle.

Gelen, Bay Mordenstein'di.

19

Donuk gözlerle baktım ona.

Binlerce düşünce beynimde kaynıyordu, fakat hiçbirini toparlayamıyor, hiçbirini anlamıyordum. Jolanthe, Mordenstein'in arkasında duruyordu. Taş gibiydi yüzü. Bir tek çizgi bile kıpırdamıyordu. Mordenstein gelip usulca yatağımın kenarına ilişti.

«Herhalde,» diye söze başladı. «Beni burada görmek sizi şaşırtmıştır!»

Başımı eğdim.

«Konuşamıyor musunuz?»

Başımı salladım.

«Ağrıyor mu?»

Başımı tekrar eğdim.

Verdiğim sevap hoşuna gitmişe benziyordu. Bacak bacak üstüne atarak sigara tabakasını çıkardı. «Herhalde sigara içmem sizi rahatsız etmez?» diye gülümseyerek sordu. Cevap vermeden, suratına bomboş bakmaya evam ettim. Ağzına bir sigara aldı ve Jolanthe'ye dönerek, «Ateş, lütfen!» dedi. Jolanthe uykuda gezermiş gibi masaya giderek üzerinde duran çakmağı alıp Mordenstein'in sigarasını yaktı. Çakmağı tutan eli o kadar titriyordu ki, çakarken iki elini de kullanması gerekti.

«Teşekkür ederim,» dedi Mordenstein gülümseyerek. Jolanthe donuk gözlerle adama bakıyordu. Sonra Mordenstein bana dönerek konuştu. «Kafanızı kurcalayan en önemli soruya cevap vermem gerekirse, morfini getirdim, Bay Chandler!»

Derin bir soluk aldım.

«Sevindiniz, değil mi?»

Başımla doğruladım.

«Bakın, işte burada,« diye nazik sesiyle devam etti. Elindeki paketi açtı ve ampullerle dolu kutuyu gösterdi. «Hatta iğneyi bile getirdim,» diyerek ampullerden birini yatağın üzerine bıraktı. «Bunları bana satan doktor, iğnenin nasıl yapılacağını iyice anlattı. İyi bir hastabakıcı gibi iğne yapabilirim.»

Neler oluyordu? Nasıl gelmişti Mordenstein buraya? Kimdi o gerçekte? Jolanthe onun hakkında neler biliyordu? Bu sorular bana acı vermekteydi. Korku içinde, daha neler olacağını bekliyordum. İçime doğuyordu, bir şeyler daha olacağı.

«Hemen bir iğne yapayım mı?» diye Mordenstein sordu.

Başımla onayladım.

«Çok fena ağrılarınız var değil mi?» Yine başımı eğdim. Ne demek istiyordu? Niçin soruyordu? Biliyordu ya! «Bu ağrıları sadece morfinin dindireceğini de biliyorsunuz, değil mi?»

Başımla doğruladım.

«Bu morfin,» diye konuştu tane tane «Benim morfinim!»

Başımla onayladım.

Anlamaya başlamıştım. Blaknotu elime alıp yazdım. «Odeyeceğim!»

Yazdığımı okudu ve güldü. «Oh, anlıyorum Mr. Chandler. Tabii ödeyeceksiniz!»

Gözlerimi kapatmak istedim. Ağrım artmış, vücudum ateşlerle yanmaya başlamıştı. Iğneyi ve ampulleri göremiyordum. Gözlerimi zorla açtım. Mordenstein iğneyi bana doğru uzatıyordu. Lanetle baktım yüzüne. Jolanthe de kızmış gibiydi ona.

«Yeter artık!» diye konuştu heyecanla.

Yavaşça ona doğru döndü.

«Sus bakayım, sevgilim,» diye rica etti, hafif bir ses tonuyla. Şimdi Jolanthe'nin yüzünü korku, alçakgönüllülük ve boyun eğiş kaplamıştı, o güne dek hiçbir insanın yüzünde görmediğim. Pencerenin yanına yürüdü. Sırtının sarsılmasından ağladığını anladım. O anda beni allak bullak eden bir şeyi anladım. Geri kalanını da Mordenstein açıkladı zaten.

«Rahatsız ediyorsam, gerçekten özür dilerim Mr. Chandler,» dedi nezaketle.

«Karım bazen çok sinirlidir.»

Odaya ölüm sessizliği çöktü.

Birbirimize baktık. Mordenstein ve ben.

«Evet,» diye devam etti ve başını önüne eğdi. «Jolanthe, karımdır. Bilmiyor muydunuz bunu?»

20

Hayır, bilmiyordum bunu.

Çok şey biliyorum sanmıştım, ama demek ki bilmiyormuşum. Insan daima hatalar yapar. Bunu düşünmeliydim. Durumu belirtecek olaylar olmuştu. Onlardan anlamalıydım, Jolanthe'nin Viyana'daki korkuları, oJlanthe'nin gözyaşları. Evet, her şey ortadaydı! Fakat ben anlayamamıştım.

«Daha açık konuşmak isterim sizinle,» diye Mordenstein devam etti. «Jolanthe karımdı. Iki yıl önce benden boşandı. Fakat anlayabilirsiniz, kelimenin gerçek anlamıyla hâlâ karımdır, daha doğrusu önemli anlarda, demek isterim.»

Dönüp, pencerenin yanında durmakta olan Jolanthe'ye baktı. «Ortak çok şeyimiz yar, Mr. Chandler. Bizi birbirimize bağlayacak kadar çok şey anlatabiliyorum, değil mi? Insanın bir kez sevdiğinden bütünüyle kopması mümkün değil. Hele Jolanthe'den. Bundan dolayı ona darılmayın, Mr. Chandler.»

Üzerime doğru eğildi. İnlemiştim. «Efendim?»

«Morfini verin artık,» diye yazdım.

«Hemen, Mr. Chandler, hemen. Ancak daha önce size açıklamam gereken bazı şeyler var. Paranızın, benim param olma planını...»

«Morfini lütfen!»

«Sabırsız olmayın, Mr. Chandler. Yoksa vakit kaybederiz. Evet, plan: Paranıza sahip olma fikri bana, benden sahte belgeler istediğiniz gün gelmişti. Sizi tehdit etmek niyetindeydim. Bizim sevgili Jolanthe'miz de —herhalde kızmazsınız, ona 'bizim' dersem— bana bu konuda yardım etmeye hazırdı. Fakat sonra sizden yana döndü, biliyorsunuz!»

Tekrar pencereye doğru baktı ve sonra bana dönerek devam etti. «Sizi o tehdit etmeliydi. Hemen. Daha yataklı vagonda. Fakat...»

«Morfini lütfen!»

«Evet, Mr. Chandler, birazdan. Evet, Jolanthe sizi tehdit etmedi, ona verdiğim kâğıtları kullanıp sizinle kaçtı. Dün kendisine Viyana'da tekrar rastlayınca, hiçbir zaman beni aldatmak niyetinde olmadığını söyledi. Ona inanmak istiyorum. Kadınların nasıl düşündüğünü kim bilebilir? Kararsız, çabuk etkilenebilen ve korkak varlıklardır onlar. Sonra aşkı da unutmamak gerek. Siz karımı etkilediniz, Mr. Chandler. Kim tersini düşünebilir, sizinle benden kaçmak isteyince?»

Kaçmak. Benimle kaçmak. Niyeti buydu Jolanthe'nin. Evet, bu doğruydu. Fakat bu da, benim anlamadığım konulardandı. Korkusunu kıskançlık sanmıştım. Şimdi anlıyordum ancak gerçeği. Fakat geçti şimdi!

«Fakat şimdi artık geç,» diye konuştu Mordenstein ağır ağır. «Uzun süre Jolanthe'den ses seda çıkmayınca huzursuz oldum. Bu nedenle Viyana'ya geldim. Korkularımın doğru olduğunu buraya gelince anladım. Kadınlara inanmamalı!»

Morfin. Morfin.

«Lütfen, Mordenstein!»

«Az, kaldı. Mr. Chandler.» Kutuya uzandı ve bir ampul çıkarıp kesti. İçendekini iğneye çekip pistonunu ayarladı. Hazırdı. «Daha önce,» dedi. «Halledilmesi gereken küçük bir mesele kaldı. Münih istasyonu emanetinden aldığınız makbuzu verin bana!»

Kıpırdamadım bile.

«Anlamadınız mı beni?»

Başımla onayladım.

«Öyleyse?»

«Hayır,» diye yazdım bloknota. Pencerenin yanında hâlâ durmakta olan Jolanthe'nin bize doğru döndüğünü gördüm.

«Mr. Chandler,» diye tekrar söze başladı Mordenstein, yüzünde dostça bir ifadeyle. «Makbuzu vermezseniz, ampuldeki ilâcı yere sıkarım. Yazık olur. Evet?» Başımı iki yana salladım.

Iğnenin içindekini yere sıktı. Jolanthe iki adımda yanımıza geldi. Yüzü bomboştu. Ihtiyarlamış gibiydi birdenbire. «Parayı ver ona, Jimmy. Artık hiç anlamı yok.»

Dişlerim köklerinden sökülüyormuş gibi oldum nedense. Mideme de ağrı girmişti. Kustum. Yatağı pek kirletmedim. Safraydı çıkan. Jolanthe elindeki mendille yorganı sildi. Bu arada Mordenstein kutudan bir ampul daha çıkarıp iğneye çekti.

«On iki ampul vardı kutuda,» dedi. «Şimdi on bir tane kaldı. Karar vermekte zorluk çekerseniz, korkarım bir tane daha eksilecek.» Iğneyi hazır durumda elinde tutuyordu. Jolanthe'nin omuzları düşmüştü. Kımıldamıyordu bile. Gözlerini açmıştı. Gözbebekleri toplu iğne başı kadar küçülmüştü.

«Evet, Mr. Chandler?»

«Jimmy, lütfen!» Başımı hayır anlamında salladım.

Jolanthe iç geçirdi. Ve ampullerden biri daha eksildi. Mordenstein'in yere sıktığı dördüncü ampulde teslim oldum.

«Nerede makbuz?» diye sordu. Görüyordu dayanamadığımı. Nereye sakladığımı blonkota yazdım. O da gidip aldı. Küçük barok masanın yan çekmecesindeydi. Tekrar yanıma geldi, kutudan beşinci ampulu çıkarıp kesti ve iğneye çekti. Jolanthe yumruğuyla ağzını kapamıştı. Üç gündür ilk kez o anda sağ kolumu oynayıp Mordenstein'a doğru uzattım.

«Evet, evet,» dedi. «Bir şey daha, Mr. Chandler. Paranın geri kalanı için makbuz nerede?» Kendimi bırakıverdim yatağa. «Paranın kalan bölümünü Almanya'da bir yere bırakmış olmalısınız.»

Kıpırdamadım.

«Peki, siz bilirsiniz,» diye konuştu. Sadece yedi ampul kalmıştı.

«Durun!» dedim. Günlerdir ağzımdan çıkan ilk kelimeydi. «Bekleyin. Makbuz cüz-da...» Çenem düştü, çocuk gibi kekeledim.

«Cüzdanınızda demek,» dedi ve masada duran ceketime doğru uzanıp cebinden cüzdanı çıkardı. Augsburg istasyonu emanetinin verdiği makbuzu da orada buldu. «Bütün para bu mu?»

Başımla onayladım.

«Inanmıyorum size,» dedi. «Fakat benimle Almanya'ya gidip parayı kendiniz alacağınız için rizikosu büyük değil. Sizi orada da ihbar edebilirim.»

Her iki makbuzu da cebine koydu. Bu iki kâğıt parçasıyla yüz bin Markın sahibi değişmişti. Oldukça çabuk! Sadece on beş dakika ve beş morfin ampulüne malolmuştu.

Mordenstein tekrar iğneye ilaç doldurdu ve kolumu tuttu. «Işte böyle,» dedi. «Tanrım artık. Beni anladığınız için size müteşekkirim.» Sadist değildi. Iğneyi hemen koluma batırıp pistonunu itti. On dakika sonra bir ölü gibi uyuyordum. Morfin etkisini göstermişti.

21

Anımsamıyorum, Mordenstein'i öldürmemizi bana Jolanhe'nin ne zaman teklif ettiğini. Fakat teklifin ondan geldiğini çok iyi hatırlıyorum; ben de birkaç gündür bunu düşünmeme rağmen, Jolanthe'ye henüz bir şey söylememiştim. O ise düşündüklerini daha kolay söyleyebiliyordu.

Yanılmıyorsam, biraz önce anlattığım olaydan dört ya da beş gün sonraydı, planından bana da söz etmesi. Ağrılarımın iyice dinmesi ve yeniden güç kazanabilmem için iki gün daha yatakta yattım. Bu arada Mordenstein bir kez daha ziyarete gelip duruma bakmıştı. Iyileşir iyileşmez Viyana'yı terketmeye karar vermiştik. Mordenstein ziyaretinde bir kutu morfin daha getirmişti. Dediğine göre bu kutuyu bana hediye ediyordu. Birinci kutu içinse benden bin Şilin almıştı.

«Her şey hazır durumda,» demişti ziyaretinde, «Münih'e otomobille gideceğiz.»

«Benim otomobilimle. Onunla gelmiştim Viyana'ya.» Ben ayağa kalktıktan sonra yaptığı ikinci bir ziyarette de, yolculuk planını daha geniş olarak açıkladı. Beni Salzburg'a kadar götürecekti. Orada ben inecek ve sık sık işleyen ara trenleriyle tek başıma Alman sınırını geçip Fre-

ilassing'de inecektim. Kendisi orada Jolanthe ile beni bekleyecekti. «Sınırı geçerken sizinle birlikte olmak tehlikesine girmek niyetinde değilim. Belki tutuklanırsınız da!»

«Beni niçin tutuklasınlar? Sahte belgelerim var ya?»

«Belki sınır polisinin elinde, hakkınızdaki tutuklama kararıyla eşkaliniz vardır?»

Bunu kabul ettim.

«Bu yüzden Jolanthe de sizin karınız olarak değil de, benim karım olarak sınırı geçecek. Eski evlenme cüzdanımızla. Herhangi bir şey olursa, sizinle bir ilişkimiz yok bizim. Her şey yolunda giderse, bir saat sonra Freilassing'de buluşuruz.»

«Peki ya ben oraya gelmezsem?»

Güldü, ellerini ovuşturdu. «O zaman Mr. Chandler, iki yol var; ya tutuklandınız ya da kaçmaya kalkıştınız. Tutuklanmışsanız, işler yolunda demektir. Sizinle ilgimiz yok. Kaçmaya kalkışmışsanız, sınır polisi nerede olduğunuz, kim olduğunuz, eşkaliniz ve sahte belgeler kullandığınızı öğrenecektir! Sanmam, fazla uzağa gidebileceğinizi!»

«Hayır,» dedim, gerçekten fazla uzağa kaçıp kaçamayacağımı düşünürken. «Tabiî kaçmam. Peki dönüşte?»

«Dönüşte ne isterseniz yapabilirsiniz. O zaman yalnız olacaksınız. Ben dönmeyeceğim Avusturya'ya.»

«Peki Jolanthe?»

«Jolanthe benim yanımda kalacak.»

Işte bu ilginç bir açıklamaydı, Jolanthe ile beni aynı düşünceye yönelten Mordenstein'i öldürmek fikri! Beni bu fikre yönelten etken maddi ve kişisel güvenliğimdi sadece. Her iki paketi de Mordenstein alırsa, artık elim kolum bağlı kalacaktım. Ayrıca paketleri alsa da, beni günün birinde ihbar etmeyeceğine nasıl inanabilirdim. Sırf

kıskançlık yüzünden ihbarda bulunabilirdi. Jolanthe ile arasındaki ilişki normal olmayan bu erkeğin ne yapacağı da tam olarak bilenemezdi.

Bundan başka Mordenstein'den nefret de ediyordum. Bu neden üçüncü sıradaydı, fakat vardı. Bana morfini verinceye kadar yaptıkları ve Jolanthe'yi etkisi altına aldığı için nefret ediyordum ondan. Jolanthe'nin de ona nasıl bağlı kaldığını da hayretle görmüştüm. Ne kadar da düşündürüyordu Jolanthe beni!

Mordenstein'i ortadan kaldırmak fikrini Jolanthe'nin de beslemesinin nedeni tümüyle kadınca nitelikteydi. Yolculuğumuza bir gün kala bana açıkladı düşüncesini. Mordenstein ortaya çıkalı Jolanthe'nin bana olan ilgisi biraz değişmişti. En korkulu ve gizli düşlerini çekine çekine bir psikoloğa anlatan kadın gibi davranıyordu. O günlerde Jolanthe için ben, ücretsiz ruh doktoruydum. Dediğine göre, bu kadar uzun süren sessizliğinden sonra içini boşaltacak birine ihtiyacı vardı. Benden saklamış olduğu en önemli konuyu çoktan öğrenmiştim, bazı ufak tefek şeyleri de anlatabilirdi.

Jolanthe oldukça varlıklı bir ailenin kızıydı. Babası Ren bölgesi sanayicilerinden, annesi de servetini kaybetmiş soylu bir aileydendi. Jolanthe'nin ilk çocukluk yılları bir Fransız bakıcının gözetiminde oldukca düzenli geçmişti. Babası sık sık iş seyahatlerindeydi, annesi de görkemli ziyafetlerin aranan ve hayranlık uyandıran kişisi olmuştu. Kızını sabahları kahvaltıda, bir de akşamları yatmadan önce 'Allah rahatlık versin' derken görebiliyordu. Kızının yanaklarından öpüyor, en şık elbiselerini giyiyor, en pahalı parfümlerini sürüyor, davetlere gidiyordu. Jolanthe de dünyanın en güzel annesine sahip olduğunu düşünerek uy-

kuya dalıyordu. Altı yaşına geldiğinde onu bir yatılı okula verdiler.

Unlü ve oldukça pahalı bir okuldu burası. Öğrencilerin hepsi kızdı ve zengin aile çocuklarıydı. Okulu yönetenler hemşirelerdi. Kızların hepsi aynı elbiseyi giyiyor, büyük yatakhanelerde uyuyor, binanın çevresinde büyük parkta dolaşıyor ve başlarında hemşireler olduğu halde gruplarla gezmeye gidiycrlardı.

Jolanthe önceleri bu okulda çok üzüntülü günler geçirmişti. Evdeki Fransız bakıcısını şimdi ne kadar arıyordu. Terkedilmiş ve yalnız hissediyordu kendini bu okulda. Sınıfındaki kızların hepsini kendini beğenmiş buluyordu. Geceleri yatakhanede kendi aralarındaki fısıldaşmalardan bir şey anlamıyordu. Gruplar halindeki gezmelerde de hep yalnız başına yürürdü. Öteki öğrencilerse güle oynaya, birbirlerine takılarak gezerdi.

Bu yüzden din dersi veren hemşire Benvenuta'ya yaklaştı. Hemşire Benvenuta iyi, yumuşak ve arkadaşça davranıyordu ona. Bu pembe yüzlü kadın sakin ve sıcak bir sesle Isa'dan ve onun dünyada başından geçenlerden söz ediyordu; sanki hemşire Benvenuta Isa'yı görmüş tanımıştı! Geçirdiği zor hayatı, çektiklerini anlatırken o kadar duygulanıyordu ki, ağlayacak sanıyordu Jolanthe. Her zaman dikkatle dinlerdi bu kadının anlattıklarını. Bu yabancı ve düşman dünyada mutluluk duyduğu biricik saatler hemşire Benvenuta'nın din dersleriydi. Bu mutluluğuna dört elle sarılmıştı, onu bozmak isteyecek herkesle mücadele etmeye hazırdı. Hemşire Benvanuta ile İsa'ya olan aşkı uğruna ilk mücadelesini, erken gelişmiş ve küstah bir kızla kavga ederek verdi.

Cin gibi bakışları, hiç durmayan bir çenesi olan Maud adındaki bu kız, sınıfın en korkulan öğrencisiydi. Her

zaman ve her yerde arkadaşlarını rahatsız eden Maud'un notları da berbattı. Bir sınıfı iki yılda zor geçiyordu. En çok gürültüyü de Hemşire Benvenuta'nın derslerinde yapıyordu. Konuşuyor, gülüyor ve arkadaşlarına takılıyordu. Jolanthe birkaç kez ona engel olmaya çalışmıştı.

«Sen aptalsın!» demişti ona bir gün Maud. «Benni'nin anlattığı saçmalıklara inanıyorsun.» Hemşireye, Benni diyordu.

«Saçmalık değil! Hepsi gerçek!»

Maud güldü, «Palavra hepsi! Benni yalan söylüyor! Paskalya tavşanları! Noel Baba! Hepsi saçma! Hepsi yalan! Biraz büyüyünce anlarsın, yalan olduğunu bunların, Ben sana çok daha başka şeyler anlatabilirim!»

«Bir şey dinlemek istemiyorum! Fakat şunu bil ki...» Ses tonunu kendi bile tanıyamamıştı. «... Bir daha rahatsız edersen, kötü olabilir!»

«Sen mi yapacaksın bu kötü şeyleri?»

«Evet, ben!»

Maud güldü.

Din dersinde yeniden rahatsız ediyordu sınıfı, hem de şimdiye kadar yapmadığı şekilde. Ders biter bitmez Jolanthe öfkeyle üzerine atılıp vurmaya başladı. Maud bütün gücüyle ona engel olmaya çalışıyordu. Öteki kızlar da etraflarına toplanmışlar, ikisinin alt alta, üst üste sınıfın cilâlı tahtaları üzerinde kavgasını merakla seyrediyorlardı. Birbirlerinin saçlarını çekip kollarını bacaklarını tırmalıyor ya da ısırıyorlardı. Bu ilginç kavga ancak sınıftan gelen heyecanlı bağırıp çağırmaları duyan Hemşire Benvenuta'nın geri gelmesiyle sona erdi.

Zaten dersteki gürültülere sinirlenmiş olan hemşire, pembe yüzünde öfkeden kırmızı lekeler belirmiş bir halde,

kavganın nedenini sordu. Maud sustu. Öteki kızlar da sustu. Içi rahattı. Verilecek cezaya razıydı. Hemşire Benvenuta hem onu, hem de Maud'u cezalandıracağını söyledi. Ertesi pazar günü yapılacak büyük geziye, oda hapsiyle cezalandırılmış olan Maud katılmayacaktı. Hemşirenin Jolanthe'ye verdiği cezaysa, okulun küçük kilisesinin mihrabını taze çiçeklerle süslemekti. Hemşire Benvenuta bilmiyordu ki, küçük kız bu cezayı seve seve yapacaktı. Sevgili hemşiresinin hayran olduğu adamın alçıdan heykelinin durduğu mihrabı çiçeklerle dolduracaktı!

Kutsal heykel takdis eder gibi uzatıyordu elini Jolanthe'ye. Dostluk ve sevecenlikle bakıyor gibiydi küçük kıza. Birden kanının kaynadığını, vücudunu dayanılmaz bir ateşin sardığını farketti. Isa'yı öpmek istiyordu! Soğuk taşa sarılmak, vücudunu bastırmak, onu ne kadar çok sevdiğini, ona ne kadar inandığını göstermek istiyordu.

Daha fazla düşünmedi. Bacakları kendiliğinden hareket etti. Aşkla, içtenlikle dolu olan yüreğiyle heykele yaklaşıp sarıldı. Başı dönüyordu. Gözlerini kapattı. Mutluluk, en yüce mutluluk işte buydu!

Bu sırada küçük kiliseye girmiş olan hemşire Benvenuta gördükleri karşısında dehşetle irkilmiş, ne söyleyeceğini şaşırmıştı. Küçük kız beyaz sandaletleriyle damasko örtüye basmış, kurtarıcıya sarılmıştı. Vücuduna felç gelmiş gibi hızla ileri atılmış ve bir eli Jolanthe'yi mihrabdan indirirken, öbür eliyle de suratına şiddetli bir tokat vurmuştu.

«Seni gidi günahkâr varlık,» diye haykırmıştı. «Bundan dolayı Tanrı seni cezalandıracaktır!»

22

Okul yönetimi tarafından hemen çağırılan baba, tutumu, konuşması ve «Fakirler yararına» yaptığı gösterişli bir yardımla skandalı örtbas etmişti. Jolanthe okuldan atılmadı. Hemşire Benvenuta ile barıştırıldı. Fakat babası, kızının yaptıklarına çok kızmıştı. Jolanthe ona, niyetinin kötü bir şey değil, tersine iyilik olduğunu anlatmaya çalıştı. Bir daha böyle bir şey yapmayacağına da söz verdi. Babası güldü. Iki hafta sonra bu konuyu sanayiciler kulübünde dostlarına anlatırken de gülecekti. «Küçük, heykele tırmanmış ve kutsal adama sarılıp öpmüş. Müthiş, değil, mi? Beşyüz Markıma maloldu! Ha, ha! Garson, bir viski daha!»

Kızının anlatmaya çalıştıklarını fazla dinlemedi. Saatine baktı. Altıda Düsseldorf'a uçağı kalkıyordu. Acele etmeliydi. «Tabiî anlıyorum, çocuğum. Bundan sonra uslu olursan, her şey yoluna girecektir. Sen de bana söz verdin değil mi?»

«Evet, babacığım!» (Sen bir şey anlamıyorsun. Sen kimsin ki? Seni tanımıyorum ki! Yabancı insan.) «Anneme selamlar!» (Başka bir yabancıya. Annem nerede? Riviera'da. Riviera nerede? Bilmiyorum. Çok uzakta mutlaka. Niçin burada değil? Annem niçin burada yok? Beni niçin hep yalnız bırakıyorlar?)

«Haydi, hoşçakal Jolanthe!» Babası kızını yanaklarından öptü ve otomobiline bindi. Şoförü güleryüzle selamladı. Otomobil hareket etti. Jolanthe el salladı. Geride toz bulutu bırakarak bir anda kaybolmuştu araba. Jolanthe arkasını döndü ve omuzları çökük, okula doğru yürüdü. Bu

anda çalılıkların arasından Maud fırlayıverdi önüne. Gülüyordu. «Şahane araba!» dedi, otomobilden anlar görünen bir tavırla.

Jolanthe başıyla doğruladı. Yan yana yürümeye başladılar.

«Sevimli adam, baban.»

Cevap vermedi.

«Nasıl halletti meseleyi... aptal kazla?»

«Hangi aptal kazla?»

«Işte, Benni'yle, Yoksa aptal bir kaz değil mi?»

«Oh, evet!» diye cevap verdi Jolanthe. (Uzaklarda, çok uzaklardaydı artık kutsal ülke, kutsal insan!)

«Sonunda anladın, değil mi?»

Jolanthe başını eğdi. Maud bir elini omzuna attı. «Hiç de tahmin ettiğim gibi değilmişsin!» diye konuştu dostça. «Yüzmeye gidelim mi?» Jolanthe durdu. Sanki uykudan yeni kalkmış gibi bir hali vardı. Maud'a baktı.

«Neyin var?» diye öteki sordu.

«Yok, bir şeyim,» dedi Jolanthe, «Yüzmeye gidelim.»

Yıllar sürecek bir arkadaşlık böyle başlamıştı.

Hemşire Benvenuta'nın sonu, Isa'ya duyduğu sevginin sonu, bir dönemin sonu, yeni bir dönemin başlangıcıydı. Maud'un etkisi altında kalan Jolanthe değişmişti. Dış görünüşü aynıydı. Sakin, iyi yetişmiş ve içine kapanık. Fakat iç dünyası, aylar sonunda Maud'un fikirleri ve tecrübelerini kaparak değişmeye başlamıştı. İki arkadaş gece gündüz birbirlerinden ayrılmıyordu. Dostlukları büyüktü. Eşit olmayan insanların dostluğuydu. Maud daima veren, Jolanthe ise daima alandı. Maud'dan aldığı her şey, gelişmesi için o yaşta henüz gerekli değildi. Fakat Jolanthe kızın anlattığı her şeyi ilgiyle dinliyordu: Hayatın nasıl başladığı, kızın leylek tarafından nasıl lekelendiğini, daktiloyla

yalan yanlış yazılmış açık saçık hikâyeler, resimler, fıkralar, erginlik çağına ait ilk sırlar...

Maud yaşından büyük gösteren bir kızdı. Daha on iki yaşındayken ruhunu kaplayan heyecan ve huzursuzlukla kıvranmaya başlamıştı. O yaşta hiçbir kızın yaşamadığı şeyleri yaşamıştı. Gizlice, usul usul gece yatakta arkadaşına sokularak başından geçenleri anlatıyordu: Onu öpmüş olan bahçıvanı, Hemşire Benvenuta ile Hemşire Camilla ve aralarındaki inanılmaz ilişkiyi, annesi eve sarhoş sevgilisini getirdiği için onu boşamış olan babasını, lisedeki bazı oğlanları, sinema oyuncularını, sokak köpeklerini ve vücudunun bazı ilginç yerlerini...

On üç yaşına geldiğinde arkadaşına okuldan kaçmayı teklif etti. Bir planı vardı. Birkaç kamyon şoförü ona yolda laf atmıştı. On altı yaşında gösteriyordu. Sürekli gülen, deri ceketli bu iriyarı kamyon şoförleri, okulun arkasındaki parkta gezerken ,ona yolda bazı teklifler yapmışlardı. Maud da onlara bazı şeyler söylemiş ve söz vermişti. Birlikte «pikniğe» gideceklerdi; beraberinde de bir kız arkadaşını getireceğini söylemişti. Fakat Jolanthe'nin gitmeye hiç cesareti yoktu. Yağmurlu bir akşamüstü Maud tek başına kaçmıştı. Yatakhanenin penceresinden çıkmıştı, sabırsızlanan şoförlerin klakson sesleri gelmeye başladığında. Ve tam bir hafta geri dönmemişti. Hemşireler deli gibi olmuş ve polise haber vermişlerdi. Arkadaşı Jolanthe ise ağzını açıp tek kelime bile söylememiş ve dönüşünde anlatacağı şeyleri heyecanla beklemişti. Kimbilir ne heyecan verici ve duyulmamış olaylar anlatacaktı Maud ona!

Maud geri döndü, ama başından geçenleri anlatmadı. Kaçışının sekizinci gününde bir polis tarafından geri getirildi. O geldiğinde Jolanthe parkta oynamaktaydı. Maud'-

un elbiseleri yırtılmış, üstü başı çamur içindeydi. Saçları karmakarık,, yüzü kir pas içinde ve hasta gibiydi. Kızlar yolun iki tarafına dizilmiş, hayretle onu seyrediyorlardı. Jolanthe'yi görünce ağzından müstehcen bir kelime çıktı. Jolanthe'nin, Maud'dan duyduğu en son kelime bu olmuştu. Geri getirilen yaramaz öğrenci, derhal okul nezarethanesine atıldı. Aynı gün akşamüstü lisenin doktoru gelmiş ve kızı muayene etmişti. Maud,u akşamüstü, ambulansla götürmüşlerdi. Ustünde bir gecelik vardı, yüzü bembeyaz, yorgun ve hasta gibiydi.

«Hastaymış,» diye konuşuyordu kızlar yatakhanede, sonra da, aşçı kadından duyabildiklerini anlatıyorlardı. Maud'un hastalığı çok berbat bir hastalıkmış, hiç bir zaman iyileştirilemezmiş. Yasaklandığı halde erkeklere gidilirse ve onlarla sevişilirse, bu hastalığa tutulunabilirmiş!

Jolanthe'nin kalbi çarpıyor, gözleri yanıyordu tavana bakarken. Demek böyleydi. Sevişme sonunda hasta olunuyor ve hastaneye götürülüyordu. Sevgi berbat bir şeydi! Sevgi insanın yüzünü ve organlarını yerdi. Kör, sağır ve aptal yapardı! Sevgi bir hastalıktı. Her şey kötü! Resimler, kitaplar, şiirler! Berbat ve iğrenç! Buydu. Sevgi!

23

1933 yılında Jolanthe'nin hem annesi, hem de babası öldü.

Politik ve kişisel nedenlerle Almanya'da daha fazla yaşayamayacağını anlayan babası, önce karısını, sonra da kendini vurmuştu. Bütün servetini vasiyetnameyle, o yıl okulu bitirmekte olan kızına bırakmıştı. Fakat hükümet

vasiyetnameyi geçersiz kabul etmiş ve kızın elinden her şeyi alıvermişti. Bir anda bütün servetini kaybeden Jolanthe de, Hollanda sınırı yakınlarında büyük bir çiftliği olan akrabalarının yanına sığındı. Henüz on sekiz yaşında ve el değmemişti. Çiftliğin bürosunda çalışmaya başladı. Mektupları yazıyor, vergi hesaplarını yapıyor, işçilerin maaşlarını ödüyordu. İriyarı, kaba saba bir köylü delikanlısı pesine takılmış, kıza âşık olduğunu söylüyordu. Jolanthe onu terslemiş, ama ondan korkmuştu. Köylüyse kızın cilve yaptığını sanıyordu. On dokuz yaşına bastığı gün düzenlenen eğlenceye oğlan da çağrılmıştı. Durmadan içmiş ve birlikte çıktıkları gezintide kızın üzerine saldırıp tecavüz etmek istemişti. Bağırmış, karşı koymuştu umutsuzca. Fakat olayın içinde geçtiği samanlık dilsiz ve karanlıktı. Gücünün kesildiğini hissetti, oğlanın ağzından çıkan pis içkiyi kokladı, vücudunun ağırlığını vücudunun üzerinde duydu, dell gibl ellerinin her yanında gezindiğini farketti, inleyişlerini işitti ve kendini bıraktı. Fakat birisi rahatsız etti onları, Jolanthe'yi merak edip de aramakta olan amcası samanlığa geldi. Köylü delikanlısı kızı bırakıp kaçıverdi. Jolanthe bitkin ve dediğine göre her zaman için kirletilmiş, samanların üzerinde kaldı. Hafifça yana dönüp kustu. Ertesi gün çiftliği terketti ve kente gidip bir avukatın yanında çalışmaya başladı. Hastalığa yakalanmak korkusuyla aylar geçti. Sayısız doktora muayene oldu, kendinde hastalık belirtileri var sandı, uykuları kaçtı.

«Hastayım, hasta olmalıyım, hissediyorum bunu!» diye bağıdı doktorlara. Inanmıyordu söylediklerine. Bir psikanaliste gitmesini salık vermişti hemen hemen hepsi. ufak tefek ürkek —yıl -934— bir Yahudiydi gittiği psikanalist. Henüz çalışabiliyordu, fakat en kısa zamanda kaçmaya hazırlanıyordu. Jolanthe'yi sabit fikirden kurtaran

bu adam oldu. Hasta filan değildi. Jolanthe de inanmıştı artık. Fakat başka bir sabit fikirden kurtulamadı. O günden sonra Jolanthe düşüncesiz ve plansız bir şekilde flört etmeye başladı. Sayısız aşkları, sayısız ilişkileri oldu. Hiçbiriyle uzun süre beraber yaşamdı. Hepsinden ayrıldı ve suçu daima onlarda buldu. Yahudi doktor ona şöyle demişti: «Her bakımdan normal bir kadınsınız. Duygularınız da normal. Bir erkekten hoşlanmazsanız, suç erkektedir... sizde değil!»

Erkek suçluydu, o değil. Buna inanmıştı Jolanthe. Erkeklerden nefret etmeye, onlara işkence yapmaya başladı. Bu arada yaşı ilerlemiş, çok güzel ve hayranlık uyandıran bir kadın olmuştu. Erkeklerin peşinden nasıl koştuğunu ve etrafında pervane olduğunu görerek eğleniyordu. Kendini akıllı buluyordu. Onlardan üstündü; kirli, perişan ve hasta okula dönen Maud gibi aptal olmayacaktı hiç. Çünkü «sevmeyecekti.» Jolanthe hiç «Sevmedi.» Başkaları onu sevdi. Ona göre yaşamın anlamı buydu.

1933'de, savaşın daha başlangıcında işvereni tutuklanmış, o da işsiz kalmıştı. Hiçbir şeyi umursamayan ve macera arayan bu kadın, hava kuvvetlerine yardımcı olarak yazıldı. Bilgili insanlar aranmıyor, Alman Ordusu sadece çalışacak insan arıyordu. Jolanthe hemen göreve alındı ve avcı birliğinde çalışmaya başladı. Birliğin komutanı, Mordenstein adında bir üsteğmendi. Jolanthe görevi gereği her gün onun bürosunda oluyordu. Uzun boylu ve yakışıklı bir erkekti. Bir zaman sonra Jolanthe'ye kur yapmaya başlamıştı. O ise adama, her erkeğe yaptığı gibi davranıyor, birlikte çıkıyor, yakındaki asker tiyatrosuna gidiyor, dans ediyor ve gülüyordu. Bu adamın da, bundan önceki pis, hasta ve iğrenç erkeklerden farkı yoktu.

Mordenstein paralı askerdi, acımasız ve cesur. Jolanthe'nin nazlanmaları, soğukluğu ve ilgisiz davranışlarıyla deli oluyordu. Bir süre sonra kadına âşık olmasının nedeni de, onun bu halleriydi. Hediyeler yağdırıyor, devamlı kur yapıyordu . Sonunda evlenme teklifine kadar vardı iş. Fakat Jolanthe ilgisiz kaldı. Artık Mordenstein her şeyden vazgeçecekti ki, beklenmedik bir şey oldu.

Bir akşamüstü oldu sürpriz. O gün ikisi de izinli oldukları için üsteğmenin otomobiliyle gezmeye gittiler. Sakin, güneşli bir sonbahar günüydü. Ansızın Alman cephaneliğine bombalar yağmağa başladı. Polonyalılar artık umut kestikleri ordularıyla son bir defa daha saldırıyorlardı. Gençtikleri köy ve biraz arkadaki cephanelik aralıksız bombalanıyordu. Patlamaların etkisiyle Jolanthe otomobilden dışarı fırladı. Mordenstein hemen otomobili durdurup baygın kadını, yıkılan evler, bomba infilâkları ve yanan barakalar cehenneminden kucağında geçirip henüz yıkılmamış kiliseye soktu.

Jolanthe tekrar kendine geldiğinde mihrabın önündeki kırmızı halıda yatıyordu. Mordenstein üzerine eğilmişti; hâlâ soluyordu. Yaralanıp yaralanmadığını anlamak için gri bluzunu yırtmıştı. Ve çıplak göğüsleri, kilisenin tavanındaki camlardan içeri giren solgun ışıkta bembeyaz parlıyordu.

Uçaklar yeniden saldırdı. Yaklaştı, yaklaştı ve ıslık çalan bombalar havayı delerek hedeflerine düştü. Kilise duvarları sallanır, altlarındaki tahtalar titrerken, Jolanhe kendini Mordenstein'a teslim etti. Genç adam, kadının çılgınlığı karşısında şaşırmıştı. Her şeyi daha zor tahmin etmişti. Burada, mahşerin tam ortasında, kolları arasında tuttuğu

kadının mutluluğa eriştiğini anlayacak kadar tecrübeliydi. Ama yukarda mihrapta duran Isa'nın takdis eden elinin, yerde soluyan kadının üzerine uzandığını görmüyordu.

24

Daha Polonya'dalarken, cephedeki bir din görevlisi tarafından nikâhları kıyıldı. Jolanthe Almanya'ya geri döndü. Kocası, üstteğmen Robert Mordenstein ise cephede, daha doğrusu savaşın cephelerinde görevine devam etti. Norveç'e, Fransa'ya, Rusya'ya ve Afrika'ya gitti. Tam altı yıl birbirlerinden ayrı kaldılar. Jolanthe'yi bir şokla soğukluğundan kurtaran ve ona hayat veren Mordenstein olmuştu. Bu onun için de kazançtı. Fakat bu kazancın gölgeli bir yanı da vardı. Jolanthe artık bir kadındı ve aşk konusundaki görüşlerinde temelden değişiklik olmuştu. Erkeğe ihtiyacı vardı. Mordenstein'a, onu kadın yapmış olan erkeğe ihtiyacı vardı. Mordenstein ise arandığı anda yoktu. Norveç'de, Fransa'da, Rusya'da ya da Afrika'daydı. Jolanthe'nin yanında değildi.

Oturduğu Münih'te bir süre sonra Jolanthe hakkında dedikodular dolaşmaya başladı. Ölçüsüz yaşayışı ve davranışları vardı; bir zamanlar iğrenç, hasta ve çekilmez bulduğu erkeklerle çıkıyordu artık. Bu erkekler şimdi onun sevgilisi, onun kurtarıcısı oluyordu. Mordenstein onu gereğinden çok iyileştirdiğini anladı, 1945 yılında nihayet yurduna döndüğünde. Dedikodular hemen onun da kulağına gelmeye başladı. Ilk savaş sonrası yıllarının kargaşalık ve kanunsuzlukları arasında bu gibi sözleri dikkate almadı.

Dedikoduları önemsememesinin bir nedeni de, Jolanthe ile mutlu olduğu içindi. Kadın da onunla mutluydu; hatta bugüne kadar başka bir erkekle olduğundan daha mutluydu. Altı yıl önce Polonya cephesindeki büyü hâlâ etkisini koruyordu; geçmişteki erkekler her şey kaybolmuştu.

Fakat evliliğe son veren kadın olmadı, erkek boşandı. Ilgilenecek başka şeyler bulmuştu, artık özgürlüğü isyordu. Kadına, yokluğunda olup bitenleri anlatınca, Jolanthe suçlu olduğunu kabul etti ve ayrıldılar. Artık erkeğe sahip olmak için hiçbir hakkı bulunmadığını biliyordu, fakat ondan kopması zor oldu. Aradan geçen aylar ve yıllarda, Mordenstein'sız yapamayacağını anladı. Adama sokulmak istedi, ancak başaramadı. Ne zaman onunla birlikte olsa, tekrar Polonya hatıraları canlanıyor, bütün gücünü kaybediyor, âdeta içinin yağı eriyordu.

Bu zayıflığına bir türlü engel olamıyordu. Bir an geldi ki, Mordenstein'dan nefret etmeye başladı. Savaş sonrası büsbütün kötü yollara sapmış olan erkekse, kadını sömürüyordu artık. Onun üzerindeki etkisini biliyor ve bu etkisini, bazı maddi çıkarlar sağlamak için kullanıyordu. Şimdi anladığım kadarıyla, Jolanthe bana gelmekle, eski kocasından kurtulmak için en son denemeyi yapmıştı. Onu anlamıştım, elimden geldiğince. Ve bana söylediği en son sözün nedenini de şimdi daha iyi anlıyordum.

«Öldürelim onu!»

25

«Böyle bir şey, hele barış zamanı, hiç de kolay değil,» dedim. Oturma odasında oturmuş, vicdansızca ortak öne-

rimizden söz ediyorduk. Birbirimizden saylayacak bir şeyimiz yoktu.

«Biliyorum, kolay değil, fakat galiba bir yolunu buldum.» Dışarda yağmur yağıyordu. Aramızdaki küçük masanın üzerinde bir şişe, iki de kadeh duruyordu. İkimiz de içiyorduk. Jolanthe birkaç gündür iyi alışmıştı içkiye. Ben de hasta yatağını terkeder etmez, içki şişesini elime almıştım.

«Fakat bu yüzden asılmak istemem.»

«Artık Avusturya ve Almanya'da asmıyorlar,» diye cevap verdi Jolanthe.

«Bu büyük bir teselli,» diyerek kadehleri doldurdum.

«Elinden paranın alınmasına razı olacak mısın? Bir kriz daha gelirse ne yapacaksın? Bizi rahat bırakır mı sanıyorsun?»

«Hayır, sanmıyorum!»

«Bana yardım etmeyeceksen, açık söyle. O zaman tek başıma yaparım. Ne olursa olsun, yapacağım. Bir daha ona dönmeyeceğim. Bittim artık. Benim için o, çoktan öldü.» Kadehinden bir yudum aldı ve bana bakarak, sıcak sesiyle konuştu. «İnanıyor musun seni sevdiğimè?»

«Evet, Jolanthe,» dedim sıkıntıyla. «İnanıyorum sana!»

«Yardım edecek misin bana?»

Başımla 'evet' dedim. Bu baş eğişle, bir insanın hayatının sona ermesi için imzamı atmıştım. Ne kadar da kolay yapmıştım bunu. Şaşırdım. Iskemlesini yanıma çekti ve planının ayrıntılarını anlatmaya başladı. Sanki portakal ihracatı yapan bir tüccar gibi konuşuyordu benimle.

«Dikkat et şimdi! Onun yanında karısı olarak gidiyorum! Sense trende tek başına ve sahte belgelerle sınırı

geçiyorsun. Freilassing'de tekrar buluşuyoruz. Otoyolunda başına bir şey gelirse, Avusturya'dan dönmekte olan Münih'li Bay Mordenstein'i bulacaklar. Soruşturma yapıldığında, sınır polislinden, Almanya'ya karısıyla beraber geçtiğini öğrenecekler. Kadınsa ortadan kaybolmuştur. Katil olarak kadını arayacaklar, fakat bulamayacaklar. Çünkü Bayan Mordenstein bu sırada Avusturya'ya geri dönmüş olacak. Hele senin hakkında hiçbir şey bilmeyecekler. Trenle Almanya'ya girecek ve yine trenle Almanya'dan çıkacaksın. Anlıyorsun, değil mi?»

«Buraya kadar, evet,» dedim. «Başına gelecek kaza ne olacak?»

«Bir otomobil kazası,» cevabını verdi. «Bavyera köprüsünü biliyor musun?»

«Hayır.»

«Bavyera köprüsü,» diye açıklamaya başladı Jolanthe. «Salzburg - Münih otoyolunda derin bir vadi üzerine kurulmuştur. Çok uzun ve çok yüksektir. Savaşın son günlerinde bombardımanla kısmen tahrip edilmiştir. Ortalarında bir yer hâlâ eksik; bu yüzden araçlar karşı yoldan geçirilmektedir. Köprünün bu bölümü ışıklı parmaklıklarla kapatılmıştır. Bu engeli görmeyen, soluğu uçurumda alır.»

«Güzel. Peki, biz otomobilden nasıl çıkacağız?»

«Parmaklıktan önce.» Sigorasından bir nefes aldı. «Otomobili tam gaza ayarlarsın, debriyajı da bir sopayla aşağı bastırırsın. Bu arada sen otomobilin basamağındasın. Aşağı atlarken debriyajı bastıran sopaya bir tekme vurursun. O zaman otomobil birden ileri fırlar ve parmaklıkları parçalayarak köprüden aşağı, uçuruma düşer. Tabii direksiyonda Mordenstein olduğu halde.»

«Direksiyonda Mordenstein olduğu halde,» diye tekrarladım.

«Tabii daha önce ölmüş olacak.»
«Ah, öyle mi?» diye sordum. «Onu daha önce...»

Başıyla onayladı.
«Tabii,» diye ciddi bir tavırla konuştu. Telefon çaldı birden. Ahizeyi kaldırdım. Vilma'ydı konuşan. Daha kız konuşmaya başlamadan Jolanthe anlamıştı kim olduğunu. Gülerek bana bakıyordu. Dostça bir gülümsemeydi bu. Konuşurken de dikkatli ve sakin beni dinliyordu.
«Iyi akşamlar, Vilma.»

Sıkılgan bir sesle konuştu. «Özür dilerim, telefon ettiğim için. Çok huzursuzum da. Hiç haber çıkmadı sizden!» Sonra devam etti. Sesinde o sıkılganlık kalmamıştı. «Bir şey mi oldu? Söyle bana, lütfen!»

«Hastaydım, Vilma.»
«Aman Tanrım!»
«Fakat şimdi iyiyim, Vilma.»
«Yalnız değilsin galiba?»
«Değilim.»
«Ah, tabii. O mu var yanında?»
«Evet, Vilma. Yanımda Jolanthe var.»
«Onunla konuştun mu?»
«Evet, Vilma.»

Konuşmadı.
«Vilma... birkaç günlük bir yolculuğa çıkıyorum. Geri döndüğümde, her şeyi konuşuruz.»

«Şimdi ben kapatıyorum,» dedi sakin sesiyle. «Fakat gelir gelmez, lütfen beni ara. Ve... cevap verme lütfen, bili-

yorum biraz zor olacak, gerekli de değil, fakat... seni seviyorum!»

«Teşekkür ederim Vilma.»

«Sen... sen de...?»

«Evet, Vilma!»

Mutlu olduğunu biliyorum. Iç geçirdi. «Peki öyleyse! Hoşçakal!»

«Hoşça kal,» cevabını verip telefonu kapattım. Jolanthe susuyordu. Kadehleri doldurarak birini bana uzattı.

«Teşekkür ederim,» dedim.

Başını salladı, dostça. «İç!»

«Içemeyeceğim artık.»

«Dene bir kez!»

«Hayır.»

«Tanrım,» diye konuştu Jolanthe. «Sen ne zavallı bir köpeksin!»

Dışarda hâlâ yağmur yağıyordu.

26

Cuma günü yola çıktık.

Mordenstein, Viyana'yı öğleden sonra terketmemize karar vermişit. Salzburg'a ancak gece karanlığında vurabilecektik. «Gündüz sizin için daha sakıncalı. Değil mi, Mr. Chandler? Gece sizi tanıyabilme tehlikesi hemen hemen yok gibi. Sonra otoyolu gece daha boştur.»

Jolanthe bana baktı. Evet, otoyolu geceleri boş ve sessizdir! Mordenstein faka basıyordu. Ben yanına bin-

dim. Otomobili kendisi kullanıyordu. Jolanthe de arkadaydı.

«Kötü ve aptalca düşünceleriniz olmasın, Mr. Chandler?»

«Ne gibi düşüncelerden söz ediyorsunuz?»

«Örneğin beni öldürmek gibi,» dedi ve neşeyle güldü. «Bunun için elleriniz hep dizlerinizde duracak, anlaşıldı mı?»

Başımı eğdim.

«Bir dakika,» diye devam etti ve elbisemi şöyle bir yokladı. «Küçük bir tabanca ya da güzel bir muşta filan saklamış olmayasınız?» Küçük bir tabanca ya da, güzel bir muşta filan saklamamıştım üstüme. Meseleyi büsbütün başka bir yöntemle halletmek kararındaydık. Kriko kolundan yararlanacaktık. Arkada, Jolanthe'nin ayakları dibinde duruyordu.

Aşağı Avusturya'nın o eşsiz sonbahar görünümü arasından geçerek batıya gidiyorduk. Ağaçların çoğu yapraklarını dökmeye başlamıştı. Hava soğuktu ve hafif hafif yağmur yağmaktaydı. Farların ışığında asfalt parlıyordu.

Birbirimizle pek konuşmuyorduk. Jolanthe de arkada uyuyordu galiba. Mardenstein otomobili hızlı sürüyordu. Büyük ve güçlü bir otomobili vardı. Saat yediye doğru Salzburg'a varmıştık bile. Beni doğru istasyona götürüp bıraktılar.

«Treniniz sekizde kalkıyor. Saat sekizi on beş geçe sizi Freilassing istasyonun çıkışında bekleyeceğim.»

«Iyi,» dedim. Yanıma almış olduğum küçük valizimi uzattı. oJlanthe bana bakmıyordu bile. Soğuk yağmurun altında istasyona doğru yürüdüm ve gişeden Münih'e ikinci mevki bir bilet aldım. Sonra lokantaya geçip daha çok zamanım olduğu için kendime bir konyak ısmarladım. Mor-

«lanstein'in yanından ayrılırken çok sinirliydim. Buna engel olmalıydım. Bundan sonra yapmam gerekenler bana zor gelmeye başlamıştı. Fakat beşinci kadeh konyaktan sonra kendime hâkim oldum. Sakinleşmiştim.

Duvardaki büyük saat sekize yirmi kalayı gösterdiğinde, ayağa kalktım ve hesabımı ödeyip dışarı çıktım. Istasyonun kirli tuğla zeminli peronunda dolaşırken gümrüğe girmem gerektiği aklıma geldi. Gümrük kontrol işlemi, büyük ve aydınlık bir salonda yapılıyordu. Almanya'ya geçecek yolcuların bagaj kontrolü Salzburg istasyonundaydı. Bundan sonraki ilk tren istasyonu Freilassing'di, Alman topraklarında.

Saat sekiz trenine binecek yolcularla doluydu salon. Rahattım. Gümrük memurlarının arkasında durduğu tezgâhın önünde sıralanmış insanların en arkasına geçtim. Iki memur da bagajlara bakıyordu. Valizimdeki çamaşırları karıştırıp ceplerimi yokladılar ve pasaportuma iki damga vurdular.

«Teşekkür ederiz, Bay Frank!» dedi memurlardan biri. Dışarı çıktım. Ağır adımlarla Alman peronuna doğru yürüdüm. Kontrolu biten yolcular soğuk ve karanlık peronda beklemekteydi. Lokantada içtiğim konyak etkisini gösteriyordu. Uşümüyordum; kendime iyice hâkim ve güven içindeydim. Perondaki büfeden bir şişe daha aldım. Üç tane de karton bardak istedim büfeciden. Mordenstein'in vücudunda alkol bulmaları iyi olacaktı, tabii ilerde muayene ederlerse!

Tren tam vaktinde geldi. Uzaktan gelen ve uzağa gidecek bir trendi. Boş bir kompartımana bindim ve oturur oturmaz şişeyi açıp bir yudum aldım. Tren Freilasing'de sadece iki dakika duruyordu postayı almak için. Bunu biliyordum. Hazırlandım ve tren istasyonda yavaşlar yavaş-

lamaz, ters yöndeki raylara atlayarak geçide inen merdivenlerde kayboldum. Trenle buraya geldiğimi kimse görmemeliydi. Istasyon binasının bulunduğu tarafa geçince çıkış kapısına gitmedim. Biletlerin buradaki memura verilmesi gerektiğini söylemişlerdi. Bu da benim işime gelmezdi. Binanın yan tarafındaki çalılıkların arasından geçip parmaklığın üzerinden atladım. Caddenin karanlık tarafındaydım. Sisli ve yağmurlu havada on adım ötesi görünmüyordu. Yürüdüm. Biraz ilerde, bir yük kamyonunun arkasına park ettiği otomobilinin yanında duruyordu Mordenstein. Beni görünce el salladı.

«Haydi, bakalım,» diye konuştu, ben otomobile binerken. Sesinden rahatladığı anlaşılıyordu. Trende kaçmaya kalkışmamdan korkmuştu galiba. Yanına oturunca ona bakmadım. Başımı çevirip Jolanthe'ye baktım. Hiç istifini bozmadı, sadece başını önüne eğdi. Beyaz yüzü ve büyük ağzıyla karanlığa bambaş bakıyordu. Mordenstein el frenini boşalttı ve hareket ettik. Birkaç dakikada kentten çıkıp otoyolunda ilerlemeye başladık. Yolun bazı yerleri karlıydı; burada yağmur şiddetli yağıyordu. Rüzgâr da sertti. Cebimden küçük konyak şişesini çıkardım ve başıma diktim.

«Bana da verin,» dedi Mordenstein. «Bir yudum alsam fena olmaz!»

Verdim. Bakışlarını önündeki yoldan ayırmadan esaslı bir yudum aldı ve Jolanthe'ye uzattı. O da içtikten sonra bana verdi. Şişe birkaç kez elden ele dolaştıktan sonra yarıya inmişti. Şişeyi Mordenstein ile aramıza, koltuğun üzerine bıraktım. Dokuzu on geçe, Traunstein'dan geçtik. Biraz sonra Jolanthe'nin sözünü ettiği büyük benzin istasyonuna gelecektik. Bu benzinciye dikkat etmeliydim. Tahminen daha on dakika filan vardı. Mordenstein konuş-

maya başlamıştı.

«Şimdi ne yapacaksınız, Mr. Chandler?» Bana son ana kadar Chandler ve Mr. dedi.

«Henüz blimiyorum.»

«Para da yok, değil mi?»

«Yok.»

«Biliyor musunuz, bir şey düşündüm. Hepsini almayacağım elinizden. Alçaklık olur böylesi. Biraz para bırakacağım size.»

«Teşekkür ederim.»

«Sizi her zaman kendime yakın bulmuşumdur, Mr. Chandler. Inanın bana! Hayat zordur. Insan nerede durması gerektiğini bilmelidir. Size karşı hiçbir art niyetim olmadan paranızı alıyorum.»

«Memnun oldum. Yoksa, bana kızdığınızı sanacaktım.»

Birden benzin istasyonunu gördüm. Işıl ışıldı. Bir otomobil benzin almaktaydı. Bu gece otoyolu çok sessiz ve boştu. Sonra benzin istasyonunun hizasına gelmemizi bekledim ve geldiğimizde yirmi birden otuza doğru yavaş yavaş saymaya başladım. Yirmi dokuzda kriko kolunu kavradım. Otuzda Mordenstein'in haykırmasını duydum. Ona bakmadım. Gözlerim yoldaydı. Direksiyona hâkim olmaya ve otomobilin devrilmemesine çalışıyordum. Mordenstein'in elleri direksiyona yapışmış kalmıştı; direksiyonu sağa sola sallıyordu. Ayağı gaz pedalından kurtulduğu için, sol ayağımı uzatıp tekrar gaz verdim ve otomobil hızlandı.

Kriko kolunu Jolanthe'ye verdim. Arkadan Mordenstein'in boğazına bastırdı; adamın hareketine engel oluyordu. Biraz sonra kendine gelirken, inlemeye ve hırıltılar çıkarmaya başladı. Jolanthe'nin kriko koluyla ne yap-

tığını tarif etmek istemiyorum. Fakat iki dakika içinde Mordenstein artık ölmüştü. Otomobili yolun kenarına çekip durdurdum.

27

Her şey çok çabuk olup bitmişti.

Jolanthe, Mordenstein'i daha önce benim oturduğum yere itmeme yardım etti. Kafasında herhangi bir yara ve kanama yoktu. Sadece başı önüne düşmüş, sallanıyordu. Hemen cüzdanını alıp makbuzları aradım. Kolayca buldum. Kendi cebime koyup direksiyona geçtim.

«Haydi bin,» dedim Jolanthe'ye.»

«Hemen,» cevabını verip elini ağzına kapatarak yolun kenarındaki ormana koştu. Biraz sonra geri geldi ve yerden bir parça temiz kar alıp ağzına doldurdu. Şöyle bir çalkaladıktan sonra yere tükürdü.

«Haydi,» dedim tekrar. Arkaya bindi ve kapıyı kapattı. Hızla hareket ettim, Mordenstein üzerime yuvarlanıp direksiyona çarptı.

«Tut bu herifi!» diye fısladım dişlerimin arasından.

«Tutuyorum,» diye haykırdı.

«Bağırmana gerek yok!» Uzerimdeki ölü herifi ittim. Jolanthe kollarından tutup sırtını koltuğa dayadı. Şimdi doğru dürüst oturuyordu.

«Istediğim kadar bağırırım!»

«Ama şimdi değil! Şimdi sinirlerimize hâkim olmalıyız!»

«Sen! Sen sinirlerine hâkim olacaksın! Ne yaptın ki

şimdiye kadar? Bir kez olsun beni düşündün mü?» Hıçkırmaya başladı. Yanımda duran yarı boş şişeyi alıp uzattım. Şişeyi bir eliyle tuttu, mantarını dişleriyle açıp kafasına dikti. Sonra şişeyi geri verdi.

«Köprüye daha ne kadar var?»

«Yarım saat!»

Gaz padalına hızla bastım.

28

Yanında bir ölü oturursa, yarım saat uzun zamandır. Hele adamı birlikte öldürdüğün kadın da arkanda oturuyorsa! Cadde üzerine hızla geliyor, arada sırada karşına bir başka otomobil çıkıyor, sırtından aşağı soğuk terler iniyor ve dişlerin birbirine çarpıyordu. Sonra yabancı otomobil yanımızdan hızla geçip gidiyordu. Tamam. Bitti. Karanlığa gömülüyor, düşüncelerle yeniden baş başa kalıyordum. Engel olamıyordum; kafamı zorluyor, beyinimi deliyordu. Serbest bırakmıyorlardı. Şişeden bir yudum daha.

Fakat yardım etmez sana konyak. Bir insanı öldürdüğünü düşünüyorsun. Tek başına değil. Böylesi daha fena. Tek başına olsaydın derdin daha az olurdu. Şimdi içinde bulunduğun durumda yalnız değilsin. Jolanthe'yle beraber. Bir kadınla! Seni sevdiğini söyleyen bir kadınla. Seni sevse ya da sevmese, inanılır mı kadına? Hâlâ inanacak mısın kadınlara? Hiç birine! Morsdenstein, Jolanthe'ye inanabilmiş miydi? Hayır, kadın benimle gidiyor, öbür erkekten kaçıyordu. Bu erkeğin boynunu kırmıştı.

«Öyleyse?»

Ne demek, öyleyse?

«Öyleyse ne düşünüyorsun? Sen ve o kadın. Şimdi ikiniz bir oldunuz artık. Artık birbirinizden ayrılamazsınız. Hiçbir zaman! O kadını sevsen de, sevmesen de! Sevmiyorsun ya zaten! Sen Vilma'yı seviyorsun. Şimdiyse Jolanthe'nin avucu içindesin. Şimdi Jolanthe seni de avucuna aldı. Sense onu avucuna almak filan istemiyorsun. Herhalde planını hazırlarken, sana da yer vermiştir. Ve Vilma! Onun için gülmüş. Vilma telefon ettiğinde de kızmamıştı. Biliyordu, avucuna alacağını seni! Hiçbir şey yapmadı, her şey kendiliğinden oldu. Şimdi olan olmuştu artık. Onunla birliktin, istesen de, istemesen de. O ne isterse zorunluydum. Ömrünün sonuna dek. O uğursuz sonuna kadar!

Şişeden bir yudum daha.

Pencereden dışarsı kapkaranlık. Motor uğultusundan başka ses yok. Yağmur ince ince yağıyor. Sonra birden, yavaş yavaş ve dehşetle ayak tırnaklarının ucundan ta kalbine kadar yükselen yapışkan, buz gibi bir bilinçle doluyordun: Bir üçüncüyü öldürmüş olan iki insana bu dünya küçüktür! Nereye kaçsan, ne kadar sarhoş olsan, nereye saklansan, küçüktür bu dünya senin ve onun için! Sen ve Jolanthe için.

Yanında bir ölü otururşa, yarım saat uzun bir zamandır. Düşünürsün: Fakat ne yapmalıyım? Evet, ne yapmalısın? Artık serbest ve özgür olmak istiyorsan, korkak olduğun için başka türlü kurtulmana imkân olmadığını biliyorsan; ne yapmalısın? Jolanthe'yi öldürmelisin! Bu iyi bir fikir. Ondan zaten kurtulmak niyetindesin, tıpkı Mordenstein'a bağlı olması gibi, sen de ona bağlısın. Bunlar iyi düşünceler değil ama...

Onu öldürürsen ne olabilir?

Hiçbir şey. Yanındaki sahte belgeleri, Frank soyadına olanları alır, eski kocanın yanına oturtursun. Sonra Bavyera Köprüsünden aşağı otomobille birlikte giderler. Aşağı, aşağıya, aşağılara! Bulunduklarında üzerlerinde çıkan belgelere bakınca, şu kelimedeleri okuyacaklar: Bay ve Bayan Mordenstein. Bir trafik kazası kurbanları, dikkatsizlik, akolün etkisi!..

Her neyse, sonunda iz kalmayacaktı ya! İzin izi bile kalmayacak! Ve sen artık serbestsin. Önündeki kısa aylar için özgürsün, Vilma için özgürsün, seni bekleyen Vilma için...

Bir ses işitiyorsun.

Toparlanıyorsun.

«Ne var?»

Jolanhe sana bir şey söylemiş.

Bavyera köprüsü karşıda.

Otomobili durduruyorsun.

İnsan ne kadar çok şey düşünüyor yarım saatte.

29

«Köprü karşımızdaydı.

Yüz kadar ötede kırmızı ışıklarla aydınlatılmış parmaklıklar görünüyordu. En tehlikeli anlar şimdi gelmişti. Bir başka otomobilin şoförü bizi gördü mü, her şey sona ermiş demektir. Çabuk çalışmalıydık. Mordenstein tekrar direksiyona oturtuldu. Otomobilin motorunu çalışır durumda bırakmış, tam gaza da ayarlamıştım. Vites kolu henüz boştaydı. Jolanthe dışarda heyecanla beni bekliyor-

du. Etrafta pek kar yoktu. Bu iyiydi, karlarda ayak ve tekerlek izleri kalırdı. Yanına gittim. Yeşil gözlerini iri iri açmış bana bakıyordu.

«Öp beni,» diye fısıldadı.

Öptüm onu. Inledi ve bana iyice sokuldu. Bir elimde tuttuğum demiri görmedi. Ancak kolum kalkarken dehşetle geri çekilmek istedi, fakat çok geç kalmıştı. Demir ensesine indi ve aynı iğrenç sesi yine duydum. Kollarımın arasından kayıp yere yığıldı. Vücudu birkaç kez titredi, sonra hareketsiz kalıverdi. Koltuklarının altından tutup otomobile taşıdım ve direksiyona yığılı duran Mordenstein'in yanına oturttum. Şimdi yine yan yana oturuyorlardı, karı - koca Mordenstein'lar. Motor usul usul çalışmasına devam ediyordu. Arka koltuktan Jolanthe'nin çantasını alıp karıştırdım. Sahte belgeleri bulduktan sonra cebime yerleştirdim ve çantayı yine aynı yere bıraktım.

Şansım vardı. Gece sessiz ve karanlıktı. Gelip geçen de yoktu. Mordenstein'in tarafındaki basamağa çıktım ve kriko koluyla debriyajı aşağı bastırdım. Sonra vitesi bire alıp debriyajdan kriko kolunu çektim. Otomobil hareket etti. Parmaklıklara doğru giderken kapının kenarına sıkıca tutundum, araba parmaklığa çarpıp devirdi ve bozuk yere doğru ilerlemeye başladı. Krıko koluyla debriyajı bir daha bastırıp vitesi ikiye aldım. Sonra birden karanlığın içinde yolun bittiği yeri gördüm. Kendimi attım ve yüzükoyun yere yuvarlandım. Ellerimle başımı örtüp bekledim. Sonra uzun bir zaman hiç ses duymadım. Vadi derindi, çok derin! Yere çarpma sesi ne zaman gelecekti? Ne zaman?

Daha fazla bekleyemedim, ayağa kalktım. O anda duydum infilâk sesini. Sonra birbirini izleyen birkaç patlama daha. Sendeleyerek koştum, hiçbir şey duymayıncaya

kadar. Vadiden kırmızı alevler yükseldi. Otomobil yanıyordu. Benzin deposu infilâk etmiş olacaktı.

Paltomdaki çamurları temizledim ve bu arada elimden düşürdüğüm demiri eğilip, yerden aldım. Sonra yavaş yavaş yürüdüm bir kavşağa kadar. Tarlalar ve ormanlardan geçerek Rosenheim'a gittim. Tam beş saat yürüdüm ve yolumu zorla buldum. Yanımda bölgenin bir haritası da vardı. Jolanthe'nindi harita. Viyana'dan almıştı. Her şeyi hallettikten sonra oraya gitmek onun planına uygundu.

30

Sabaha karşı Rosenheim'a vardım.

Münih treni dörtte kalkıyordu. Yeniden bilet aldım. Saat altıda Münih'e varmıştım. İstasyon lokantasında sabah kahvaltımı yaptım. Sonra emanete gidip paketi aldım. Augsburg treni de sekizde kalkacaktı. Oradan da para paketini kolayca aldıktan sonra Stüttgart'a gittim. Bu kentten yetmiş bin Mark değerinde mücevher satın aldım. Günün kalan bölümünü otel odasından dışarı çıkmadan geçirdim.

Viyana ekspresi Stuttgart istasyonuna akşam saat dokuzda girdi. Bir yataklı vagon bileti almıştım. Kondoktöre yirmi Mark verip kompartımanda yalnız kaldım. Gece yarısına doğru Münih'teydik. Yanımda kalan nakit parayı bir paket haline getirip koridorun sonundaki tuvaletin musluğunun altına sıkıştırdım. Avusturya sınırındaki gümrük kontrolü üstünkörü yapıldı. Memurlar bana nazik davrandılar ve para paketi bulunmadı. Bulunsaydı bile, bana ait olduğunu kim nereden bilecekti! En kolay ve emin olarak

nasıl geçireceğimi uzun uzun düşünmüş ve sonunda bu yolu seçmiştim. Pek önemi de yoktu ya, yanımda yetirince mücevher vardı.

Tren Salzburg'dan ayrıldıktan sonra, tuvalete girip paketi yerinden çıkardım, yatağımın altına koydum; Münih istasyonunda aldığım akşam gazetelerini okumaya başladım: «Bavyera köprüsünde feci otomobil kazası!» Haberi baştan aşağı dikkatle okudum. Cumartesi gecesi Bavyera köprüsündeki parmaklıkları parçalayan bir otomobil uçuruma yuvarlanmıştı. İçindeki iki kişi, otomobil tamamen yandığı için tanınamayacak durumdaydı.

Ancak otomobilin motor numarasından, sahibinin Münih'li Robert Mordenstein adında biri olduğu saptanmıştı. Yanındaki ceset de herhalde karısına atti. Gazeteyi pencereden fırlattım. Sonra uyudum.

Pazar günü saat ona doğru Reisner Caddesindeki evime tekrar dönmüştüm. Banyo yapıp elbiselerimi değiştikten sonra Vilma'ya telefon ettim. Evde değildi. Büroda aradım, orada da yoktu. Tiyatrodaysa telefona Felix çıktı.

«Bayan Vilma burada değil,» dedi hırsla. Sesimden beni tanımıştı.

«Nerede bulabilirim kendisini?»

«Bilmiyorum.»

«Tiyatroya gelir mi?»

«Bunu da bilmem.»

«Gelirse beni aramasını söyler misiniz kendisine?»

«Hımm.»

«Teşekkür ederim, Felix,» dedim. «Çok iyisiniz.»

Yatağa uzandım, fakat uyuyamadım. Vilma'nın telefon etmesini bekliyordum. Fakat telefon sessiz kaldı. Oda hâlâ Jolanthe'nin parfümü kokuyordu. Birkaç elbisesi de sağda solda dağınık duruyordu. Kalkıp bunları topladım.

Sonra şöminenin ateşini yaktım; hava oldukça soğuktu. Alevler yükseldi, gürgenleri yalayarak sardı ve odunlar çıtırdamaya başladı. Hemen Vilma ile Italya'ya gidelim, diye düşündüm. Vizeye gerek yoktu; sonra orada havalar sıcaktı. Hatta Vilma'yla konuşup derhal yarın yola çıkabilirdik.

Almanya'dan getirdiğim mücevherleri çantamdan çıkarıp içlerinde Vilma'ya hediye edebileceğim bir yüzü aradım. Ve sonra yine şöminenin karşısına geçip telefonun gelmesini bekledim. Saat beş olmuştu Vilma'dan telefon geldiğinde. Karanlık odadan geçip telefonun yanına gittim ve ahizeyi kaldırdım. Vilma'nın sesini duydum.

«Ne kadar güzel, tekrar burada olman.»

«Evet, Vilma. Işlerim düşündüğümden de çabuk bitti.»

«Görüşebilir miyiz?»

«Ne zaman istersen! Hemen!»

«Yalnız mısın?» Sesi üzüntülü gibi çıkmıştı.

«Evet, yalnızım.»

«Karın...» Devam etmedi.

«... Almanya'da kaldı,» dedim hiç zorluk çekmeden.

«Ah...» Vilma'nın sesi kayboldu.

«Niye, ah?»

«Yok, bir şey, Walter! Konuştun mu onunla?»

«Tabii. Bu yüzden Almanya'da kaldı ya. Ayrıldık birbirimizden.»

Sustu.

«Ne oldu, Vilma? Sevinmiyor musun?»

«Tersine! Tabii.» Birden sesi yükseldi. «Seni görmeliyim!» Seninle konuşmalıyım!»

«Ben de Vilma! Bana gel!»

«Hayır, istemiyorum bunu. Küçük pastanede buluşalım.»

«Olur,» dedim. Biraz şaşırmıştım. «Peki, ne zaman?»

«Yarım saat sonra,» cevabını verdi.

Saat beşbuçukta pastaneye girdim. Şişman sahibesi gülerek bana doğru yürüdü. «Oh, ne mutluluk sizi tekrar görmek, bayım! Sayın bayan da sizi bekliyor!»

«Bana...»

«... duble konyak. Biliyorum!» dedi neşeyle ve tezgâhın arkasında kayboldu. Pencerenin yanındaki girintide Vilma oturuyordu. Beni görünce gülümsedi. Gri bir kazakla aynı renkte bir etek giymişti. Çok güzel göründü gözüme. Hızla yanına gittim ve öptüm. Fakat o hemen çekildi. Şişman kadın konyakla geldi. Peşinden gelen iri kedi de karşıma geçip merakla bana bakmaya başladı. Vilma'nın ellerini okşuyor kendimi çok rahat hissediyordum. Işte sonunda hedefe varmıştım, diye düşündüm, artık her şey iyiydi ve mutlu olabilirdik.

«Tekrar burada olduğum için sevinçliyim,» dedim.

Gülümsedi, fakat gözlerinden ciddi olduğu belliydi. «Ben de.»

«Artık birlikte olacağız.»

«Evet, Walter.»

«Italya'ya gidiyoruz, Vilma!»

«Ailemin izin verip vermeyeceğini bilmiyorum...»

«Ben onlarla konuşurum! Beni tanıştıracaksın onlarla! Seninle evleneceğim...»

«Fakat sen evlisin!»

«Boşanacağım!» Rahat bir tavırla gülümsedim. Artık Jolanthe'yi, köprüyü, kriko kolunu ve otomobilin infilakını düşünmüyordum. «Nişan yüzüğünü bile getirdim sana,» diye devam ettim mutlulukla ve yüzüğü cebimden çıkardım. Taşları lamba ışığında parlıyordu. Vilma hafifçe yaklaştı ve merakla baktı.

«Hoşuna gitti mi?»

«Almayacak mısın? Senin için getirdim!» Yüzüğü parmağına takmaya çalıştım, fakat o elini çekti. «Sana bir şey söylemem gerekiyor, Walter.»

«Evet?»

«Bir mektup aldım.»

«Öyle mi?» dedim neşeyle. «Kimden geliyormuş?»

«Karından,» cevabını verdi.

31

Dışarda bir motosiklet büyük gürültü yaptı. Demir gibi soğuk bir elin sırtımı okşadığını hissettim. Her şey yeniden gözlerimde canlandı: Jolanthe, köprü, kriko kolu ve infilak sesi.

«Yanında mı... mektup?»

Başıyla onayladı ve masanın üzerine bir kâğıt parçası bıraktı.

«Dün sabah pastasıyla geldi.»

Kâğıdı elime alıp okudum:

«Sevgili Bayan Vilma, belki size bu mektubu yazdığım için şaşıracaksınız, fakat içinde bulunduğum olağanüstü durumu anlayacağınızı umarım. Biliyorum kocamı sevdiğinizi. O da sizi sevdiğini söyledi bana. Bunu ondan duymak bana büyük acı verdi, çünkü onu ben de sevmekteyim. Sizden daha yaşlıyım, Bayan Vilma ve sanıyorum, kocamı sizden daha başka bir sevgiyle seviyorum. O erkek benim hayatta en son dayanağımdır. Karışık ve hiç

de hoş olmayan bir geçmişim oldu. Kocam güvenebileceğim tek insandır...»

Zavallı Jolanthe, diye düşündüm ve okumaya devam ettim.

«Önemli bir konuyu izlemek için Almanya'ya gitmek niyetindeyiz. Sanırım birkaç gün içinde tekrar Viyana'da oluruz. Sizden ısrarla rica etmek istemem, fakat bu arada düşünmeniz ve onsuz yaşayamayacak kadar kocamı sevip sevmediğinizi anlamanızı dilerim. Biliyorum, sizin silâhlarınız olan güzellik ve gençliğe ben artık sahip değilim, fakat şunu da unutmayın ki, kocam sizin çevrenizden ve kuşağınızdan değil. Ustelik sizden çok daha yaşlı, Sağlığı yerinde olmadığı gibi, anlaşılması zor bir insandır da. Siz bugüne kadar hep genç insanlar arasında oldunuz. Bu genç insanlar arasında biri var ki, sizi gerçekten seviyor, sizse davranışlarınızla onu mutsuz ettiniz. Burada bulunmadığımız günlerde o insanı da düşünün ve dönüşümüzde bana telefon ederek, ne karar verdiğinizi anlatın. Belki bu mektup, bir insaf dilenciliği oldu, fakat önemli değil benim için.

Saygılarımla,
Valerie Frank.»

Başımı kaldırıp gülümseyerek Vilma'ya baktım. «Evet,» dedim. «Tabii onun için kolay olmamıştır gerçeği duyması! Uzun uzun konuştuk bu konuyu. Fakat sonunda Valerie, çoktandır sahibi olmadığı bir hakkın üzerinde direnmesinin yersiz olduğunu anladı.»

Vilma bana bakmayarak konuştu. «Mektubun bir de dipnotu var.»

«Öyle mi?»

Mektuba tekrar bakıp, dipnotu okudum:

«Eğer kocam, ki mümkündür, yanında ben olmadan Viyana'ya dönerse ve benden ayrıldığını söylerse, onun yanında bu mektubun ilişiğinde gönderdiğim ikinci mektubu da açın.»

Mektubu masaya bıraktım. Yani Mordenstein'in otomobilinde oturuyordum. Yağmurdan parıldayan otoyolunda Bavyera köprüsüne doğru hızla gidiyorduk. Sonra otomobil uçuruma düşüyor ve alevler yükseliyordu. O zaman soğukkanlılıkla yaptığım şeyler, şimdi beni korkutmaya başlamıştı...

«Evet?» diye sordum soğukkanlı olmaya çalışarak, «İkinci mektubu açtın mı?»

Vilma konuşmadan başını önüne eğip ve çantasını karıştırdı. Önce çıkardığı mendiline burnunu sildi, sonra da mektubu uzattı.

«Üzgünüm, yapmak istemiyordum. Fakat sana telefon edip de yalnız geldiğini işitince... O zaman açtım. Bilmiyorum neden, fakat açıp okumak zorunda hissettim kendimi. Kızdın mı bana!»

«Hayır!»

«Yok, kızacaksın bana...»

«Kesinlikle hayır, Vilma... Okuyayım mı?»

«Tabii,» dedi.

Okudum:

«Sevgili Vilma, bu satırları okuduğunuzda ben çoktan ölmüş olacağım. Kocam beni öldürmüştür. Ne şekilde, bunu şimdiden söyleyemem, fakat öldürdü. Daha yola çıkmadan önce bunu tahmin etmiştim, ancak bunu kendime kabul ettirememiştim. Kocamın beni öldürmesinin nedeni, doğrudan doğruya benden ayrılmak istemesidir. Zaten o beni istemeden, ben yaşayamazdım da! Bu satırları yazarken içimde hiçbir kin yok; amacım sizin gibi

genç ve çok şey vaat eden bir kızın yıkıma uğramasını önlemek. Çünkü kocamın hayatı bir yıkımla sona erecek. Kendisi çok ağır hasta ve en fazla altı aylık ömrü var. Bu süre içinde gözle görülür bir şekilde çökecek ve en sonunda bir insan enkazı olacaktır. Yavaş yavaş çökmekte olduğu bugün bile belli, benliğine bazan hâkim olamıyor. Bu mektubu açmak zorunda kalır da kocamı görürseniz, mektubu kendisine gösterin ve bu duruma ne diyeceğini sorun. Çok eminim, size gerçeği söyleyecektir. Yalancı değildir. O sadece benim katilimdir.

Valerie Frank.»

Vilma'nın gözleri üzerimdeydi başımı kaldırdığımda. Hiçbir şey sormadı, fakat kısa bir sessizlikten sonra yanaklarından aşaği yaşlar süzüldü.

«Bunlar gerçek, Vilma,» dedim sakin bir sesle.

«Sen onu...»

Başımla onayladım.

«Tanrım,» diye fısıldadı.

«Hiçbir zaman ortaya çıkmayacak,» diye hızla konuştum. «Çok akıllıca yaptım. Bir trafik kazası sanıyorlar. Korkmana neden yok, Vilma, gerçeğin ortaya hiçbir zaman çıkmayacağına söz veriyorum. Evet, sağlığımın yerinde olmadığı doğru, fakat her bakımdan normalim ve sinirlerim de yerinde. Meselenin asıl nedenlerini bilmeden yaptıklarım üzerine fikir yürütme. Seni seviyorum, Vilma, sana her şeyi anlatacağım, dinle beni. Her şey birkaç ay önce başladı, ben...»

Konuşmamı kestim. Birisinin pastaneye girip bize doğru geldiğini ve arkamda dikildiğini farkettim. Döndüğümde Felix'i gördüm. Yanakları kıpkırmızı dimdik duruyor, öfkeli gözlerle bana bakıyordu.

«Ahlâksız domuz,» diye bağırdı ve yakamdan tutup beni kaldırmak istedi.

«Anlamıştım zaten, Vilma eve gitmem gerekiyor dediği zaman, yalan söylediğini! Fakat artık hesap vereceksin, alçak herif...»

«Felix!» diye haykırdı Vilma.

Felix suratıma vurmak istedi, fakat ben daha çabuktum ondan. Suratının ortasına yumruğu yiyip duvara doğru uçtu. Yuvarlanırken bir masayı da devirdi. Bağırıp çağırmalara koşmuş olan pastane sahibi kadın da Felix'in üzerine saldırdı. «Ne oluyor size? Derhal burayı terkedin, yoksa polis çağırırım!»

«Bu adam...» diye başlamak istedi, sapsarı yüzlü Felix, fakat kadın lafı ağzına tıkadı. «Defolun! Müşterilerimi rahatsız ediyorsunuz! Kendiliğinizden gitmezseniz, polis çağıracağım!»

Felix tekrar üzerime saldırmak istedi, fakat o sırada Vilma ayağa kalkıp, «Seninle geliyorum,» dedi.

«Ne?» Anlayamamıştı.

«Seninle geliyorum,» diye tekrarladı Vilma ve mantosunu aldı. Her iki mektubu ve yüzüğü iade etti. Çok üzgünüm,» diye konuştu. «Fakat yapamayacağım. Yapacağımı sanmıştım, gerçekten, daha dün öğleden sonra böyle düşünüyordum, ancak şimdi... Yak mektupları. Onları hiç okumadım.»

«Vilma,» diye üzgün konuştum. «Gidemezsin! Seninle konuşmam gerek! Anlatacak o kadar çok şey var ki...»

Başını salladı.

«Sen önden git,» diye Felix'e rica etti. «Ben hemen geliyorum.»

Felix istemeye istemeye dışarı çıktı. Şişman pastane sahibesi de tezgâhına dönmüştü.

«Seni seviyorum,» diye fısıldadı Vilma, ellerini omuzuma koyarak, «Fakat ben... senden çok korkuyorum.» Başımı eğdim. Birden rahatlamıştım. Her şeyi anlıyor, her şeyi kabul ediyordum.

«Korkmasaydım her şey daha kolay olurdu,» diye fısıldayarak konuşmaya devam etti. «Fakat bu durumda imkânsız.»

«Evet, imkânsız,» dedim ben de. «Düşünmeliydim bunu.»

«Seni ele vereceğimi hiçbir zaman aklına getirme.»

«Getirmeyeceğim, Vilma.»

«Hoşçakal,» dedi ve hızla dışarı çıktı. Küçük masanın yanında tek başıma kalmıştım. Ucuz kışlık paltoları içinde iki kişinin pencerenin önünden geçtiklerini gördüm. Kız önde gidiyor, erkek de hızlı hızlı peşinden yürüyordu.

Daha fazla kalmama gerek yoktu. Hesabı ödeyip dışarı çıktım. Karanlık ve sonbahar kokan kentte yürüyerek eve döndüm. Şöminede hâlâ biraz ateş vardı. Üzerine birkaç odun parçası daha atıp alevlendikten sonra kendime sütlü çukulata hazırladım. Ateşin karşısında içerken düşünmeye başladım. Şimdi her şey bitti. Vilma'yı kaybettim. Onu kaybetmek zorunda kalmıştım, tersini düşünmek delilik olurdu. Jolanthe fazla akıllı bir kadındı. Belki de beni gerçekten sevmişti!

Sonra kafamdan her şeyi bu arada Viyana'yı silip attım. Artık daha ötesini, uzakları düşünüyordum. Evet, şimdi serbesttim, gerçekten serbest. Yarın buradan gidecek ve bir daha hiç dönmeyeceğim. Dünyada o kadar çok yer ve o kadar çok insan var ki!... Daha yaşıyordum da! Param ve morfinim vardı. Yanımda olabilecekler de, yanımda değildiler. Yeni bir insan, yeni bir dost, yeni bir kadın aramayı da düşünmüyordum. Çok kadın vardı, bel-

ki dostlar da! Fakat bütün bu düşüncelerle bir saat doldu kafam, sonra yine Vilma'yı hatırladım. Onun özlemini çekmeye başladım. O gece intihar etmeye hazırdım!

Konyak şişesini dolaptan alıp sonuna kadar içtim. Sonra sarhoş bir halde ayağa kalkıp morfin ompullerini aradım. Kendime dozundan fazla iğne yapacak ve bir daha hiç uyanmayacaktım. Her şey hazırdı. Yatağım hazır, şömine yanıyor, fakat şırıngayı bir türlü bulamıyordum. Evin içinde sallana sallana dolaşıyordum. Yoktu, kaybolmuştu. Sinirimden ağlıyor, küfürler ediyor, eşyalara çarpıyor ve yere yuvarlanıyordum. Şırınga ortada yoktu. Masaların üzerinden örtüleri çekip yerlere fırlatıyor, bardakları parçalıyordum. Kendimi iyice kaybetmiş, yazı masamı paramparça etmeye karar vermiştir ki, kapının çalındığını duydum. Duvara doğru sendeleyip sırtımı dayadım. Kapı yine çalındı. Dudaklarımı yaladım.

Kapıyı açmamaya karar verdim. Fakat perdeler açıktı. Gelen kimse içerde birisi bulunduğunu anlamış olacaktı. Üçüncü kez kapı uzun uzun çalındı. Kendimi toparlamaya çalışarak kapıya yürüdüm. Bir süre düşündükten sonra hızla açtım. Elli yaşlarında, ufak tefek, şişman ve gülümseyen bir adam duruyordu dışarda. Siyah şapkasını çıkarıp beni selamladı. Hemen hemen kel denecek kadar az saçı olduğu dikkatimi çekti. Hafifçe eğilerek konuştu yumuşak bir sesle.

«Özür dilerim rahatsız ettiğim için. Acaba hanımınızla görüşmem mümkün mü?»

Kapının kenarına dayandım.

«Ne konusunda?»

«Bay Frank'la mı konuşuyorum?»

«Evet.»

Ufak tefek adam gülümsedi. «Memnun oldum. Adım Doktor Freund.»

İstifimi bile bozmadım.

Elini uzattı. Karşılık verdim.

«Sayın bayan...» diye söze başladı.

«... Burada değil,» dedim kabaca.

«Ne zaman gelir?»

«Bilmiyorum.»

«Acaba burada beklemem mümkün mü?»

«Pek değil,» diye konuştum geğirerek.

«Birkaç kez telefon ettim,» diye devam etti. «Hiçbirinde telefona cevap veren olmadı.»

«Burada değildik.»

«Bu akşam evdesiniz,» diye gülümsedi. Bu adam beni deli edecekti. Kimdi Doktor Freund? Polisten filan mı geliyordu?

«Ne istiyorsunuz siz, Tanrı aşkına?»

«Söylemiştim, hanımınızla konuşmak istiyorum.»

«Burada olmadığını söylemiştim ben de!»

«Peki, ne zaman gelecek?»

«Bilmiyorum. Almanya'da şu anda!»

«Ah!» Hayret etmiş gibiydi. «Peki, Almanya'da nerede acaba?»

«Adresini bilmiyorum. Dolaşıyor.»

«Onu bulamayacak gibi konuşuyorsunuz.»

«Bulamam,» diye haykırdım sonunda. «Bulamam onu! Gidin artık buradan! Çok yorgunum!» Kapıyı kapamak istedim, fakat o daha çabuk hareket ederek bir ayağını içeri soktu ve kapıyı kapamama engel oldu.

«Özür dilerim, Bay Frank, böyle davranmamalıydınız.» Kapıyı itip girdi. Küçük Doktor Freund çok kuvvetliydi. «Karınız burada değilse, o zaman sizinle konuşabilirim.»

«Ne hakkında?» Şaşkın şaşkın ona baktım, içeri girip kapıyı arkasından örterken. Salona doğru yürüdü.

«Çeşitli konularda yeterince bekledim, artık bir kararara varmalıyız. Ne yazık ki karınız gelip benimle konuşmadı. Üzgünüm.» Etrafına bakındıktan sonra şapkasını çıkarıp asacak bir yer buldu. Paltosunu da çıkardı.

«Peki, nedir sorun?» diye kekeledim bu kez.

Doktor Freund gülümsemeye devam ediyordu.

«Sorun, oğlunuz, Bay Frank,» diye konuştu.

Üçüncü Kitap

1

Şapkasını bir kenara bıraktıktan sonra önümden geçerek oturma odasında bir koltuğa kurulmuş, «Siz de gelin,» demişti sonra. «Sizinle ziyaretimin nedenini konuşmak istiyorum.»

Donuk gözlerle ona baktım. Bacaklarım kendiliğinden hareket etti, arkasından yürüdüm. Doktor Freund ilginç kişiliği olan biriydi; bunu o anda farkettim. Başım dönüyor, çok sarhoştum. Karşısındaki koltuğa kendimi bıraktım. Etrafına bakındı. Boş konyak şişesi, savaş alanına benzeyen oda ve ben! Bakışları sıcak ve dostçaydı; fakat inanmıyordum ona. Dikkat et, dedim kendi kendime! Şimdilik dikkatli olmalı, kendini ele verecek bir şey yapmamalı ve söylememelisin. Yoksa işin bitiktir! Ağzından kolayca her şeyi kaçırabilirsin, çünkü sarhoşsun. Bu insan senin hakkında hiçbir şey bilmiyor. Ya sen ne biliyorsun onun hakkında? Dikkat et! Söyleyeceğini iyi düşün!

Düşündüm.

«Bay Frank,» diye söze başladı Doktor Freund, dostça bakışlarını üzerimden çekmeden. «Herhalde önce kim olduğumu söylemekle başlamam iyi olacak!»

«Evet,» dedim. (Dikkat. Şaşırma. Belki de onun kim olduğunu bilmen gerek.)

Doktor Freund başıyla onayladı. «Alışılmış bir okul değil bizimki. Benim de alışılmamış bir öğretmen oluşum gibi!»

«Öyle mi?»

«Öyle. Ben bir eğitmenim. Psikolog Alfred Adler ile birlikte çalıştım. Okula geçişim daha sonra oldu. Bir laboratuvar diye verdiler bana.»

Karşımdaki insan bana neler anlatıyordu? Bana ne bunlardan? Deliriyor muydum? Düş mü görüyordum? Oğlunuz sözkonusu dememiş miydi?

«Oğlumdan söz etmiştiniz galiba...?» (Dikkat. Belki de ondan hiç söz etmemişti. Niçin böyle gülümsüyor? Acaba ağzından bir şey mi kaçırdın? Lanet olası şu konyak!)

«Evet, Bay Frank, o konuya döneceğim hemen. Fakat daha önce başka şeyden söz etmek, bazı bilgiler vermek istiyorum.»

«Buyrun.» (Bu, iyi bir cevaptı.)

«Okulumda deneyler yapıyoruz.»

«Çocuklarla mı?»

«Evet,» diye konuştu. «Her karakterde çocukla. Normal olanları da var, hasta ve kendine hâkim olamayanlar da. Yönetimimdeki bu okul bir çeşit deneme okulu.»

«Gerçekten çok ilginç!»

«Bunun yanısıra,» diye devam etti ufak tefek adam. «Velilerle görüştüğüm bürom da var bir sinir kliniğinde. Buraya çocuklarından şikâyetçi olan anne ve babalar gelebilir. Biz, meslekdaşlarım ve ben, kendilerine yardımcı olmaya çalışırız.»

«Evet.»

«Siz de gelseydiniz bir kez.»

«Ben de mi?»

«Evet. Karınız sadece bir kez geldi.» Boş konyak şişesine baktı. «Ne yazık ki,» diye devam etti iç geçirerek. Sonra başını kaldırıp, sordu. «Biliyor muydunuz bunu, Bay Frank?»

«Ben...» diye başladım, fakat devam edemedim. Bakışları beni deli ediyordu. Bir an duraksadım. Sakıncasını göze alıp konuşamaya devam etmeliydim. «Hayır,» dedim. «Bilmiyordum.»

«Tahmin etmiştim.»

«Neyi?»

«Karınızın bu ziyaretten size söz etmediğini...»

Alkolün insanı özgür ve rahat yaptığı anlar vardır. Tutukluktan, kararsızlıktan kurtarır, caseret verir ve hayatın o kadar önemi kalmaz; banko oynarsınız, «Doktor, karım ne konuştu sizinle?»

İri ve kemikli, düz tırnaklı, bir heykeltraşı andıran elleri vardı doktorun.

«Karınız,» diye cevap verdi. «Oğlunuzun kaldığı çocuk yurduna gittikten sonra bana geldi. Onu bana göndermişlerdi. Çünkü oğlunuzu uzun zamandır tedavi etmekteydim.»

Jolanthe'nin bir oğlu vardı. Bana hiç söylememişti, bilmiyordum. Aklıma niçin gelmemişti? Anormal bir şey miydi? Çocuğu olacak kadar yaşlıydı. Evliydi de. Niçin oğlu olmasındı? Evet, niçin? Ah, Tanrım, ne kadar gülünçtü...

«Niçin gülüyorsunuz?» diye sordu doktor Freund bana endişeyle bakarak, «Gülmedim. Öksürdüm.»

Ayağa kalkıp yanıma geldi. Sanki kimse duymasın di-

ye çok yavaş bir sesle sordu. «Bu çocuğun varlığından haberiniz var mıydı?»

Cevap vermedim. Düşündüm. Fakat doktor Freund daha ben cevap vermeden, sorusuna alacağı cevabı biliyordu.

«Tabiî haberiniz yoktu,» dedi usulca. «Her şeyi size anlatacak kişi ben olacağım için üzgünüm.»

«Üzülmeyin,» diye cevap verdim. Daha heyecansız, daha rahat ve daha sakindim. «Anlatın bana her şeyi.»

Başını eğdi ve odada dolaşmaya başladı.

«Bildiklerim,» diye başladı. «Yurt yönetiminden ve oğlunuzun dosyasından öğrendiklerimdir. Oğlunuzun adı Martin.»

Martin'di adı. Neyse, bir adı olmalıydı tabii. Niçin Martin olmasındı? Martin de bir addı ya!

«Anlatmaya devam edin, doktor,» diye rica ettim.

«Martin,» diye tekrar konuştu dolaşmasını sürdürerek. «Karınızın ilk evliliğinden olmuştur. Bu evlilik sona erdiğinde —dört yıl önce— annesi onu, sözünü ettiğim yurda verdi. Arada sırada oraya gelir, oğlunu ziyaret ederdi. Son zamanlarda pek uğramamıştı.» Geldi ve önümde durdu. «Frank,» dedi. «Bana inanmanızı rica ediyorum, özel yaşamınıza bu şekilde girmek beni hiç de memnun etmiyor!»

«Peki, niçin yapıyorsunuz bunu öyleyse?»

Sesini birden yükseltti. «Çünkü sözkonusu olan siz ve özel yaşamınız değil, bir çocuk!»

«Anlatmaya devam edin,» dedim.

«Karınız yurdun taksitlerini hiç aksamadan zamanında ödemiştir,» diye konuştu tekrar. Fakat ben yine sözünü kestim.

«Nasıl ödeyebilir? Almanya'da yaşıyordu?»

«Viyana'daki bir tanıdığı aracılığıyla ödüyordu. Galiba bu...»

«... Mühendis Lauterbach,» dedim.

«Evet.' Nereden biliyorsunuz bunu?»

«Tahmin ettim,» cevabını verdim. Mesele anlaşılmıştı. Deli değildim. Her şey gayet normal ve mantıkiydi. «Devam edin lütfen!»

«Martin altı yaşına geldiğinde annesi yurt yönetimine başka eğitim hakları da tanıdı. Martin bir okula gitmeye başladı.» Doktor Freund bir sigara yakıp dumanını üfledikten sonra devam etti konuşmasına. «Beni anlıyorsunuz değil mi, Bay Frank? Size sadece bilgi vermekteyim. Karınızın davranışlarını, ilerde olanlarla ilgili olmasına rağmen, eleştirmiyorum.»

«Ne oldu sonra?»

«Babasını hiç, annesini az tanıyan Martin,» diye konuştu doktor Freund. «Bir yıl sonra okuldan uzaklaştırıldı.»

«Peki, niçin?»

«Bundan sonra iki okuldan daha uzaklaştırıldı,» diye devam etti doktor. «Niçin mi? Öğretmenlerinin söylediğine göre, küçük bir şeytanmış Martin. Kızları dövüyor, başkalarının eşyalarını kırıp döküyormuş. Dersleri izlemekte zorluk çekiyormuş. Yurt yönetimi onu bana kontrola getirdi. Ben, Bay Frank, oğlunuzu bir yıldır tanıyorum. Her perşembe bana geliyor. Bu bir yıl içinde aramızda bir bağ kuruldu ve Martin'in güvenini kazandım. İsteyerek konuştuğu tek insan varsa, o da benim. Hatta bir yıldır iyileşme belirtileri göstermeye başladı...»

Doktor Freund başını önüne eğdi. Yaşlı bir adam, diye düşündüm. Dikkatimi şimdi çekmişti, çünkü sadece yorgun ve düşünceli anlarında yaşlılığı belli olan kimseler-

dendi. Aslında hareketli bir insan olduğu için yaşlı olduğunu anlamak zordu. «Evet,» diye mırıldandı. «Gerçekten iyileşme belirtileri görülmeye başlamıştı...» Başını kaldırıp bana baktı ve yüzünden yaşlılık peçesi kayıp gitti. Yine gençti. «Karınız birkaç hafta önce bana gelip,» diye devam etti. «Tekrar evlendiğini söyleyince memnun oldum.»

«Söyledi mi size bunu Jo...» Hemen düzelttim. «Valerie söyledi mi?»

«Evet, Bay Frank. Çocuğu kabul ettiğinizi de söyledi.»

«Ben...»

«Bununla ilgili olarak bir kâğıt, daha doğrusu bir belge gösterdi, Bay Frank.» Dikkatle bakıyordu bana. İlgiyle sordu. «Bu bir...»

«Nasıl yani?»

«Bu bir sahte belge miydi?»

Ah, Jolanthe, ne yaptın sen? Nasıl bir insandın sen? Öldün, ben öldürdüm seni. Fakat hâlâ yaşıyorsun, varlığını hâlâ duyuyorum senin. Hiç ölmeyecek misin? İzin kaybolmayacak mı? Benim bilmediğim bu işi nasıl yaptın? Daha ne sırların var acaba? Daha nerelere tuzak kurdun, düşeyim diye?

«O,» diye başladım yorgun bir tavırla, «Belge sahte değildir. Çocuğu kabul etmiştim.»

«Çocuğun varlığından bile haberiniz yoktu!»

«Şöyle bir konuşmuştuk karımla. Kabul ettiğimi bildirmiştim. Hatta gerekli kâğıtları okumadan imzalamıştım...»

«... ve oğlunuzun adını da bilmeden.» Yabancı gibi bakıyordu bana.

Gözlerimi bakışlarından kaçırdım. Eşyalara baktım.

«Oğlunuzu görmeden kabul ettiniz,» diye sakin bir

sesle devam etti.

Tanrım, nasıl bir delilikti bu! Nasıl sona erecekti bütün bunlar? Durumum artık iyice umutsuzdu! Anlatıklarıma hiç kimse inanmazdı! İç geçirdim. Planladığım şeyleri artık kolayca yerine getiremeyecektim. Cinayeti bile bana kolayca işleten rahatlık kalmamıştı artık. Bu insanın karşısında, tanımadığım, onun da beni tanımadığı, bir polis memuru bile olmayan bu insanın karşısında yenilgiye uğramak ve gözyaşları içinde yere yığılmak üzereydim! Bitmişti, her şey bitmişti!

«Doktor,» diyebildim, bakışlarımı tekrar ona çevirerek, «Anlamı yok. Sadece karımı korumak istiyordum. Fakat görüyorum ki, bana inanmıyorsunuz. Öyleyse gerçeği söylemeliyim. Valerie'nin benimle evlenirken bir de çocuğu olduğunu bilmiyordum, çocuğu da kabul filan etmiş değilim.»

«Evet, Bay Frank, teşekkür ederim. Bana karşı gösterdiğiniz güvenden dolayı teşekkür ediyorum size. Bana yardım ettiniz! Günün birinde nasıl olsa öğrenecektiniz.»

«Evet,» dedim. «Günün birinde öğrenecektim.»

«Martin sizin soyadınızı taşıyor.»

Cevap vermedim.

«Martin Frank,» dedi doktor Freund. «Şimdi her yerde bu adı taşıyor!»

Benim adım. Fakat benim adım Frank değildi ki! Benim adım Chandler'di! Ne annesi, ne de babası olan Martin'in adı bile yoktu! Sahte belgelerle yaşıyordu daha hayata atılmadan, ilkokulda.

«Beni,» diye başladım derin bir soluk alarak. «Hiç sordu mu?»

«Hiç sormadı.»

Evet. Hiç sormamış.

«Peki, annesini?»

«Onu da sormadı, Bay Frank.»

Evet. Onu da hiç sormamış.

«Annesi, Bay Frank, yani karınız, en son ziyaretinde Martin'de iyi etki bırakmadı. Uzun zaman sonra annesiyle karşılaşması, çocukta büyük heyecan yarattı. Anne artık hep beraber olacağınızı söyledi.»

Her zaman için beraber olacaktık! Demek niyeti buydu! Zavallı Jolanthe. Viyana'ya rahat ve sessiz bir hayat sürmek için mi gelmişti? Artık hep beraber olacaktık. Sanki ölümünden sonra bu amacına yine ulaşmış gibiydi. Her zaman beraber! Ona hayır diyememiş olacak... Doktor Freund izin vermeyecekti. Beraberdik. Her zaman için...

Doktor Freund konuşmasına devam etti. Bir sis duvarının gerisinden konuşuyormuş gibiydi. «Ne yazık ki bu sözünü yerine getirmedi karınız, Bay Frank. Bir daha görünmedi. Şimdi de, dediğinize göre, seyahate çıkmış. Nerede olduğu da belli değil.»

«Almanya'da çok önemli bir randevusu vardı.»

«Bu şekildeki hareketi beni üzmüştü, bunu bilmenizi isterim.»

Ah, sen ne diyorsun? Biliyor musun neler yaptığını? Benim neler yaptığımı? Gözyaşları, yalan yeminleri, özlemi, sadakatsizliği, umudu ve son ihaneti sen biliyor musun? Sen hiçbir şey bilmiyorsun. Sen sadece üzülürsün.

«Ben de üzüldüm,» diye konuştum.

«Verdiği sözü tutmadığı için çocuğun geçirdiği en son şok, az kalsın bir faciaya yol açacaktı. Çocuk tekrar o eski saldırganlığına döndü. Öyle bir şey yaptı ki, temizlenmesi kolay değil. Yurt yönetimi bana telefon ederek Martin'in derhal bugün yurdu terketmesi gerektiğini bildirdi.

Şu anda yurt nezarethanesinde bulunuyormuş.»

«Ne yapmış ki?» diye sordum ilgiyle.

«Ufak tefek, zayıf bir arkadaşını,» diye devam etti Doktor Freund sakin bir sesle. «Asmaya kalkmış. Az kalsın asıyormuş da!»

2

«Fakat Tanrım, nasıl olur böyle bir şey?»

«Çocuklar savaş mahkemesi oynuyorlarmış,» diye cevap verdi doktor. «Martin de Nürnbeng Mahkemesi başkanıymış. Arkadaşının asılarak öldürülmesine karar vermiş...»

Bir insanın katlanabildiği konuların sınırı vardır. Ben de şimdi o sınırdaydım. Ayağa kalkarak, «Doktor,» dedim, «Lütfen anlayın beni: Çocuğun içinde bulunduğu durum üzerine karar veremiyorum. Zaten benim yetkim de yok... Böyle şeylere alışkın da değilim... Beklememiz daha doğru kanısındayım, karım gelinceye kadar.»

«Bekleyemeyiz,» dedi ciddi bir tavırla. Arkasındaki duvara koskocaman gölgesi vuruyordu. Dikkatle baktı. «Bana yardımcı olmalısınız.»

«Size yardım edemem.»

«Yardım edebilecek tek insan sizsiniz.»

«Benim çocuğum değil.»

«Karınızın çocuğu. Evlisiniz onunla.»

Nerdeyse ağlayacaktım.

«Yapamam! Yapamam, diyorum size! Sağlığım yerinde değil. Çocuklardan anlamam da. Oğlanı istemiyorum!»

«Bay Frank,» diye konuştu doktor Freund. Sesi buz gibiydi. «Çocuğu kabul etmezseniz polise haber vermem gerekecek.»

Teşekkür ederim Jolanthe, diye iç geçirdim.

Sonra doktora cevap verdim. «Heyecanımı bağışlayın. Buyrun gidelim!»

«Hoşuma gitti kararınız,» dedi Doktor Freund.

«Nasıl gideceğiz oraya?»

«Tramvayla,» diye cevap verdi. Kentin dışındadır da.»

3

Tramvay hemen hemen boştu; başörtülü ve büyük çantalı birkaç yorgun kadın uyukluyordu. Gözlüklü bir genç adam ciddiyetle elindeki kitabı okumaya çalışıyor, sarhoş bir serseri biletçiyle tartışıyordu. Tramvay dümdüz bir arazide yol alırken, çevrede kötü inşa edilmiş birkaç ev göze çarpıyordu. Doktor karşımda hiç konuşmadan oturmaktaydı. Camda yağmur damlaları.

Son durakta indik. On beş dakika kadar daha toprak bir yolda yürümemiz gerekiyordu yurda gelinceye dek. Yağmur yağıyor, rüzgâr da karşıdan esiyordu. Doktor Freund şapkasını bir eliyle tutarak, önümden yürüyordu. Sendeledim, suyla dolu bir çukura giren ayağıma su doldu. Yol kapkaranlıktı. Fırtınada sallanan lambaların ışığı caddeden buraya kadar vurmuyordu.

Hiç de zor değil, diye düşündüm, doktorun yanından kaçıvermek. Bana yetişmesi mümkün değildi. Hatta bağırmaya bile kalksa, kim duyardı onu bu ıssız yolda!

Fakat ne kadar uzağa kaçabilirdim?

Beni tanıyordu; adımı biliyordu, eşkâlimi tarif edebilirdi. Herhalde yakında bir telefon da bulabilirdi. On dakika içinde polise haber verebilirdi. Kent dışına bile çıkamazdım. Hayır, olmazdı bu. Fakat ruh hastası bir çocuğun beni ömrümün sonuna dek hapsetmesi de olmazdı! Bugüne kadar yaptıklarımı onun için yapmamıştım. Hayır, bu duruma düşmek için yapmadım. Kaçmak istiyordum. Kaçmalıydım. Fakat aklımı kullanarak ve en emin şekilde kaçmalıydım. Henüz zamanı değildi. Biraz daha beklemeliydim.

Yurdun etrafı yüksek bir duvarla çevriliydi. Demir parmaklıklı büyük bahçe kapısının yanındaki kapıcı odasından bir adam çıktı, doktorun zili çalmasından biraz sonra. Elindeki şemsiyeyi doktora doğru tuttu ve gülümseyerek konuştu.

«Iyi akşamlar, doktor bey!» Daha önceden tanıyordu onu. Sonra beni tepeden tırnağa süzdü. «Babası mı?»

«Evet,» cevabını verdi Doktor Freund. «Martin'i almaya geldi.»

Kapıcı başını salladı. «Sizin yerinizde olmak istemem,» dedi. Karşılama böyle olmuştu. Biraz sonra bizi kabul eden yurt yöneticisi, şişman, yaşlı ve dırmadağın kır saçlı kadın da moralimi bozdu. Bürosunda oturuyorduk. Sanki ben odada yokmuşum gibi doktorla konuşuyordu. Masasının çekmecesinden çıkardığı bir formun doldurulması gerekiyormuş. Bana sorması gereken soruları doktora soruyordu.

«Babası çocuğu olmayı kabul etti, değil mi?»

«Evet.»

«Nerede oturuyor?»

Doktor Freund adresimi verdi.

Kadın onu da yazdı.

«Mesleği?»

«Mesleğiniz?» diye sordu doktor ve bana baktı.

«Tüccar,» dedim. Kadın hâlâ umursamıyordu beni.

«Annesi...»

«Seyahatte. Bay Frank çocuğun bakımını üzerine alacağına söz verdi.»

«Doğru mu bu?» diye sordu ve ilk kez baktı bana. Bakışları soğuk, dostça değildi. «Niyetiniz var mı gerçekten?»

«Evet,» diye yalan söyledim masaya bakarak.

Formu ters çevirdi. «Peki... Doktor Freund, çocuğunun okulunuza gelmesini babası kabul ediyor mu?»

«Bu konuda henüz konuşmadık kendisiyle, fakat...» diye başladı.

«Kabul ediyorum,» diye çabucak söze karıştım.»

«Çocuğu alacak başka okul da yok zaten.»

«Evet,» diye onayladım.

Kadın başını masadan kaldırdı, hiç sesini çıkarmadan bana baktı ve sonra yazmaya devam etti. İşi bitince masanın kenarındaki zili çaldı. Yarım dakika geçmemişti ki, genç bir kadın girdi odaya.

«Martin'in eşyaları hazır mı?»

«Evet, doktor hanım. Bavulu holde duruyor.»

«Güzel, getirin öyleyse çocuğu buraya.» Genç kadın tekrar çıktı. Kapıyı kaparken arkasına dönerek merakla beni süzdü.

«Doktor Freurid,» diye konuştu yaşlı kadın bana bakarak. «Sanırım size anlatmıştır, eğer bundan sonra üzerinize düşenleri yerine getirmezseniz, hakkınızda tarafımızdan adli soruşturma açtırılacaktır.»

«Evet, haberi var.»

«Güzel,» dedi kadın ve formu bana doğru itti. «Şurayı imzalayın.»

Gösterilen yeri imzalamakla, sorulan bütün sorulara gerçeğe uygun cevap verdiğimi, bugün bana teslim edilen 5.3.1942 doğumlu Frank Martin'e olanaklarım ve yeteneklerim ölçüsünde en iyi şekilde bakacağımı belirtiyordum.

Kapı çalındı ve genç kadın tekrar geldi. «Martin hazır.»

«Bırakın gelsin içeri,» diye konuştu yaşlı kadın.

Martin odaya girdi.

Yaşına göre ufak tefek, biraz da zayıftı. Onu suçladıkları vahşilikleri yapacak gücü nereden buluyor, diye düşündüm hemen. Vücuduna göre başı ve yüzü daha büyüktü. Cildi solgun, cin gibi gözleri çukurlarına kaçmış, sarı saçları yatık taranmıştı. Ince ve kansız dudaklarını sinirli sinirli ısırıyordu. Yanımıza gelerek öğretildiği gibi selamladı bizi.

«İyi akşamlar.»

Doktor Freund ayağa kalkıp ona gülümsedi.

«İyi akşamlar, Martin! Seni tekrar gördüğüme sevindim.

Çocuğa elini uzattı. Yüzünde bir ışıldama oldu. Ama başını bana doğru çevirip baktığında yine donuklaştı.

«Martin,» dedi ihtiyar kadın. «Bu akşam yanımızdan ayrılıyorsun. Baban seni almaya gelmiş.»

«İşte baban, Martin!» Doktor Freund beni gösterdi.

«Merhaba, oğlum,» diye mırıldanarak elimi uzattım. Sıkmadı. Düşmanca bakışlarıyla beni tepeden tırnağa şöyle bir süzdü. «Bu benim babam değil,» diye konuştu sonra. Elimi indirdim.

«Annenle evliyim,» diye başladım yeniden, ama o sözümü kesti. «Biliyorum. Annem söz etmişti. Onun kocasısınız. Fakat benim babam değil!»

«Dediğin doğru, Martin,» diye dostça devam ettim. «Fakat iyi arkadaş olacağımızı umuyorum.» Cevap vermedi. «Sen ne dersin?»

«Ben sanmıyorum,» dedi. «Bana göre hava hoş! Dosta ihtiyacım yok.».

«Her insanın dosta ihtiyacı vardır, Martin,» diye doktor Freund söze karıştı. «Seninle bundan sık sık söz ederdik. Hatırlamaya çalış!»

Martin sinirli sinirli başını salladı. «Evet, hatırlıyorum! Fakat artık buna inanmıyorum, doktor bey! Her şey saçmalık artık!»

«Bak, dinle beni, Martin!» Doktor Freund omzuna dokundu. «Ne demek istiyorsun?»

«Hiç, sadece dediğim doğru. Dost yoktur!»

«Öyle mi? Peki, söyle bakalım... biz neyiz? Sen ve ben? Bizler dost değil miyiz?»

«Bu başka bir şey,» dedi Martin ayağındaki çizmelere bakarak. Siyah çizmelerle mavi bir takım giydirilmişti. Yakıştığını farkettim bu kıyafetin ona.

«Niçin bu başka şey?»

«Çünkü siz başkasınız,» diye konuştu çocuk sıkılmış bir halde. Şimdi dudakları daha çok titremeye başlamıştı sinirden. Galiba sinirlendiği zaman ortaya çıkan bir refeksti bu. Jolanthe'nin de burun kanatlarının titrediği aklıma geldi. Birden çocuk başını kaldırıp bana baktı.

«Annem nerede?»

«Almanya'da. Yakında gelecek.»

Dudaklarını ısırdı. «O hiç gelmeyecek.»

Tanrım diye düşündüm.

«Fakat bu da umurumda değil benim,» diye aynı donuk sesle devam etti.

«Ona ihtiyacım yok.»

«Her insanın bir anneye ihtiyacı vardır,» dedi Doktor Freund.

«Benim yok,» diye bağırdı çocuk. «Hiç kimseye ihtiyacım yok! Iyi akşamlar, müdire hanım.» Yüzüne bakmadan genç kadına elini uzattı.

«Hoşça kal, Martin. Bundan sonra iyi bir çocuk olacağını umarım. Biliyorum, yaptığına pişman oluyorsun ve...»

«Hiç de pişman olmuyorum,» dedi Martin ve genç kadının elinden kurtuldu.

«Bundan iyi olacağımı da beklemeyin. Benden kurtulduğunuz için mutlusunuz, biliyorum.»

«Hayır, Martin. Hiç de değil.»

Başını salladı. «Nasıl olduğunu pekâlâ biliyorum. Hepiniz benden nefret ediyorsunuz.»

«Senden hiç kimse nefret etmiyor, Martin,» diye konuştu Doktor Freund yüksek sesle. «Bu saçmalığı da nereden çıkardın?»

«Saçmalık filan değil! Biliyorum bunu! Fakat hiçbir şey umurumda değil! Ben nefret ediyorum sizden, hepinizden! Günün birinde...» Sözünü burada kesti.

«Ne olacak günün birinde, Martin?»

«Göreceksiniz hepiniz,» diye homurdanarak başı önünde kapıya doğru yürüdü. Geriye dönüp bize bakmak gereğini bile duymadı. «Bavulumu da kendim taşıyabilirim, doktor bey,» dedi, omuzlarının üzerinden bakarak. Bana hiç bakmıyordu. Kapının önünde duran küçük bavulunu eline alıp merdivenlere doğru sürükledi.

Müdire hanımla genç kadına sıkılarak baktım. «İyi akşamlar.»

Cevap vermediler.

4

Doktor Freund bizimle birlikte kente döndü. Yolda birbirimizle hemen hemen hiç konuşmadık. Kapının önünde ayrılırken ufak tefek, gözlüklü bu adam, «Martin'i bundan sonra yalnız bırakmayacağınıza söz veriyor musunuz?» dedi.

«Nasıl bırakabilirim ki?»

«Kentten ayrılabilirsiniz, Bay Frank.»

«Evet,» dedim.

«Fakat yapmayacaksınız bunu!»

«Hayır,» dedim.

«İnanıyorum size. Bunun için teşekkür ederim.» Elimi kuvvetle sıktı. Sonra Martin'e eğilerek, «İyi uykular, Martin! Yarın bana geleceksin, okula. Tamam anlaştık mı?» dedi. Bavulunu hâlâ elinden bırakmamış olan çocuk, «Evet, doktor bey,» cevabını verdi.

«Okulda bir sürü iyi çocuk var. Hepsi seni bekliyor!»

«İnanmıyorum.»

«Fakat doğru söylediklerim, Martin! Gerçek!»

«İnanmıyorum.»

«Fakat ben seni yine de bekliyorum! Benim beklediğime de inanmıyor musun?»

«Oh, buna inanıyorum, doktor bey,» dedi çocuk. Ancak o anda farkettim, koltuğunun altında sıkıca tuttuğu

karton bir kutu taşıdığını.

«İşte böyle! Biz ikimiz, sen ve ben, beraber o kadar çok eğleneceğiz ki!»

Martin gülümseyerek, «Iyi akşamlar,» dedi.

Birlikte eve girerken, Doktor Freund arkamızdan bakıyor, yağmurun altında el sallıyordu.

Evde ışıklar hâlâ yanıyordu. Şöminedeki ateşse çoktan sönmüştü. Martin kuşku ve dikkatle bütün odaları dolaştı.

«Beraber uyumamız gerekecek,» dedim. «Yataklar yan yana duruyor.»

Cevap vermedi. «Gel, eşyaları çıkaralım.» Yine cevap yok. Getirdiği küçük bavulunu açtım. Birkaç çamaşır, kıyafet ve okul defterleri vardı içinde.

«Hepsi bu mu?»

«Evet, ne olacak?»

«Senin hiç oyuncağın yok mu?»

«Oyuncağa ihtiyacım yok!»

Bavuldan çıkanları masanın üzerine koydum. Her şey o kadar ufak gözüküyordu ki gözüme küçük pantolon, küçücük çoraplar, küçücük ayakkabılar. Para bırakayım ona, diye düşündüm. Oldukça çok para.. Yarın sabah okula gitmezsek, Doktor Freund buraya gelip bizi arardı mutlaka. O zaman Martin'i bulurdu evde.

«Banyoyu göstereyim mi sana?»

«Niçin?»

«Yıkanmak istersin belki.»

«Yıkanmam ben.»

«Her insan...» diye başladım, ama devam etmedim. «Peki,» dedim umursamazcasına. «Yıkanma öyleyse.» Bana ne bu çocuktan? Bir saat sonra burada yokum bile!

Bavulu boşalttıktan sonra bir kenarda durmakta olan

kahverengi karton kutuya uzandım. Sanki bir hayvan gibi haykırarak Martin üzerime atıldı.

«Hayır!»

Irkildim. Kutuyu sımsıkı tutmuş, soluk soluğa, gözleri öfkeyle parlayarak karşımda duruyordu.

«Ne var Martin? Neyin var?»

«Kutu bana attir! Bana! Bana!»

«Almak istemiyorum ki!»

«Hayır!»

«Fakat, istemiyorum Martin! Düşünmüyorum bile bunu! Kutuda ne var ki?»

«Oyuncağım,» diye fısıldadı. Küçük elleriyle kutuyu okşayarak.

«Oyuncağın yok sanıyordum.»

«Başka oyuncaklara benzemez benim oyuncağım.»

«Nasıl bir oyuncak ki!»

«Söylemem.»

«Lütfen, söyle.»

«Hayır!»

Arkamı döndüm. «Peki, nasıl istersen!»

Gözleriyle beni izlediğini hissediyordum. Fakat bakmadım.

Sonra sesini duydum. «Göstereyim mi size?»

Yanıma geldi. Gözleri parlıyor, dudakları titriyordu; çok heyecanlanmıştı.

«İstiyorsan, peki!»

«Fakat elimden almayacağınıza söz vereceksiniz.»

«Peki, almayacağım.»

Parmakları titreye titreye ipleri çözdü. Kutunun üzerinde birkaç ufak delik olduğunu farkettim. Kapağını kaldırdı.

«İşte!» diye konuştu boğuk bir sesle.

Kutunun içine baktım. Tiksintiyle midemin bulandığını hissettim. Kutuda küçük beyaz bir sıçan vardı. Yapıştırıcı bandalarla kutunun tabanına yapıştırdığı hayvan hiç kıpırdamıyordu. Uzun, ince kuyruğunu bile yapıştırmıştı.

5

«Oyuncağın bu mu?»

«Evet!» Parlayan gözlerle bana bakıyordu.

«Bu oyuncak filan değil!»

«Benim için oyuncak!» Küçük parmağıyla sıçanın sırtını okşadı. Hayvan titredi. Gücü kalmamış, halsizdi. «Satın aldım. Kendi cep harçlığımla!»

Suratına baktım. Solgun yanaklarında siyah lekeler belirdi. «Satın aldım ve gizlice yurda getirdim. Kimse anlamadı. Sonra kutuya yapıştırdım.»

«Fakat niçin?»

«Hoşuma gittiği için. Öteden beri yapmak isterdim bunu. Kediyle yapmak istemiştim, fakat kediler büyüktür. Tırmalayıp kaçarlar. Sıçanla daha kolay.»

«Ne kadar zamandır...» diye başladım. Kusacaktım nerdeyse. «Ne kadar zamandır böyle bu hayvan?...»

«Üç gündür,» dedi neşeyle Suratına baktım. «Merak ediyorum, daha ne kadar dayanacak. Yiyecek bir şey de vermiyorum.»

Bu çocuk, diye düşündüm. Jolanthe'nin çocuğu. Benim çocuğum.

«Uzun süre yaşayacağını sanmıyorum. İlk gün iğne batırdığımda kıvranıyordu. İsterseniz bakın!» Ceketinin ya-

kasından bir toplu iğne çıkardı.

«Hayır,» diye bağırıp karton kutuyu kaptım. Deli gibi haykırdı. Üzerime saldırıp koluma tırnaklarını geçirdi, bir hayvan gibi elimi ısırdı.

«Benim kutum! Bana, bana ait bu kutu! Ver buraya! Söz vermiştin!»

Hızla ittim. Yere düştü.

Kapıya doğru koştum.

Fakat oraya varamadan yakalamıştı beni. Çok kuvvetliydi. O kadar ki, beni yere düşürecek diye korktum bir ara. Kutu elimden düştü. Oğlanı yakasından kavradım ve bütün gücümü kullanarak, yatak odasına götürüp yatağın üzerine fırlattım. Haykırıyor, debeleniyor, derin nefes alıp tekrar haykırıyordu. Bir kriz geçiriyordu sanki. Ağzından biraz köpük geldiğini gördüm.

«Domuzsunuz siz!» diye bağırdı. «Ah, domuz! Yalancı! Pis köpek! Sıçan bana ait! Bana! Bana!»

Kafasını yastıkların altına soktum, bacaklarını da çarşafla bağladıktan sonra odadan dışarı çıkıp kapıyı kilitledim. Salona geçip kartonu alarak mutfağa götürdüm. Yatak odasından ağza alınmayacak küfürler geliyordu. Karton kutuyu mutfakta, taşın üzerine koyup yapıştırıcı bantları kestim. Hayvan o kadar afallamış ve şaşkın bir haldeydi ki, kaçamıyor, sadece taşın üzerinde sürünüyordu. Onu burada mutfakta bırakamazdım! Mutfağın sarmaşıklı bir balkonu vardı. Bir kâseye süt koyduktan sonra, kapıyı açıp sıçanla kâseyi balkona bıraktım. Anahtarı sakladım. Sonra odasına döndüm. Kapıyı açtığımda, içerden artık hiç ses gelmediğini farkettim. Yoksa Martin boğuldu mu, diye aklımdan geçirdim. Pencereden filan da kaçmış olabilirdi.

Yok, yatağın üzerinde oturuyordu. Gece lambasının donuk ışığı altında solgun ve iri yüzünün, Jolanthe'nin pudralı yüzünden hiç farkı olmadığını sezdim birden. Bakışlarında insanlık dışı bir kin vardı.

«Aldınız benden onu,» diye konuştu usulca.

«Evet, Martin. Sıçan oyuncak değildir ve...»

Dinlemiyordu bile beni.

«İnşallah ölürsünüz,» dedi hırsla. «Acılar içinde ölürsünüz inşallah. Bağıra bağıra. Hiç kimse sizi duymasın! Bunu istiyorum!»

Yatağa bıraktı kendini ve yüzükoyun döndü.

Gece lambasını söndürdüm.

«İyi geceler, Martin,» dedim. «Cevap vermedi. Yandaki odaya geçerek aceleyle eşyalarımı toplamaya başladım. Yanıma çok az eşya alıyordum; hepsi Martin'in küçük bavuluna sığardı. Ona bırakacağım parayı, bir zarfa yerleştirip masanın üzerine koydum. Sonra yatak odasının kapısını tekrar açıp içeri baktım. Derin nefes alarak uyumaktaydı.

Işığı söndürüp dışarı çıktım. Saat, onbiri çeyrek geçiyordu. Yarım saat sonra, «Arlberg ekspresi Viyana'dan ayrılacaktı. Bunu biliyordum. Yeterince zamanım vardı. Bahçeye çıktığımda yağmurun dinmiş olduğunu gördüm. Hava sakinleşmişti. Hafif sisli bir geceydi. Bahçe kapısı arkamdan kapandı. Köşeye doğru yürümeye başladım, fakat birkaç adım sonra onu gördüm. Bir sokak lambasının altında durmuş, sigarasını içiyordu. Gözlüklerinin camı parlıyordu. Sisin içinde, olduğum yerde kaldım.

«Bekliyordum sizi,» dedi Doktor Freund sakin bir sesle.

Bir bahçe duvarına yaslanıp derin nefes aldım. Kalbime ağrı girmişti.

«Kaçmak istiyordunuz, değil mi?»

Başımı önüme eğdim.

Bir süre konuşmadan, dostça bakışlarını üzerimde gezdirdi.

«Bay Frank,» dedi sonra sakin sesiyle, «İnanın bana, artık kaçamazsınız. Hiçbir insan hayatının sonuna kadar kaçamaz. Her insanın sonunda durması gereken bir günü olur. Gerçeği gözünüzle görmek için şimdi sizin yaptığınız gibi sırtınızı duvara dayarsınız.»

«Peki niçin,» diye mırıldandım. «Artık kaçamam?»

Gülümsedi. Dambanın ışığı gülünç şapkasını bir taç gibi çevreliyordu. «Burada kalacağınıza söz verdiğiniz için, Bay Frank. Namuslu insanlar verdikleri sözü tutarlar.»

«Ben namuslu insan değilim,» diye konuştum.

«Ah, böyle konuşmayın,» dedi. «Namuslu insan olmalısınız!»

«Peki niçin?» diye biraz da öfkeyle sordum. Fakat artık biliyordum ki, bu ufak tefek adam benden daha güçlüydü.

«Ben size inandığım için,» cevabını verdi. Elimi tuttu. «Geliniz,» diye devam etti ve beni bir çocuk gibi bahçe kapısına kadar götürdü. «Gidin, şimdi uyuyun. Yarın konuşmaya devam ederiz.»

Başımı eğdim. Ayakta duracak halim yoktu, yorgundum. Uyumak, sadece yatıp uyumak istiyordum. Bahçe kapısını verdiğim anahtarla kilitledi.

«İyi geceler, Bay Frank,» dedi. «Ben gidiyorum şimdi. Beklememe gerek kalmadığını artık biliyorum.»

Beni olduğum yerde bırakıp yürüdü. Köşeyi dönünceye kadar arkasından baktım, sonra kapıyı açıp eve girdim. Martin derin bir uykudaydı. Yorgun olmalıydı, horlu-

yordu. Öteki yatağa attım kendimi. Bir zamanlar Jolanthe yatıyordu bu yatakta. Elbiselerimi çıkaramayacak kadar bitkindim. Tavan bembeyazdı. Pencerenin önündeki ağacın çıplak dalları, hafif hafif sallanıyor, odanın duvarına hareket eden gölgeler vuruyordu.

6

«Bütün dünya pedagoglarının son günlerde birleştiği bir konu vardır: Bir insanın alınyazısı ve gelişmesi, ilk çocukluk çağlarındaki çevre etkilerinin sonucudur,» dedi Doktor Freund. Okulun sarı badanalı ve demiryolunun parmaklıklarına bakan büyük pencereli müdüriyet odasında, karşımda oturmuştu. Odanın mobilyaları açık, canlı bir renkteydi. Duvarlara, çerçeveler içinde çocukların çizdiği rengârenk resimler asılmıştı.

Buraya saat sekizde Martin'le beraber gelmiştim. Hâlâ bana öfkeliydi, beni umursamıyordu. Nazilerin eski temsilcilik binası olan okul, sanki sadece cam, çelik ve betondan inşa edilmişti. Nazilerin o soğuk, kişiliksiz üslubunda yapılmış, çok biçimsiz, dev gibi bir yapıydı. Herhalde bu çirkinliği yüzünden, binada birçok değişiklik yapmışlardı. Burayı savaştan sonra Viyana belediyesinden teslim almışlar, yaptıkları eklemeler ve süslemelerle binayı soğukluğundan kurtarmaya çalışmışlardı. Koridor ve hollerin duvarlarını çocuklar boyamışlar, resimler yapmışlardı. İçiçe girmiş, rengârenk, irili ufaklı çiçekler, köyler, hayvanlar, insanlar ve demir yolları çizmişlerdi. Çocuklar

bunları içlerinden geldiği gibi ve hayal zenginliğiyle duvarlara doldurmuşlardı. Bundan başka bütün pencere içlerine özenle, renkli çiçek saksı ve vazolar konmuştu. Bazı girinti ve çıkıntılara asılan vitrinler de, hepsi çocuk elinden çıkmış oyuncaklarla doluydu. Kirpi, fare ve tavşan gibi doldurulmuş kumaş hayvanlar dikkatimi çekmişti. Hepsinin de altında açıklamalar vardı. «Tavşan, yararlı ve insanların dostu olan bir hayvandır. Kendi açtığı çukurlarda yaşar...»

Okulun koridorlarında yürürken, Martin'in dikkatini bu oyuncakların çektiğini farkettim. Yanımda suratıma hiç bakmadan ve tek kelime bile konuşmadan yürüyor, çiçeklere, duvarlardaki resimlere, koşuşan çocuklara bakıyordu. Okulda en çok ilgisini çeken şeylerden biri de büyük ve modern mutfak oldu. Birinci katta kurulan bu mutfağın önünden geçerken, açık kapısından içeri merak ve ilgiyle baktı. İçerde ocağın başında harıl harıl çalışan altı küçük kızdan gözlerini alamadı. Doktorun onu dostça ve gülümseyerek kabul ettiği odaya girer girmez ilk sorusu, mutfak olmuştu.

«Ah,» dedi Doktor Freund. «Burada öğrencilerin yemek pişirdiğini ben sana söylememiş miydim?»

Martin dudaklarını yaladı ve sessizce başını önüne eğdi.

«Okulda olan herkes için yemek parasız. Sonra hep birlikte yemek yeriz. Yemek pişirmek de, aritmetik ve Almanca gibi derslerden biridir. Bir hafta kızlar, bir hafta erkekler yemek yaparlar.»

Martin güldü. «Yemek yapmasını biliyorlar mı?»

«Hem de nasıl, Martin!» Doktor Freund dilini şaklattı. «Haberin yok senin! Öğretildi onlara! Her şey öğrenilebilir. Belki bana inanmayacaksın ama, erkeklerin yemek

yaptığı hafta, kızların elişi dersi vardır. Kızlar tahta kesebilir, çivi çakabilirler. Oğlanlar da dikiş dikip sökükleri onarabilirler.»

Martin yine güldü .«Ah, ne ömür bir okulmuş burası!»

«Sana söylemiştim değil mi, buranın ömür bir okul olduğunu. Fakat çok hoşuna gidecektir. Hangi dersle başlamak istersin, elişiyle mi, yoksa mutfakla mı?»

«Mutfakla!» dedi Martin yüksek sesle.

Bu arada içeri giren genç bir öğretmen, Martin'e dostça elini uzattı ve onunla gelmesini söyledi. Okula girişiyle ilgili bazı işlemlerin yerine getirilmesi gerekiyordu. Her öğrencinin belediye doktorunun genel bir kontrolundan geçmesi zorunluydu.

«Fakat önce yemek pişireceğim sanıyordum!» dedi Martin sinirli sinirli.

«Yarın, Martin! Mutfak dersi ancak yarın! Önce öğretmen hanımla beraber gitmen gerekiyor. Iki saat sonra dönersiniz. Ondan sonra da hep burada kalırsın.»

«Peki, öyleyse,» dedi Martin.

Dışarı çıktıktan sonra Doktor Freund'a yeni bir sınıfa alınacak olan Martin'in davranışlarından korkup korkmadığını sordum. Bunun üzerine doktor, tedavisinde uyguladığı teoriyi açıklamaya başladı. Ona göre, insanın hayatını çevresi etkiliyordu.

«Çevrenin verdiği bu duygu,» diye başladı. «Toplum duygusu da diyebiliriz, bir insanın çevresiyle ilişki kurmasını, dostluk aramasını ve göstermesini, sevgiyi almasını ve vermesini sağlayan, normal toplumsal ilişkileri ayakta tutan, kişiyi görevleriyle yaşatan bir yetenektir.» Paketini çıkarıp bir sigara daha yaktı. Çok sigara içtiği. parmak uçlarının sarılığından belliydi. «Küçük çocuğun yakınlık duyarak bağlandığı ilk insan annesidir. Anne ona iyilik,

sevgi ve dostluk veren, onu doyuran, ısıtan, okşayan ve koruyan ilk varlıktır. Çocuk bu davranışlara, aynı özellikleri benliğinde geliştirerek tepki gösterir.» Sigarasından bir nefes daha çekip üfledi ve birden alçak sesle tekrarladı. «Sevgi, dostluk, iyilik, sabır, neşe, sevecenlik, dürüstlük ve yumuşaklık... Hepsi güzel şey, insanı mutluluğa götürebilecek...» Bakışları bir tek noktaya dikilmiş, omuzları çökmüştü. Birden ihtiyarlamış gibiydi. Odanın içi sıcaktı. Pencerenin altındaki kalöriferin çalışması duyuluyordu. Arkama yaslandım. Buranın atmosferi hoşuma gitmeye başlamıştı. Rahatlamıştım.

«Burada,» diye devam etti Doktor Freund, «Birçok çocuğun bazı olaylar karşısındaki tepkilerini inceledik ve bunun sonucu çocukları üç gruba ayırdık: Annelerinin yanında rahat bir çocukluk geçirmiş olanlar —anneleri onların daima yardımcısıydı—: bundan başka annelerinden ayrı büyümüş olanlar ve anneleriyle beraber büyüyüp de, bir süre ayrılıktan sonra tekrar birleşenler.» Doktor Freund öne eğildi. Daha sert bir sesle konuşmaya devam etti. «Elde ettiğimiz sonuç, altı aylık bir ayrılık bile —evet sadece altı aylık!— küçük çocuğun çevre duygusunu sürekli olarak azalttığıdır!»

«Sürekli olarak ne demek? Ömür boyunca mı?»

«Evet, ömür boyunca, Bay Frank.»

«Peki, bunu sonradan çağaltmak mümkün mü?»

«Mümkün, fakat çok zor, ağır ve sıkıcı bir çalışmayı gerektirir.»

«Demek ki, çocuklar ana babalarının işledikleri suçların ürünüdür!»

«Evet, Bay Frank. Suçların ve meziyetlerin!»

«Fakat, Tanrım...» Tuhaf bir şekilde heyecanlanmış-

tım. «Sözgelişi çocuğun annesi ölmüşse! Bu bir suç değildir! Kimse buna engel olamaz!»

«Annenin yerini bir başkası almışsa, Bay Frank, bu talihsizlik değildir. O zaman çocuk bu yeni insanla ilişki kurmaya çalışır. Bugüne kadarki incelemelerimde böyle bir ikinci insanla karşılaşmadım.» Bana bakıyordu. Cevap vermedim, keskin ve dikkatli bakışları karşısında, biraz önce Martin'in yaptığı gibi başımı önüme eğdim.

«Evet, anlıyorum,» diyebildim bir süre sonra. (Tanrım, ne oluyordu bana? Nereye gelmiştim? Yabancı insanların suçları altında ben mi ezilecektim? Belki. Biri daima ezilirdi. Odenmemiş hiçbir hesap kalmaz. Hayat iyi bir muhasebecidir.) «Peki, Martin'in durumu için ne düşünüyorsunuz? Kırılmış duygularını nasıl düzelteceksiniz?»

«Annesinin yerine geçecek yeni bir insan bularak.»

«Kimi?» diye heyecanla sordum.

Gülümsedi.

«Beni,» dedi.

Omuzlarım düştü.

«Evet,» dedim. «Siz bunu yapabilirsiniz.»

Bakışlarını üzerimden çekmemişti.

«Bay Frank,» diye sordu sakin bir sesle. «Ailenizin yanında mı büyüdünüz?»

Ne konuştuğumu bilmiyordum. Hiç düşünmeden cevap verdim. «Hayır, sadece babamın yanında. Annemin yüzünden boşanmışlardı.»

Başıyla onayladı ve bir öncekinin izmaritiyle bir sigara daha yaktı. Korkuyla bakıyordum doktora.

«Ne demek bu? Niçin soruyorsunuz böyle şeyleri?» Sanki her şeyi itiraf ediyordum. Hırsızlığı, cinayeti Artık beni tanıyor, her şeyimi biliyor, diye düşündüm. Tanrım, ne kadar aptal bir insandım ben!

«Önemli değil, Bay Frank. Ilgilendirmişti beni. Neyse, Martin'den söz etmeye devam edelim.»

«Evet,» dedim. «Martin'den konuşalım.» (Martin'den söz ederken, benden söz ediyorduk, ta baştan beri. Belliydi bu.)

«Martin'in dünyasını ve çevresini düzeltmek herhalde çok zor olacaktır. Annenin bırakmasıyla benim ortaya çıkmam arasında epey zaman geçmiş. Benden mucize bekleyemezsiniz. Doktor Manyetizmacı değilim, elimde sihirli değnek de yok bir gecede her şeyi düzelten. Martin'in iyileşmesi mümkün olursa, aylar yıllar geçer. Fakat şunu bilmelisiniz ki, burada uyguladıklarımız, yapılabilecek en iyi tedavi yöntemleridir. İyileştiremesek de, ıslak edeceğimiz kesindir.»

«Buna eminim,» dedim. «Fakat beni tedirgin eden bir şey var: Annesinin yerine siz geçeceksiniz, ben gereksizim demek ki! Daima sizin yanınızda bulunması ve okulda kalması daha iyi olmaz mı?

Başını salladı.

«Hayır, Bay Frank.»

«Hayır mı?»

«Hayır. Tersine! Bu oyunda önemli rolü olan bir insansınız. Babası sizsiniz. Fakat ilişkiniz yok. Onun için siz bir yabancısınız. Beni tanıyor, bana biraz inancı ve güveni var.»

«Peki ama» dedim. «Bana güveni yoksa, beni sevmiyor demektir. Bana karşı çıkacaktır hep, korkacaktır!»

Doktor Freund başıyla onayladı.

«Iyi! Korkusu olmalı!»

«Korkusu olmalı mı?»

«Evet, Bay Frank. Daha bundan on beş yıl önce iyi ye-

tişmenin baş koşulu, korkusuz bir hayattı.» Doktor Freund gülerek önündeki gazeteye bir göz attı. Büyük başlığa baktım. «Kore'de yeni taarruz.» Doktor Freund elini kaldırdı. «Korkusuz hayat! Böyle şey yok artık! Çocuğu korkusuz bir yaşam için yetiştirirsek, hayatta korkuyla karşılaşır ve korkması gerekirse, o zaman ne yapacağını bilmez!» Başını salladı. «Hayır, bay Frank, günümüzde, savaş sonrasının çaresizlikleri içinde, insanın varlığını bile etkileyecek politik oyunlar arasında çocuğu korkuyu öğretmeden yetiştirmek bir cinayettir. Onları korkularla dolu bir hayata göre yetiştirmeliyiz...»

«Fakat?» dedim.

«... Fakat korku karşısında ne yapmaları gerektiğini de öğretmeliyiz» diye sözünü tamamladı ve elinde tuttuğu gazeteyi bir kral tavrıyla çöp sepetine fırlattı.

7

«Peki Martin'i nasıl eğitmeye başlayacaksınız?» diye sordum, kısa bir sessizlikten sonra. Ayağa kalktı ve odanın içinde bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı. Bundan hoşlanıyordu anlaşılan.

«Böyle ilerlemiş bir durumda şiddete başvurmalıyız. Küçük bir şok tedavisi!»

«Aman Tanrım!» diye bağırdım. «Biliyorsunuz ne kadar saldırgan olduğunu!»

«Yok canım, döverek şok tedavisinin sözünü etmiyorum,» diye konuştu doktor, yanıma gelip gülümseyerek, «Martin'deki kötü özelliklerin hepsi, karşıt yöntemlerle

düzeltilebilir.»

«Çok teorik konuşuyorsunuz,» dedim.

«Öyle mi?» dedi gülerek. O halde gelin benimle!

«Nereye?»

«Martin dönmeden önce,» diye başladı. «Küçük bir tiyatro oyunu hazırlamalıyız.» Koridorlardan geçip birinci kata çıktık. Çocuklar derste olduğu için her taraf sessizdi.

«Şimdi dikkat edin,» dedi ve bir kapının önünde durdu. «Burası Martin'in sınıfıdır. Yanda bir sinema odası var. Bu odanın küçük camından bütün sınıfı görebilir ve söylenenleri duyabilirsiniz. Hiç kimse sizi görmez!»

Biraz ötedeki küçük kapıyı açıp karanlık film odasına soktu beni. Gerçekten makinenin önünde iki küçük pencere vardı. Doktor arkamdan kapıyı kapattı. Pencerelerden birinden bakmaya balşadım. Aydınlık ve büyük bir sınıf görüyordum. Otuz kadar kız ve erkek öğrenci vardı sınıfta. Tahtanın yanında duran genç bayan öğretmen ders anlatmaktaydı. Matematik dersindeydiler ve çarpma işlemini öğreniyorlardı. Bu sırada kapı açıldı ve doktor Freund içeri girdi. Çocuklar ayağa kalktı. Yanına giden genç öğretmen doktorun elini sıktı.

«Oturun,» dedi doktor. «Sınıfınıza bugün yeni bir öğrencinin geleceğini söylemek için buradayım. Benim uzun zamandan beri dostum olan.» Bu yeni arkadaşınızın adı Martin Frank.»

«Oh, öyle mi!» diye yüksek sesle konuştu genç öğretmen, «Buna çok memnun oldum!» Gerçekten memnun olmuşa benziyordu. Herhalde kime rastalayacağını henüz bilmiyor, diye aklımdan geçirdim. Belki de biliyor, öyle olduğu halde **seviniyordu. Çünkü n**ormal çocuklar bu okul için ilginç değildi ki! Ilginç olanlar sadece normal olma-

yanlardı. Doktor sınıftan çıktı ve birkaç saniye sonra film odasına girdi. Yanımdaki pencereden bakmaya başladı. «Şimdi dikkat edin!» dedi usul bir sesle.

Genç kadın öğrenmen öğrencilere döndü. «Bakın çocuklar,» diye başladı, «biraz önce müdür beyin geleceğini bize haber verdiği Martin Frank iyi ve sevimli bir çocukmuş. Önden bana söz etmişlerdi. Onu çok seveceksiniz!»

Tanrı korusun sizi, diye düşündüm elimde olmadan. Kiremitler başınıza yağınca ya da saçlarınızdan tutup okulun koridorlarında sürükleyince siz görürsünüz! Bu arada öğretmen devam etti. «Fakat Martin'in bir hatası varmış.» Merakla dinliyordum. «Elinde olmadan yapıyormuş bu hatayı. Bilmiyormuş bile hatasını.»

«Nasıl bir hataymış bu, öğretmenim?» diye siyah saçları örgülü küçük bir kız ayağa kalkarak sordu.

«Hatası, yanlış düşünmesiymiş. Bir düşünme hatası yapıyormuş, anlıyorsunuz değil mi? Insanların ona tahammül edemediğini düşünüyormuş!» Konuşulanların bir kelimesini bile kaçırmamak için soluk bile almıyordum. Doktor Freund'un karanlıkta bana baktığını hissettim.

«Bütün insanlar bana düşman, diye düşünüyormuş!»

«Saçma ama bu!» diye erkek öğrenci bağırdı.

«Tabiî saçma bu,» diye onayladı öğretmen hemen. «Fakat Martin böyle. Anlıyor musunuz? Insanın üzülmesi gerekiyor bu çocuğa. Zavallı! Insanların kendisini sevmediğini düşünmek ne kadar kötü! Şuradaki beni dövecek, öteki üzerime saldıracak, bir başkası yüzüme tükürmek için bekliyor, diye düşünmek.»

Oh Tanrım, diye düşündüm, burada küçük ve karanlık bir odada oturan ben, adam öldürmüş ve başkasının parasıyla zengin olmuş ben, öfkeli, kötü ve küçük bir çocuğun kurtarılması için harcanan çabaları izliyor, büyük-

lerin ve büyümemişlerin, zevkle ve ciddiyetle, sanki dünyanın geleceği buna bağlıymış gibi, bir çocuğun eğitimi için uğraştıklarına tanık oluyordum. Dudaklarımı ısırdım. Dünyanın geleceği, bu çocuğun eğitimine, bütün hasta ve zararlı çocukların eğitimine bağlı değil midir, gibi bir soruyu kafamdan geçirmeden de edemedim. Tanrım, nereye düşmüştüm ben, nereye?

«Martin bir süre bizim yanımızda kalırsa, kendiliğinden bu düşünme hatasını görecektir,» diye devam etti genç kadın öğretmen, «Fakat ilk günlerde bu pek kolay olmayacaktır. Bakın bunu nasıl yapacaktır: Haklı olduğunuzu biliyorsanız, bir başkası gelip size on kez de haksızsınız dese, siz ona yine de inanmazsınız! Martin de inanmayacak başlangıçta size! Bu düşüncesi bir süre daha böyle devam edecektir! Yanlış düşünecektir, buna eminim. Toni beni teneffüsde dövecek! Biliyorum bunu! Fakat Toni beni dövmeden, ben onu döveyim, diye düşünecektir kendi kendine. Hatta bundan sonra Martin, Toni'yi teneffüste —zavallı Toni'nin hiçbir şeyden haberi yoktur— dövmeye kalkacaktır.» Öğretmen etrafına bakındı. «Peki, bir sonraki teneffüste Toni onu dövmeye kalkacaktır. O zaman ne olacak?»

«Haklı olduğunu ve Toni'nin ondan gerçekten hoşlanmadığını sanacaktır,» diye atıldı küçük bir kız.

«Çok doğru,» dedi öğretmen. «Görüyorum ki, beni hemen anlamışsınız. Evet, Martin haklı olduğunu sanacak, ama yanlış düşünecektir. Toni'nin ona karşı bir kini yok ki! Ancak Martin düşüncesinin doğruluğuna inanacağından, bundan sonra ona haksız olduğunu anlatmak çok daha zor olacaktır. Belki düşüncelerinde daha ileri gidecek, teneffüste Toni ile Albert beni dövecekler, diye aklından geçirecektir. Üzerlerine saldıracak, onlardan dayak yi-

yecek ve fikrine daha çok inanacaktır. Bir hafta sonra da bütün sınıfı kendi karşısında düşman görecektir!»

Çocuklar güldüler.

«Tabii böyle olmaz,» dedi öğretmen. «Martin'e böyle yardım edemeyiz, hatasız düşünmesi için değil mi?»

«Hayır, öğretmenim.»

«Peki ne yapmam gerekiyor?» diye sordu şişman bir erkek öğrenci. Herhalde Toni buydu. «Beni Martin'in dövmesine de izin verememem ya!»

«Tabii olmaz bu,» diye devam etti öğretmen. «Fakat başka şey yapabilirsin: Ona engel olursun!»

«Engel olmak mı?»

«Evet, Martin'in sınıfa geldiği günden başlayarak ona dostluk gösterip yardım elini uzatır, ona dostça davranır, yakınlık gösterirsen, senin onu sevmediğine inanmaz. Böylece ona yardım bile etmiş olursun, yanlış düşünmesine engel olursun.»

Toni başıyla onayladı.

«Anlıyorum, öğretmenim. Ben doğru düşünebiliyorum!»

Doktor kolumu tuttu.

«Gelin,» dedi, «Gidelim. Martin gelir birazdan.»

«Burada kalmak istiyorum.»

«Döneceğiz tekrar,» diye cevap verdi. Heyecan ve merakla müdüriyet odasına döndüm. Gerçekten Martin gelmiş, orada oturuyordu. ürkmüş, yüzü solmuştu.

«Evet Martin, nasıldı şehir?»

«Berbat, doktor bey.»

«Berbat mı? Niçin?»

«Çok kalabalıktı!» Martin omuzlarını silkti. Bana bakmıyordu yine.

«Peki nasıldı insanlar, Martin?»

«Ah, hepsi iğrenç adamlardı. Kimse beni sevmez!»

«Öyle mi? Hiç kimse sevmiyor seni demek. Öyleyse yine aramızda olduğun için sevinçlisindir. Herkes seni bekliyor burada.»

Martin yine omuzlarını silkti.

«Yoksa, bizim de seni sevmediğimizi mi sanıyorsun?»

«Bilmiyorum.»

«Fakat ben biliyorum, Martin! Yeni sınıfındaki arkadaşların seni sordular bile! Hepsi...»

Kapı çalındı.

«Girin!» diye seslendi Doktor Freund. Kapı açıldı ve iki çocuk içeri girdi: Şişman Toni ve siyah saçlı küçük kız. Doktor Freund bana şöyle bir baktı.

«Ne var?»

«Doktor bey,» dedi küçük kız yanımıza sokularak. «Öğretmenimizin dediğine göre, Martin Frank bugün bizim sınıfa gelecekmiş. Acaba geldi mi diye soracaktık. Hoşgeldin demek istiyorduk kendisine!»

Herhalde Martin kulaklarına inanamıyordu! Kollarını sallıyor, küçük kıza bakıyordu.

Doktor Freund gülerek ayağa kalktı.

«Evet, bu güzel bir rastlantı! Tam zamanında geldiniz! Martin'imiz işte karşınızda duruyor!»

«Martin bu arkadaş mı?» diye Toni merakla sordu.

«Evet!» diyen Doktor Freund, Martin'i eliyle onlara doğru şöyle bir itti.

«Gördün mü, sana ne söylemiştim! Herkes bekliyor seni burada!»

Çocukların gözleri parlıyordu.

«Evet...» diye mırıldandı Martin.

«Tanıştırabilir miyim?» diye gülümsedi Doktor Freund

«Işte Martin! Bunlar da Toni II B sınıfı mümessili ve yardımcısı Elsa.» Toni ile Elsa, Martin'in elini sıktılar.

«Hoşgeldiniz!» dedi Elsa.

«Hepimiz çok sevindik!» dedi Toni de.

Doktor Freund, «Evet!» diyerek ellerini ovuşturdu. «Biliyor musunuz madem ki buraya kadar gelmişsiniz, Martin'i benim yukarı götürmeme hiç gerek yok. Sizinle de gidebilir!»

«Tabii, doktor bey!»

«Güzel!» diye konuştu doktor. «Haydi, Martin, hoşçakal. Biraz sonra yine görüşürüz!»

Oğlum çaresiz etrafına bakındı.

«Yani bunlarla beraber...» diye kekeledi.

«Tabii Martin, öteki çocuklar da seni tanımak istiyor!» dedi Toni. Martin'in elinden tuttu, Elsa da ince kolunu omzuna attı ve sessiz oğlumu odadan çıkardılar. Kapı arkalarından kapandı. Yalnız kalmıştık. Kalbim heyecanla çarparak konuştum. «Tabii çocuklar buraya gönderildi.»

«Tabii,» cevabını verdi Doktor Freund ve neşeyle kolumdan tuttu. «Gelin şimdi! Çabuk, oyun devam ediyor!»

Koridorlardan hızla geçerek film odasına gittik. Pencereden baktığımızda, sınıfın kapısı vuruldu.

«Girin!» diye seslendi genç öğretmen.

Elsa ve Toni, Martin'i sınıfa getirdiler.

Aynı anda bütün çocuklar emredilmiş gibi ayağa kalktılar ve hepsi neşeli bir sesle, onu, «Günaydın, Martin!» diye karşıladı.

Martin'in küçük, hareketli gözleri parlıyordu. Elinin tersiyle burnuna şöyle bir dokundu.

«Hımm...!» diyebildi sadece.

Öğretmen ona doğru yürüdü.

«Evet, nihayet!» diye neşeyle konuştu. «Fakat beklettin bizi, Martin! Neredeydin bu kadar zaman?»

«Şey... doktora gitmek gerekiyormuş,» diyebildi.

«Ah! Tabii gitmek gerekiyor. Neyse sonunda gelebildin ya! Bundan sonra aramızda olacaksın.» Elini omzuna koyup onu karatahtaya doğru götürdü. «Bundan sonra seni hiç bırakmayacağız! Önce sana iyi bir yer bulalım...» Etrafına bakındı. «Fakat çocuklar bunu unutmuştuk! Yeni arkadaşımız Martin'in yeri yok!»

«Niçin olmasın, öğretmenim,» diye bağıran bir çocuk ayağa kalkıp yanındaki yeri gösterdi. «Ben ona yer ayırdım bile!»

«Tabii, çok güzel! Aferin! İşte Martin gördün mü yerini?» diye konuştu öğretmen ve çocuğun yanındaki sıraya götürdü.

Martin sinirli sinirli yutkunuyordu. Gözlerine inanamıyor olmalıydı.

Sıra beyaz ambalaj kâğıdıyla kaplanmıştı. Kâğıdın üzerine de çocuklar renkli kurşun kalemlerle bir çelenk çizmişlerdi. Çelengin orta yerine kırmızı kalemle de «Hoşgeldin!» kelimesi yazılmıştı. Martin sıranın yanına geldiğinde sınıfta hiç kimse konuşmuyordu.

«Yerin hoşuna gitti mi, Martin?» diye sordu öğretmen.»

«Hımm... hımm!» diyebildi yine Martin çaresiz.

«Hoşuna gitmedi mi yoksa?»

«Tersine,» dedi. Sesi zor duyuldu.

«Bunu biz hazırladık,» diye seslendi Toni. «Senin gelişine çok sevindiğimiz için!»

Martin'in bakışları çocukların üzerinde dolaştı.

Yutkundu ve derin bir nefes aldı.

«Teşekkür ederim,» diyebildi sonunda.

«Evet,» dedi öğretmen. «Öyleyse otur bakalım. Şimdi aritmetik dersindeyiz. Sen de öğrenmeye başlayabilirsin.»

«Ben...» diye konuşmak istedi Martin.

«Ne oldu?»

«Yanımda kâğıt kalem yok da!»

«Sana bir defter verebilirim, diye seslendi çocuklardan biri. «Hediye ediyorum sana!»

«Işte bir de kalem!» diye Martin'in yanındaki çocuk uzattı. «Kullanabilirsin, bende fazla var.»

«Teş... teşekkür ederim,» diye mırıldandı Martin boğuk bir sesle. Başı önünde, işaret parmağıyla kâğıda çizilmiş çiçeklere dokunyordu. Biraz omuzlarının titrediğini farkettim.

«Bugün kurşun kalemle yazabilirsin. Sonra dolmakalemle yazman daha iyi olur. Zaten bu o kadar önemli de değil.»

Martin başını kaldırıp baktı, sonra yine eğdi.

«Öğretmenim!» diye seslendi Elsa.

«Ne oldu?»

«Martin'in kurşun kalemle yazmasına gerek yok. Benim iki tane dolma kalemim var!»

«Fakat çok güzel bu!» diye sevinçle konuştu öğretmen.

Elsa, Martin'in yanına gelip arkadaşça konuştu.

«Bak şimdi!» Sıranın sağ üst köşesinde kâğıttan bir kapak vardı. Kapak bir toplu iğneyle kapatılmıştı. Elsa iğneyi çıkarıp kapağı açtı. Altındaki mürekkep şişesine kalemi batırıp Martin'e uzattı.

«Evet, şimdi dersimize devam ediyoruz,» dedi öğretmen ve karatahtaya doğru yürüdü. Çocuklar yazmaya başladılar, Martin de yazmaya başladı. Hemen ve hiç duraksamadan. Biraz sonra kaleminin mürekkebi bitmişti.

«Dikkat edin şimdi!» diye fısıldadı Doktor Freund. Martin'in tereddüt ettiğini gördüm. Sonra yavaşça ve dikkatle iğneyi kapaktan aldı, kalemi şişeye batırdı, kapağı tekrar örttükten ve iğneyi üzerine taktıktan sonra yazmaya devam etti.

«Gördünüz mü?» Doktor Freund'un sesi mutlu olduğunu belli ediyordu. «Kapağı yırtmadı! Dikkatle açıp kapattı. Kendi malına zarar vermemek için.»

Boğazıma bir şey tıkanmıştı sanki.

Martin yazıyordu. Biraz sonra kapağı yine dikkatle açıp kapattı. Bu işi, mürekkebi bittikçe bütün ders boyunca yaptı durdu. Küçük pencerenin arkasında durmuş, bütün hareketlerini dikkatle izliyordum. Martin'in asmaya çalıştığı çocuğu düşündüm. Zamklı bandlarla kutuya yapıştırılmış sıçanı düşündüm. Jolanthe'yi düşündüm. Martin süslü sırasına oturmuş, yazıyordu.

«Şok!» dedi doktor Freund. «Biliyordum, sadece bir şok tedavisiyle başarıya ulaşacağımızı!»

Martin kapağı kapatıyor. Martin yazıyor. «Şimdi yapacağımız, geçireceği ilk krizi beklemek olacak,» diye devam etti Freund. Soluğum kesilmiş gibi oldu birden. Zorla nefes aldım ve o anda gözlerimden yaşlar aktı. Ayakta, başımı duvara dayamış, titreye titreye ağlıyordum.

«Ne oldu? Neyiniz var?»

«Hiçbir şey,» diye iç geçirdim. «Geçer hemen. Sinir bozukluğu sadece.»

«Evet,» diye konuştu Doktor Freund. Başımı kaldırdım. Küçük pencereden içeri süzülen az ışık, doktorun yuvarlak yüzünde bir hale meydana getirmişti. Gözlerim yaşlıydı. Bulanık görüyordum Doktor Freund'u. Küçük kiliselerin duvar oyuklarına konan boyalı aziz heykellerini andırıyordu.

«Özür dilerim,» diye fısıldadım. «Fazla çalışmaktan olacak. Sessizliğe ihtiyacım var.»

«Hepimizin ihtiyacı var ona,» dedi usulca. «Sessizliğe ve sevgiye.»

8

Şok etkisini göstermişti.

«Herhangi bir olay olmadan bir hafta geçti. Martin yeni çevresinde mutlu gibiydi. Okulun yolunu tek başına bulamayacağını söylüyordu. Ama bence bu, okula birlikte gitmek için bir bahaneydi. Aslında Doktor Freund beni büyülemişçesine çekiyordu. Yakınlığını, sohbet etmeyi özlüyor, ve beraberliğinden rahatlık duyuordum. Martin derste olduğu saatlerde ben, doktorun müdüriyet odasında oturuyor, başka çocuklardan, endişelerinden, başarılarından ve başarısızlıklarından söz edişini dinliyordum. Martin'den de söz ettiğimiz oluyordu.

«Sanmayın, kriz gelmeyecektir,» dedi bir gün bana ciddi bir tavırla, «Her zaman gelebilir bu kriz. Tam olarak iyileşinceye kadar daha birkaç kriz gelmesi normaldir.» Ellerini havaya kaldırdı. «Tanrım, ilk başarı kalıcı olsaydı iyileştirmek kolay olur muydu! Hiç değil. Martin'-

de olduğu gibi bu bir şakaya yol açıyor. Şok ürkütür, tam olarak iyileştirmez.»

«Fakat niçin bir kriz gelmedi? Martin'in durumu şu anda iyi! Seviliyor, anlaşılıyor, korkması için de bir neden yok.»

«Ah, korku!» diye güldü doktor. «Günümüzde korku, insanların hayatında sanıldığından daha küçük bir rol oynamakta. Korku zamanı artık geride kalmıştır. Savaştan sonraki ilk yıllarda kaybeldu. Dünyamızı artık etkisi altında tutan, şüpheciliktir! Şüphecilik, ilişkilerimizi parçalar, yaşama duygumuzu zedeler, davranışlarımızı frenleyip engeller. Bu tehlikeyi artık herkeste görebilirsiniz. Buradaki çocuklarda ve yeryüzünün bütün insanlarında! Her yerde şüphecilik. Bir kitap yazılabilir bu konu üzerine. 'Büyük Şüphe.' Başlığı da böyle olurdu.»

«Fakat nasıl mücadele etmeli bununla?» Büyükler birbirlerine nasıl inanabilsin?»

Doktor Freund başını salladı.

«Büyükler birbirine inanamaz. Büyükler, insan değildir. Onlar sadece kavramdır insanlar için. Milyonlarca birbirinden haberleri olmayan, birbirlerinden şüphe eden ve meslekleri gereği birbirlerinden nefret eden birkaç politikacının temsil ettiği insanlar için. Hayır, bu kadar büyük kavramları biz bugün düşünemeyiz. Biz sadece küçük kavramlarla düşünmeyi denemeliyiz. Martin'in Albert'in de hakkındaki şüphelerinin. şüphecilikten kurtulup inancını kazanan insan, çevresindeki başka bir insanı etkileyebilir. İnanın bana bu tek çıkar yoldur! Çalışmamızın amacını bunda görüyoruz. Daima azınlık olmuştur dünyayı değiştiren. Toplumun sınırları içinde kalanlar başarıya ulaşamaz.»

Karşısında oturmuş, sigara içişini seyrediyor, anlat-

tıklarını ilgiyle dinliyordum. Onun okuluna gidiyordum. Öğretmenimdi o. Inanıyordum ona. Benimle ilgilenecek vakti olmazsa kütüphaneye gidiyor, hasta çocuklara ait kitaplara ya da bu konuyla ilgili istatistiklere bakıyordum. Tatilde olduğumu ve yeterince zamanım bulunduğunu doktora söylemekle, bana okuyacak daha çok şey vermesini sağladım. Ondan sonra her gün öğleden önceleri daktiloyla yazılmış kâğıtları okumaya başladım.

Bütün çocukların % 21'inin anne ya da babasından biri ölmüştü. % 32'sinde ana - baba boşanmıştı, çocukların % 7'si akrabalarının ya da bakıcılarının yanında yaşıyordu; sadece % 13'sinin kendi odası vardı.

«Planlarımız var,» diye güldü Doktor Freund, «Fakat paramız yok. Kentin dışında bir otele benzeyen büyük bir yurt inşa etmek istiyoruz. Burada özellikle hasta çocuklara bakılacak. Bu iş için uygun olan binayı bulduk, elimizde gerekli malzeme de var. Fakat inşaat için paramız eksik.» Sohbet ettiğimiz odanın pencerelerinden, dışarda yağan kar gözüküyordu. Bu yıl da sonra eriyordu. Demiryolu, kara bir çizgi gibi yarıyordu bembeyazlığı. Bulutlar iyice alçalmış, hava soğumuştu.

Martin'in bana karşı davranışlarında bir değişiklik olmamıştı. Varlığımı kabul ediyor, fakat hâlâ «siz» diye hitap ediyor ve gerekenden fazlasını konuşmuyordu. Akşam eve geldikten sonra, ödevlerini yapıp hemen yatıyordu. Yatmadan önce yıkanmaya da alışmıştı. Bu konuda Doktor Freund onunla konuşmuş ve onu yıkanması gerektiğine inandırmıştı. O günleri düşündükçe ilginç buluyordum. O kadar planladığım şeylerin başarıya ulaşamamasına üzülmek için her türlü neden vardı. Fakat mutlu ve sakindim. Artık kaçmayı düşünmüyordum. Doktor

Freund'la tanışmamızdan birkaç hafta sonra tam bir sakinliğe erişmiştim. Günlerden 11 kasımdı, sabah postasıyla mektup geldiğinde. Yazıldığına göre, bilgi vermek amacıyla 14 kasım günü saat onda birinci bölge polis komiserliğinde bulunmam isteniyordu.

9

Saatlerce düşündükten sonra alışılmamış bir iç huzuruyla çağrıldığım gün ve saatte komiserliğe gittim. Şansım ne olurdu, bilmiyordum. Bilgi vermek... bu zararsız kelimenin arkasında kimbilir ne gizliydi! İşlediğim suçların sonsuza dek gizli kalacağını bekleyemezdim. Herhalde şimdi, herhangi bir yerde ve herhangi biri çıkmış ve polisin iz bulmasına yardımcı olmuştu! Soracaklardı, defalarca soracaklardı şimdi bana, Umarım, bu soruları onları memnun edecek şekilde cevaplayacak kadar şansım ve aklım olacaktı! Belki de olmayacaktı. İşte o zaman halim bitikti!»

Kaçamazdım da. Polis benden biraz şüphelense bile mutlaka sınırlara adımı ve eşkalimi vermiştir. Bu durumda kendi kendimi tuzağa düşürürdüm. İlk günlerin düşüncesizliği ve canlılığı da yoktu şimdi üzerimde. Hareketlerim ağırlaşmış, yorgunluğum artmış, hastalığım ilerlemiş gibiydi. Nefes alışlarım bazen zorlaşıyor, başağrılarım da daha sık geliyordu. Arada sırada Mordenstein'in morfinlerini kullanıyordum. Her bakımdan eskisi gibi değildim. Değiştiğimi çok iyi anlıyordum. Düşüncelerimde de değişiklik olmaya başlamıştı; bunuysa Doktor Fre-

und'a borçluydum. Ilk akşam bana söyledikleri hâlâ aklımdaydı. Her zaman kaçılmazdı. Her insanın hayatında, artık durması gereken bir gün vardır. Kaçmaktan da yorgun düşmüştüm.

Gittim.

Benden önce birkaç kişi olduğu için beklemem gerekti. Içeri gireceğim kapının karşısındaki sıraya oturdum. Beklediğim koridor buz gibi soğuktu. Hafif sarhoş olan insanların hoşgörürlüğü ve kendini bırakmışlığı içindeydim. Hiçbir şey umurumda değildi artık. Galiba morfin yavaş yavaş etkisini gösteriyordu. O kadar rahattım ki! Benden on dakika sonra içeri giren ve yanımdaki boş yere oturan tanımadığım bir adamla, sanki kırk yıllık dostmuşuz gibi sohbete başladık. Aşağı yukarı kırk beş yaşlarında, dertli, kötü giyimli ve sevimli bir adamdı. Daha ilk bakışta hoşuma gitmişti.

«Galiba çok bekleyeceğiz bugün?» diye sabırsızca konuştu.

«Evet.»

«Sık gelir misiniz buraya?»

«Hayır.»

«Sordum sadece. Ben birkaç kez geldim de.»

«Öyle mi?»

Konuşmamız tam kesilecekti ki, kendini tanıttı.

«Izin verirseniz kendimi tanıtayım: Hohenberg.»

«Memnun oldum,» dedim ve elimi uzattım. Ben de, Frank.»

«Siz de çocuğunuz için mi buradasınız? diye sordu çekinerek.

«Hayır. Niçin?»

«Çocuğunuz yok mu?»

«Var... var,» dedim yavaşça. «Bir oğlum.»

«Benim de.» Başını birkaç kez salladı. «Bilseydim...» Sözünü burada kesti ve iç geçirdi.

«Memnun olmadığınız bir şey mi var?»

«Evet,» dedi boğuk bir sesle. «Çocuğumdan memnun değilim. Herbert adı. On yaşında. Bir süre öncesine kadar iyi bir çocuktu, fakat sonra içine şeytan girmiş olacak, bizi üzmeye başladı. Neler yapmadık onu düzeltmek için. Ben ve karım. Ben genellikle yolculuk yaparım, mümessilim de. Benim pek temasım olmuyor. Fakat zavallı karım...» Tekrar iç geçirdi. Suratına baktım. Iyi, dost bir insan benziyordu.

«Herbert hasta mı?»

«Evet, Bay Frank. Vücutça değil. Ruhsal!»

«Ruhsal mı?»

«Evet, karım ve ben böyle kabul ediyoruz. Değişikliğe uğramasının ruhsal bir nedeni olmalı herhalde?»

«Ne gibi?»

Hohenberg çekinerek etrafına bakındı ve sonra âdeta fısıldayarak konuştu.

«Okuldan çıkardılar onu, Bay Frank.»

«Niçin?»

«Bir seks olayından dolayı.» Yere bakıyordu. «Düşünün, benim oğlum okulda bir kıza tecavüz etmek istiyor. Ne kadar kötü, değil mi?»

Sustum.

«Meseleyi örtbas ettiler,» dedi küçük mümessil. «Beni tanıdıkları için örtbas ettiler. Herbert'i sonra oradan alıp başka okula vermek zorunda kaldık. Beş, altı ay her şey iyi gitti. Şimdi...»

«Şimdi?»

«Aynı durum,» dedi. «Tekrar nüksetti. İlkinden daha

korkunç. Kızın annesi olayı duyunca, polis duruma el koymak zorunda kaldı. Şimdi bu yüzden burada bulunuyorum. Durumu çocuk mahkemesine götürecekler. Düşünebiliyor musunuz, Bay Frank? Bu yaşta sabıkalı olacak. On yaşında bir çocuk.»

Ellerini yüzüne kapattı.

Düşündüm. Sonra dedim ki: «Bakın, Bay Hohenberg, size iyi bir öğütte bulunabilirim. Viyana'da çok iyi bir eğitimci var. Freund adında bir doktor. Anormal çocukları olanlar için bir danışma bürosu var. Her perşembe saat dörtten sekize kadar kabul ediyor. Herbert'le bir de oraya gidin.»

«Bana yardımcı olacağını sanıyor musunuz?»

«O yapmazsa, kimse yapamaz,» dedim. «Benim için bu adam bir ermiş! Deneyin onu bir kez. Benim oğlumda mucize yarattı. Sizden söz ederim ona.»

«Oh, bunu gerçekten yapar mısınız?»

«Tabii.»

Birbirimize adresimizi, telefon numaralarımızı verdik, Ben doktorla konuştuktan sonra ona telefon edecektim. Önünde beklediğimiz kapı açıldı ve bir memur dışarı çıktı.

«Bay Walter Frank!» diye seslendi.

Yerimden kalktım.

«Evet, geliyorum,» dedim umursamaz ve donuk bir sesle. Sonra ilginç bir hareket yaptım. Bugün bile bunu niçin yaptığımı açıklayamıyorum. Hohenberg'e dönerek, «Beni ziyaret etsenize,» dedim. «Sanırım birbirimize anlatacak çok şeyimiz vardır.»

«Tabiî, mümkünse,» dedi çekinerek.

«Bir akşam beklerim. Örneğin cumartesi?»

«Mükemmel, Bay Frank.» Gülümsüyordu.

«Öyleyse, cumartesi akşamı sekiz buçukta. Yemekten sonra,» dedim neşeyle. Bu randevuyu gerçekleştiremeyeceğimi aklımdan bile geçirmedim.

«Cumartesi sekiz buçukta,» diye tekrarladım.

«Güzel. Şimdiden seviniyorum! Karınızı da beklerim!»

«Bu yazık ki mümkün değil, Bay Frank. Birkaç gün önce sayfiyeye gitti.»

«Peki,» dedim. «O zaman sadece siz gelin.»

Tekrar döndüm ve beni çağırmış olan memurun önünden geçerek büroya girdim. Fakat kapıda birden durdum. Oda küçüktü. Pencerenin yanında bir yazı masası, yazı masasının arkasında bir memur, önünde de Vilma oturuyordu.

10

Yüzünde ciddi bir ifadeyle bana bakıyordu. Sonra başını önüne eğip selamladı.

«Merhaba, Vilma,» dedim ve elimi uzattım. O da uzanıp, sıktı. «Buyrun, Bay Frank,» dedi yazı masasının arkasında oturan memur ve iskemleyi gösterdi. Beni çağırmış olan memursa yazı makinasının başına geçti ve merakla bana bakmaya başladı. Evet, diye düşündüm, olmuştu sonunda. Vilma da burada olduğuna göre. Benim hakkımda neler söylediğini merak ediyordum. Herhalde bunu bana anlatmazlardı. Vilma'ya baktım. Bakışlarını kaçırdı. Ne de olsa Vilma da bir kadındı!

«Gideyim mi?» diye sordu. yazı masası arkasında oturan adama.

«Hayır, lütfen kalın!»

Omuzlarının titrediğini farkettim.

Yüzleştirme yapacaklardı demek! Ona da peki? Acaba Doktor Freund Martin'le ilgilenir miydi? Bütün param da evde durmaktaydı. Keşke alsaydım oradan! Aptallık yapmıştım. Beni burada tutuklarlardı herhalde. Bu kadar çok şey bilecekleri hiç aklıma gelmemişti. Hele Vilma'nın da burada olacağı...

«Biliyorsunuzdur sizi buraya çağırmamızın nedenini, Bay Frank?» diye memur sordu. Zayıf, uzun boylu ve fazla çalışmaktan yüzü soluk bir renkteydi.

«Evet.»

«İyi. İşimiz kolaylaşıyor böylece. Konuşacak mısınız, yoksa ben mi sorayım?»

Kendimi hiç bu kadar güçsüz hissetmemiştim. Mücadele etmek istemiyordum. Her şeyi itiraf edecektim.

«Konuşacağım!» (Niçin olmasın? Bir gün gelecek her şey bitmeyecek miydi? Jolanthe ölmüştü. Mordenstein ölmüştü. Margaret, karım, kimbilir neredeydi. Niçin konuşmayacaktım? Hakkımdaki karar belli olmadan ben de ölecektim ya...)

Yazı masasının arkasında oturan, fazla çalışmaktan yorgun memur, «Çok güzel,» dedi ve yazı makinasının başındaki adama işaret etti. Adam makinaya kâğıt taktı. «Peki, başlayın, Bay Frank.»

«Evet.»

Elini kaldırdı.

«Fakat lütfen sadece Bay Lauterbach'la ilgili olanları anlatın,» dedi.

11

Hakkımda bir şey bilmediklerini anlamam için birkaç saniye geçti. Döviz kaçakçılığı suçu yüzünden hapse atılmış bulunan zavallı Lauterbach için çağırmışlardı beni buraya. Evet, tekrar kendime gelebilmem ve konuşmaya başlamam için bir süre geçmesi gerekti.

Bu birkaç saniyede Vilma beni ciddiyetle süzmüştü. Şimdi ben konuşurken sesini çıkarmadan oturmuş dinliyordu. Beni yıkıma sürükleyecekti az kalsın, diye düşündüm.

Evet, şimdi anlatacaktım.

Lauterbach hakkında bildiklerimi anlattım. Işle ilgili bir konuyu konuşmak üzere ona gittiğimi söyledim.

«Nasıl bir işti bu?

Kumaş ihracatıyla ilgili bir iş. Branşım buydu. (Memur, sahte belgelerime baktı.)

Peki, işi yapabilmiş miydik?

Ne yazık ki, hayır. Lauterbach, iş bitmeden önce tutuklanmıştı.

Fakat sonra anlattıklarımı biraz az bulduğum için daha çok konuşmaya karar verdim. Lauterbach'a da yardımcı olabilirdim. Bende iyi bir insan izlenimi uyandırmıştı. Yasadışı bazı işlere nasıl karışmış olacağını aklım bir türlü almıyordu.

Memur elini salladı.

Bu kadar bilgi yeterdi. Buraya kadar gelip yardımcı olduğumdan ötürü teşekkür etti ve sahte belgelerimi ia-

de ederek elimi sıktı. On dakika sonra yine karidordaydım. Vilma da gidebilirdi. Ikinci memur, bize kapıya kadar eşlik etti ve benden sonrakini çağırdı. «Bay Robert Hohenberg!»

Yeni dostum ayağa kalktı ve önümden geçti.

«Cumartesi görüşürüz,» dedim.

Başıyla onayladı ve arkasından kapıyı kapadı.

Vilma'yla birlikte merdivenlere doğru yürüyüp aşağı indik. Caddeye çıktık. Kar hızlı yağıyordu.

«Walter,» diye konuştu Vilma buz gibi.

«Evet?»

Küçük yüzünün çizgileri sinirden oynuyordu.

«Viyana'dan gidiyorum.»

«Öyle mi?»

O tatlı yakınlığı neredeydi? Bakışlarının o büyüsü neredeydi? Nerede? Durmadan kar yağıyordu. Yüzü bana yabancı gibiydi, pek tanımıyordum. Her şey ne kadar geride, ne kadar uzakta kalmıştı...

«Tiyatromuz Almanya'dan bir öneri aldı. Rheinland Eyaletinde temsil vereceğiz: Felix'in eserini oynayacağız.»

«Buna sevindim. Vilma!»

«Walter!» Yardım istiyor gibi bağırmıştı. Bir evin duvarına yaslanmış duruyordu. Uzun bir şalı başına sarmıştı. Saçları dağınık, yanakları kıpkırmızıydı.

«Evet, Vilma?»

«Kabul ettim, Walter. Kabul etmemek cesaretini kendimde bulamadım!»

Gelip geçenler çarpıyor, otomobiller klakson, tramvaylar çan çalıyordu. Bütün bu kargaşalığın ortasında biz durup konuşuyorduk.

«Oh, Walter, Walter! Biliyor musun son günlerde ne yapmak istedim. Sana telefon etmek, sana gelmek, geceyarısı gelmek istedim. Oyle anlar oldu ki, hiçbir şey umurumda değildi!»

Cevap vermedim.

«Fakat korktum. O eski ve müthiş korkuydu! Gelemedim! Gelemezdim! Şimdiyse...» Sesi alçaldı, kayboldu.

«Şimdiyse?» Doktor Freund aklıma geldi. Benim yerimde olsa ne yapar, ne söylerdi acaba?

«Şimdiyse ne yapacağımı bilmiyorum! Söyle ne yapayım, Walter! Lütfen, söyle bana!» Otomobiller ve tramvaylar. Öğle gazeteleri. Gazate satıcılarının bağıra bağıra en son haberleri haykırması. Bir aile havagazıyla zehirlendi. Tirol'lerde çığ felâketi. Çan - Kay - Şek Formaza'ya silâh verilmesini istedi.

«Seni seviyorum, Walter! Seni o kadar seviyorum ki!»

Derin nefes aldım. (Göğsüme ağrı girdi.) Karşımda duruşuna baktım, korunmaya hazır.

«Almanya'ya git, Vilma,» dedim.

«O kadar zor mu senin için?»

«Evet,» dedim. «O kadar zor. Ben de seni seviyorum, Vilma. Seni sevdiğim için de, sana Almanya'ya git diyorum. Git Viyana'dan. Felix'in yanında kal.»

Abend! Kurier! Waltpresse! Bütün dünyadan en son haberler!

«Vilma?»

«Evet?»

«Yakında öleceğim, Vilma,» dedim sakin bir sesle. Elini tuttum, sıcak ve kuruydu.

«Evet, Walter, fakat bu önemli değil bence.»

«Mümkün de değil»

«Değil mi?»

«Değil!»

«Biliyordum,» diye donuk bir ifadeyle konuştu. Sonra çantasını açtı ve bir zarf çıkardı içinden. «Seni bugün göreceğimi ummuştum. Sana bir şey getirdim.»

«Ne?»

«Bize borç verdiğin para. Sana ödeyecek durumdayız şimdi.»

«Ah Tanrım, bırak böyle şeyleri!»

Başını hayır anlamında sallayarak zarfı elime tutuşturdu.

«Hayır. Lütfen al!»

Alıp cebime sokmak zorunda kaldım.

«Walter, Almanya'ya gidince, altı ay burada olmayacağım!»

«Öyleyse bir daha görüşemeyeceğiz.»

Bana baktı.

«Yine de gideyim mi?»

«Evet, Vilma.»

Birden kollarını boynuma sardı, umutsuzluk ve özlemle dudaklarımdan öptü. En son öpücüğümüzdü bu, biliyordum.

«Hoşçakal, Walter.» Tekrar elimi tuttu. Gitti. Arkasından baktım. Başını çevirmedi. Biraz sonra şiddetli yağan karın içinde kaybolmuştu. Sakindim. Öğleden sonra, diye düşündüm, yine Doktor Freund'a gidecektim.

12

Hohenberg'le beraber olduğumuz cumartesi akşamı rahat geçti. Martin'i yatmaya gönderdikten sonra Hohenberg'le beraber, hazırladığım sandviçleri yiyip viskido samızı içerken, konuğumun bu ziyaretten hoşlandığını farkettim. Buna çok memnun olmuştum, çünkü sakin ve alçakgönüllü haliyle onu sevimli buluyordum. Şöminenin karşısında alevleri seyrederek çeşitli konulardan konuştuk. Bütün o uzun ve yorucu haftalardan sonra konuk kabul etmek, hırs ve korku duymadan başka bir insanla beraber olmak büyük bir olaydı benim için. O akzamın her anından zevk aldım. Bir sahtekâr, bir katil olduğumu, umutsuzca ölümü beklediğimi nerdeyse unutuyordum. Hohenberg'in yanında sükûnet ve rahatlık bulmuştum. Genellikle oğullarımızdan söz ettik.

«Doktor Freund'a gittiniz mi?»

«Evet, Bay Frank.» Gözleri parlıyordu. «Mükemmel bir insan.»

«Değil mi?»

«Herbert'le konuşması... ona bakması... günümüzde böyle bir insanın bulunması! Nerdeyse onun okuluna gidip, hatalarımla yanılgılarımı anlatacağım geliyor içimden.»

«Denemeli insan bunu,» dedim ve kadehimi boşalttım. «Peki, oğlunuz için ne dedi?»

«Perşembe günü konuşma saatinde gidecek. Doktor

Freund'un dediğine göre oğlumun iyileşmesi aylar, hatta yıllar sürebilir.»

«Okuluna alabilecek mi?»

«Ne yazık ki hayır. Milli Eğitim Müdürlüğü gerekli izni vermiyor. Semtindeki bir okula gitmesi gerekiyormuş.»

«Fakat oğlumun durumu...»

«Sizin durumunuz biraz başka, Bay Frank. Oğlunuzu hiçbir okul almak istememiş de ondan. Milli Eğitim Müdürlüğü gerekli izni vermiş o zaman.» Sigarasından bir nefes çekerek şömineye baktı. «Karınız nasıl?» diye sordu kısa bir sessizlikten sonra. Almanya'da olduğunu söylemiştim.

«Teşekkür ederim, iyidir.»

«Yakında dönecek mi?» Bakışlarını şömineden çekmemişti henüz.

«İnşallah. Kendisiyle konuşacak çok şeyim var.»

«Öyle mi?» Şimdi bana bakıyordu.

Başımla onayladım. «Martin'in geleceği. İçimde bir taş gibi duruyor. Şimdi bizler onun için uğraşacak durumdayız. Fakat ne olacak, biz bu dünyadan göçünce?»

Düşünmeden konuşmuştum. Hayretle baktığını gördüm.

«O zaman Martin de büyümüş olacak!»

«Tabiî,» diye çabucak cevap verdim. «Fakat buna rağmen, kim bilebilir son saatinin ne zaman çalacağını. Yarın bile gelebilir bu son saat. Bir kaza, ağır bir hastalık... Ve Martin tek başına kalır dünyada. Ne olacak o zaman oğluma?

«Doktor Freund onunla ilgilenir.»

«Evet,» dedim. «İlgilenir herhalde!»

«Mutlaka.» Hahenberg oturduğu yerde doğruldu ve sesini yükseltti. «Bana söyledi bunu, konuştuk onunla.»

«Ölümüm hakkında mı?»

«Hayır, bunu da nerden çıkardın? Genel konulardan söz ettik. Ailelerini kaybetmiş bazı çocuklar varmış okulunda. Orada kalıyorlarmış. Bu gibi öğrenciler için ayrılmış odalar varmış okulda. Bizim doktor birçok çocuğu olan baba!»

«Gerçek mi bu?» Heyecanlanmıştım.

«Evet, Bay Frank.»

«Kimsesiz çocukları oraya alabileceğini söyledi mi?»

«Ailesi olmayan çocukları olanaklar ölçüsünde okula alabileceğini söyledi. Biliyorsunuzdur, kentin dışında bir yerde yapımı yarım kalmış bir otel var, Çocukları oraya yerleştirmek istiyor. Fakat para yok. Pek de fazla bir para değilmiş bu. Galiba bir milyon Şilin kadar daha gerekliymiş inşaatı bitirmek için.»

«Bir milyon daha?»

«Evet, Bay Frank.» Dostça bakışları üzerimdeydi. «Kimin var ki bir milyonu?»

«Doğru,» dedim düşünmeden dalmış bir halde. Kimin var bir milyonu?»

13

Elimdeki mücevherleri satabilmem on gün sürmüştü.

Satış işleri bütün vaktimi aldı. Bu zaman süresince Doktor Freund'u bir kez bile görmemiştim. Fakat bu kadar zor bir işi sadece onun için yapıyordum. Tehlikeli bir

işe girmiştim. Bunun için de Viyana'nın hemen hemen bütün batakhanelerine girip çıkmam gerekmişti. Batakçı adamlar bana, ben batakçılara güvenmemiştim. İşin en zor yanı da bu olmuştu Tuna kıyısındaki küçük ve kirli kahvelerde, ne yaptığı belirsiz avukatların yazıhanelerinde ve apartman girişlerinde buluşmuştum adamlarla. Elimdeki malı üçe bölüp ayrı ayrı satmıştım. Beni pek de usta olmayan bir hırsız sanmıştı adamların çoğu. Hatta içlerinden biri bana oyun oynamıştı. Zümrüt yüzük satacağım bir adam, bakmak için aldığı yüzükle apartman aralıklarının birinde kaybolmuş ve bir daha görünmemişti. Her satış anında bu rizikoyu aklımdan geçirdim. Kimin ne olduğu belli değildi ki. Batakçılar ve kirli iş çeviren adamlar, parayı vermeden önce malı görmek isterlerdi.

Sonunda başardım. Tam on gün sonra amacıma ulaştım. Bütün mücevherler karşılığında 550.000 Şilin elde ettim. Oturup hesap yaptığımda, Lauterbach'dan aldığım 100.000 Şilinden 80.000 Şilin ve ayrıca 55.000 Mark param daha olduğu meydana çıktı. (Münih istasyonundan 40.000 Mark, Augsburg istasyonundan da 85.000 Mark almıştım. Toplam 125.000 Markın 70.000 Markını mücevhere yatırmıştım.) Paranın kaybolmadığını, gereksiz yere harcamadığımı görünce memnun oldum. Hesap yaptığım kâğıt parçasını hemen yaktım. Elimdeki 55.000 Mark'ı değiştirmekse mücevherleri satmaktan kolay oldu ve sadece iki günümü aldı. Bir bölümünü karaborsada, bir bölümünü de çeşitli bankalarda, resmi kurdan ve izin verilen miktarda bozdurdum. On ikinci gün 933.500 Şilin nakit param vardı elimde. Bu paradan 233.500 Şilini bir kenara ayırdım. 700.000 Şilini elime alıp görevimin ikinci bölümüne başladım.

Viyana'da toplam olarak yüz on dört postaneden para havalesini yapabilirsiniz. Bundan sonraki iki günde bu yüz on dört postahanenin her birinden 6000 Şilin havale ettim. Gönderen olarak daima takma bir adla uydurulmuş bir adres kullandım. Alıcıya not bölümüne de daima «bilinmeyen biri» yazdım. Alıcıysa yüz on dört havalenin hepsinde aynı kimseydi. Tam adresini Doktor Freund'la yaptığım bir konuşmada öğrenmiştim. «Kamu Yararı Derneği, Çocuk Yurdu İnşaatı. Viyana I, Am Hof 112» adresine havale ettim 700.000 Şilini

20 Kasımda bu işe başlamış ve 6 Aratıkta sona erdirmiştim. 7 Aralıktaysa Martin, Doktor Freund'un çoktandır beklediği ilk krizi geçirdi.

14

«Krizin nedeni, her zaman olduğu gibi, önemsiz,» dedi Doktor Freund. Yine odasında beraberdik, kar artık yağmıyordu, hatta bazı yerlerde erimeye başlamıştı, Caddeler kirli ve çamurluydu. «Ayrıca Martin, kendine en az zarar gelecek kimseyi seçmiş. Albert'in onunla alay ettiğini ileri sürüyordu. Biliyorsunuz Albert, her bakımdan geri kalmış, zavallı bir çocuk. Biliyorum Albert'in garip bir hali var, durup dururken aptal aptal gülmeye başlıyor. Fakat bu anlamsız durum hastalığından ileri geliyor. Albert sizin oğlana üç kez böyle gülünce, Martin dersin sona ermesinden sonra onu öyle bir dövmüş ki, çocuğun iki dişi kırılmış, bir kaç yerinden yaralanmış.»

«Yok canım!»

«Belki önemli dişler değil,» dedi Doktor Freund, «Süt dişleri, yine çıkar. Fakat buna rağmen Albert'in ana babası bana geldi ve durumu Millî Eğitim Müdürlüğüne bildirdiklerini söylediler. Yetiştirme yöntemim üzerine bana da uyarı yazısı gönderildi.»

«Üzüldüm buna, doktor.»

«Üzülmenize gerek yok. Eğitim Müdürlüğünden daima takdir yazıları gelir. Ben vurdumduymazımdır.»

«Peki, şimdi ne olacak?»

«Martin'le konuştum ve ceza verdim...»

«Ne cezası?»

«Yarın okula gelmesini yasakladım,» dedi Doktor Freund. «Bu yasak ona çok dokunacaktır. Ayrıca sınıf mümessilleri Toni ve Elsa başka neler yapabileceğini düşüneceklerine söz verdiler.»

«Demek, Toni ile Elsa'nın bir çare bulacaklarına inanıyorsunuz?»

Hayretle baktı bana.

«Tabii, başka kim olacak? Biz mi?»

«Evet, dediğiniz doğru.»

Toni ve Elsa birkaç gün içinde bir çare bulamadı. Martin de okula bir gün gitmeyerek sinirli ve suratı asık evde oturdu. Ancak 9 Aralık günü tekrar okula gidebildi. Saat on teneffüsünde zavallı Albert'i ikinci kez dövdü. Nedeni: «Beni şikâyet etti. Onun yüzünden bir gün okula gelemedim.»

«Öyle mi?» dedi Doktor Freund. «Senin bir gününe malolan Albert'i bağışlayamadın demek!»

Martin başını eğdi. «Evet, doktor bey. Herhalde bu kez de bir gün okula gelmeyi yasaklayacaksınız bana.»

Doktor Freund başını salladı.

«Tersine, bu kez Albert uzaklaşacak okuldan bir gün.

Onu dövdüğün için gelmeyecek. Sen geleceksin, ondan özür diler ve yarın iyi bir öğrenci olacağına bana söz verirsin.»

«Özür dilerim, uslu öğrenci olacağıma söz veriyorum, doktor bey.»

Söylediklerinin birinci bölümünü yerine getirdi. Evine giderek Albert'ten özür diledi ve ona çikolata götürdü. İkinci bölümünüyse yerine getirmedi. Ertesi gün, bu kez bir kız öğrenciyi dövdü.

«Benimle alay etti.»

«Peki, niçin alay etti seninle?»

«Albert'e gidip özür dilediğim için. Bana, korkaksın, dedi!»

Sonradan anlaşıldığına göre kız gerçekten alay etmiş ve Martin'e korkak demişti. Fakat Doktor Freund kızdı Martin'e.

«Git Martin, beni artık ilgilendirmiyorsun.»

«Fakat elimde değildi, doktor bey!» Çocuk paniğe kapılmıştı.

«Sözünü tutmadın. Seninle konuşmak istemiyorum bundan sonra. Lütfen şimdi sınıfına git.»

Martin dışarı çıktı. Kapıyı kaparken yutkunuyordu. Biraz sonra Toni ile Elsa geldiler.

«Müdür bey, bir planımız var.»

«Evet?»

«Martin'e yardım edebileceğimizi sanıyoruz.»

«Öyle mi?»

«Elsa ve birkaç kız Martin'in kayısı kurusunu çok sevdiğini anlamışlar.»

«Doğru mu bu?» diye sordu bana Doktor Freund.

«Hiç haberim yok,» dedim.

«Doğru! Birkaç kez gördük biz!» diye bağırdı Elsa.

«Bundan sonra, bir de kayısı kurusuyla denemeye karar verdik,» dedi Toni.

«Nasıl?» diye sordum.

«Her çocuk,» diye başladı Toni. «Cep harçlığından yirmi Groşen verecek. Bu parayla kayısı kurusu alacağız. Sonra Elsa Martin'le konuşacak ve eğer bugün kimseyi dövmezsen sana öğleyin bir paket kayısı kurusu vereceğiz, diyecek.»

«Mükemmel, sevgili çocuklar!» dedi Doktor Freund ellerini ovuşturarak. «Öyleyse başlayın işe!»

Çocuklar işe başladılar.

Elsa'nın Martin'e söyledikleri hiç bilinmeyecekti, çünkü aralarında konuşacaklardı. Önemli olan o gün Martin'in kimseyi dövmemesiydi. Öğle üzeri, Doktor Freund'un odasının penceresinden kızın ona bir paket kayısı kurusu verdiğini gördüm. Bir kenara oturup yemeye başladı.

Ertesi gün de aynı şekilde geçti. Albert yine okula gelmişti o gün. Martin'le aralarında hiçbir şey geçmedi, ondan sonraki iki gün de sakin geçti. Öğle üzerleri Martin, Elsa ile jimnastik alanına gidiyor, yiyeceğini bitirdikten sonra memnun geri dönüyordu. Aradan dört gün geçmişti ki, Elsa doktorun odasına geldi yine. Düşünceli bir hali vardı.

«Ne yapacağımızı bilmiyoruz!»

«Niçin?»

«Paramız bitti. Bundan sonra başka kayısı kurusu alamayacağız. Bize acaba dört Şilin borç verebilir misiniz?»

Doktor Freund'un gözleri parladı.

«Tabii veririm ama başka bir fikrim de var. Dinleyin: Yarın sabah, saat sekizden önce Martin'e gerçeği, yani paranızın kalmadığını, bu yüzden kayısı kurusu alamadığınızı söylersin.»

Elsa başını eğdi.

«Peki Albert'i yine dövmez mi o zaman?»

«Göreceğiz,» dedi Doktor Freund.

Ertesi sabah karanlık film odasında bekliyordum. Doktor da yanımdaydı Sınıfın bir köşesinde Elsa Martin'le konuşmaktaydı. Gerçeği söylüyordu ona. Martin bir an durakladı.

«Ah, ne olacak!» dedi. Önemsemezmiş gibi ekledi. «Her gün de yiyecek değilim ya!»

O gün Martin hediyesini alamamasına rağmen kimseyi dövmedi. Krizi atlatmış gibiydi.

«Sadece cumartesiden korkuyorum,» dedi doktor bana.

«Niçin?»

«Her cumartesi öğleden sonra sınıf bir araya gelir ve öğrenciler geçmiş hafta üzerine konuşurlar. Eğer Elsa ya da başka bir öğrenci Martin'e yapılandan söz ederse, oğlunuz kendisiyle alay edildiğini sanacak ve her şey yeni baştan başlayacak.»

«Ben de bulunabilir miyim bu toplantıda?»

«Tabii,» cevabını verdi.

Cumartesi günü öğleden sonra sınıfa ilk kez girip oturuyordum. Öğrenciler tek tek Doktor Freund'a geçen hafta olanları anlatıyordu. Bir kediyi kurtarmışlardı. Gerda'nın annesi de, pazar günü yapılacak orman gezmesine kızının artık büyüdüğü için katılamayacağını söylemişti.

«Niçin?»

«Kızlarla beraber erkekler de gittiği için yasakladığını söyledi.»

«Peki, siz ona ne söylediniz?»

«Korkuyorsa, kızıyla birlikte gelmesini söyledik.»

«Gelecek mi?»

«Evet, doktor bey! Yarın o gelecek, ertesi pazar Hans'ın annesi ve böyle her hafta birimizin annesi gezmeye gelecek bizimle.»

«İyi yapmışsınız bunu,» diye övdü Doktor Freund onları. «Peki, başka bir şey oldu mu?»

«Evet, doktor bey!» Küçük Elsa ayağa kalkmıştı.

Tamam, diye düşündüm.

«Evet, Elsa?»

«Martin'in durumunu biliyorsunuz, değil mi?»

Martin başını eğmiş, hiç kıpırdamadan duruyordu. Çok utanıyor olmalıydı.

«Evet, Elsa biliyorum.»

«Onunla konuştuk, doktor bey,» diye devam etti, o sevimli, iyi ve akıllı Elsa. «O da bize bundan sonra uslu duracağına söz verdi.»

Ve yerine oturdu.

Doktor Freund mendilini çıkarıp alnını sildi.

«Teşekkür ederim size çocuklar,» diye konuştu kelimelerin üzerine basarak.

«Güzel bir hafta geçirmişsiniz.»

Elsa, Martin'e bakıyordu. Gülümsedi ona. Martin kızardı. Sonra o da gülümsedi. Bu ilk arkadaşlığının başlangıcıydı.

15

Doktor Freund sınıftaki toplantı bittikten sonra yanıma gelerek, «Gelin benimle,» dedi. «Size anlatacaklarım var!» Peşinden odasına gittim. Masasına oturup en alt çekmece-

yi çekti. Çıkardığı bir şişe Steinhaeger'i masaya koydu. Şişeyi açtıktan sonra iki kadeh alıp doldurdu.

«Benimle bir kadeh için,» dedi neşeyle.

«Memnuniyetle!»

Karşılıklı içtik. Kadehleri tekrar doldurdu.

«Mutluyum!» diyerek doktor koltuğuna oturdu.

«Farkındayım.»

«Önce size söylemek istemiyordum, çünkü sizi pek ilgilendirmiyordu. Fakat mutluluğumu paylaşacak bir insan da bulmalıyım. Benim çalışmalarımla ilgilendiğiniz için size de anlatabilirim mutluluğumun nedenini.»

«Güzel, öyleyse anlatın. Ne olduğunu merak ediyorum?»

Yere bakarak konuştu.

«Para geldi!»

«Para mı?» diye şaşkınlıkla sordum. Rolümü iyi başarıyorum, diye düşündüm. «Ne parası? Nereden? Ne kadar?

«Toplam olarak tam yedi yüz bin Şilin,» dedi fısıldayarak. «Nereden mi? Bunu bilmiyoruz. Bilinmeyen biriymiş gönderen.» Kalın camlı gözlüklerini çıkarıp temizledi. Düşünceli bir tavırla, «Böyle bir şey olacağı hiç aklıma gelmezdi,» dedi. Kalbim hızla çarpıyordu. Paranın nereden geldiğini suratımdan anlayacak diye ödüm patlıyordu; hem heyecanlı, hem mutluydum. Rolümü oynamaya devam ettim.

«Bir dakika...» Alnımı kırıştırdım. «Fakat bu büyük bir miktar!»

«Yani bilmediğimiz birinin yedi yüz bin Şilin gönderdiğini söylüyorsunuz..»

«Evet!»

«Evet, Bay Frank, aynen!» Kadehi başına bir dikişte içti. Terlediğini görüyordum. Bir sigara yakarak derin bir ne-

fes çekti. «Hiç birimiz inanamadık! Kabul bile edemiyorduk. Fakat gerçek bu, gönderildi para!»

Gözlerimi kapattım. O anda mutluluktan ölebilirdim.

«Tebrik ederim,» dedim, boğulurmuş gibi. Elimi uzattım, kuvvetlice sıktı; artık terlemiyor, ağlıyordu.

«Özür dilerim,» dedi, elinin tersiyle gözyaşlarını silerken. «Saçmalık. Herhalde çok mutlu olduğum için...»

«Anlıyorum sizi. Peki... peki bu parayla ne yapacaksınız?»

Ağzını yayarak güldü.

«Otelin inşaatına devam edeceğiz, Bay Frank! Noel'den hemen sonra çalışmalar yeniden başlayacak. İlkbahara biter sanırım!»

«Peki, bu para yetecek mi?»

«Tabii tam yeterli değil! Fakat hemen hemen yetecek. Bir miktar da borç alacağız, o zaman yeter sanırım!»

«Sizin adınıza seviniyorum,» dedim.

Bana baktı.

«İnanıyorum size, Bay Frank,» dedi, «İyi bir insansınız.»

Sonra ikimiz de bir süre konuşmadık.

«Bu parayla başka ne yapacağız, biliyor musunuz?» diye konuşmasını sürdürdü doktor.

«Hayır.»

«Bir Noel gecesi düzenleyeceğiz!!» dedi neşeyle. «Bugüne kadar okulda kutlanmış en büyük ve en güzel Noel olacak!»

Nitekim oldu da.

Masal gibi bir Noel akşamı kutlandı. Bütün öğrenciler, ana babasıyla birlikte çağrılmıştı. Eğlence, okulun jimnastik salonunda yapıldı. Konuklar, salonun etrafına dizilmiş uzun ve beyaz örtülü masalara oturmuştu. Bir platforma kurulmuş olan Noel ağacı yüzlerce mumla süslenmişti. Ar-

kasındaki duvara altın harflerle, «İyi niyetli insanlara yeryüzünde mutluluk!» yazılmıştı.

Müzik de vardı, pasta, çikolata, meyva ve hediyeler de hazırlanmıştı. Her çocuğa bir torba şeker, bir çift ayakkabı ve elbise için kupon verildi. Salon sevinç gözyoşları, gülüşmeler, çığlıklar ve mutluluk sesleriyle doluydu. Çocuklarının arasında oturan ana babaları, arada sırada birbirlerine gülümsüyorlardı. Sonra çocuklar bir temsil verdiler. «O Akşam» adındaki bu oyunda Martin'in de bir rolü vardı. Beyaz bir sakal takmıştı ve üç azizden birini temsil ediyordu. Oyun sona erdikten sonra herkes coşkunca alkışlandı. Martin alkışlara defalarca eğilerek cevap verdi. Hatta öteki çocuklar sahneden çekilmesine rağmen selam vermeye devam etti.

Sonra hep birlikte «Sessiz gece, Kutsal gece» şarkısını söyledik. Bir hokkabaz da, şapkaşından tavşanlar, burnundan yumurtalar çıkararak çocukları bol bol güldürdü. O kadar beğenmişlerdi ki, adamı sahneden indirmediler.

Bir köşeye oturmuş, olup biteni biraz yorgun bir halde seyrediyordum. Sona ermekte olan bu yıl içinde kaybettiğim bütün insanları ve bu Noel'in kutlayacağım son Noel olacağını düşünüyordum. Başım ağrıyordu, fakat ilk kez bu ağrıyı hoş bir şey olarak kabul ediyordum. Derin ve trajik bir sevinçle doluyordu. içim. Birbirimizi iyi tanıyorduk. Ağrı ve ben. Daha artarsa eve gidecek, bir iğne yapıp uyuyacaktım. Karşımdaki o mutlu insanları gördüğüm bu akşamda kendimden çok memnundum. Tören sona erince Doktor Freund kısa bir konuşma yaptı, sonra da çıkış kapısında durup salonu terketmekte olan bütün çocukların ve ana babaların ellerini sıktı. Bazı kadınlar elini öpmek bile istediler.

Herkes gitmiş, Noel ağacının mumları sönmüştü. Ben de kalktım ve Doktor Freund'un yanına sokuldum. Ellerini ovuşturdu.

«Güzel bir akşamdı. En güzeliydi!»

«Buyrun, gidelim.»

«Doktor,» dedim. «Bana ayıracak biraz zamanınız var mı?»

«Tabii, Bay Frank. Ne oldu ki?»

«Size bir hikâye anlatmak istiyorum.»

«Bir hikâye mi? Martin hakkında mı?»

«Hayır,» dedim, «benim hakkımda.»

Bana uzun uzun ve dikkatle baktı. Sonra salonun kapısını kapattım, başını eğdi. «Benim hikâyem bu,» diye başladım. «Ben bir katilim!»

16

Aşağı yukarı her şeyi anlattım ona. Çaldığım parayı ne yaptığımdan tabiî söz etmedim. Paranın hâlâ bende olduğunu söyledim. Yoksa inşaat için gerekli olan bu parayı iade edeceğinden korkuyordum. Bundan başka hiçbir şeyi saklamadım ve değiştirerek de anlatmadım. Martin'i eve yolladıktan sonra doktorun bürosuna geçmiş ve kilitli kapılar arkasında konuşmuştuk. Söze başlamış, hiç kesmeden bitirmiştim. Konuşmam sırasında bir kez bile yüzüme bakmamıştı. Boşluğa, odanın karanlığına doğru bir yere bakıyordu.

Konuştukça açılıyordum. Bundan sonra ne yaparsa

yapsın, nasıl davranırsa davransın, umurumda değildi artık. Üzerimden gerçekten ağır bir yük kalkmıştı. Hiç durmadan konuşuyordum, kelimeler kendiliğinden şekil kazanıyordu. Düşündüğüm bir şey yoktu; ne gelecek, ne de itiraflarımın sonucu. Martin'i bile düşünmüyordum. Sonra her şeyi anlattım ve doktora dikkatle baktım.

Doktor Freund bir sigara daha yaktı, cevap vermedi.

Gözlerini benden kaçırıyordu.

Bekledim.

Hâlâ susuyordu.

«Anlatacaklarım bu kadar,» dedim, yüksek sesle. «Şimdi siz konuşun!»

Başını salladı.

«Ben de sadece bir insanım, Bay Frank. Konuşamam. Ne söylemeliyim size?»

«Ne yapmam gerektiğini!»

«Nasıl söyleyebilirim bunu?»

«Yapmam gerekeni emredin, dediğinize uyacağım!»

«Size emir veremem,» dedi. «Korkarım size pek yardımcı da olamayacağım.».

«İhbar edecek misiniz beni?»

«Hayır, Bay Frank.» Şimdi başını kaldırmış, yüzüme ciddiyetle bakıyordu.

«Mesleğim bir papazın mesleğine benzer. Susmak kimi zaman benim görevimdir. Sizi ihbar etmek görevim de değil. Size ancak, kendi kendinizi ihbarı tavsiye edebilirim.»

Ayağa kalktım.

«Ben de bunu söyleyeceğinizi umuyordum. Çok korkağım ben. Bu son birkaç ayımı hapishanede geçirmek istemiyorum.»

«Görüyor musunuz, bir de sizi ihbar etmemi istiyorsunuz? Hikâyenizi bana anlatmasaydınız.»

«Başka türlü davranamazdım! Anlatacağım bir insan, konuşacağım bir kişi olmalıydı artık!»

«Bay Frank, çok hastasınız.»

«Evet, biliyorum bunu.»

«Sadece bedence değil. Ruhsal olarak da hastasınız. Beyniniz yanlış çalışıyor. Artık doğru düşünemiyorsunuz.»

«Delirdiğimi mi söylemek istiyorsunuz?»

«Bundan korkuyorum, Bay Frank!»

«Fakat ben kendimi henüz her bakımdan normal hissediyorum! Saçma konuşmuyor, göze batacak hareketler yapmıyorum!»

«Siz daha tehlikeli bir şekilde aklınızı yitirmişsiniz. Bay Frank. İnsan hayatının ana kavramları sizin için anlamlarını kaybetmiş. İyi ve kötünün ne olduğunu artık bilmiyorsunuz. Bir insan yaşamının ve ölümün ne demek olduğunu da unutmuşsunuz.»

«Gayet iyi biliyorum,» cevabını verdim sakin bir sesle.

«Bildiğinizi sanıyorsunuz, Bay Frank,» diye konuştu. «Pişmanlık duyuyor musunuz?»

İyice düşündüm.

«Hayır,» oldu cevabım. Kendim de şaşmıştım bu cevaba.

«Gördünüz mü?» Başını salladı. «Korkuyor musunuz?»

«Hayır, doktor bey.»

«Hiç mi?»

«Ömrümü hapishanede bitirmek istemiyorum,» dedim. «Fakat hapisten korkum yok. Beni ihbar etseydiniz, umursamazdım. Korku değil, bir rahatlık bu!»

«Şu anda sevdiğiniz biri var mı?» .

Evet anlamına baş salladım. «Evet,» dedim. «Sizi seviyorum, Doktor Freund.»

Cevap vermedi. Ayağa kalktı ve radyonun yanına gidip rasgele bir istasyonu açtı. Biraz sonra Noel şarkıları duyulmaya başladı. Doktor Freund tekrar yanıma geldi.

«Peki, ya kendi kendinizi ihbar etmenizi sizden rica etsem!»

«Söz verirdim, doktor bey. Fakat en sonunda yapacağımı hiç sanmam. Bir fırsat geçmişti elime. O zaman da yapmamıştım.»

«Evet,» dedi kısaca ve pencereye doğru yürüdü.

Çocuklar korosu radyoda, «Çalılıklardan bir at çıktı» şarkısını söylüyordu.

Sırtını bana dönerek konuşmaya devam etti.

«Ben de sizin gibi çaresizim, Bay Frank. Bütün insanlara daima yardım etmeyi düşünmüşümdür. Kendi değerimin üstüne çıkmışımdır. Size verecek bir öğütüm yok.» Birden yüzünü döndü. Şaşkınlıkla bakıyordu bana. «Tanrım, bir şey yapmalıyız! Sizi bırakmam böyle! Hastasınız! Çevreniz için bir tehlikesiniz siz! »

«Artık değilim.»

«Her hasta insan çevresine tehlikeli olur,» dedi.

«Siz de. Bilmiyorsunuz. Fakat siz de bir tehlikesiniz.»

Şaşkınlıkla baktı bana.

«Doktor,» dedim. «Size bir itirafta daha bulunmak isterim.»

«Hayır!» diye bağırdı.

«Yok, zorunluyum buna. Korkmayın, korku verici bir itiraf değil. Beynim artık tam çalışmıyor, inanıyorum buna. İtirafımın bir amacı vardı. Bana bir tavsiyede bulunamayacağınızı umuyordum. Başka insanlar için bir tehlike olduğumu ve yalnız bırakılamayacağımı anlayacağınızı da biliyordum.»

Bana doğru yürüdü. Yavaş yavaş anlamaya başlıyordu.

«Demek istiyorsunuz ki..?»

Başımla onayladım.

«Ricamı reddedeceğinizden korkmuştum. Fakat şimdi anlıyorum ki, bunu yapmayacaksınız. Artık yalnız kalamam. Burada, okulda ölmek istiyorum. Buradan hiç ayrılmak istemiyorum. Yanınızda kalayım, doktor. Sadece yanınızda. Martin'le beraber gelebilir miyim?»

Birkaç dakika hiç sesini çıkarmadı.

Sonra, «Evet,» dedi usulca.

Radyoda neşeli Noel şarkıları hâlâ devam ediyordu.

17

Hikâyemi yazmaya başladığım sıralarda, penceremden yağan karı görüyordum, aylardan Ocaktı. Şimdiyse Mart, kar çoktan eridi. Bu yıl ilkbahar erken gelecekti herhalde. Okul bahçesindeki çuha çiçekleri ve safranlar açmıştı bile. Son üç ay içinde çalışkandım. Son günlerde kendimi epey zorlamama rağmen çok iş yapmış, sayfalarca yazı kaleme almıştım. Artık baş ağrıları ve nefes tıkanmaları daha sık gelmeye başlamıştı. Yaza çıkacağımı hiç sanmıyorum, bunu o kadar istememe rağmen. Temmuz ayında inşaatın biteceği ve öğrencilerin taşınacağı tahmin ediliyor. Martin de buraya giren ilk öğrenci grubu arasında olacak, Doktor Freund söz verdi bana. (İnşaatın benim gönderdiğim parayla yapıldığını hâlâ bilmiyor. Çaldığım parayı vasiyetnameyle Münih'teki bankaya bırakacağımı söyledim ona.) İnşaa-

tın başarıyla ilerlediğine çok memnunum. Artık hiçbir şey olamaz, çünkü para buraya yatırılmış durumda. Çaldığım parç, bu inşaatın pencerelerinde, kapılarında, duvarlarında, mobilyalarında, halılarında ve ışıklarında tesislerinde. Yapıyı yerle bir etseler bile bir şey elde edemezler. Geçen hafta dam kapatıldı. Doktor Freund'la birlikte inşaatın yapıldığı yere gittik. Çatıya rengârenk süslü bir ağaç konmuştu, kutlamak için. Bütün yapıyı gezdik, işçilerle kadeh kaldırdık. Güzel bir gündü.

Çok düzenli bir hayat sürüyorum. Martin yanımdaki odada kalıyor. Bana karşı hâlâ ölçülü ve ilgisiz. Derslerine çalışıyor, şikâyet edilecek bir durumu pek kalmadı. Aylardır bir kriz daha geçirmesini beklemişti doktor. Fakat olmadı. Okula yerleşmemiz haberini coşkunlukla karşılamıştı. 26 Aralık günü evden ayrılarak okuldaki dairemize yerleştik. Yanımıza pek fazla eşya almamıştık. Reisner Caddesinde oturduğumu ilişkin kayıtlarımı sildirmedim, dikkati çekmemek için. Sonra bir iki kez oradaki eve gitmiştim. Niçin, ben de bilmiyorum?

Doktor Freund okulda bulunmamızın nedenini, amirlerine ve iş arkadaşlarına şu şekilde açıkladı: Yakın bir ilişkiyle Martin'i daha iyi etkileyebilmek amacıyla baba ve oğlunun bir süre (bir süre, demek zorundaydı, çünkü kalışımız devamlı olamazdı) yanında kalması gerekiyordu. Oldukça mazbut bir hayat sürüyor, kimsenin gözüne çarpmayacak şekilde davranıyordum. Genellikle civarda taksi şoförlerinin, tramvaycıların ve işçilerin devam ettiği bir lokantada yemeğimi yiyordum. Martin'e ise okulda yemek veriliyordu. Artık güzel yemekler yapmasını da öğrenmişti.

Sabahları dokuzdan onikiye kadarki zamanımı yazmakla geçiyordum. Öğleden sonra yine üç dört saatimi yazmaya ayırıyordum. Kendimi iyi hissetmediğim günler yatağa

uzanıp yine yazıyordum. Yazmadığım tek gün yoktu. Bana itiraflarımı yazmayı yılbaşı akşamı birlikte şarap içerken Doktor Freund teklif etmişti.

«Bizi rahatsız eden ve etkileyen şeylerden söz etme zorunluluğunu daha çok suçlularla azizler duyar.»

«Ben aziz değilim.»

«Tabii değilsiniz,» demişti. «Fakat bir yazarsınız. Her zaman bir roman yazmayı isterdiniz ama hiç yazmadınız. Yapın şimdi bunu. En son şansınız bu.»

Ve yazmaya başladım. Her geçen gün daha sakinleşiyor, o lanet olası huzursuzluğumu kaybediyordum. Bu itiraflarımı kaleme almasaydım, sonunda polise koşar, kendimi ihbar ederdim. Doktor Freund sık sık beni ziyarete geliyor, çalışmalarımla ilgileniyordu. Bir sayfasını olsun okumak istediğini söylememişti. Hem niçin istesindi? Hikâyemi biliyordu, vakti de yoktu. Yazdıklarım sona erince ne yapacağımı bilmiyordum. Benim için büyük bir oyalanma aracı olmuştu; ayrılmak istemiyordum ondan.

Vilma bana Düsseldorf'tan bir kartpostal göndermiş, «Ağlıyorum» diye yazmıştı üzerine. Cevap vermedim. Ne cevap vermem gerektiğini bilmiyordum. Uzun zaman düşündüm, fakat cevap bulamadım. Sonra Vilma'yı da pek hatırlamıyordum artık. Aradan çok zaman geçmişti. İnsan yüzlerini ve olayları çabuk unutuyordum.

Eski dostlarımdan, doktordan başka bir Hohenberg kalmıştı. O da geliyordu arada sırada beni ziyarete. Bazı akşamlar beraber çıkıp küçük bir lokantada yemek yiyor, sonra odama çıkıp bir parti satranç oynuyor ya da oğlundan söz ediyorduk. Daha iyi olduğunu söylüyordu. Oğlunu hiç görmemiştim, fakat Hohenberg'in tarifiyle gözümün önüne getirebiliyordum.

Doktorun ona da yardımcı olmasına seviniyordum. Hohenberg de yakın bir dostum olmaya başlamıştı yavaş yavaş.

18

21 Mart

Bir hafta önce Martin'in sınıfına yeni bir öğrenci geldi. Geri zekâlı bu çocuğun ismi Adam'dı. Kimseyle konuşmuyordu, daha doğrusu bir hafta öncesine kadar kimseyle konuşmuyordu. Doktor bu çocuğu aylarca önceden tanıyordu. Sonunda hiç kimse onu almak istemeyince okula gelmesine izin vermişti. Burada ilk günlerde Martin'e uygulanan şok tedavisi de ona yarar sağlamamıştı. Adam'ı konuşturamamışlardı.

«Doktor, iyi bir çocuktu o,» diyordu annesi. «Daha bir yıl önce ne kadar mutluyduk onunla! Müzisyen ruhlu bir çocuktur! Belki inanmayacaksınız, ama beş yaşında saksafon çalıyordu!»

«Ah,» demişti Doktor Freund. Sonra bana anlatmıştı olayı. «Var mı saksafonu?»

«Evet, çok istediği için ona bir müzik aleti aldık. Fakat sonra kayboldu, yenisini almanın gereği de yok, çünkü çalmıyor.»

«En çok sevdiği parça hangisi?»

«Bir Amerikan parçası,» demişti annesi. «Caz, biliyor musunuz? Fakat adını şimdi hatırlayamayacağım. Sanırım babası biliyordur.»

«Sorun bir kez ona,» demişti doktor.

Sormuştu. Parçanın adı «Duygusal Yolculuktu.»

Doktor Freund kente inmiş ve bir saksafon satın almıştı. Sonra bunu Adam'ın annesine yermişti.

«Bu gece saksafonu yastığının altına koyun,» dedi. «Yarın ne olacağını anlatın bana.»

Ertesi sabah kadın, hiç bir şey olmadığını söylemişti. Adam saksafonu görmüş, eline alıp bir süre baktıktan sonra bir kenara bırakmıştı.

«Hımm,» demişti kadının anlattıklarına doktor.

Sonra öğleye kadar sağa sola telefon etmiş ve sonunda saksafon çalan bir dostunu bulmuştu. Ona, bu akşam hiç kimseye söz vermemesini rica etti. Akşam saat sekizde iki arkadaş evin aydınlık boşluğunda durmuşlar ve adam, öteki kiracıların kızmasına rağmen saksafonuyla «Duygusal Yolculuk»u çalmıştı. Kuvvetli ve güzel çalmıştı,

Adam o sırada odasındaydı. Saksafonu da yanında duruyordu.

Adam kılını bile kıpırdatmamıştı.

«Hımm,» yapmıştı Doktor Freund, sonra bir şey söylemeden evine dönmüştü.

Ertesi gün dostunu yine çağırmıştı.

«Bak,» demişti. «Bu konuyu bir daha düşündüm. Yanlış başladık bu işe biz. Adam, gerçekten müzik yeteneği olan bir çocuk. Daha önce «Duygusal Yolculuk» parçasını doğru çaldım. Bu kez eserin orta bölümünü bilerek yanlış çal. Anlıyorsun değil mi?»

«Tamam,» cevabını vermişti arkadaşı.

O akşam iki arkadaş yine evin aydınlık boşluğunda durmuşlardı. Adam da odasındaydı yine. Doktor Freund'un dostu parçayı çalmaya başlamış, eserin orta bölümlerine geldiğinde özellikle yanlış nota basmıştı. Birkaç saniye son-

ra Adam'ın odasından saksafon sesi gelmişti. Adam çalıyordu. Hem de doğru çalıyordu! Doktor Freund'un arkadaşının yanlış çaldığı yeri düzelterek çalıyordu. Ortadaki bölümü doğru çalmıştı. Ertesi sabah Adam, kendisine sorulanları aylardan sonra ilk kez cevaplandırmıştı.

19

27 Mart

Doktor Freund diyordu ki:

«Günümüzün şanssızlığı, insanların artık doğru düşünme yeteneklerini kaybetmiş olmalarıdır. İnsanlar, hükümetlerin terörüyle yaşamalarını aşan, bütünüyle işlemeyen çağdaş toplum düzeni arasında şaşırmıştır. Kuvvet ve korku, aptallık ve akılsızlık... İnsanlar nasıl düşünsünler doğruyu? Yanlış düşünmek zorundalar. Yanlış kavramlar ve yanlış kurallarla düşünmek. Vahşilikle kahramanlığı, bağımlılıkla bağımsızlığı, aptallıkla ilerlemeyi ve teknikle zekâyı birbirleriyle karıştırmak zorundalar. Aşkın, iyi niyetin, hoşgörünün ve şakacılığın modası geçmiş kavramlar olduğuna inanmalı, iyiye ve hayata olan inançlarını kaybetmelidirler. Bayağı kaba, umutsuz ve şüpheci olmaya da zorunludurlar. İçinde sevgi duyguları olmayan insan, dayanıksız ve güçsüz insandır. Siz Bay Frank, inanacağınız, seveceğiniz ve dayanacağınız bir şeyiniz olsaydı kesinlikle katil olmazdınız! Hasta beyniniz, dünyamızdaki bütün hasta beyinler için bir örnektir. İşlediğiniz suç bütün dünyadaki suçların bir benzeridir.»

20

2 Nisan

Doktor Freund diyordu ki:

«İnsanoğlunun devamlı boyun eğmeye dayanamayacağı fikrine artık inandım. Bazen hileyle, bazen da güç kullanarak karşi koymaya çalıştığı doğa yasalarına, sevgiye arkadaşlığa ve eğitime boyun eğmez bütün ömrü boyunca. Bu bir bitmez tükenmez mücadeledir. Kendi başımıza, serbest ve daima üstte kalmayı isteyerek yapacağımız bir mücadele. Bu mücadele sırasında, insanlığı ilerleten o bastırılmaz içgüdü bir bölümüyle de olsa, kendini gösterir. Koyu dindarlarla azizlerin bile tedirginlik duyduğu anlar olmuştur.

Yukarıya yönelik bu güdüyü, aşağıya yönelik bir baskıyla karşılamalıyız. Bu nedenle nefreti nefretle değil de, nefreti sevgiyle karşılamalıyız. Hoşgörü sahibi, iyi niyetli, dost ve yardımsever olmayı öğrenmeliyiz; hoşgörünün, sert otoritenin, öfkenin ve yadsımanın geçerli olduğu günümüzde. Ancak böyle olduğunda, tıpkı çocuklara yaptığımız gibi, istediğimiz karşı tepkiyi insana aşılayabiliriz. Ancak böyle kurtulur dünya. Dünyada yapacağımız en büyük yardım, onun çocuklarıyla ilgilenmemizdir. Çünkü yetişmişlerin dünyası günümüzün dünyasıdır. Fakat dünyanın geleceği çocukların, yarının büyüklerinindir. Batıl inançlardan ve ön yargılardan düşünme özgürlüğünü kurtarmak için vereceğimiz savaşta başarıya ulaşırsak, yarın çocuklarımız özgür-

lük ışığının altında güneşlenir ve modern düşünce biçimlerinin yarattığı tehlikeleri umursamadan dostluğun pınarından içerler. Köhne ve çürük yaşamımız bugün bizi yere yıksa bile, gerçek insanlığa ulaştıran o gücü hazırlamak görevini yine de omuzlarımıza yüklenmeliyiz. Karşımızda her türlü şiddet ve yalan erimelidir. Bizim elde etmek için savaş verdiğimiz şeylerden çocuklarımız zevk duymalıdır. Hava, ışık, bol yiyecek, sağlığa uygun evler, yeterli gelir, insan gibi çalışma, yararlı bilgiler ve kaygıyla kuşkudan arınmış bir ömür! Vereceğimiz savaş, bunların en iyisine ulaşmak içindir.

21

7 Nisan

Bunları yazarken çok heyecanlıyım. Çünkü doktor Freund'la beni çok etkileyen bir olayı anlatacağım. Daha önce Adam isimli, zavallı, geri zekâlı bir çocuktan söz ettiğimi sanıyorum. Freund'un sınıfına alınmış olan bu çocuk, doktor Freund'un saksafon deneyinden sonra yavaş yavaş tekrar konuşmaya başlamıştı.

Anlatacaklarımın daha iyi anlaşılması için Martin'in son zamanlarda yazı dersinde durumunun iyi olmadığını belirtmek isterim. Matematikte durumu iyi, fakat yazıda başarıya ulaşamıyordu. Bu yüzden doktor onu bir gün bürosuna çağırdı. Geldiğinde, ben de oradaydım.

«Evet, Martin,» dedi Doktor Freund ona. «Hemen gelmene sevindim. Seninle biraz konuşmak isterim.»

Martin sıkılganlıkla başını eğdi.

«Acaba biliyor musun ne hakkında olduğunu?»

«Hayır, doktor bey.»

Doktor Freund çocuğa doğru eğilip konuştu.

«Öğretmenin bana güzel bir şey anlattı. Biliyor musun ne anlattığını?»

«Herhalde, yine yaramazlık yaptığımı.»

«Yok canım!» Doktor Freund şaşkınlıkla başını salladı. «Hem sana ne söyledim, öğretmenin bana güzel şeyler anlattığından söz ettim. Yaramazlık yapmışsan, bu güzel olur mu?»

«Hayır.»

«Öyleyse! Hiç bir şey gelmiyor mu aklına? Tabiat dersinde...»

Martin başını iki yana salladı. Hatırlamıyordu. (Hatırlayamazdı da, çünkü doktor Freund anlatıklarını uyduruyordu. Yazı dersindeki başarısızlığından ötürü Martin'e uyarıda bulunmak istiyordu. Sadece dolambaçlı yoldan bunu anlatmak arzusundaydı.)

«Peki, anımsamıyorsan ben söyleyeceğim sana: Öğretmenin bana, özellikle tabiat dersinde çok dikkatli bir öğrenci olduğunu söyledi.»

Martin şaşırmıştı. Odaya girerken azarlanacağını ummuştu, şimdiyse kutlanıyordu. Sırıtmaya başladı.

«Sen bile bunun farkında olmadın değil mi?»

«Hayır,» Sırıtması çoğaldı.

«Fakat bizim dikkatimizi çekti bu, Martin! Dikkatli ve uslu bir öğrenci olduğunun sen bile farkında değilsin. Şimdi bunlar sana artık normal gelmeye başladı değil mi?»

«Evet. Her şey değiştiği için!!»

«Nedir şimdi değişen?»

«Her şey değişti, her şey!»

«Doğru Martin, çok doğru!» Doktor Freund çocuğun ellerinden tutmuş konuşuyordu. Belki anlattıklarını daha önce yüzlerce çocuğa anlatmıştı. Bunlardan söz etmesi gerekliydi.

«Peki kimdi değişen? Kim değişebilir? Bu dünyada bunu yapabilen kimdi?»

«Ben...» dedi Martin.

Doktor Freund ellerini bıraktı.

«Çok doğru Martin! Tabiat bilgisi ve matematik derslerinde durumun gerçekten iyi, fakat iyi olmadığın dersin var mı acaba?»

İşin sonuna gelmişti. Fakat Martin hemen kavrayamadı. Doktor Freund'un dolambaçlı yolu, kendinden emin, açık cevaplar vermesini sağlamıştı. İstediği cevap çıktı ağzından: «Yazı dersinde durumum iyi değil, doktor bey.»

«Evet, evet. Yazı dersinde iyi değilsin demek? Fakat bu beni şaşırttı. Öğretmenin de hiç söz etmemişti bundan bana!»

«Öyle mi?» Martin hayret etmişti.

«Hayır, hiç söz etmedi. Bunun da nedeni bence, durumunun iyi olmadığını öğretmeninin henüz farketmemesi. Farketseydi bana kesinlikle söylerdi.» Doktor Freund birden gülmeye başladı. «Bak, çok hoş bir şey geldi aklıma. Söyleyeyim mi sana?»

«Evet.»

«Dinle öyleyse; şimdi hemen çalışmaya başlarsan, kimse farketmeden, bir iki hafta sonra durumunu düzeltebilirsin, değil mi? Hatta öğretmeninin bile haberi olmaz, senin durumunun bozuk olduğunu anlamaz. Seni imtihan ettiğinde de, her şeyi başarır ve iyi bir not alırsın; tabiat bilgisi dersinde olduğu gibi. İşte o zaman öğretmen bana gelir ve der ki: Martin benim dersimde çok iyi bir öğrenci! Ne kadar

güzel birşey değil mi? Bizim üçümüzden başkasının bildiği şeyi öğretmenin hiç bilmeyecek!»

Şimdi Martin de gülüyordu.

«Hoş bir şey, değil mi bu yapacağımız?»

«Evet, doktor bey.»

«Peki ne yapmayı düşünüyorsun şimdi?»

«Çalışmak, doktor bey!»

«Yapacaksın ama bunu. Sadece sen. Senden başkası bu konuda sana yardımcı olamaz. Fikri ben verdim. Fakat yazı dersinde durumunu düzeltmek senin işin!»

«Sadece benim, doktor bey.»

«En doğrusu da bu. Şimdi sınıfına gidebilirsin artık. İki hafta sonra yine bana gel ve sınavının nasıl geçtiğini anlat!» Martin başını eğdi. Kapıya doğru yürüdü ve orada durup bize baktı.

«Doktor bey?»

«Evet?»

«Albert dışarda bekliyor. Biraz içeri girebilir mi?»

Doktor Freund şaşırmıştı.

«Albert niçin dışarda?»

«Ben getirmiştim,» dedi oğlum. «Size bir şey anlatmak istiyorduk da.»

22

Sonra ikisi de büyük yazı masasının önünde durdular: Konuşan Martin ve yüzü kıpkırmızı, sıkılgan, boyuna ayak değiştiren, sırıtan, öksüren, homurdanan, heyecanlı Albert.

«Hah, hah!» diye Albert de konuşmaya katıldı.

«Evet, ne olmuş Adam'a?» Doktor Freund'un heyecanlandığı belliydi. Öne doğru eğildi. Bu arada telefon çaldı. Konuşmasını kesip ahizeyi kaldırdı.

«Şimdi olmaz!» diyerek hemen kapattı.

«Biliyorsunuz Adam'ın matematik dersinde durumu iyi değil.» Konuşan oğlumdu, Martin, benim oğlum, dört okuldan uzaklaştırılmış oğlum ve yanında geri zekâlı bir çocuk. «Adam zavallı bir arkadaşımız, doktor bey! Öğretmen bunu anlattı bize. Uzun zaman hastaymış, şimdi iyileşmeye başlamış yavaş yavaş. Tabii henüz tam iyileşmiş değil ve aklı bizim kadar çalışmıyor.»

«Hah, hah,» dedi Albert. Onun da durumu tam iyi değildi.

«Peki, matematik dersinden söz ediyordun?»

«Hep aynı şey oluyor, doktor bey! Öğretmen Adam'ı kaldırınca, heyecanlanıyor, cevap veremiyor. Fakat niçin heyecanlı? Çünkü sınıfta bazı aptallar var, Adam derse kalktığında onunla alay ediyorlar!»

«Hep alay ediyorlar,» dedi Albert boğuk çıkan bir sesle.

«Peki kaç kişi bu alay edenler?»

«Şöyle on, on iki kişi var... Çok sayılır, Albert'le benim dövebileceğimden çok. Bunu denemeyi düşündük, sonra vazgeçtik!»

«Vazgeçtik,» diye mırıldandı Albert ve havaya sıçrar gibi yaptı. «Vazgeçtik, hah hah!»

Ayağa kalkıp yanlarına sokuldum. İlginç olaylar çıkacağa benziyordu. Bu gibi şeylere alışkın doktor bile benim gibi heyecanlanmıştı.

«Albert ve ben, doktor bey, şimdi sınıfta yan yana oturmaktayız. Adam'ın durumu hakkında arada sırada konuşuyoruz. Onu yakından tanıyoruz, çünkü...»

«...Önümüzde oturuyor,» diye ekledi Albert.

«Tabii ne yazdığını da görebiliyoruz böylece.»

«Evet,» dedi doktor yavaş bir sesle.

«Albert ve ben şunu anladık ki, kimi zaman Adam soruların cevaplarını biliyor. Fakat öğretmen ondan cevap isteyince, o saçma gülüşler yüzünden şaşırıyor, konuşamıyor.»

«Saçma gülüşler, saçma gülüşler!» diye tekrarladı Albert.

«Şimdi öyle oldu ki, daha öğretmen sormadan, alay edileceğim diye korkmaya başladı. Artık Adam bütün matematik dersinden korkuyor, doktor bey! Bu böyle devam ederse, o on, on iki kişi Adam'ın aklını şaşırtacaklar ve çocuk doğru dürüst düşünemeyecek sonunda.»

«Evet, kötü bir hikâye, bana anlattığınız,» dedi doktor Freund. «Tabii böyle devam edemez. Bir şeyler düşünmeli ve zavallı Adam'a yardımcı olmalıyız.»

«Biz düşündük. Biz düşündük,» dedi Albert.

«Ne düşündünüz siz?» diye Doktor Freund yavaş bir sesle sordu. Paketinden biraz önce çıkardığı sigarayı hâlâ yakmamıştı.

«Biz bir şey düşündük doktor bey,» dedi Martin. «Şimdi size sormak istiyoruz doğru düşünüp düşünmediğimizi.»

«Anlat öyleyse.»

«Basit bir şey bu doktor bey: Daha önce söylediğim gibi alay edenleri dövemiyoruz. Bizden fazlalar. Hepsi deli oldukları için konuşmak da olanaksız. Öyle bir şey yapmalıyız ki, gülünmesine rağmen Adam cevap verebilsin!»

«Aman Tanrım!» Doktor Freund'un gözleri parlıyordu. «Bunu düşündünüz demek?»

«Evet, doktor bey! Albert ve ben! Ne demek istediğimizi anladınız, değil mi?»

«Hem de nasıl! Adam, çocukların alayına rağmen doğru cevap verebilirse, ikinci kez artık gülüşmelerden korkmayacaktır...»

«Korkmayacak değil, hiç olmazsa daha az korkacaktır.»

«Daha az korku, daha az korku,» diye başını salladı Albert ve alkışladı.

«Peki, nasıl yapacaksınız bunu?»

«Evet,» dedi Martin. «Bu ancak, siz öğretmen hanımla konuşur, o da kabul ederse olur. Adam'ın arkasındaki sırada oturuyoruz. Eğer öğretmen dersten önce Adam'a ne soracağını söylerse, biz de, Albert ve ben, doğru cevabı bir kâğıda yazarız. Sonra derste ona sorduğunda, Adam ayağa kalkar, biz de üzerinde cevap yazılı kâğıdı önüne süreriz. Doğru cevabı okuyan Adam, ötekilerin gülmesine rağmen cevabı vermiş olur böylece.»

«Tabii kimse anlamayacak!» diye ekledi Albert.

«Kimse anlamayacak, öğretmen hanım da doğru cevaptan dolayı sevinecek ve Adam'ı övecek.»

«Anlıyorum,» dedi Doktor Freund yavaşça. «Sonra siz bunu daha sonraki derslerde tekrarlayacaksınız, ta ki çocuklar Adam'la alay etmekten vazgeçinceye ve gülmek için neden bulamayıncaya kadar.»

«Evet, doktor bey.» Martin başını eğdi. «Çocuklar gülmekten vazgeçerse, artık Adam da doğru cevabı yavaş yavaş kendi bulmaya başlayacaktır.» Cevap beklermiş gibi doktora baktı. «İyi bir fikir değil mi?»

Doktor ayağa kalktı ve çocuklara ellerini uzattı: «Arkadaşlar,» dedi. «İki çocuktan bugüne kadar duyduğum en güzel fikir bu! Kutlarım sizi! Öğretmeninizi teneffüste bana gönderin. Onunla konuştuktan sonra beraberce her şeyi hazırlarsınız. Fakat sakın kimse bir şey anlamasın. Aramız-

da sır olarak kalacak, oldu mu?»

Martin'in gözleri parlıyordu. «Teşekkürler, doktor bey! Hoşçakalın, doktor bey!» Bana da şöyle bir baktı. «Hoşçakal, baba!» sözleri çıktı ağzından. Sonra Albert'in elini tutup «Gel, gidiyoruz,» dedi. Beraberce odadan çıktılar.

Doktor Freund'a baktım. Gözlüğünü çıkardı.

«İşte bu anlar için yaşanır,» dedi. Gözlüğünü tekrar taktı ve sonunda sigarasını yakmayı akıl etti. «Görüyor musunuz, böyle olacak: Biraz iyiler hastalara, zavallılar daha zavallılara yardım ediyor; İktidarı olanları değil, iktidarı olmayanlar çare bulacaktır. İyileşmenin sırrını güçlüler değil, güçsüzler bilecektir. Okulumuzda böyle olur. Her yerde de böyle olmalıdır, bütün dünyada! Haksızlığa ve ihanete uğramışlar, umutsuzlar ve değeri bilinmeyenler birbirlerine dayanacak, güçlenecek ve çareyi bulacaklardır. Bir şiir okumuştum. Bir dizesi aklımda kalmıştı. 'Korkak, korkağın elini tutar...' Başlangıcı böyleydi. Her gün daha iyice böyle gidilecek.» Sonra bana baktı. «Ne oldu, bir şey söylemiyorsunuz?»

«Martin biraz önce... bana... ilk kez baba dedi...» diye mırıldandım.

23

«Bu 7 Nisan akşamında hayatımdaki yanılmalarımı görebiliyorum artık. Biraz önce Hohenberg'e telefon ettim, akşam yemeğinden sonra uğrayacağına söz verdi. Martin ile Albert'in hikâyesini anlatmalıyım ona. Çünkü bu olay beni çok etkiledi. Adam gibi bir geri zekâlı çocukla yapılan denemeyi ve bu denemeyi benim çocuğumun yaptığını da görebildiğim için mutluyum.

Bundan sonra olup bitenlerden günü gününe söz et-

mek istiyorum. Belki doktorun ulaşmak istediği en son başarıyı, iyiye dönüşü göremem, çünkü fazla yaşamayacağımı iyice biliyorum. Münih'li doktorun sözlerini hâlâ kulaklarımda duyuyorum 'Hastanın şansı varsa, ölüm onu bir saniyede yakalayabilir; yolda attığı adımında, ağzından çıkan cümlesinde ya da yazdığı kelimesinde...!»

Bu yazdıklarım sırasında ölüm yakama yapışırsa, mutlu ölürüm. Tohum atıldı. Ekin büyüyecek, olgunlaştığını görmeme gerek yok artık. Benim karmakarışık hayatımın bile işe yaradığını gördüm. Yeni bir Martin'in yaratılmasında, Adam'a yardım etmesinde benim de katkım oldu. Önce biri iyileşti, sonra öbürleri iyileşecek! Günün birinde Adam da bir dördüncüsüne yardım ederse sekiz olacaklar. Sonra on altı, sonra otuz iki... sonra yüz milyon!

Tekrar huzura kavuşacağımı hiç sanmıyordum. Fakat kavuştum. Bir daha mutlu olacağımı da sanmıyordum. Ama mutlu da oldum. Nefret içinde yaşamıştım, daima sevginin özlemini duydum. Nefret ölümdür. Sevgiyse yaşamaktır.

Yaşamak, sevmek ve ölmek... Hepsi de sıcak ve yıkıcı. Ama hangisi Güneşten de Sıcak?..

Artık nefret etmek istemiyorum. Artık sev...

Yazı burada birdenbire kesilmişti...

Açıklama:

Bugün 7 Nisan 1952... ilişikte James Elroy Chandler, öbür adı Walter Frank tarafından yazılmış olan belgeleri Doktor Alexander Freund'dan aldığımı onaylarım. Bu belgeleri ölünün itirafı olarak kabul edilmeli ve Münih Emniyet Müdürlüğüne, olayın açıklığa kavuşturulması için gönderilmelidir.

İmza
Robert Hohenberg
Polis Müfettişi

SON

ÇETİN OFSET BASIMEVİ — 27 30 57

200 Lira